

Ἄρθρον 11.

Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, οἵτινες ὅμως οὐδέποτε δύνανται νὰ ὑπαγάγωσι τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς προηγούμενην τῆς Κυβερνήσεως ἄδειαν.

Ἄρθρον 12.

Ἡ κατοικία ἐκάστου εἶνε ἄσυλον. Οὐδεμία κατ' οἶκον ἔρευνα ἐνεργεῖται, εἰμὴ ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει.

Ἄρθρον 14.

Ἐκαστος δύναται νὰ δημοσιεύῃ προφορικῶς, ἐγγράφως καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμούς του, τηρῶν τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. Ὁ τύπος εἶνε ἐλεύθερος. Ἡ λογοκρισία, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο προληπτικὸν μέτρον ἀπαγορεύονται. Ἀπαγορεύεται ὡσαύτως ἡ κατάσχεσις ἐφημερίδων καὶ ἄλλων ἐντύπων διατριβῶν, εἴτε πρὸ τῆς δημοσιεύσεως, εἴτε μετ' αὐτήν. Ἐπιτρέπεται δὲ κατ' ἐξάίρεσιν ἡ κατάσχεσις μετὰ τὴν δημοσίευσιν, ἕνεκα προσβολῆς κατὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἢ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ βασιλέως· ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐντὸς 24 ὥρῶν ἀπὸ τῆς κατασχέσεως ὀφείλουσι καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ ὑποβάλῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστικὸν συμβούλιον καὶ τοῦτο ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς διατηρήσεως ἢ τῆς ἄρσεως τῆς κατασχέσεως· ἄλλως, ἡ κατάσχεσις αἴρεται αὐτοδικαίως. Ἀνακοπὴ κατὰ τοῦ βουλεύματος ἐπιτρέπεται εἰς μόνον τὸν δημοσιεύσαντα τὸ κατασχεθέν, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸν εἰσαγγελέα. — —

Εἰς μόνον πολίτας Ἕλληνας ἐπιτρέπεται ἡ ἔκδοσις ἐφημερίδων.

Ἄρθρον 16.

Ἡ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις ἐνεργεῖται δαπάνῃ τοῦ Κράτους· εἰς δὲ τὴν δημοτικὴν συντρέχει καὶ τὸ Κράτος κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀνάγκης τῶν δέμων. Ἐκαστος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συσταίνῃ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, συμμορφούμενος μὲ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.

Ἄρθρον 17.

Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ιδιοκτησίας του, εἰμὴ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, προσηκόντως ἀποδεδειγμένην, ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει, πάντοτε δὲ προηγούμενης ἀποζημιώσεως.

«Βασιλέως» προστί-

ντων ἐξωτερ. κούρ. κιν-

ἐξῆς:
... δι' ἀπαντας ὑπο-
τοῦ Κράτους. Εἰδικῶς
... παρὰ τὴν ἡμέ-
... πόρους, ... ὡς
... ἐκπαιδευτ
... τοὺς νόμους τοῦ Κ

... πληροῦται ὡς
... μὴ διὰ δη-
... ὅταν καὶ
... γομένης ἀποζη-
... τήσεως περὶ τοῦ πο-
... ντα νόμους, τὸ πο-
... ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃ
... πρὸς νὰ καταβληθῇ τῷ
... προσφυγῆς εἰς τὰ
... ἀξιούμενον πρὸς
... ιδιοκτησίας καὶ δια-
... ογκολογικῶν θησαυ-

18, 19, 20
ἡ καὶ τῇ

φορά/ ἀρχῆς καὶ τῇ ἀδείᾳ ταύτης ἐπιτρέπεται ἡ ζήτησις
εὐθυνῶν παρὰ τοῦ υποβαλόντος τὴν ἀναφορὰν διὰ παραβά-
σεως ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσας.

Ἀρθρον 11

Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταίριζεσθαι, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, οἵτινες ὅμως οὐδέποτε δύνανται νὰ υπαγάγῃσι τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς προηγουμένην τῆς Κυβερνήσεως ἄδειαν.

Συνεταιρισμός τις δὲν δύναται νὰ διαλυθῇ ἔνεκα παρα-
βάσεως τῶν διατάξεων τῆς νόμου, εἰμὴ διὰ δικαστικῆς
ἀποφάσεως.

"Αρθρον 12.

Ἡ κατοικία ἐκάστου εἶνε ἄσυλον. Οὐδεμία κατ' οἶκον
ἐρευνα ἐνεργεῖται, εἰμὴ ὅτε καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει.

Οἱ παραβάται τῶν διατάξεων τούτων τιμωροῦνται ἐπὶ καταχρῆσει τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς, υποχρεοῦνται δὲ εἰς πλήρη ἀποζημίωσιν τοῦ παθόντος καὶ προσέτι ἱκανοποίησιν αὐτοῦ διὰ χρηματικῆν ποσὸν ὀριζόμενον κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, οὐδέποτε δὲ κατωτέρου τῶν δραχμῶν ἑκατόν.

"Αρθρον 14.

Ἐκαστος δύναται νὰ δημοσιεύῃ προφορικῶς, ἐγγράφως καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμούς του, τῆρῶν τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. Ὁ τύπος εἶνε ἐλεύθερος. Ἡ λογοκρισία ὡς καὶ πᾶν ἄλλο προληπτικὸν μέτρον ἀπαγορεύονται. Ἀπαγορεύεται ὡσαύτως ἡ κατὰσχεσις ἐφημερίδων καὶ ἄλλων ἐντύπων διατριβῶν, εἴτε πρὸ τῆς δημοσιεύσεως, εἴτε μετ' αὐτῆς. Ἐπιτρέπεται δὲ κατ' ἐξαιρέσειν ἡ κατὰσχεσις μετὰ τὴν δημοσίευσιν, ἕνεκα προσβολῆς κατὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἢ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως· ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐντὸς 24 ὥρῶν ἀπὸ τῆς κατασχέσεως, ὀφείλουσι καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ ὑποβάλλῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστικὸν συμβούλιον, καὶ τοῦτο ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς διατηρήσεως ἢ τῆς ἄρσεως τῆς κατασχέσεως· ἄλλως ἡ κατὰσχεσις ἄρεται αὐτοδικαίως. Ἀνακοπὴ κατὰ τοῦ βουλεύματος ἐπιτρέπεται εἰς μόνον τὸν δημοσιεύσαντα τὸ κατὰσχεθέν, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸν εἰσαγγελέα.

Ἐν ὅλως ἐξαιρετικαῖς περιπτώσεσι δύναται ν' ἀπαγορευθῇ, ἐπ' ἀπειλῇ κατασχέσεως, πινικῆς καταδιώξεως καὶ πάσεως τοῦ φύλλου, ἡ δημοσίευσις εἰδήσεων ἢ ἀνακοινώσεων ἀναγομένων εἰς στρατιωτικὰς ἐργασίας ἢ εἰς ζητήματα σχετιζόμενα πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους λόγω κινδύνου τῶν συμφερόντων τῆς Ἐπικρατείας, καὶ ὃν τρόπον ὁ νόμος ἤθελεν ὀρίσῃ. Εἰς τὴν κατάσχεσιν ἐφαρμόζονται αἱ ἀνωτέρω διατάξεις, ἡ δὲ παῦσις ἀπαγγέλλεται ἐπίσης παρὰ τοῦ δικαστικοῦ συμβουλίου.

Εἰς μόνον πολίτας Ἑλλήνας ἀπολαύοντας τῶν πολιτικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων ἐπιτρέπεται ἡ ἔκδοσις ἐφημερίδων.

“Ὁ τε ἐκδότης ἐφημερίδος καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐπιληψίμου δημοσιεύματος, πλὴν τῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐπιβαλλομένης ποινῆς, εἰσὶν (αἰείποτε) ἀστυκῶς καὶ ἀλληλεγγύως ὑπεύθυνοι εἰς πλήρη ἀνθρώπῳ πᾶσης προσγενομένης ζημίας καὶ εἰς ἱκανοποίησιν τοῦ παθόντος διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὀριζομένου κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, οὐδέποτε δ' ἐλάσσονος τῶν δραχμῶν διακοσίων.

"Αρθρον 16

Ἡ ἐκπαίδευσις διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἐποπτεῖαν
τῆς Πολιτείας.

Ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις εἶνε δι' ἅπαντας ὑποχρεω-
τική, παρέχεται δὲ δωρεάν ὑπὸ τοῦ Κράτους.

Ἐπιτρέπεται εἰς ἰδιώτας καὶ εἰς νομικά πρόσωπα ἢ
ἱδρυσις ἰδιωτικῶν εκπαιδευτικῶν κατὰστημάτων, λειτου-
ργούντων κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.

"Αρθρον 17

Οὐδείς στερείται τῆς ιδιοκτησίας αὐτοῦ, εἰμὴ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην προσηκόντως ἀποδεδειγμένην, ὅτε καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει, πάντοτε δὲ προηγουμένης ἀποζημιώσεως. Ἡ ἀποζημίωσις ὁρίζεται πάντοτε διὰ τῆς δικαστικῆς οδοῦ. Ἐν περιπτώσει δ' ἐπείγουσῃ δύναται καὶ προσωρινῶς νὰ ὁρισθῇ δικαστικῶς, μετ' ἀκρόασις ἢ πρόσκλησις τοῦ δικαιούχου. Πρὸ τῆς καταβολῆς τῆς ὁριστικῆς ἢ προσωρινῶς ὁρισθείσης ἀποζημιώσεως διατηροῦνται ἀέθραια πάντα τὰ δικαιώματα τοῦ ιδιοκτήτου, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς καταλήψεως.

Πρὸς τὸν Ἀξιότιμον Κύριον Πρόεδρον
τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας τῶν Ἑλλήνων

Κύριε Πρόεδρε,

Ἐν τῇ Μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, γενομένης διαλέξεως ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων κ. Γ. Μιστριώτου, «Περὶ ἐννόμου ἀμύνης τῆς Ἐθνικῆς γλώσσης» ἐν ἣ παρίσταντο πασῶν τῶν τάξεων ἐν τε τῇ Πολιτείᾳ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ ἐπιστήμῃ ἀντιπρόσωποι παμπληθεῖς καὶ ἐγκριτοί, ἀνετέθη ἡμῖν ἡ ἐντολὴ πρὸς ἐνέργειαν κατὰλληλον, ἥς ἡ πρώτη ἐκφανσις ἐκρίθη ἐκκλησίᾳ πρὸς τὴν Ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν Ἑλλήνων.

Ἐν τοῖς σπουδαιοτάτοις ζητήμασι, περὶ ἃ ἡ Ἐθνικὴ Ἀντιπροσωπεία τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος ἀσχολεῖται, εὐλόγως προβάλλει τὸ ζήτημα τῆς Γλώσσης ἐπίκαιρον καὶ προέχον.

Καὶ πρὸ τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος καὶ μετὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Ἐλευθέρου Κράτους ἠγέρθη τοῦτο, ἀλλὰ σιγῆσαν, δὲν ἀπησχόλησεν, ὡς τὸ τῆς Θρησκείας, τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν κατὰ τὸ 1864.

Καὶ ὁρθῶς διότι μετὰ τὰς ὑγιεστάτας βάσεις, ἃς ὁ μέγας Κοραΐς ἔθηκε πρὸς ἐκκαθάρισιν τῆς γλώσσης ἀπὸ τῶν στρεβλώσεων καὶ παραμορφώσεων, εἰς ἃς ὑπέβαλλε ταύτην ἡ τυραννία καὶ ἀμαθία ἐπὶ αἰῶνας ὅλους, οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτῇ καὶ οἱ ταχύτερον ἔτι πρὸς τὴν γλωσσικὴν πρὸδον σπεύδοντες εἶχον ἐπιλύσει τὸ ζήτημα, ὡς καὶ ἡ Ἐθνικὴ Ἰδέα καὶ ἡ Ἐπιστήμη πάντοθεν ἤξiouν.

Καὶ ὄντως ἐκπληκτικὴ ἀνεφάνη πρὸδος ἐν τῇ νομοθεσίᾳ, ἐν τῇ κοινοβουλευτικῇ, δικανικῇ καὶ ἄλλῃ ρητορείᾳ, ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ, ἐν ἐπιστημονικοῖς παντὸς εἶδους συγγράμμασι καὶ ἐν τῇ λογοτεχνίᾳ, καὶ ἐν αὐτῇ δ' ἔτι τῇ κοινῇ διαλέξει οὐ μόνον τῶν ἀνεπτυγμένων, ἀλλὰ καὶ τῶν λαϊκῶν τάξεων, μὴ ἀρεσκομένων ἤδη εἰς ξενικὰς ἢ χυδαίας λέξεις ἢ ἐκφράσεις.

Ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἐπῆλθε τελευταῖον ἀντίδρασις, ὅθεν ἥμισυ ἀνεμένετο, πολύτροπος καὶ πολύμορφος, ἐπίμονος καὶ ἀποπλανῶσα τοὺς ἀπλουστέρους, παντοίας καὶ παραδόξους γλωσσολογικὰς καὶ γλωσσοπλαστικὰς ἐκφέρουσα θεωρίας, φθείρουσα τὰ γλωσσικὰ ἦθη, ἀγωνιζομένη νὰ στρεβλώσῃ διὰ τοῦ χυδαϊσμοῦ, διὰ ξένων καὶ βαρβάρων λέξεων τὸ κάλλος τῆς Γλώσσης καὶ κατ' ἀκολουθίαν τὸ φρόνημα τοῦ Λαοῦ, ἐθνικῶς δ' οὕτω λίαν ἐπικίνδυνος, καὶ διὰ τοῦτο κατασταλτέα.

Πάντα τὰ λεγόμενα καὶ γραφόμενα περὶ διγλωσσίας καὶ αἱ ἄλλαι τεθρεῖαι τῶν χυδαϊστῶν πᾶσαι ἀποδεικνύουσι δεινὴν τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος ἄγνοιαν ἢ κακόνοιαν.

Παρὰ πᾶσι τοῖς Λαοῖς καὶ κατὰ πάντας τοὺς αἰῶνας ὑπῆρξε πάντοτε διάφορος τῆς λαλουμένης ἢ γραφομένης γλώσσης. Ἐπίσης τῆς αὐτῆς γλώσσης ἀναφαίνονται πανταχοῦ διάλεκτοι διάφοροι καὶ ἰδιώματα.

Καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν, ἐν αὐταῖς μάλιστα ταῖς Ἀθήναις, τῇ ἑδρᾷ τῆς εὐγλωττίας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, ὁ λαὸς εἶχε γλῶσσαν διάφορον τῆς τῶν συγγραφῶν. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὑπῆρχον διάλεκτοι καὶ ἰδιώματα διάφορα.

Ἐπίσης ἐν πάσαις ταῖς νεωτέραις γλώσσαις. Γνωστὴ ἡ πληθὺς τῶν Ἰταλικῶν διαλέκτων, διαφερουσῶν τῆς γραφομένης Ἰταλικῆς. Ἐπίσης τῶν ἰσπανικῶν δεινῶς ἐπὶ μακρῶν συγκρουσθεισῶν κατ' ἀλλήλων μέχρι τῆς ἐπικρατή-

Εὐαγγελίου - 82500

Πρὸς τὸν Ἀξιότιμον Κύριον Πρόεδρον
τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας τῶν Ἑλλήνων

11.05.1908

Πρὸς τὸν Ἀξιότιμον Κύριον Πρόεδρον
τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας τῶν Ἑλλήνων

σεως ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ τῆς Καστιλιακῆς. Ἡ Γερμανία ἀριθμεῖ 563 ! διαλέκτους ἡ Γαλλικὴ 90 !!

Ἀλλ' ὅτι γίγνεται νῦν παρ' ἡμῖν συνέβη καὶ παρ' ἄλλοις λαοῖς. Καὶ ἀναλόγως τῶν καιρῶν καὶ τῆς ἀνάγκης ἐλήφθησαν ἐκάστοτε, οὐ μόνον κυβερνητικὰ καὶ νομοθετικὰ μέτρα, ἀλλὰ καὶ ἐν συνταγματικοῖς χάρταις εἰδικαί περὶ γλώσσης ἀνεγράφησαν διατάξεις, ὡς ἐν Νορβηγίᾳ, Ἰταλίᾳ, Ρωσίᾳ, Τουρκίᾳ, Ἑλβετίᾳ, κ.λ.π. Ἐννοεῖται δ' οἷκοθεν, ὅτι ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς καλῶς νοουμένης ἰδέας τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἰσότητος, τοῦ δικαίου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἡ διὰ τοῦ Συντάγματος ἀναγνώρισις καὶ ἐπιβολὴ μιᾶς ἢ πλειόνων γλωσσῶν δικαιολογεῖται, καθ' ὅσον κυρίως μία ἐθνότης ἢ πολλαὶ εἰσιν αἱ συγκροτοῦσαι τὴν πολιτείαν, διότι τότε μόνον πράγματι ἀσφαλίζεται ἡ Ἐθνικὴ ἢ ἡ Πολιτειακὴ ἐνότης καὶ συνοχή.

Παρ' ἐξόχων σοφῶν, φιλολόγων, ιστορικῶν, ἐλληνιστῶν ὁμολογεῖται, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶνε γλῶσσα ζῶσα. Δὲν εἶνε Νεολληνικὴ ἢ Ρωμαϊκὴ ἢ Γραικικὴ, ὡς καλοῦσιν αὐτὴν οἱ χυδαῖσται ἐξ ἀμαθίας ἢ κακοβουλίας, γιγνόμενοι ὅργανα ληθηθότως ἢ ἐν συνειδήσει τῶν ἀπαισιωτέρων ἐχθρῶν τοῦ Γένους καὶ τῆς Φυλῆς τῶν Ἑλλήνων. Εἶνε πάντοτε ἡ αὐτή. Εἶνε ἀρχαία, μέση καὶ νεωτέρα οὐχ ἤττον.

Κατὰ τοῦ ὑπονομεύοντος τὴν Ἐθνικὴν ἐνότητα κινδύνου τούτου, ὅς εἶνε σπουδαιότερος ἢ ὅσον οἱ πολλοὶ καὶ ἐπιπόλαιοι ἢ ἀφιλοσόφητοι τῶν πραγμάτων παρατηρηταὶ φρονοῦσιν, ἀνάγκη ἐπιτακτικὴ ν' ἀναγραφῇ ἐν αὐτῷ τῷ Συντάγματι προσήκουσα διάταξις, ὅτι ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους εἶνε ἡ Ἐθνικὴ Γλῶσσα, ἀπαλλαγμένη ὀθνείων λέξεων, ξενισμῶν, διαλεκτικῶν τύπων καὶ χυδαῖσμων, χρησιμεύουσα ὡς ὄργανον τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας ἐν πᾶσι τοῖς κλάδοις καὶ τοῦ Θεοῦ κηρύγματος ἐν τοῖς Ναοῖς, ἐπιβαλλομένης τῆς διδασκαλίας τῆς Ἑλληνικῆς ἐν τε τοῖς δημοσίοις καὶ ἰδιωτικοῖς εκπαιδευτηρίοις, προκαταρχτικοῖς ἢ ἀνωτέροις, παντὸς βαθμοῦ καὶ τάξεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Φεβρουαρίου 1911.

Ὁ Β. ἐπίτιμος Πρόεδρος

Ὁ Πρόεδρος

† Ἀθηνῶν Θεόκλητος

Γ. Μιστριώτης

Ἡ Ἐίτροπεία

Ε. Ι. Ζολώτας Πρύτανις, Δ. Τσιβανόπουλος Εἰσαγγελεὺς παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ, Κ. Ν. Παπαμηχαλόπουλος Νομάρχης Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, Α. Διομήδης Κυριακὸς καθηγητῆς Πανεπιστημίου, Σ. Βάσης, Ι. Ε. Μεσολωρᾶς, Κ. Πουλόπουλος ἐργοστασιάρχης, Β. Λεονάρδης, Α. Γεωργιάδης, Ι. Γ. Φραγκιάς, Γ. Ν. Παπαϊωάννου, Κ. Γαρδίκας, Γ. Καπετανάκης εἰσηγητῆς, Γ. Καρώνης.

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΙΣ

ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Συντάγματος.

Φρονῶ ὅτι πρέπει ν' ἀφαιρεθῇ ἡ παράγραφος ἐπὶ τοῦ
ἄρθρου 5ου ἀπὸ τὴν λέξιν «ὕποχρεοῦνται» μέχρι τέλους τοῦ
ἄρθρου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Φεβρουαρίου 1911.

Ὁ ἐκ Μεσσηνίας Βουλευτὴς **Α. Πετρομανιάτης**

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ

Εἰς τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Συντάγματος κατὰ τὸ κείμενον
προσχεδίου τῆς Ἐπιτροπῆς.

Νὰ προστεθῇ μετὰ τὰς λέξεις «οἱ παραβάται τῶν ἀνω-
τέρω διατάξεων τιμωροῦνται ἐπὶ παρανόμῳ κατακρατῇσει»
τὸ ἐξῆς·

»μὴ ἀπαιτουμένης δολίας προαιρέσεως».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Φεβρουαρίου 1911.

Ν. Λαμπρακάκης

Βουλευτῆς Αἰτωλοακαρνανίας

Ν. Ξηρὸς

Βουλευτῆς Φθιωτιδοφωχίδος

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑΙ

5

Πρὸς τὴν Βουλὴν.

Διὰ τε τοῦ σχεδίου τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ συντάγματος, τοῦ ὑποβληθέντος ὑπὸ τῶν ἀποτελούντων τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον βουλευτῶν, ὡς καὶ διὰ τοῦ ὑποβληθέντος ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως αὐτοῦ Ἐπιτροπῆς προτείνεται ἡ μεταρρύθμισις τοῦ τελευταίου ἐδαφίου τοῦ ἄρθρου ὃ τοῦ ἀφορῶντος τὰς ποινὰς τῶν παραβατῶν τῶν διατάξεων αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐπειδὴ δι' ἀμφοτέρων τῶν εἰρημένων σχεδίων πολλαὶ προτείνονται τροποποιήσεις καὶ εἰς τὸ δεύτερον ἐδάφιον τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου, δὲν θίγεται δὲ τὸ πρῶτον ἐδάφιον καὶ δὲν ἀναφέρεται οὔτε ἐν τῇ αἰτιολογικῇ ἐκθέσει τοῦ ὑπὸ τῶν κ. κ. βουλευτῶν ὑποβληθέντος σχεδίου, οὔτε ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Ἐπιτροπῆς ὅτι αἱ διὰ τοῦ τελευταίου ἐδαφίου ὀριζόμεναι ποιναὶ ἀφορῶσι καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς παρὰ νόμου συλλήψεως περὶ ἧς πραγματεύεται τὸ πρῶτον ἐδάφιον, δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ δοθῇ ἡ ἐρμηνεία ὅτι διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου, ὡς ἔχει ἐν τῷ σχεδίῳ τῆς Ἐπιτροπῆς, δὲν ὑπόκεινται εἰς τὰς ἐν τῷ τελευταίῳ ἐδαφίῳ ποινὰς καὶ οἱ ἄνευ ἡτιολογημένου δικαστικοῦ ἐντάλματος ἐνεργοῦντες συλλήψεις, οἱ παραβάται δηλ. τοῦ πρώτου ἐδαφίου τοῦ πέμπτου ἄρθρου. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον κρίνω ὀρθὸν ἵνα ἐν τῷ τελευταίῳ ἐδαφίῳ μετὰ τὰς λέξεις «οἱ παραβάται» προστεθῶσιν αἱ λέξεις «ἀπασῶν τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ» διατάξεων.

Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ μέτρου τούτου δὲν φρονῶ ὅτι πλήρως ἐξασφαλίζεται ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία καὶ διὰ τοῦτο κρίνω ἀναγκαῖον ν' ἀναγνωρισθῇ διὰ τοῦ συντάγματος δικαίωμα εἰς πάντα πολίτην νὰ μὴ ὑποτάσσεται εἰς αὐθαιρέτους καὶ παρὰ νόμους πρὸς σύλληψιν αὐτοῦ προσπαθείας τῆς ἀρχῆς, ἐφ' ᾧ καὶ προτείνω ἵνα μετὰ τὸ πρῶτον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου τούτου, τοῦ ὀρίζοντος τὰς προϋποθέσεις τῆς συλλήψεως τεθῇ ἡ φράσις «Ἐν ἐλλείψει τῶν ἀνωτέρω διατυπώσεων οὐδεὶς ὀφείλει ὑπακοήν».

Ἐκτὸς τούτων κρίνω ὀρθὸν ἵνα τὸ δεύτερον ἐδάφιον τὸ κανονίζον τὸν χρόνον τῆς προσαγωγῆς τῶν συλλαμβανομένων εἰς τὸν ἀνακριτὴν τροποποιηθῇ ὡς ἑξῆς· «Ὁ ἐπ' αὐτοφόρῳ ἢ δι' ἐντάλματος συλλήψεως κρατηθεὶς προσάγεται εἰς τὸν ἀνακριτὴν ὅσον εἶνε δυνατὸν ταχύτερον, τὸ πολὺ δὲ ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὥρων ἀπὸ τῆς συλλήψεως» προστιθεμένης εἰς τὸ σχέδιον τῆς φράσεως «ὅσον εἶνε δυνατὸν ταχύτερον» ἵνα μὴ οἱ ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι ποιοῦμενοι κατάχρησιν τῆς εἰκοσιτετράωρου προθεσμίας προσάγωσι τοὺς συλλαμβανομένους εἰς τὸν ἀνακριτὴν μετὰ παρέλευσιν 20 ἢ 22 ὥρων ἀλλ' ἐπείγωνται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὑψίστου τούτου καθήκοντος.

Ἀθῆναι 17 Φεβρουαρίου 1911.

Γεώργιος Σ. Μουσοῦρης
Βουλευτὴς Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 3. τοῦ Συντάγματος

Μετὰ τὴν πρώτην φράσιν τοῦ 3ου ἄρθρου καὶ μετὰ τὰς λέξεις εἰδικῶν ἐξαιρέσεων, νὰ προστεθῇ ἡ ἐξῆς φράσις.
«Οὐδέποτε ὅμως δύναται νὰ ἀνατεθῇ στρατιωτικὴ λειτουργία ἐν καιρῷ πολέμου εἰς μὴ πολίτας Ἑλληνας».

Π. Δ. Πορ υχρονιάδης
Βουλευτῆς Ἀχαΐας καὶ Ἡλιδος

ΠΡΟΣΘΗΚΗ

καὶ δικαιολογία αὐτῆς ἐπὶ τοῦ 3 ἄρθρου
τοῦ Συντάγματος.

Ὁ μὴ προσφέρων φόρον αἵματος πρὸς τὴν Πατρίδα
δὲν ἔχει δίκαιον ν' ἀξιοῖ ὅπως μετέχῃ ἄλλων δημοσίων
λειτουργιῶν αὐτῆς. Δὲν πρέπει νὰ εἶναι δεκτὸς ὡς δη-
μόσιος ὑπάλληλος. Ἡ παρατηρουμένη ἀπατρις τά-
σις τινῶν, ὅπως ἀποφεύγῃ τὴν στρατιωτικὴν ὑπη-
ρεσίαν, πρέπει νὰ διακοπῇ. Εἰς τοὺς ὅπως δῆποτε ἀ-
παλλαγέντας δὲν εἶναι ὀρθὸν ν' ἀφήσωμεν ἀνοιχτὴν
τὴν θύραν πρὸς τὰς ἄλλας δημοσίας λειτουργίας.
Συνήθως οὗτοι εἰσὶν οἱ μᾶλλον ἐπιτήδιοι καὶ οἱ μᾶλ-
λον ἐπικίνδυνοι θεσιθῆραι.

Κατὰ συνέπειαν τούτων προτείνω, ὅπως εἰς τὸ 3
ἄρθρον προστεθῇ μετὰ τὴν λέξιν «λειτουργίας» τὰ
ἑξῆς «καὶ ἐκ τούτων μόνον οἱ ἐκπληρώσαντες πρα-
γματικῶς τὴν στρατιωτικὴν αὐτῶν ὑπηρεσίαν».

Χρ. Γ. Μεϊντάνης
Βουλευτὴς Ἀχαϊολίδος

**Πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος
τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων**

Διὰ τοῦ κυρίου Προέδρου τῆς Βουλῆς

ΠΡΟΤΑΣΙΣ

Περὶ ἀναγραφῆς διατάξεως ἐν τῷ Συντάγματι ὡς ἐξῆς

«Ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους εἶναι ἡ Ἑθνικὴ
γλῶσσα, ἀπηλλαγμένη ὀθγείων λέξεων, ξενισμῶν, διαλε-
κτικῶν τύπων, καὶ χυδαῖσμων, χρησιμεύουσα ὡς ὄργανον
τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας ἐν πᾶσι τοῖς κλάδοις, καὶ τοῦ θείου
κηρύγματος ἐν τοῖς Ναοῖς, ἐπιβαλλομένης τῆς διδασκαλίας
τῆς Ἑλληνικῆς ἐν τε τοῖς δημοσίοις καὶ τοῖς ἰδιωτικοῖς
ἐκπαιδευτηρίοις, προκαταρκτικοῖς ἢ ἀνωτέροις παντὸς βαθ-
μοῦ καὶ τάξεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Φεβρουαρίου 1911

Ἰωάν. Βέροιοις
Βουλευτῆς Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος

nombre de distinctions en rendant
plus précis les mots existants et en
introduisant d'autres pour marquer
de nouvelles différences.

Les hommes doivent regarder leur
langue comme un héritage à conserver
et à perfectionner autant que possible.
aussi ne faut-il pas qu'ils la dé-
gradent par une régression vers
un type inférieur. Ce devrait être
une affaire de conscience. qu'on ne
pas altérer les mots et ce devrait être
une affaire de conscience, aussi que
de s'opposer à leur altération.

[illegible]

Faits et commentaires

Quelques américanismes.

Quand convient-il de protester contre des mots nouveaux ou des emplois nouveaux de mots anciens et quand convient-il de les accepter, cela n'est pas facile à décider. Si les puristes avaient dominé dès le commencement, jamais la langue n'aurait progressé. Sans hésitation, cependant, nous pouvons condamner les altérations de mots et reprocher la pédanterie qui adopte de longs mots, là où des mots courts seraient aussi bons, ou meilleurs.

..... Le développement du langage, comme de la pensée, consiste à établir un plus grand

H. Tiger v. 1843.

Αιτιολογική έκθεσις προτάσεως περί μεταρρυθμίσεως τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συντάγματος

Πρὸς τὴν Διεπλὴν Ἀναθεωρητικὴν Βουλὴν

Ἡ ἐνώπιον τοῦ νόμου ἰσότης, ἣν τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Συντάγματος ἐγγυᾶται, ἔμεινε λέξις κενή, καὶ δι' ὑπὸ τὴν πραγματικωτέρα αὐτῆς ἐκδήλωσιν, ἦτοι τὴν φορολογίαν. Οἱ Ἕλληνες δὲν συνεισφέρουσιν εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς περιουσίας των, ἀλλ' ὅσον πτωχότεροι εἶνε τόσον βαρύτερον φορολογοῦνται.

Μία τοῦ ἀτόπου τούτου ἀφορμὴ εἶνε τὸ ὅτι μεγάλη ἐγένετο παρ' ἡμῖν κατάχρησις τῶν ἐμμέσων φόρων, ἐν ᾧ δι' αὐτῶν δὲν φορολογεῖται τὸ εἰσόδημα ἐκάστου πολίτου, ἀλλ' ἢ ὑπ' αὐτοῦ γινομένη χρησίμων πραγμάτων κατανάλωσις. Δεδομένου δὲ ὅτι τὰ ἐλάχιστα καὶ μικρὰ εἰσοδήματα ἐξ ὀλοκλήρου καταναλίσκονται εἰς τὰς πρώτας ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου, φορολογοῦνται ταῦτα ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν, ἐν ᾧ μέρος τῶν μετρίων εἰσοδημάτων μένει ἀφορολόγητον καὶ μόλις θίγονται τὰ μεγάλα, ἐπὶ δημιουργίᾳ τῆς χειροτέρας ἀνισότητος ἣν ἡδυνάτο τις νὰ φαντασθῇ.

Ἀλλ' ἡ ἡμετέρα δημοσιονομία οὔτε ἐπὶ τῶν ἀμέσων φόρων ἔσχε τὴν ὀρθὴν τοῦ πράγματος ἀντίληψιν, βασιθεύσας, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἐπὶ τοῦ ἀκαθαρίστου εἰσοδήματος, ἀντὶ τοῦ καθαροῦ, ὅπερ καὶ τὸ Σύνταγμα εἶχεν ὑπ' ὄψει, καὶ ταῦτα εἰς βάρος πάλιν τῶν πτωχότερων εἰσοδημάτων, ὡς μεγαλειέτας χρηζόντων παραγωγικῆς δαπάνης.

Ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ ἰδίως συνέτεινεν ἵνα καταστήσῃ τὸ φορολογικὸν βάρος ἀνυπόφορον διὰ τοὺς ἀσθενεστέρους ὧμους, εἶνε τὸ ὅτι, ἐναντίον τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 3, αἱ ἐν αὐτῷ λέξεις «ἀναλόγως τῆς περιουσίας των» ἐλήφθησαν κατὰ γράμμα καὶ ἐπομένως ἐθεωρήθησαν ὡς παρεκτιναλὶ δικαιοῦματος ἀρνήσεως πάσης ὑπὲρ τὴν ἀναλογίαν των εἰσφορᾶς τῶν εὐπορούντων μεταξὺ τῶν φορολογουμένων, ὥσπερ ἡ πολιτικὴ κοινωνία ἦτο ἀσφαλιστικὴ ἐταιρεία, ὅπου ἕκαστος τῶν ἀσφαλιζομένων δικαιούται νὰ περιορίσῃ τὴν καταβολὴν τοῦ ἀσφαλιστροῦ ἀναλόγως πρὸς τὸ ἡσφαλισμένον ποσόν. Ἀπεδείχθη μὲν οὕτως ἐν τελείᾳ καθυστερήσει ἀπέναντι τῶν προόδων τῆς συγχρόνου δημοσιονομίας, ἥτις ἀποβλέπει εἰς μὴν τὴν τοῦ φορολογουμένου ἀντοχήν, ἀπαιτοῦσα ἀπὸ τοὺς δυναμένους ἀνωτέραν συμμετοχὴν εἰς τὰ δημόσια βάρη, πρὸς ἀντιστάθμισιν τῆς ἀνεπαρκείας ἄλλων εἰς εἰσφορὰν πλήρους τῆς ἀναλογίας των.

Ἡ ἀληθὴς αὕτη ἀντίληψις τοῦ φόρου, ὡς κοινωνικοῦ καθήκοντος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου δὲν ἐπιτρέπεται εἰς οὐδὲνα νὰ ἀποστή δι' ἄλλον ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν λόγον, ἐκδηλοῦται ἐν τῇ πράξει, ἢ ὡς ἐλαφρότερα τις τῶν μικρῶν εἰσοδημάτων φορολογία διὰ τοῦ προοδευτικοῦ λεγομένου φόρου (impôt progressif), καθιεροῦντος κλίμακα ποσοστοῦ, ἢ καὶ ὡς τελεία τῶν πενεστέρων ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τινος φόρου.

Καὶ ὅτι μὲν ἡ ἡμετέρα κοινωνικὴ καὶ δημοσιονομικὴ κατάσταση τοιοῦτον τι μέτρον ἐπιβάλλει σήμερον κεῖται ἐκτὸς συζητήσεως, ἀφ' οὗ ὁ μὲν ἐργατικὸς κόσμος, τόσον ἀστικὸς ὅσον καὶ ἀγροτικὸς, κατασυντριβεῖς ἐκ τῆς δυσαναλόγου φορολογίας, ἀθρόος ἐκπατρίζεται, αἱ δὲ τοῦ Δημοσίου ἀνάγκαι δὲν παύουσιν αὔξουσιν ὁσημέραι, καὶ κατ' ἀκολουθίαν χρεία δημιουργίας καὶ ἀντιστοίχων πόρων.

Καὶ ἡννοήθη μὲν ἐπὶ τέλους τὸ φορολογικὸν τοῦτο ἀπρόχωρητον καὶ ὑπὸ τοῦ Κράτους αὐτοῦ, στραφέντος ἐσχάτως πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ γενικοῦ εἰσοδήματος φόρον ὑπὸ τὸν προοδευτικὸν τύπον, ἀλλ' ἡ δεيلὴ καὶ ἐπαμφοτερίζουσα διατύπωσις του ἐν τῷ νόμῳ ΓΤΓ' τοῦ 1909 ἔδωκεν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ θεσμοῦ, φανεροὺς ἢ κεκρυμμένους, ν' ἀντιδράσωσιν, ἐπ' ἐλπίδι νὰ ῥίψωσι τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ περὶ ἐξευρέσεως τοῦ πραγματικοῦ ἐκάστου φορολογουμένου εἰσοδήματος. Τὰ ἴδια ἀκριβῶς συμβαίνουν καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ἐν ἣ βασιλεύει, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν ἡ πλουτοκρατία, εἰδικμένη εἰς τὸ ἀφορολόγητον καὶ δυσανασχετοῦσα νὰ παραιτηθῇ αὐτοῦ.

Καὶ περὶ μὲν τῆς τελικῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ὀρθοῦ καὶ δικαίου ἐγγυᾶται ἡδὴ ἡ κοινὴ συνείδησις, ἐπειδὴ ὅμως μεταξὺ τῶν συνήθως ἐπαγομένων ἀντιρρήσεων εἶνε καὶ ἡ περὶ ἀντι-

συνταγματικότητος τοιούτων νομοθετημάτων, ὡς, ἐναντίον τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος, ἐπαγόντων διακρίσεις μεταξὺ τῶν φορολογουμένων, ἐπιβάλλεται ἤδη ἵνα διὰ συνταγματικῆς διατάξεως τεθῇ ἐκποδὸν ἢ ἀντίρρησις αὕτη, ἀναθεωρουμένου καὶ τοῦ ἄρθρου 3 μετὰ τῶν λοιπῶν. Ἰδού ἡ ἀφορμὴ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς παρούσης προτάσεως, ἥτις μάλιστα κατ' ἀκριβολογίαν δὲν ἀφορᾷ εἰς τὴν τροποποίησιν, ἀλλ' εἰς τὴν σαφεστέραν μόνον διατύπωσιν τοῦ εἰρημένου ἄρθρου, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐν τῷ μέλλοντι τοιαύτης ἀντιρρήσεως.

Ἡ πρότασις αὕτη εἶνε ὅλως ἐλευθέρᾳ τοῦ φόβου περὶ ἐνδεχομένης, ἀνευ τῆς προτεινομένης τροποποιήσεως, παρεμβάσεως τῶν δικαστηρίων, κηρυσσόντων ὡς ἀντισυνταγματικὸς τοιοῦτους νόμους.

Τοιοῦτόν τι συνέβη τῶντι πρό τινων ἐτῶν ἐν Ἀμερικῇ, ἀκριβῶς δὲ ἐπὶ τοῦ γενικοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, ἀλλ' ἐκεῖ ὑπάρχει ῥητὴ ἐν τῷ δημοσπονδιακῷ συντάγματι ἀναγραφὴ τοῦ δικαιώματος τούτου τῶν δικαστηρίων τοῦ κρίναι περὶ αὐτοῦ καὶ τῶν νόμων, ἐν ᾧ παρ' ἡμῖν, ἐνθα εἰς θεωρίας μόνον δύναται νὰ συναχθῇ τὸ τοιοῦτο δικαίωμα, δέον ὁ νόμος νὰ διατελῇ εἰς πρόδηλον πρὸς τὸ Σύνταγμα ἀντίφασιν, ἵνα τὰ δικαστήρια ἀρνηθῶσι τὴν ἐφαρμογὴν του, τοῦθ' ὅπερ δὲν συντρέχει βέβαια ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν τρέχομεν παρόμοιον κίνδυνον ἔχομεν οὐχ ἥττον εὐνόητον συμφέρον ἵνα μὴ καὶ ἐν τῇ συνειδήσει αὐτῇ τῶν νομοθετῶν τοῦ μέλλοντος μένῃ καὶ ἡ παραμικροτέρα ἀμφιβολία περὶ τῆς ἐξουσίας των καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας τῆς ὑπὸ τοῦ Συντάγματος ἐξασφαλισομένης φορολογικῆς ἰσότητος, ὥστε ἐλευθέρως νὰ λαμβάνωσι τὰς ἰδίας των αποφάσεις.

Καὶ αὕτη δὲ ἡ συγκριτικὴ νομοθεσία συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ὀρθότητος τῆς ἡμετέρας ἐκδοχῆς, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς ἀνάγκης τῆς προτεινομένης μεταρρυθμίσεως τοῦ ἄρθρου 3, καθόσον, ἐν ᾧ εἰς πολλὰ συντάγματα (Ἰταλία, Ἰσπανία, Πορτογαλία, Βυρτεμβέργη, Βάδη, Οὐγγαρία) ἀναγράφεται ὁμοίᾳ πρὸς τὴν τοῦ ἡμετέρου Συντάγματος ῥήτρα, τοῦτο ποσὸς δὲν παρεκώλυσεν ἵνα, διδομένης αὐτῇ τῆς προσηκούσης ἐρμηνείας, εἰσαχθῇ ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις ὁ ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος φόρος. Ἀλλὰ δὲν ἐλλείπουσι καὶ συντάγματα, τὰ ὁποῖα ἐθεώρησαν ἀναγκαῖον ἵνα ῥητότερον διατυπώσωσι τὴν ἐννοίαν τῆς φορολογικῆς ἀναλογίας. Οὕτω τὸ ἄρθρον 39 τοῦ Σαξωνικοῦ διαλαμβάνει ὅτι «ὁ φόρος δέον νὰ προσδιορίζηται ὅσον τὸ δυνατόν δικαιοτέρον» τὸ δὲ Μεξικανικὸν ἐν ἄρθρῳ 31 ὅτι οἱ φόροι βεβαιούνται «κατὰ δικαίαν ἀναλογίαν ὑπὸ τῶν νόμων ὀριζομένην». Τοιαύτη ὅμως ἀναλογία δὲν εἶνε βέβαια ἡ μαθηματικὴ, καθόσον ἵνα ἡ δικαία δὲν πρέπει νὰ ὑπερβῇ τὸ ὅριον τοῦ δυνατοῦ καὶ ὑπὸ τοιαύτην ἄτοπον ὑπέρβασιν, εἰς ἣν εἰμαρμένως φερόμεθα, ἂν δὲν ἐφθάσαμεν, δέον νὰ προφυλαχθῶμεν τοῦλάχιστον διὰ τὸ μέλλον.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Φεβρουαρίου 1911

Ὁ ἐξ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας Βουλευτῆς
Α. Θεοδωρίδης

Πρότασις περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ Συντάγματος

«Ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶνε ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ συνεισφέρουσιν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη, ἀναλόγως τῆς πρὸς τὸ φέρειν ταῦτα δυνάμεώς των».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Φεβρουαρίου 1911

Ὁ ἐξ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας Βουλευτῆς
Α. Θεοδωρίδης

"Αρθρον 4ον

Ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους εἶνε ἡ καθαρεύουσα Ἑθνικὴ γλῶσσα, ἐν ἣ καὶ πρὸ τῆς ἀπελευθερώσεως ἐγράφησαν τὰ ψηφίσματα τῶν Ἑθνικῶν Συνελεύσεων καὶ μετ' αὐτὴν οἱ Νόμοι τοῦ Κράτους καὶ τὰ Β. Διατάγματα καὶ ἐν ἣ γράφονται μέχρι τοῦδε καὶ ἅπαντα τὰ ἔγγραφα τῆς δημοσίας καὶ δημοτικῆς ὑπηρεσίας

"Αρθρον 5ον

Πᾶσα κατὰ τῆς ἐπισήμου γλώσσης τοῦ Κράτους ἐπέμβασις, τείνουσα νὰ δημιουργήσῃ κοινὸν σκάνδαλον ἀπαγορεύεται. Δημόσιος δὲ ἢ δημοτικὸς ὑπάλληλος ἢ ὑπάλληλος φιλανθρωπικοῦ ἢ ἄλλων ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν καὶ τὸν ἔλεγχον τοῦ Κράτους διατελούντων ἰδρυμάτων, φωρῶμενος ἐνοχος τοιαύτης ἐπεμβάσεως, ἀπολύεται καὶ τιμωρεῖται. *Υπογραφή*

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Φεβρουαρίου 1911

Ὁ Βουλευτὴς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας
Θεμ. Ι. Μεχολόπουλος

Palmer - Melpas -

[illegible]

~~(papalanganin lizal)~~ ^{to} was' her piper

Why piper ad's'poy hi aguz'is aye-
lejan hi' aguz'is?

~~"L. H. has little paper ad's'poy"~~

~~o. D. H. spirit's spamer~~

~~It is said upon sup. l. l. l. l.~~

~~pl. l. l. l. l.~~

Daveste II (les Cant. Mesdanz)

634/118: le texte de la *Gawtita-*
tira, tel qu'il résultait de ces modifications,
fut publié par le ministre de la
justice en langue populaire le
30 juin 1906.

"Outre le ^{danz}~~vestig~~ on parle dans
le pays et même on y écrit la
langue norste, dialecte de l'an-
cien ~~danz~~, qu'on retrouve encore
en Islande."

Πρότασις περὶ προσθήκης εἰς τὸ Σύνταγμα
τῶν ἐξῆς ἁρθρων

Ἄρθρον 1ον δις

Ἀπαγορεύεται ἐπίσης πᾶσα κατὰ τῆς γλώσσης τοῦ Ἱεροῦ
Εὐαγγελίου ἐπέμβασις καὶ ἐν γένει τῆς γλώσσης τῆς Ὁρθοδόξου
τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

el avarit m u b b a s a p o p a

~~... ..~~

~~...~~

~~... ..~~

... ..

~~...~~

... ..

—

Loi Constitutionnelle 21 Juin 1867

Article 19: Tous les peuples de
l'Etat appartenant à
des races diverses sont égaux
en droits: chaque race a le droit
insurmontable de maintenir et de
cultiver sa nationalité et
sa langue. - L'Etat reconnaît
à tous les langues, usage dans
les pays de la monarchie et doit é-
gal à être employés dans les écoles,
l'exercice de famille et des di-
vers actes de la vie publique. - Dans les pays
habités par des populations appartenant
à plusieurs races, les établissements
d'instruction publique doivent en outre
jouir de telle sorte que sans

par l'emploi d'accents, voyez
de l'exercice pour obliger à apprendre
une seconde langue, chacun
pour recevoir dans sa langue propre
les éléments nécessaires à son
éducation.

Article 41. 29 mai 1874.

116: Les trois principales
langues ~~parlées~~ parlées
en Suisse l'allemand,
l'français et l'italien
sont langues nationales
de la Confédération.

Article 23: l'emploi des langues
usitées en Belgique est facultatif; il
ne peut être réglé que par la loi,
et seulement par la loi de
l'autorité publique et par les
affaires judiciaires

^{20/1/1910}
^{20/1/1910}
14e Article de la Constitution ~~indiquant~~
proposant des modifications. ~~peut-être~~ de la
révision ^{de la} Constitution va paraître ^{le} 20
en disant qu'il y a des ^{15/2/1910} signatures
^{de} 14e ^{15/2/1910} signatures d'adhésion.

Néanmoins 92: ne peuvent être nommés
aux fonctions de l'état que
les citoyens ^{qui parlent la langue du pays}
parlant la langue du pays

"ra' pui' yajpade laika' i' r' u' le y ^{u' r'} ~~yajpade~~
k' r' adpade k' r' i' k' i' a' i' k' i' x' i' pade r' u' le
yajpade. (A' r' i' k' i' k' a' l' e. Desquise A)

Sed' d' y i' k' r' u' l' e. x' i' k' a' s - k' r' i' k' y

U' r' i' p' a' d' e k' i' A' d' y' - k' r' i' k' i' U' r' i' p' a' d' e i' p' i' a' d' e i' p' .

S' a' r' a' i' p' e - a' i' d' i' p' a' i' p' e

a' d' i' p' e - a' i' r' i' p' e

a' d' i' p' e p' i' n' g' u' i' y' i' d' i' k' i' d' u' k' i' y' - i' p' i' p' i' y'
A' d' i' k' e' u' k' e' u' k' .

u' r' a' p' i' u' s - e' a' r' e' u' k' i' t

u' r' i' p' e - k' a' d' i' p' e

o' i' k' i' y - d' e' a' i' n' g'

u' r' i' k' i' t 'u' k' i' u' y' d' u' i' p' u' , i' d' i' k' e' u' k' i' y' .

A' u' i' p' y (i' u' u' i') - P' a' r' a' p' h' u' s (i' a' d' i' p' y) - U' r' i' p' a' d' e
(o' i' k' i' y)

u' r' i' p' a' d' e (i' u' u' i' y' i' p') u' r' i' p' a' d' e / i' p' (a' d' i' .

u' r' i' p' a' d' e - u' r' i' p' a' d' e k' u' s' A' d' y' (i' y' k' e' r') - u' r' i' p' a' d' e .

u' r' i' p' a' d' e (i' u' u' i' y') - u' r' i' p' a' d' e k' u' s' A' d' y' (i' d' e' e) - d' e' .

k' u' k' i' u' (u' r' i' k' i' y) - u' r' i' p' a' d' e k' u' s' A' d' y' (i' u' u' i' .

u' r' i' p' a' d' e - u' r' i' p' a' d' e (i' u' u' i' y') - u' r' i' p' a' d' e (i' u' u' i' y' . i' p')

Stromschnellen (Wasserfälle) - Trümpfe (Steine) III

Αγίες, - Σωφρέν - Ευαράδος - 2 υγιήματα αγίων
- αίχης νέκρωσης αγίων αγίων αγίων αγίων
- αγίων - αγίων αγίων - αγίων αγίων αγίων αγίων
αγίων - αγίων αγίων - αγίων αγίων αγίων αγίων

III Eurethra (¹⁸¹¹~~1812~~) calyptra - calyptra - Solipsa
opaca, diffusa ipsa, confusa (opaca) opaca
alba varia varia (confusa diffusa) - vir
paucissima (vir) - capitata (diffusa).

A' (Eurasian) 1822. Tizn D'igra Tipl' xpol. yevur bur

§ 2' de dicte regula in l. dicte reg.

nr 14, Nicolae Vălcov

1' Le 1er des 2^{es} est le 1er de la 1re division
 2' Le 2nd des 2^{es} est le 2nd de la 1re division
 3' Le 3rd des 2^{es} est le 3rd de la 1re division
 4' Le 4th des 2^{es} est le 4th de la 1re division
 5' Le 5th des 2^{es} est le 5th de la 1re division
 6' Le 6th des 2^{es} est le 6th de la 1re division
 7' Le 7th des 2^{es} est le 7th de la 1re division
 8' Le 8th des 2^{es} est le 8th de la 1re division
 9' Le 9th des 2^{es} est le 9th de la 1re division
 10' Le 10th des 2^{es} est le 10th de la 1re division
 11' Le 11th des 2^{es} est le 11th de la 1re division
 12' Le 12th des 2^{es} est le 12th de la 1re division
 13' Le 13th des 2^{es} est le 13th de la 1re division
 14' Le 14th des 2^{es} est le 14th de la 1re division
 15' Le 15th des 2^{es} est le 15th de la 1re division
 16' Le 16th des 2^{es} est le 16th de la 1re division
 17' Le 17th des 2^{es} est le 17th de la 1re division
 18' Le 18th des 2^{es} est le 18th de la 1re division
 19' Le 19th des 2^{es} est le 19th de la 1re division
 20' Le 20th des 2^{es} est le 20th de la 1re division
 21' Le 21st des 2^{es} est le 21st de la 1re division
 22' Le 22nd des 2^{es} est le 22nd de la 1re division
 23' Le 23rd des 2^{es} est le 23rd de la 1re division
 24' Le 24th des 2^{es} est le 24th de la 1re division
 25' Le 25th des 2^{es} est le 25th de la 1re division
 26' Le 26th des 2^{es} est le 26th de la 1re division
 27' Le 27th des 2^{es} est le 27th de la 1re division
 28' Le 28th des 2^{es} est le 28th de la 1re division
 29' Le 29th des 2^{es} est le 29th de la 1re division
 30' Le 30th des 2^{es} est le 30th de la 1re division
 31' Le 31st des 2^{es} est le 31st de la 1re division
 32' Le 32nd des 2^{es} est le 32nd de la 1re division
 33' Le 33rd des 2^{es} est le 33rd de la 1re division
 34' Le 34th des 2^{es} est le 34th de la 1re division
 35' Le 35th des 2^{es} est le 35th de la 1re division
 36' Le 36th des 2^{es} est le 36th de la 1re division
 37' Le 37th des 2^{es} est le 37th de la 1re division
 38' Le 38th des 2^{es} est le 38th de la 1re division
 39' Le 39th des 2^{es} est le 39th de la 1re division
 40' Le 40th des 2^{es} est le 40th de la 1re division
 41' Le 41st des 2^{es} est le 41st de la 1re division
 42' Le 42nd des 2^{es} est le 42nd de la 1re division
 43' Le 43rd des 2^{es} est le 43rd de la 1re division
 44' Le 44th des 2^{es} est le 44th de la 1re division
 45' Le 45th des 2^{es} est le 45th de la 1re division
 46' Le 46th des 2^{es} est le 46th de la 1re division
 47' Le 47th des 2^{es} est le 47th de la 1re division
 48' Le 48th des 2^{es} est le 48th de la 1re division
 49' Le 49th des 2^{es} est le 49th de la 1re division
 50' Le 50th des 2^{es} est le 50th de la 1re division
 51' Le 51st des 2^{es} est le 51st de la 1re division
 52' Le 52nd des 2^{es} est le 52nd de la 1re division
 53' Le 53rd des 2^{es} est le 53rd de la 1re division
 54' Le 54th des 2^{es} est le 54th de la 1re division
 55' Le 55th des 2^{es} est le 55th de la 1re division
 56' Le 56th des 2^{es} est le 56th de la 1re division
 57' Le 57th des 2^{es} est le 57th de la 1re division
 58' Le 58th des 2^{es} est le 58th de la 1re division
 59' Le 59th des 2^{es} est le 59th de la 1re division
 60' Le 60th des 2^{es} est le 60th de la 1re division
 61' Le 61st des 2^{es} est le 61st de la 1re division
 62' Le 62nd des 2^{es} est le 62nd de la 1re division
 63' Le 63rd des 2^{es} est le 63rd de la 1re division
 64' Le 64th des 2^{es} est le 64th de la 1re division
 65' Le 65th des 2^{es} est le 65th de la 1re division
 66' Le 66th des 2^{es} est le 66th de la 1re division
 67' Le 67th des 2^{es} est le 67th de la 1re division
 68' Le 68th des 2^{es} est le 68th de la 1re division
 69' Le 69th des 2^{es} est le 69th de la 1re division
 70' Le 70th des 2^{es} est le 70th de la 1re division
 71' Le 71st des 2^{es} est le 71st de la 1re division
 72' Le 72nd des 2^{es} est le 72nd de la 1re division
 73' Le 73rd des 2^{es} est le 73rd de la 1re division
 74' Le 74th des 2^{es} est le 74th de la 1re division
 75' Le 75th des 2^{es} est le 75th de la 1re division
 76' Le 76th des 2^{es} est le 76th de la 1re division
 77' Le 77th des 2^{es} est le 77th de la 1re division
 78' Le 78th des 2^{es} est le 78th de

B' (Ary) 1823: Peonema: Fragipora luc. Fr.

74.5

Five special new designs

§ 151 Solo Swaps with the law

Solomon Andrew y Elizabeth

{ 10' 4" de long. largeur 12" de haut
 1/2 de largeur 1/2 de haut, 1/2 de haut 1/2 de haut.
 1/2 de haut 1/2 de haut.

Ex. 1

171 (Young) 1829
 172 (Young) 1829
 173 (Young) 1829
 174 (Young) 1829
 175 (Young) 1829
 176 (Young) 1829
 177 (Young) 1829
 178 (Young) 1829
 179 (Young) 1829
 180 (Young) 1829
 181 (Young) 1829
 182 (Young) 1829
 183 (Young) 1829
 184 (Young) 1829
 185 (Young) 1829
 186 (Young) 1829
 187 (Young) 1829
 188 (Young) 1829
 189 (Young) 1829
 190 (Young) 1829
 191 (Young) 1829
 192 (Young) 1829
 193 (Young) 1829
 194 (Young) 1829
 195 (Young) 1829
 196 (Young) 1829
 197 (Young) 1829
 198 (Young) 1829
 199 (Young) 1829
 200 (Young) 1829

(24) 2^a Alouatta palliata (26) H. lupanaria (27) H. aequata (28) H. aequata (29) H. aequata (30) H. aequata (31) H. aequata (32) H. aequata (33) H. aequata (34) H. aequata (35) H. aequata (36) H. aequata (37) H. aequata (38) H. aequata (39) H. aequata (40) H. aequata (41) H. aequata (42) H. aequata (43) H. aequata (44) H. aequata (45) H. aequata (46) H. aequata (47) H. aequata (48) H. aequata (49) H. aequata (50) H. aequata (51) H. aequata (52) H. aequata (53) H. aequata (54) H. aequata (55) H. aequata (56) H. aequata (57) H. aequata (58) H. aequata (59) H. aequata (60) H. aequata (61) H. aequata (62) H. aequata (63) H. aequata (64) H. aequata (65) H. aequata (66) H. aequata (67) H. aequata (68) H. aequata (69) H. aequata (70) H. aequata (71) H. aequata (72) H. aequata (73) H. aequata (74) H. aequata (75) H. aequata (76) H. aequata (77) H. aequata (78) H. aequata (79) H. aequata (80) H. aequata (81) H. aequata (82) H. aequata (83) H. aequata (84) H. aequata (85) H. aequata (86) H. aequata (87) H. aequata (88) H. aequata (89) H. aequata (90) H. aequata (91) H. aequata (92) H. aequata (93) H. aequata (94) H. aequata (95) H. aequata (96) H. aequata (97) H. aequata (98) H. aequata (99) H. aequata (100) H. aequata

[illegible][illegible]

Τροπολογία ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Συντάγματος

Μετὰ τὰς φράσεις «ὕπὸ ἱεράς Συνόδου ἀρχιερέων», νὰ προσ-
τεθῇ.

«Θέλει μνημονεύεται ἐπ' ἐκκλησίαις τὸ ὄνομα τοῦ Πατριάρ-
χου Κωνσταντινουπόλεως, ἀντὶ τῆς ἱεράς Συνόδου».

Ὁ ἐξ Αἰτωλοακαρνανίας Βουλευτῆς

Ἀθ. Τριγώνης

Ὁ ἐξ Ἀττικοβοιωτίας Βουλευτῆς

Μιχ. Γαλανός

Τροπολογίαι ἐπὶ τῶν πρώτων δέκα ἀρθρῶν τοῦ Συντάγματος

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλλω πρὸς τὴν Βουλὴν σκέψεις μου
τινας ἐπὶ τῶν δέκα πρώτων ἀρθρῶν τοῦ ἐν ἰσχύϊ συντάγματος.

Ἀρθρον 5.

Τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἐδάφιον τοῦ ἀρθρ. 5 ὡς μεταρρυθμίζεται ἐν
τῷ σχεδίῳ ἀφίησιν ἀόριστον εἰς τὸ συλλαβόν τινα ὄργανον τῆς δημο-
σίου ἀσφαλείας, τὸν χρόνον, ὁ ὁποῖος θὰ εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαῖος πρὸς
μεταγωγὴν.

Ἐπίσης οἱ παραβάται τῶν ἀνωτέρω διατάξεων καταδικάζονται ἐπὶ
παρνόμῳ κατακρατῇ καὶ εἰς ἱκανοποίησιν ὑπὲρ τοῦ κρατηθέντος
δραχμῶν δέκα μέχρι διακοσίων δι' ἐκάστην ἡμέραν ἐπιφυλαττομένης
καὶ πάσης ἄλλης νομίμου ἀποζημιώσεως, ἀλλὰ δὲν τίθεται καὶ ὅριον
ἐντὸς τοῦ ὁποίου δέον νὰ γένηται ἡ ἐκδίκασις τῆς ἐπὶ παρνόμῳ κατα-
κρατῇ ποινικῆς καταδιώξεως, διότι γνωστόν, ὅτι αὕτη εἶνε εὐκόλον
νὰ παραγραφῇ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἱκανοποίησις τοῦ κρατηθέντος θὰ εἶνε
ἐμπειγμός, ἀφ' οὗ οἱ μισθοὶ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων εἶνε ἀκατά-
σχετοι. Τούτων ἐνεκεν σκόπιμον ἐθεώρησα τὴν διατύπωσιν τούτου οὕτω.

«Ὁ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἢ δι' ἐντάλματος συλλήψεως κρατηθεὶς προσά-
γεται εἰς τὸν ἀρμόδιον ἀνακριτὴν ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων τῶν πολλῶν ὥρων
ἀπὸ τῆς συλλήψεως· ἂν δὲ ἡ σύλληψις ἐγένετο ἐκτὸς τῆς ἐδρας τοῦ
ἀνακριτοῦ ἐντὸς τοῦ δεδικαιολογημένου ἀποχρώντως ἐν τῷ συνοδεύοντι
τὰ κρατηθέντα ἐγγράφῳ ἀπολυτῶς ἀναγκαίου πρὸς μεταγωγὴν χρό-
νου. Ὁ ἀνακριτὴς ὀφείλει ἐντὸς τριῶν τῶν πολλῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς προσα-
γωγῆς εἶτε νὰ ἀπολύσῃ τὸν συλληφθέντα, εἶτε νὰ ἐκδώσῃ κατ' αὐτοῦ
ἐντάλμα φυλακίσεως. Παρελθουσῶν τῶν τριῶν ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς
ἡμερῶν, χωρὶς νὰ ἐπιδυθῇ ἐντάλμα φυλακίσεως τῷ δεσμοφύλακι ἢ ἄλλῳ
ἐπιτετραμμένῳ τὴν κράτησιν τοῦ συλληφθέντος εἶτε πολιτικῷ ὑπαλ-
λήλῳ εἶτε στρατιωτικῷ ὀφείλουσιν οὗτοι νὰ ἀπολύσωσι τὸν κρατού-
μενον παραχρῆμα. Οἱ παραβάται τῶν ἀνωτέρω διατάξεων ἀνεξαρτήτως
τῆς ποινικῆς καταδιώξεως ἐπὶ παρνόμῳ κατακρατῇ ἐκδικαζομέ-
νης ἐντὸς 15 τῶν πολλῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐγγειρίσεως τῆς ἐγκλήσεως, κα-
ταδικάζονται διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως καὶ εἰς ἱκανοποίησιν ὑπὲρ τοῦ
κρατηθέντος δραχμὰς δέκα μέχρι διακοσίων δι' ἐκάστην ἡμέραν ἐπι-
φυλαττομένης καὶ πάσης ἄλλης νομίμου ἀποζημιώσεως. Ἡ ἀποζημιώ-
σις καὶ ἱκανοποίησις καταβάλλεται εἰς τὸν κρατηθέντα ἐκ τοῦ μισθοῦ
αὐτοῦ γιγνομένης ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ταμίου κρατήσεως τοῦ $\frac{1}{3}$ τοῦ μι-
σθοῦ κατὰ μῆνα ἀπὸ τῆς εἰς τὸν ἀρμόδιον ταμίαν κοινοποιήσεως ἀντι-
γράφου τῆς ἀποφάσεως».

Ἀρθρον 9.

Διὰ τοῦ ἀρθρου τούτου ὡς μεταρρυθμίζεται ἐν τῷ σχεδίῳ ὑπο-
χρεοῦνται μὲν αἱ ἀρχαὶ πρὸς ταχεῖαν ἐνέργειαν καὶ ἀπάντησιν εἰς τὸν
ἀναφερόμενον, ἀλλ' ἡ ἐρμηνεία τῆς ταχείας ἐνεργείας ἀπόκειται πάλιν
εἰς αὐτοὺς, δέον ἐπομένως νὰ ταχθῇ τὸ ἀνώτερον ὅριον ἐντὸς τοῦ ὁποίου
ὀφείλουσι νὰ ἐνεργῶσι καὶ ἀπαντῶσι μετὰ τὴν πάροδον τοῦ ὁποίου νὰ
τιμωρῶνται.

«Ἐκαστος ἢ καὶ πολλοὶ ὁμοῦ τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους,
ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἀναφέρονται ἐγγράφως πρὸς τὰς ἀρχάς ὑπο-
χρεοῦμένους πρὸς ταχεῖαν ἐνέργειαν καὶ ἀπάντησιν πρὸς τὸν ἀναφερόμε-
νον ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς τὸ πολὺ ἄλλως τιμωροῦνται πειθαρχικῶς».

Ἀρθρον 10.

Εἶνε γνωστόν πόσον ἀυστόλως κατεπατήθη τὸ δικαίωμα τοῦ συ-
νέρχεσθαι τῶν ἐλευθέρων πολιτῶν ὑπὸ τῶν δημοσίων ἀρχῶν ὀχυρομέ-
νων ὀπισθεν τῆς 2 § τοῦ ἀρθρου τούτου. Ὅταν ἀπαγορευτῇ ἡ ἐνο-
πλος συνάθροισις, ὅταν ἐπιτρέπεται μόνον ἡ ἡσυχος καὶ ἄνευ ὅπλων
τυνάθροισις τῶν πολιτῶν παρισταμένης καὶ τῆς ἀστυνομίας βεβαίως
περιττὴ εἶνε ἡ ἀπαγόρευσις συναθροίσεων μὲ τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἐκ τού-
των ἐπικεῖται κίνδυνος εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν, διότι τοιοῦτος κίν-
δυνος ὑπὸ πολιτῶν ἡσύχως καὶ ἀόπλως συνελθόντων δὲν εἶνε δυνατόν
νὰ ὑπάρξῃ, ἐξ ἄλλου δὲ ἡ παράγραφος αὕτη καταργεῖ τὴν πρώτην δυ-
ναμένης τῆς ἀστυνομίας πάντοτε εἰς τὴν ἀθωοτέραν συνάθροισιν νὰ
θεωρῇ ἐπικίνδυνον εἰς τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν. Δέον ἐπομένως τὸ ἀρ-
θρον τοῦτο νὰ διατυπωθῇ οὕτω :

«Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι ἡσύχως καὶ
ἀόπλως μόνον εἰς τὰς δημοσίας συναθροίσεις δύναται νὰ παρίστανται ἡ
ἀστυνομία».

Ὁ Βουλευτὴς Εὐβοίας

Ἰωάννης Α. Μπουρνιάς

Πρότασις περὶ ἀναθεωρήσεως Συνταγματικῆς διατάξεως ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 9.

Καὶ ἡ διὰ τοῦ κυβερνητικοῦ σχεδίου προτεινομένη ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος τροπολογία δὲν εἶναι πιθανὸν ἢ μᾶλλον δύναται νὰ θεωρηθῇ βέβαιον ὅτι δὲν θὰ φέρῃ τὰ προσήκοντα καὶ ἐπιτακτικῶς ἐπιβεβλημένα ἀποτελέσματα, καθόσον πασίγνωστον καὶ ἐκτὸς πάσης ἀμφισβήτησεως τυγχάνει, ὅτι ἡ κυριωτέρα αἰτία τῆς μὴ εὐρύθμου λειτουργίας τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν νόμων κεῖται ἐν πλημμελεῖ ἐκτελέσει τῶν δημοσίων λειτουργῶν σιάσει καὶ διαγωγῇ ἀπέναντι τῶν πρὸς αὐτοὺς ἀναφερομένων πολιτῶν. Ὡς ἐπίσης ἀναμφισβήτητον εἶναι, ὅτι αἱ μεγαλείτεροι καὶ ἐπιπονώτεροι ἀσχολίαι τῶν βουλευτῶν μὴδ' αὐτῶν τῶν τῆς παρούσης Διπλῆς Βουλῆς ἐξαιρουμένων, συνίστανται εἰς τὸ νὰ περιέρχονται ἀενάως τὰ διάφορα τμήματα τῶν Ὑπουργείων καὶ ἄλλων δημοσίων καταστημάτων καὶ ζητῶσι πληροφορίας περὶ ὅλως ὑπηρεσιακῶν ἀντικειμένων. Συνήθως δ' ἕνεκα τούτου καὶ δὲν παρακολουθοῦσι τὰς συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς. Ὡς μόνη δέ, τό γε νῦν ἔχον, ὑπηρεσία ἣν προσφέρουσιν οἱ Βουλευταὶ εἰς τοὺς πολίτας εἶναι αὕτη, δι' ἧς καὶ μόνης ὑποδουλοῦσι τοὺς ἐκλογεῖς των, οὐ μόνον οὗτοι, ἀλλὰ καὶ πᾶς ὁ θέλων νὰ πολιτευθῇ. Οὕτω δὲ μόνον ὁ εἰς τοιαύτας ὑπηρεσίας διακρινόμενος, θεωρεῖται ἱκανὸς νὰ ἐκλεγῇ ἀντιπρόσωπος, πᾶς δ' εἰς τὰς τοιαύτας ἀξιώσεις τῶν πολιτικῶν μὴ ἀνταποκρινόμενος, δὲν θεωρεῖται τοιοῦτος, ὁσηνδῆποτε πνευματικὴν ἀξίαν καὶ μόρφωσιν ἔαν ἔχῃ.

Μὴ ὄντως πιθανοῦ ὅτι καὶ οἱ διὰ τῆς εἰσηγητικῆς ἐπὶ τοῦ προσχεδίου ἐκθέσεως τῆς Κυβερνήσεως προαγγελλόμενοι νόμοι, οὔτινες καὶ ἐφήμεροι δυνατόν νὰ εἶνε, θὰ φέρωσι τὰ προσήκοντα ἀποτελέσματα, προτείνω ὅπως :

Ἡ διὰ τοῦ προσχεδίου τῆς Κυβερνήσεως προτεινομένη ἀναθεώρησις τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Συντάγματος συμπληρωθῇ οὕτω. Πρὸ τῆς λέξεως «ἐγγράφως» νὰ τεθῶσιν αἱ λέξεις «προφορικῶς ἢ». Καὶ μετὰ τὴν λέξιν «ἀναφερόμενον» νὰ προστεθῇ «Προφορικῶς ἢ ἐγγράφως διὰ τῆς ἐγγυτέρας πρὸς τὴν κατοικίαν ἢ διαμονὴν του δημοσίας ἢ δημοτικῆς ἀρχῆς ἐντὸς ἀναλόγου προθεσμίας».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Φεβρουαρίου 1911

Ὁ ἐξ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας Βουλευτὴς

Ἰ. Ἀκριδάς.

Πρὸς τὴν Διπλὴν Βουλὴν.

Προσθῆκαι καὶ τροπολογίαι ἐπὶ τῷ ἄρθρῳ 14 τοῦ
Συντάγματος, ὡς διατυποῦται ἐν τῷ Προσχεδίῳ.

Φρονῶ ὅτι ἡ πρώτη παράγραφος ἀπὸ τὰς λέξεις:
Ἐπιτρέπεται δὲ κατ' ἐξαίρεσιν κτλ. δέον νὰ μεταρ-
ρυθμισθῇ ὡς ἑξῆς.

«Ἐπιτρέπεται δὲ κατ' ἐξαίρεσιν ἡ κατάσχεσις
μετὰ τὴν δημοσίευσιν, ἕνεκα προσβολῆς κατὰ τῆς
χριστιανικῆς θρησκείας, ἢ τῶν δημοσίων ἠθῶν, ἢ
κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως· ἐπιτρέπεται δ' ὡ-
σαύτως ἡ κατάσχεσις καὶ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως ἕνεκα
ἀνακοινώσεων ἀναφερομένων εἰς στρατιωτικὰς μετα-
κινήσεις ἢ εἰς μέσα ἀμύνης ὧν ἡ δημοσίευσις ἀπη-
γορεύθη πρότερον ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ὡς ἀπειλου-
μένου, κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῆς, πολέμου. Ἐν περι-
πτώσει οἰασδῆποτε κατασχέσεως ὀφείλουσιν ἐντὸς 24
ὥρῶν ἀπὸ ταύτης καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ ὑποβάλλῃ τὴν
ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστικὸν συμβούλιον κτλ.»

Μετὰ τὴν ἄνω διατύπωσιν ἡ δευτέρα παράγρα-
φος καθίσταται ἀπαλειπτέα.

Τὴν ἀπειλὴν παύσεως τῶν φύλλων θεωρῶ ὑπερά-
γαν ἀπολυταρχικὴν καὶ ἄδικον περιορίζουσιν τὴν
ἐλευθερίαν τοῦ τύπου φοβερὸν δ' ὄπλον εἰς χεῖρας ἀπο-
λυταρχικῶς κυβερνούντων, δι' ὃ κηρύττομαι κατ' αὐ-
τῆς.

Τὸ πρὸς ἀποζημίωσιν ὡς ἐλάχιστον ὄριον καθορι-
ζόμενον ποσὸν τῶν δρ. 200 δέον νὰ ἀπαλειφθῇ, καθό-
σον τοῦτο εἶναι ἀντικείμενον νόμου, ἄλλως νὰ καθορι-
σθῇ καὶ τὸ ἀνώτατον ὄριον μέχρι δραχ. τριῶν χιλιά-
δων.

Ἀθῆναι τῇ 4 Μαρτίου 1911.

Ὁ Βουλευτὴς Ἀττικοβοιωτίας

Ι. Κ. Μποϊσινιτζάκης

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ

ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ Συντάγματος ὡς διατυποῦται ὑπὸ
τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 14

Ἐν τῷ α' ἐδαφίῳ μετὰ τὴν λέξιν «θηρσκειάς» προστί-
θεται : «ἢ κατὰ τῆς δημοσίας ἠθικῆς».

Ἐν τῷ β' ἐδαφίῳ ἡ πρώτη πρότασις διασκευάζεται
οὕτω : «Ἐν περιπτώσει ἀπειλουμένου πολέμου δύναται,
καθ' ὃν τρόπον ὁ νόμος ἤθελεν ὀρίσει, νὰ ἀπαγορευθῇ ἐπὶ
ἀπειλῇ κατασχέσεως καὶ ποινικῆς καταδιώξεως, ἡ δημοσί-
ευσις εἰδήσεων ἢ ἀνακοινώσεων ἀναγομένων εἰς κινήσεις
στρατοῦ, ἢ εἰς μέσα ἀμύνης, ἢ εἰς τὰ μυστικά τῶν ἐξωτε-
ρικῶν ὑποθέσεων τοῦ Κράτους».

Ἐκ τοῦ δ' ἐδαφίου ἀφαιρεῖται ἡ λέξις «ἀείποτε».

Kubizmas

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ

ἐπὶ τῆς προτάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς
εἰς τὸ ἄρθρον 14ον.

Νὰ προστεθῇ ἐν τέλει :

«Δι' ἀδικήματα τοῦ τύπου δὲν ἐπιτρέπεται προ-
φυλάξεις».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Μαρτίου 1911.

Ὁ βουλευτὴς Λακωνίας
Ἰωάννης Πατσουράκος

ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Ἐπὶ τοῦ ἀρθροῦ 14 τοῦ Συντάγματος.

«Ἐπιτρέπεται κατ' ἐξαιρέσιν ἡ κατάσχεσις μετὰ τὴν δημοσίευσιν ἔνεκα . . . ὡς καὶ ἔνεκα προσβολῆς τῶν χρηστῶν ἡθῶν ἢ τῆς αἰδοῦς.»

Ἐν Ἀθήναις τῇ 4 Μαρτίου 1911.

Ὁ ἐξ Αἰτωλοακαρνανίας Βουλευτῆς

Α. Τριγώνης

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ

Ἐπὶ τοῦ ἀρθροῦ 14 τοῦ Συντάγματος, ὡς διευρυνώθη τοῦτο ἐν τῷ σχεδίῳ τῷ υποβληθέντι ὑπὸ τῶν κ. κ. Βουλευτῶν τῶν ἀποτελούντων τὴν Κυβέρνησιν.

Τὸ προτελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἀρθροῦ 14, ὅπερ ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς λέξεως «ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει» καὶ λήγει· «οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸν Εἰσαγγελέαν.» Νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ ἐξῆς :

«Εἰδικὸν Συμβούλιον, ὅπερ νόμος ἤθελεν ὀρίσῃ, θέλει κρίνῃ τῇ εἰσηγήσει τοῦ οἰκείου Ὑπουργοῦ περὶ τοῦ ἐπιληψίμου δημοσιεύματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 4 Μαρτίου 1911.

Ὁ Βουλευτῆς Τρικάλων

Α. Μπούσδρας

ΠΡΟΤΑΣΙΣ

Μερὶ προσθήκης συνταγματικῆς διατάξεως.

Πρὸς τὴν Διπλὴν Ἀναθεωρητικὴν Βουλὴν.

Ἡ Ἑθνικὴ Ἀντιπροσωπεία ἡ ἐκ τῶν σπλάχνων τοῦ λαοῦ πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος προελθούσα ὀφείλει, φρονούμεν, νὰ μὴ ἀφήσῃ ἀπροστάτευτον οὐδὲν καὶ ἐξ ἐκείνων τῶν τοῦ ἀνθρώπου δικαιωμάτων, τὰ ὅποια, καίτοι ὀλιγώτερον ἢ χηρὰ τῶν συνήθως ἐν τοῖς Συντάγμασιν ἀναγραφομένων, δὲν εἶνε διὰ τοῦτο καὶ οἱ μικρότεροι τοῦ ἀνθρωπισμοῦ παράγοντες.

Ἐν τῶν τοιούτων δικαιωμάτων εἶνε ἀναντιρρήτως καὶ τις ἀπὸ τῆς ἐργασίας ἀνάπαυλα, ἥτις ἐπὶ μίαν καθ' ἑβδομάδα ἡμέραν διακόπτουσα τὸν σκληρὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα θὰ ὑπενθυμίζῃ εἰς τὸν ἐργάτην ὅτι δὲν ἐδημιουργήθη ἀπλῆ παραγωγικὴ μηχανή.

Περισσότερα ἀνάπτυξις τῶν λόγων, τῶν συνηγορούντων ὑπὲρ τῆς Κυριακῆς ἀργίας, παρέλκει βεβαίως ἐνταῦθα. Ἡ κοινὴ τῆς χώρας συνείδησις, βαρέως ἀπὸ μακροῦ χρόνου φέρουσα τὴν ἑλλειψιν τοῦ θεσμοῦ τούτου, ἔσχεν ἐπὶ τέλους τὴν ἑαυτῆς ικανοποίησιν διὰ τῆς ψηφίσεως τοῦ ΓΥΝΕ' νόμου τοῦ 1909. Ἀλλὰ τὴν λαὶ ἦν ταύτην κατὰκτησιν πολλοὶ καὶ ὑπὸ διαφόρους προφάσεις εἰσὶν οἱ ἐπιβουλευόμενοι. Τὰ ταπεινότερα τῶν ἐπιχειρημάτων ἐπεστρατεύθησαν, χωρὶς νὰ παραλειφθῇ καὶ τὸ ἀφ' ὑψηλοῦ δῆθεν περὶ τῆς παρ' ἡμῖν ἐλλείψεως προνοίας πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ἐργατῶν ἀπὸ τῆς ἀσωτείας κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς σχολῆς αὐτῶν, ὥσανεὶ αὐταὶ αἱ διευθύνουσαι τάξεις νὰ μὴ ἦσαν ἐκεῖναι, αἵτινες ὀφείλον πλεον παντὸς ἄλλου καὶ περὶ τούτου νὰ μεριμνήσωσι. Παρόμοιος πρὸς τὸν ἐκ τῆς ἀδιαλείπτου εἶνε καὶ ὁ ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς ἐργασίας κίνδυνος τοῦ ἐργάτου, περὶ οὗ προνοοῦσιν ὅλοι αἱ τῶν πεπολιτισμένων λαῶν νομοθεσίαι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ ἡμετέρα.

Ὅθεν τὸν ἐντεῦθεν κίνδυνον μόνον ἡ ἐπιβλητικὴ τοῦ Συνεδρίου τούτου γνώμη δύναται νὰ ἀποσοβήσῃ, ἀποτελοῦσα θώρακα ἀδιάρρηκτον τοῦ διπλοῦ τούτου τοῦ ἐργάτου δικαιώματος. Ἰνα μὴ δὲ θεωρηθῶμεν ὡς καινοτομοῦντες ὅλως ἐν τῇ διατυπώσει παρομοίας συνταγματικῆς προνοίας περιοριζόμεθα νὰ μεταφέρωμεν κατὰ λέξιν τὸ ἄρθρον 82 τοῦ Συντάγματος τῆς Βέρνης, προτείνοντες νὰ ἀποτελέσῃ ἰδιαιτέρον ἄρθρον μετὰ τὸ 18ον τοῦ ἡμετέρου. Ἄν αἱ βάσανοι ἀπαγορεύονται εἰς αὐτὰς τὰς ἀρχάς, πολὺ περισσότερον πρέπει νὰ ἀπαγορευθῇ τῷ ἰδιώτῃ ὁ δι' ἀδιακόπου ἢ ὑπερβολικῆς ἐργασίας βασανισμός, ὁ βραδέως ἀλλ' ἀσφαλῶς ὑποσχάπτων αὐτὴν τὴν ζωὴν τοῦ ὁμοίου του.

«Ἄρθρον 19. Τὸ Κράτος ἀναγνωρίζει τὴν ἀρχὴν τῆς »Κυριακῆς ἀργίας καὶ καθιεροῖ κανόνας παρακωλύοντας »ἵνα ἀναγκάζεται τις εἰς ὑπερβολὴν ἐργασίας βλαπτικὴν »τῆς υἱείας του».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Φεβρουαρίου 1911.

Οἱ ἐξ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας βουλευταὶ

Α. Θεοδωρίδης

Μιχ. Ι. Γαλανός

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

τροπολογιῶν ἐπὶ τοῦ 16ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

Ἀπειλούμενος περιορισμὸς τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἀφ' ἑνὸς καὶ ἐνδεχόμενος κίνδυνος τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν γλώσσης ἀφ' ἑτέρου μὲν ἄγουσιν εἰς τὴν ὑποβολὴν δύο τροπολογιῶν ἐπὶ τοῦ 16ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

Ἡ ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπή, ὁρμωμένη ἐκ τῆς σκέψεως, ὅτι ἡ πολιτεία δὲν ὑποχρεοῦται εἰς δωρεὰν παροχὴν τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως, καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα, ἂν αὕτη δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ ἢ ἐπιτρέψῃ, ἐν μέτρῳ πάντοτε, τὴν ἀποτισιν διδάκτρων.

Ἐν τῇ ἀνωτάτῃ, τῇ Πανεπιστημιακῇ ἐκπαιδεύσει βεβαίως δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν ἰσχυροὶ λόγοι κατὰ τῆς γνώμης ταύτης, τοῦτο μὲν λόγῳ τῆς μὴ οἰκονομικῆς ἐπαρκείας τοῦ Κράτους, τοῦτο δὲ λόγῳ τοῦ μὴ ἀπαραιτήτου τῆς Πανεπιστημιακῆς παιδείσεως τοῖς πολίταις, Ἐν τῇ Μέσῃ ὅμως Ἐκπαιδεύσει, τῇ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις καὶ τοῖς γυμνασίοις, ἄλλως τὸ πρᾶγμα ἔχει.

Ἐκ τε τοῦ γράμματος καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ 16ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος τοῦ 1864 καὶ τοῦ 11ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος τοῦ 1844 καὶ ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ κρατείνοντος ἐν ἀμφοτέραις ταῖς Ἐθνικαῖς ἡμῶν Συνελεύσεσι προκύπτει ἡ ἐπιθυμία τοῦ Ἔθνους περὶ τῆς δαπάνης τοῦ Κράτους παροχῆς οὐ μόνον τῆς στοιχειώδους, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως, τῆς τε μέσης καὶ τῆς ἀνωτάτης. Τοῦτο δ' εἶναι καὶ ἴδιον πάσης καλῶς ὀργανωμένης Πολιτείας καὶ τοῦτο τὸ ἰδανικὸν ὀφείλει αὕτη νὰ ἔχῃ, ὅπως καθιστᾷ τὴν ἐν γένει ἐκπαίδευσιν προσιτὴν εἰς πάντας καὶ ἀδαπάνως. Τὸ τοιοῦτο δέον νὰ ἰσχύσῃ πρὸ παντὸς παρ' ἡμῖν, στερουμένους συστήματος πρακτικῆς ἢ τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἴσως δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἀντίρρησης κατὰ τῆς ἐπιβολῆς μικρῶν διδάκτρων καὶ ἐν τοῖς γυμνασίοις, οὐδέποτε ὅμως ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις. Ὑπάρχει ὅμως ὁ φόβος, μήπως τὰ διδάκτρα ταῦτα, ἀφ' ἑνὸς μὲν μηδεμίαν ὠφέλειαν προσενέγκωσι τῇ Ἐκπαιδεύσει, ἀφ' ἑτέρου δὲ χρησιμοποιοῦνται, αὐξανόμενα ἐκαστοτε, πρὸς μείωσιν τῶν ἐλλείμματων τῶν προϋπολογισμῶν. καθισταμένης οὕτω τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἰδιαζούσης μόνη τῇ πλουτούσῃ ἐν τῇ κοινῶνίᾳ τάξει.

Ταύτην τὴν βᾶσιν ἔχει ἡ ὑπόβαλλομένη τροπολογία. καθ' ἣν οὐ μόνον ἡ στοιχειώδης, ἀλλὰ καὶ ἡ μέση ἐκπαίδευσις παρέχωνται δωρεὰν ὑπὸ τοῦ κράτους.

Ἡ ἑτέρα τροπολογία ἀφορᾷ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς χρήσεως ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις ἐν γένει ἑτερον γλωσσικὸν τύπον, πλὴν τοῦ τύπου τῆς ἐπισήμου γλώσσης τοῦ Κράτους, τῆς καθιερωθείσης διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ 1ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος. Αἰτιολογία ταύ-

της παρέλκει κατόπιν τῆς ἄρτι ἐξενεχθείσης γνώμης τῆς ἐλότητος σχεδὸν τοῦ Ἑθνους.

Τὰς δύο ταύτας τροπολογίας λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ υποβάλω εἰς τὴν Βουλὴν καὶ παρακαλῶ αὐτήν, ὅπως εὐαρεστηθῇ καὶ ψηφίσῃ αὐτάς.

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑΙ

ἐπὶ τοῦ 16ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

Ἡ ἐκπαίδευσις διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τῆς πολιτείας.

Ἡ στοιχειώδης καὶ ἡ μέση ἐκπαίδευσις παρέχονται δωρεὰν ὑπὸ τοῦ Κράτους, ἡ πρώτη δὲ εἶναι δι' ἅπαντας ὑποχρεωτική.

Ἐπιτρέπεται εἰς ἰδιώτας καὶ εἰς νομικά πρόσωπα ἢ ἱδρυσις ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων, λειτουργούντων κατὰ τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.

Ἀπαγορεύεται ἡ εἰς τὰ ἐκπαιδευτήρια τῆς στοιχειώδους καὶ τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως, δημόσιά τε καὶ ἰδιωτικά, εἰσαγωγή ἢ χρῆσις β.βλίων, μὴ γεγραμμένων εἰς τὴν διὰ τοῦ 1ου ἄρθρου τοῦ παρόντος Συντάγματος καθιερωθεῖσαν ἐπίσημον γλῶσσαν τοῦ Κράτους. Εἰδικὸς νόμος, ψηφιζόμενος διαρκούσης τῆς Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς ἢ ἐντὸς τῆς πρώτης συνόδου τῆς 19ης Βουλευτικῆς Περιόδου τὸ βραδύτερον, θέλει ὀρίσει τὰς συνεπείας τῆς παραβιάσεως τῆς διατάξεως ταύτης.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 3ῃ Μαρτίου 1911.

Ὁ ἐξ Ἀρκαδίας βουλευτῆς
Ι. Η. Μανέτας.

Ἡ δευτέρα τροπολογία μου ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου τοῦ Συντάγματος σκοπεῖ, ὅπως καταστήσῃ ἐφαρμόσιμον τὴν εἰς τὸ 1ον ἄρθρον ψηφισθεῖσαν προσθήκην περὶ τῆς ἐπισήμου γλώσσης τοῦ Κράτους. Καίτοι καὶ διὰ μόνης τῆς προσθήκης ταύτης εἶναι δυνατὴ ἡ προστασία τῆς ἐπισήμου ἡμῶν γλώσσης, ἐν τούτοις λόγῳ τῆς ἀοριστίας αὐτῆς δὲν εἶναι δυσχερὴς ἡ καταστρεχτήγησις ταύτης ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευομένων αὐτὴν.

Εἶναι πρόσφατοι αἱ ἐν τῇ Ἀναθεωρητικῇ Βουλῇ συζητήσεις καὶ πρόσφατος ἡ ἐκδηλωθεῖσα ἐπιθυμία τοῦ ἔθνους, οὗ ἕνεκα παρέλκει πᾶσα ἀνάπτυξις περαιτέρω τῆς αιτιολογικῆς ἐκθέσεως ἐπὶ τῆς τροπολογίας, ἢ μᾶλλον τῆς προσθήκης ταύτης.

Κατὰ ταῦτα παρακαλῶ, ὅπως τὸ 16ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος διατυπωθῇ, ὡς ἔπεται :

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ

ἐπὶ τοῦ 16ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

Ἡ ἐν γένει ἐκπαίδευσις τυγχάνει ὑπηρεσία τοῦ Κράτους καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην τούτου ἐμπειάν.

Ἡ στοιχειώδης καὶ ἡ μέση ἐκπαίδευσις παρέχονται δωρεάν ὑπὸ τοῦ Κράτους, ἡ δὲ πρώτη εἶναι δι' ἅπαντας ὑποχρεωτική.

Ἐπιτρέπεται εἰς ιδιώτας καὶ εἰς νομικά πρόσωπα ἢ ἱδρυσις ιδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων, λειτουργούντων κατὰ τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.

Ἀπαγορεύεται ἡ εἰς τὰ ἐκπαιδευτήρια τῆς ἐκπαίδευσως ἐν γένει εἰσαγωγή ἢ χρῆσις βιβλίων, γεγραμμένων εἰς γλωσσικὸν τύπον διάφορον τοῦ ἐπισήμου. Εἰδικὸς νόμος, ψηφισθησόμενος διαρκούσης τῆς Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς ἢ ἐντὸς τῆς πρώτης συνόδου τῆς 10^{ῆς} βουλευτικῆς περιόδου τὸ βραδύτερον θὰ καθορίσῃ τὰς λεπτομερείας τῆς διατάξεως ταύτης καὶ τὰς συνεπείας τῆς παραβιάσεως αὐτῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 3 Μαρτίου 1911.

Ὁ ἐξ Ἀρχαδίας βουλευτὴς

Ι. Π. Μανέτας

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

τροπολογιῶν ἐπὶ τοῦ 16ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

Ἀπειλούμενος περιορισμὸς τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσως ἀφ' ἐνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀνάγκη τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἐν τῷ 1ῳ ἄρθρῳ τοῦ Συντάγματος προσθήκης περὶ τῆς ἐπισήμου γλώσσης τοῦ Κράτους μὲ ἡγαγον εἰς τὴν ὑποβολὴν δύο τροπολογιῶν ἐπὶ τοῦ ἀναθεωρητέου 16ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

Ἐκ τε τοῦ γράμματος καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἄρθρου 16ου τοῦ Συντάγματος τοῦ 1864 καὶ τοῦ ἄρθρου 11ου τοῦ Συντάγματος τοῦ 1844 προκύπτει, ὅτι οἱ θεσμοθέται ἀμφοτέρων τῶν Ἐθνικῶν Συνελεύσεων ἐνεπνέοντο ὑπὸ τῆς ἰδέας, ὅπως καταστήσωσι τὴν ἐν γένει ἐκπαίδευσιν προσιτὴν εἰς πάντας τοὺς πολίτας διὰ τῆς δωρεᾶν παροχῆς αὐτῆς. Τοῦτο εὐχερῶς συνάγεται ἐκ τῶν ἀγορεύσεων τῶν τότε πληρεξουσίων.

Καὶ βεβαίως, πᾶσα Πολιτεία ὀφείλει, πλὴν ἄλλων, νὰ ἔχῃ καὶ τοῦτο τὸ ἰδανικόν, ὅπως ἀδαπάνως παρέχῃ τὴν ἐν γένει ἐκπαίδευσιν· τούτου ἕνεκα Συντάγματά τινα ρητῶς ἀναγράφουσι, ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις παρέχεται ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ δαπάνῃ αὐτοῦ, ὡς τὸ Βελγικὸν ἐν ἄρθρῳ 17ῳ, τὸ Πρωσσικὸν ἐν ἄρθρῳ 5ῳ καὶ ἄλλα.

Ἡ ἀρχὴ αὕτη δεόν πρὸ παντὸς νὰ ἐπικρατήσῃ παρ' ἡμῖν, στερουμένοις πρακτικῶν ἢ τεχνικῶν σχολῶν. Ἐὰν τοιαῦται σχολαί, κατὰ σύστημα ἐπιστημονικὸν ὀργανωμέναι, ὑπῆρχον, ἡδύνατό τις νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν καταβολὴν τελῶν ἐν τῇ Ἀνωτέρᾳ Ἐκπαιδεύσει, τῇ Μέσῃ καὶ τῇ Πανεπιστημιακῇ, ἵνα οὕτω δοθῇ ἀναγκαστικὴ ὥθησις εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διαφορῶν ἐπαγγελματίων. Ἀλλὰ τό γε νῦν ἔχον, ἡ φορολογία τῆς Ἀνωτέρας Ἐκπαιδεύσεως, καὶ ἰδίᾳ τῆς Μέσης, θὰ ἔχῃ ὡς συνέπειαν τὸ μὲν αὖξιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν τελῶν ἐκάστοτε, ὡς αἰεὶ παρίσταται ἀνάγκη μειώσεως τῶν ἐλλειμμάτων τῶν προϋπολογισμῶν, τὸ δὲ περιορισμὸν τῆς Ἐκπαιδεύσεως· ἐπακολούθημα δὲ τοῦ περιορισμοῦ τούτου ἐν τῇ Μέσῃ Ἐκπαιδεύσει ἀναμφιβόλως ἔσται ἡ κατάργησις διδασκητῶν ταύτης καὶ ἡ λόγῳ αὐτῆς αὐτοδικαίως ἀπόλυσις λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Τῆς Πολιτείας ὅμως μὴ ἐπαρκούσης ἀπολύτως, ἴσως δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἀντίρρησης εἰς τὴν καταβολὴν τελῶν ἐν τῇ Ἀνωτάτῃ, τῇ Πανεπιστημιακῇ Ἐκπαιδεύσει, τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον ἡ ἀρχὴ αὕτη, ἀπὸ ἐτῶν καθιερωθεῖσα, ἐταυτίσθη ἤδη μετὰ τῶν ἡθῶν καὶ ἔξεων τῶν πολιτῶν. Αὕτη ὅμως ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐν τῇ Μέσῃ Ἐκπαιδεύσει, ὡς προτείνεται ὑπὸ τῶν ἐξ Βουλευτῶν, τῶν ἀποτελούντων τὴν Κυβέρνησιν καὶ ὡς ὑποβάλλεται ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπῆς.

Τούτων τῶν λόγων ἕνεκα, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω εἰς τὴν Βουλὴν σχετικὴν τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ 16ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

Ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 16 τοῦ προσχεδίου τοῦ Συντάγματος παράλειψις τῆς δωρεάν παροχῆς τῆς μέσης καὶ ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως ὑπὸ τοῦ Κράτους κατὰ τὰ ἤδη κρατοῦντα, ἐξήγειρεν, ὡς εἰκὸς, τοὺς διδασκαλικοὺς Συλλόγους καὶ συντεχνίας διαφόρων πόλεων, οἵτινες ἀνηνέχθησαν καὶ εἰς Βουλευτάς, αἰτήσαντες τὴν προσήκουσαν προσθήκην ἐν τῷ διαληφθέντι ἄρθρῳ.

Ἐπὶ τούτοις ὅθεν λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω τὴν κάτωθεν τροπολογίαν, καὶ παρακαλῶ τὴν Διπλὴν Ἀναθεωρητικὴν Βουλὴν ἵνα· εὐαρεστουμένη, ἐπιψηφίσῃ αὐτήν.

Τὸ ἄρθρον 16 τοῦ Συντάγματος τροπολογεῖται οὕτω.

Ἄρθρον 16.

Ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις, ἥτις διὰ πάντας εἶνε ὑποχρεωτικὴ, ἡ μέση καὶ ἡ ἀνωτάτη τοιαύτη παρέχεται δωρεάν ὑπὸ τοῦ Κράτους. δυναμένου νὰ ἐπιβάλλῃ τέλη εἰς τε τὴν μέσῃ καὶ ἀνωτάτῃ ἐκπαίδευσιν ἀναλόγως τῆς ιδίας ἢ πατρομητρικῆς περιουσίας τοῦ μαθητοῦ καὶ φοιτητοῦ.

Ἐπιτρέπεται εἰς ἰδιώτας καὶ εἰς νομικὰ πρόσωπα ἡ ἵδρυσις ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, ἡ λειτουργία τῶν ὁποίων θέλει εἶσθαι σύμφωνος πρὸς τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 4 Μαρτίου 1911.

Δημ. Χυνιάδης
Βουλευτὴς Ἀρχαδίας

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ

ἐπὶ τοῦ 16ου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος (ἐν σχέσει με
τὴν τροπολογίαν τῆς ἐκ βουλευτῶν ἐπιτροπῆς).

Ἡ ἐκπαίδευσις καθόλου παρέχεται δαπάνῃ τοῦ
Κράτους. Καὶ ἡ μὲν στοιχειώδης εἶναι δι' ἅπαντας
ὑποχρεωτικὴ καὶ παρέχεται δωρεάν, ἡ δὲ μέση καὶ
ἀνωτάτη ὑπόκειται εἰς ἀνάλογα τέλη.

Ἐπιτρέπεται εἰς ιδιώτας καὶ εἰς νομικὰ πρόσωπα
ἡ ἵδρυσις ιδιωτικῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων,
λειτουργούντων κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.

Ὁ Βουλευτὴς Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης
Ν. Χαριτάτος

Ἐπὶ τοῦ 16 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

Ἡ διαγραφὴ πάσης διατάξεως, ἀφορώσης τὴν ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν ἐκ τῶν σχεδίων ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος, ἐγένετο ἀφορμὴ, παρὰ τῇ κοινῇ γνώμῃ, νὰ πιστευθῇ ὅτι πρόκειται, ἂν οὐχὶ ἡ ἀνωτάτη τοῦλάχιστον ἡ μέση ἐκπαίδευσις νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἐκμετάλλευσιν.

Βεβαίως οὐδεὶς σκοπεῖ νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸ δικαίωμα τῆς Πολιτείας νὰ κανονίσῃ καὶ τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως ὡς ἤθελε κρίνει συμφερότερον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπ' αὐτῆς τῆς συστάσεως τοῦ Κράτους ἢ τε Μέσης καὶ ἢ Ἀνωτάτης ἐκπαίδευσις ἐλειτούργησαν ὡς δημόσιαι ὑπηρεσίαι, ἐκ τούτου δ' ἐδημιουργήθησαν ποικίλαι σχέσεις καὶ ὑποχρεώσεις, αἷ δὲν εἶνε δίκαιον νὰ παρίδῃ ἡ Πολιτεία, ἀναγκάζουσα ἴσως τοὺς λειτουργοὺς τῆς νὰ ἐπιζητήσωσιν ἤδη νέον στάδιον βιοπορισμοῦ, ἤθελεν εἶσθαι ὀρθόν νὰ διατυπωθῇ τὸ 16ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος κατὰ τρόπον καθησυχάζοντα τὴν τε κοινὴν γνώμην καὶ τοὺς λειτουργοὺς τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως.

Ἐπειδὴ δ' ἄφ' ἑτέρου ἡ ἐλευθερία νὰ συνιστᾷ πᾶς τις ἰδιωτικὸν ἐκπαιδευτήριον ἐγέννησε μέχρι σήμερον πλείστα ἔκτροπα καὶ κατὰ πολὺ συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ δυσφημισθῶσιν ἐπὶ τοσοῦτον τὰ ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ νὰ καταπέσωσιν ἐν τῇ κοινῇ συνειδήσει, ὀρθόν ἤθελεν εἶσθαι ἂν εἰς τὴν σχετικὴν παράγραφον τοῦ 16ου ἄρθρου περιελαμβάνετο διάταξις περὶ προσόντων διὰ τοὺς διευθύνοντας τὰ ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ κατὰ πληθυσμὸν τῶν τοιούτων ἐκπαιδευτηρίων.

Ἐπὶ τούτοις παρακλῶ νὰ διατυπωθῇ τὸ 16ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος ὡς ἔπεται :

« Ἡ ἐκπαίδευσις λειτουργεῖ φροντίδι τῆς Πολιτείας ὡς δημοσία ὑπηρεσία.

Ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις εἶνε διὰ πάντας ὑποχρεωτική, παρέχεται δὲ δωρεάν ὑπὸ τοῦ Κράτους.

Εἰδικὸς νόμος θέλει καθορίσῃ τὰ τῆς ἀποδόσεως παρὰ τῶν δήμων καὶ κοινοτήτων πρὸς τὸ Δημόσιον ἀναλόγου πρὸς τοὺς πόρους αὐτῶν συμμετοχῆς εἰς τὴν δαπάνην διὰ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν.

Ἐπιτρέπεται εἰς ἰδιώτας ἢ εἰς νομικά πρόσωπα ἢ ἱδρύσεις ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων λειτουργούντων κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, οἵτινες θὰ ὀρίσωσι καὶ τὰ προσόντα τῶν διευθυνόντων τὰ τοιαῦτα ἱδρύματα. ὡς καὶ τὸν κατὰ πληθυσμὸν ἐπιτρεπόμενον ἀριθμὸν ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων. »

Ἐν Ἀθήναις 3 Μαρτίου 1911.

Θεμ. Κ. Κουτσομπτόπουλος
βουλευτὴς ἐκ Μεσσηνίας.

τὰ τῆς ἀποδόσεως παρὰ τῶν δήμων πρὸς τὸ Δημόσιον ἀναλόγου πρὸς τοὺς πόρους αὐτῶν συμμετοχῆς ἐν τῇ δαπάνῃ.

Εἰδικὸς νόμος θέλει ἐπίσης προνοήσῃ περὶ ἐκκαθάρισεως τοῦ κλάδου τῶν γραμματιστῶν, βελτιώσεως δὲ τῶν ἀξίων ἐκ τούτων καὶ καταλλήλου χρησιμοποίησεως αὐτῶν ἐν τῇ δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ.

"Ἀρθρον 16 δις (προσθήκη)

Ἡ ἐν τῷ Δημοτικῷ σχολείῳ ἐπιτυγχανομένη γλωσσικὴ μόρφωσις δεόν νὰ καθιστᾷ τοὺς παῖδας ικανοὺς νὰ ἐννοῶσι τὰς μὴ ὑπερβαινούσας τὴν ἀντίληψιν αὐτῶν περιχοπὰς τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἐκ τοῦ πρωτοτύπου, καθὼς καὶ πᾶν βιβλίον, περιέχον ἀνάλογον πρὸς τὴν ἀντίληψιν αὐτῶν ὕλην, γεγραμμένον ἐν γλώσσῃ καθαρευούσῃ.

"Ἀρθρον 16 τρίς (προσθήκη)

Μετὰ 15ετίαν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος Συντάγματος οὐδεὶς μὴ κεκτημένος ἀπολυτήριον Δημοτ. σχολείου ἐγγράφεται ἐν τοῖς ἐκλογικοῖς καταλόγοις.

"Ἀρθρον 16 τετράκις (προσθήκη)

Ἡ ἐκπαίδευσις διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτεῖαν τῆς Πολιτείας.

Εἰδικὸς νόμος θέλει ὀρίσῃ τὰ εἰς τὴν Ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν ἐπιβλητέα ἐκπαιδευτικὰ τέλη. Ἐν ἐκάστῳ ἐκπαιδευτηρίῳ τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως οἱ ἐν διαγωνισμῷ ἀριστεύοντες ἄποροι μαθηταὶ μέχρι τοῦ $\frac{1}{3}$ ἐξ ἐκάστης τάξεως ἀπαλλάσσονται παντὸς τέλους, καθ' ἃ εἰδικὸς νόμος θέλει ὀρίσῃ.

Ἐκαστος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διδάσκῃ, ἰδρύῃ καὶ διευθύνῃ ἐκπαιδευτήρια κατὰ τοὺς νόμους, ἐὰν ἐπιδείξῃ ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν ὅτι κέκτηται τὴν ἀναγκαίαν ἠθικὴν, ἐπιστημονικὴν καὶ τεχνικὴν ἱκανότητα.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Μαρτίου 1911.

Θεμ. Ι. Μιχαλόπουλος
βουλευτὴς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

προσθηκῶν καὶ τροπολογιῶν εἰς τὸ 16ον ἄρθρον
τοῦ Συντάγματος.

Ἡ ὑπερβολικὴ συντομία καὶ ἡ ἐξ αἰτίας ταύτης
προκύπτουσα ἀοριστία ἐν πολλοῖς ἄρθροις τοῦ ἀναθεω-
ρουμένου Συντάγματος, ἰδιαίτερος δὲ τοῦ ἄρθρου 16,
ἔσχεν ἀποτέλεσμα

α) τὴν ἐπὶ ἀνυπολογίστῳ ἐθνικῇ ζημίᾳ ἐπὶ δεκα-
ετηρίδας ὅλας παραταθεῖσαν ἀσθενικὴν καὶ παράλυτον
λειτουργίαν τῆς Δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, τοῦ σπου-
δαισιτάτου τούτου παράγοντος ἀναπλάσεως καὶ ἀνορθώ-
σεως τῆς τε κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας·

β) τὴν παράλυσιν τῶν οἰκονομικῶν καὶ μετὰ τού-
των τῆς κοινωφελοῦς δράσεως τῶν πλείστων δήμων·

γ) τὴν νοθείαν τῆς λαϊκῆς ἐκπαιδεύσεως διὰ τῆς
ιδρύσεως ἀνὰ τὸ Κράτος 1500 μέχρι τῆς στιγμῆς
ταύτης γραμματοσχολείων ἀντὶ δημοτικῶν σχολείων·

Οἱ λόγοι οὗτοι καὶ ἡ ἀνάγκη ὅπως δι' ὠρισμένων
καὶ σαφῶν διατάξεων προλάβωμεν ὅμοια ἢ ἀνάλογα
ἄτοπα ἐν τῷ μέλλοντι, καθιστῶσι, φρονῶ, ἀναγκαίαν
ἐνθεν μὲν τὴν παρὰ τὸ 16 ἄρθρον τοῦ ἀναθεωρουμένου
Συντάγματος προσθήκην νέων διατάξεων, ἐνθεν δὲ τὴν
τροποποίησιν τῶν ὑπὸ τούτου ἢ τοῦ κυβερνητικοῦ
προσχεδίου ἢ τοῦ προσχεδίου τῆς ἐπὶ τοῦ Συντάγμα-
τος Ἐπιτροπῆς ἤδη προβαλλομένων πρὸς συζήτησιν.

Οὐδεὶς δέ, φρονῶ, λόγος κωλύει τὸν διὰ πλειόνων
ἄρθρων καθορισμὸν τῶν τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀφοῦ καὶ
ἄλλα Συντάγματα ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν ἀναγκῶν
τῆς χώρας καὶ τοῦ λαοῦ αὐτῶν διὰ πλειόνων ἄρθρων
πραγματεύονται ὠρισμένα δικαιώματα ἢ ὑποχρεώσεις
τῶν ἀτόμων ἢ τῆς Πολιτείας, ἰδιαίτερος δὲ τὸ Πρω-
σικὸν σύνταγμα ἐξ ὁλόκληρα ἄρθρα ἀφιερῶ εἰς ζητή-
ματα τῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Μαρτίου 1911.

Θεμ. Ι. Μιχαλόπουλος

Βουλευτὴς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

εἰς τὸ 16ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος.

Ἄρθρον 16α (προσθήκη).

Ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις σκοπὸν ἔχει νὰ μετα-
δίδῃ εἰς τοὺς Ἑλληνόπαιδας α') τὴν ἀναγκαίαν σω-
ματικὴν, διανοητικὴν, πραγματικὴν καὶ ἰδίως εἰς τὸν
πρακτικὸν βίον χρήσιμον μόρφωσιν, καὶ β') τὴν ἀναγ-
καίαν προσέτι κοινωνικὴν, πολιτικὴν, θρησκευτικὴν,
ἐθνικὴν καὶ ἐν γένει ἠθικὴν μόρφωσιν.

Ἄρθρον 16 (τροπολογία)

Ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις εἶναι ὑποχρεωτικὴ εἰς
ἅπαντας τοὺς Ἑλληνόπαιδας ἀμφοτέρων τῶν φύλων·
παρέχεται δὲ ὑπὸ τῆς Πολιτείας δωρεάν, γινομένη διὰ
πτυχιούχων δημοδιδασκάλων ἐν ἐπὶ τούτῳ διδασκα-
λείαις ἐκπαιδευθέντων. Εἰδικὸς νόμος θέλει καθορίσει

ΠΡΟΣΘΗΚΗ

εἰς τὸ ἄρθρον 16 τοῦ Συντάγματος, ὡς ἐδάφ. 4.

Ἀπαγορεύεται ἡ εἰς τὰ ἐκπαιδευτήρια εἰσαγωγή δι-
δακτικῶν βιβλίων, μὴ γεγραμμένων εἰς τὴν ἐπίσημον τοῦ
Κράτους γλῶσσαν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Μαρτίου 1911.

Χ. Πετρεάς, Βουλευτῆς ἐκ Λακωνίας

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Τῆς τροπολογίας τοῦ 16 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

Ἡ ἐκπαίδευσις πρέπει νὰ εἶναι γενικὴ καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐνεργῇται δαπάναις τοῦ Κράτους, εἰς τρόπον ὥστε νὰ καθίσταται δυνατόν εἰς πάντας τοὺς Ἑλληνόπαιδας νὰ παρακολουθῶσι δωρεὰν τὰ μαθήματα καὶ τῆς Στοιχειώδους καὶ τῆς Ἀνωτέρας Ἐκπαιδεύσεως.

Διὰ τοῦτο λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω εἰς τὴν Ἀναθεωρητικὴν Βουλὴν τὴν κατωτέρω τροπολογίαν τοῦ 16 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Μαρτίου 1911.

Ὁ Βουλευτὴς Κεφαλληνίας
Ἀνδρέας Μονοκροῦσος.

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ

Τοῦ 16 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος

Τὸ 16 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος τροπολογεῖται ὡς ἑξῆς:
Ἄρθρον 16.

Ἡ ἐκπαίδευσις ἐνεργεῖται δαπάναις τοῦ Κράτους. Ἐκαστος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συνιστᾷ Ἐκπαιδευτικὰ Καταστήματα συμμορφούμενος μὲ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Μαρτίου 1911.

Ὁ Βουλευτὴς Κεφαλληνίας
Ἀνδρέας Μονοκροῦσος.

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ

49
Ἐπὶ τῇ 1 § τοῦ 16 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος ὡς ὑπεβλήθη
κατὰ τὸ προσχέδιον τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ
Συντάγματος.

Ἡ ἐκπαίδευσις παρέχεττι δαπάνας τοῦ Κράτους καὶ
τελεῖ ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτεῖαν αὐτοῦ δυναμένου νὰ ἐπι-
βάλλῃ ἀνάλογα τέλη καὶ τὴν μέσσην καὶ ἀνωτέραν ἐκπαί-
δευσιν.

Ἀθῆναι τῇ 2 Μαρτίου 1911.

Ν. Ξηρὸς

βουλευτὴς ἐκ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ

Ἐπὶ τῆς προτάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς εἰς τὸ ἄρθρον 16.

Τὸ δεύτερον ἐδάφιον ν' ἀντικατασταθῇ ὡς ἐξῆς·

« Ἡ στοιχειώδης καὶ ἡ Μέση Ἐκπαίδευσις ἐνεργοῦνται δαπάνῃ τοῦ Κράτους, μὴ ἐπιτρεπομένου ἐπ' αὐτῶν οὐδενὸς τέλους· ἡ στοιχειώδης ὁμῶς ἐκπαίδευσις εἶνε δι' ἅπαντας ὑποχρεωτική »,.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11 Μαρτίου 1911.

Ἰω. Πατδουράκος, βουλευτὴς Λακωνίας

Χρ. Καρᾶς, βουλευτὴς Τρικκάλων

Η^α ἐκπαίδευσις διατεταμένη
 ὑπὸ τῆς ἀνωτάτης ἐποπτείας τῆς Πολιτείας,
 ἣτις ἐνδεδίωξε τὰς διδασκαλίας τῆς ἐθνικῆς
 γλώσσης ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κειμένων νόμων.

Ἄρθρον 16.

Ἡ Ἑκπαίδευσις διατελοῦσα ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην Ἐπο-
πτείαν τοῦ Κράτους ἐνεργεῖται δαπάνῃ αὐτοῦ.

Ἡ δὲ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις εἶναι ~~δωρεάν~~ ^{ἀπο} ~~πανά~~ ^{χο} ~~ς~~ ^{σε} ~~υ~~ ^ω ~~τ~~ ^ι ~~κ~~ ^ή καὶ παρέχεται δωρεάν ὑπὸ τοῦ Κράτους.

Ἐπιτρέπεται εἰς ἰδιώτας καὶ εἰς νομικά πρόσωπα ἢ
ἱδρυσις ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων λειτουρ-
γούντων κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.

12^{ος} Ἰαννουαρίου 1911

Κυβερνήτης

Λευκωσία

11 Μαΐου 1911

Τροπολογία ἐπὶ τοῦ σχεδίου περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ
ἄρθρου 17 τοῦ Συντάγματος.

Πρὸς τὴν Διπλὴν Ἀναθεωρητικὴν Βουλὴν.

Ἐν Θεσσαλίᾳ ὑπάρχουσι τριακόσια περίπου τσιφλίκια, τὰ ὅποια τελείως ἐνέκρωσαν τὴν παραγωγὴν, τοῦτο μὲν διότι οἱ γεωργοὶ, οἵτινες εἶναι τὰ κυριώτερα παραγωγικὰ ὄργανα, ἀδικφόρως ἔχουσι πρὸς τὴν γῆν, διότι ἐλλείπει παρ' αὐτοῖς ἡ συνείδησις τῆς ιδιοκτησίας, ἥτις μόνη, δύναται τις εἰπεῖν, καὶ τὴν ἄγονον ἐντελῶς μεταβάλλει εἰς γόνιμον, τοῦτο δὲ, διότι καὶ οἱ τσιφλικοῦχοι δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμόσωσι τὴν μεγάλην καλλιέργειαν, διότι πρὸς τὴ κρατούσῃ δυσπιστίᾳ καὶ ἐχθρότητι μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν καλλιεργητῶν, ἄλλοι μὲν δὲν ἔχουσι τὰς ἀπαιτούμενας γεωπονικὰς γνώσεις, ἄλλοι δὲ δὲν ἔχουσι τ' ἀπαιτούμενα ὑλικά μίσα, καὶ ἄλλοι μένουσι μακρὰν τῶν κτημάτων αὐτῶν.

Ἐὰν ὅμως ταῦτα ἤθελον μεταβληθῇ εἰς μικρὰν ιδιοκτησίαν, ἡ παραγωγή, ὡς παρατηρήσεις ἀκριβεῖς περὶ τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ μικρᾷς ιδιοκτησίας βεβαιοῦσι, θέλει καταστῇ καὶ κατὰ ποσὸν καὶ κατὰ ποιὸν καὶ κατ' εἶδος πολὺ ὑπεριτέρα.

Ἀλλ' ἐκτὸς τούτων τὰ τσιφλίκια δὲν ἀναγνωρίζουσιν εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς γεωργοὺς τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν, ἃρ' οὐ δὲν ἐπιτρέπουσι εἰς αὐτοὺς ν' ἀπομακρύνονται ἐκ τοῦ χωρίου ἂναι τῆς ἀδείας τοῦ ἐπιστάτου, δὲν ἀναγνωρίζουν εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρως ἐνεργείας καὶ ἐργασίας, ἃρ' οὐ θεσπίζουν τὴν κηδεμονίαν τοῦ ἐπιστάτου, ἐπίσης δὲν ἐπιτρέπουσιν εἰς αὐτοὺς νὰ ἔχωσιν ἀκίνητον ιδιοκτησίαν, οὐδὲ νὰ προνοῶσι περὶ τῆς ὑγιεινῆς αὐτῶν κατοικίας.

Ἡ ἔρησις ὅμως αὕτη τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου ἀντίκειται πρὸς τὸ πολίτευμα ἡμῶν, ἐκ δὲ τῆς ἀντιθέσεως ταύτης προέκυψεν ἡ πᾶλη καὶ ἡ σύγκρουσις καὶ θέλει ἐπακολουθήσῃ ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν διχμαχομένων στοιχείων μέχρι τῆς τελικῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν. ἄλλ' ἡ ἰδέα τοῦ Δικαίου, ἥτις κηρύττει τὴν εἰρήνην ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἀπαιτεῖ νὰ ἄρωμεν τὴν αἰτίαν τῆς ἐριδος, ἀπαιτεῖ νὰ καταργήσωμεν τὸν ζυγὸν τῆς ἀγροτικῆς δουλείας.

Πρὸς δὲ τούτοις εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους, ὅτι λαὸς, ὅστις δὲν ἔχει βωμοὺς καὶ ἐστίας, δὲν ἔχει καὶ πατρίδα. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ὁ Θεσσαλικὸς λαὸς, μολονότι κατὰ τὸ παρελθὸν δὲν εἶχε πατρίδα, δὲν ὑστέρησε τῶν ἄλλων Ἑλλήνων κατὰ τὴν στιγμὴν τῶν Ἑθνικῶν κινδύνων, ἀλλ' ὅταν παραμεθόριος λαὸς στερῇται πατρίδος, δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἔχει ὠχυρωμένα καὶ ἡσφαλισμένα τὰ σύνορα τοῦ Κράτους;

Αἱ μεγάλαι ιδιοκτησίαι ἀπώλεσαν τὴν Ἰταλίαν, εἶπεν ὁ Πλίνιος.

Ὅπως ἐξέλη τῶν δεσμῶν τοῦ τσιφλικίου ὁ Θεσσαλικὸς λαὸς εἰς μόνον τρόπον εἶναι δυνατὸς, ὁ τῆς ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως προηγουμένης πάντοτε ἀποζημιώσεως.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κατὰ τὸ ἔτος 1896 ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλὴν ὑπὸ τῆς τότε Κυβερνήσεως τὸ κατὰλληλον νομοσχέδιον, ἀλλὰ προὔβληθ' ἡ ἀντισυνταγματικότης αὐτοῦ, ἥτις καὶ κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους, ὁσάκις ἀνεκινεῖτο τὸ ζήτημα, προὔβάλλετο.

Ὅπως ἀρθῇ τὸ προβληθὲν συνταγματικὸν πρόσκομμα λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλλωμεν πρὸς τὴν Διπλὴν Βουλὴν τὴν κάτωθι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἀναθεωρουμένου ἄρθρου 17 τοῦ Συντάγματος.

Διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς τροπολογίης ταύτης δὲν θὰ

άρθῃ μόνον τὸ προβαλλόμενον, ὡς εἴρηται, ἐκ τοῦ Συντάγματος κώλυμα, ἀλλ' ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ τάξις καὶ ἡ ὁμαλότης τῶν σχέσεων, αἵτινες τοσοῦτον τελευταίως διαταράχθησαν θέλει ἀποκαταστή, καθ' ὅσον πάντες θέλουσι πεισθῆ, ὅτι ἡ πολιτεία ἀπεφάσισε νὰ ἐπέμβῃ, ὅπως ἄρῃ τὴν κακοδαμονίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ γεωργοὶ πιστεύοντες πλέον εἰς τὴν μέλλουσαν πλέον αὐτῶν ἀποκατάστασιν θέλουσι καταστῆ φιλοπονώτεροι καὶ συνεπῶς ἡ παραγωγή θέλει γείνη πλουσιωτέρα, ἔπειτα δὲ, ἐπειδὴ ἡ ἐπιχειρήσις εἶναι ἐπικερδὴς, τὰ κεφάλαια. ὧν ἡ λύσις τοῦ ζητήματος ἔχει ἀνάγκην, θὰ ζητήσωσι τὴν ἀνάληψιν αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἐπομένης. Οὐδόλως δὲ διὰ τῆς σκοπούμενης ἀναγνωρίσεως τῆς ἀρχῆς τῆς ἀπαλλοτριώσεως παραβιάζεται τὸ δικαίωμα τῆς ιδιοκτησίας, διότι δὲν πρόκειται περὶ ἀφαιρέσεως τῆς ιδιοκτησίας, ἀλλὰ πρόκειται, ἐνεκα γενικωτέρων λόγων περὶ ἀνταλλαγῆς αὐτῆς, τοῦ κτήτορος λαμβάνοντος εἰς νόμισμα ἄλλην ιδιοκτησίαν ἰσαξίαν τῇ παραχωρουμένῃ.

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ

Ἐπὶ τοῦ σχεδίου περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ ἀρθροῦ 17 τοῦ Συντάγματος.

«Εἰδικὸς δ' ἐπίσης νόμος θέλει κανονίσῃ τὰ τῆς ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν τσιφλικίων πρὸς δημιουργίαν ἐν αὐτοῖς μικρῶν ιδιοκτησιῶν.»

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Φεβρουαρίου 1911

Οἱ Βουλευταὶ

Δ. Μπούσδρας, Ε. Θανόπουλος, Νικ. Γαρδικιώτης, Γ. Τσαξίρης, Ἀγαμέμνων Σλῆμαν, Γεωρ. Ζούκας, Μ. Μπουφίδης, Ἀθ. Βαβιλόπουλος, Κ. Χρυσοχοϊδης, Δ. Θεοδοσόπουλος, Ἀλέξιος Τάκης, Ἀλέξ. Κασαβέτης, Γ. Χ. Δρίβας, Χρ. Καρᾶς, Πανσ. Ζωγλοπίτης, Γ. Δ. Βλάχος, Δ. Οἰκονόμου Ν. Ἀθ. Γιουβρῆς, Γ. Καθάριος, Γ. Κύρκος, Λ. Περιστέρης, Ε. Μαντόπουλος, Δ. Κ. Κουκιάδης, Γεώργιος Σπυρόπουλος, Ἀλέξ. Παπαποστόλου.

U' d'ap' l'om' d'ap' : Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian
v' d'ap' l'om' / Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian
v' d'ap' l'om' / Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian

To' d'ap' l'om' d'ap' . Terian - Terian
v' d'ap' l'om' / Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian

Terian v' d'ap' l'om' / Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian
v' d'ap' l'om' / Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian

Terian

Terian - Terian v' d'ap' l'om' / Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian
collectif - social).

U' d'ap' l'om' d'ap' : Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian
v' d'ap' l'om' / Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian
v' d'ap' l'om' / Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian

Terian : Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian

U' d'ap' l'om' d'ap' : Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian
v' d'ap' l'om' / Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian
v' d'ap' l'om' / Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian

Terian d'ap' l'om' : Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian

U' d'ap' l'om' d'ap' : Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian
v' d'ap' l'om' / Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian
v' d'ap' l'om' / Terian / de 17 / . U' d'ap' l'om' : Terian

Extrait de l'acte 7/19 Mars 1897
(D.F.I.E' 6 Mars 1897)

Art. 10.

Les stipulations de la convention du 24 Mai 1881 pour la cession de la Colonie à la France sont maintenant, sauf celles qui sont modifiées par le présent acte.

La S. P. se réserve de saisir de ses propositions pour le règlement des questions pendantes de ladite convention les principaux points et sur lesquels et dans les décisions devant être acceptées par la France.

(Signé)

Preliminaires de paix
6/18 sept. 1897

10: Volzoff & Darda 10 ans
ind. liéux.

art. final: Amnistie que le
présent acte aura reçu l'ap-
probation de S.M.J. le Statue,
laquelle sera donnée dans
un délai de 8 jours, les clauses
qu'il contient seront prêtées
par les représentants des fran-
ds Prussiens & le Car-
vinaire du Cabinet
& Attorney et Secrétaire
executif.

Perrigue: la fr. ayant confié
au fr. Prussien le soin de ses
intérêts et une de ces tables, un
de la paix, et le S.P. ayant accepté leur mes-
sage en ...

Protocole Général des Confé-
rences tenues à C^{on}st^{antinople} du
10 au 24 Mai, pour régler
les questions relatives à la
rectification des frontières
turco-grecques, suivi de
plusieurs annexes; signé
à C^{on}st^{antinople} le 24 mai 1881.

(N^o Conf. 10 Mai.) ... Les plén.
potentiaires Ottomans présentent
ensuite une série d'articles le
vant d'abord partie de la Con-
vention et qui concernaient
particulièrement la posses-
sion des propriétés dans les ter-
ritories à céder, la liberté de
culte et les liens avec le Chérif, le

texte examiné en présence
protocole. (Ann. I) 4
Antony, en regardant les
examinateurs, le document
présenté, et seraient prêt
à cette discussion la donner
à la prochaine séance.
Le lendemain (12)

Quant à la classe portant
que la constitution hellénique
se devrait être inscrite
désormais comme impérative
à l'exécution des devoirs internes
tiraient de la pièce, 13 / 14 M.
et H. / alléguant en

3e Cap. (187).

4e séance (16)

Une longue discussion
s'ouvrit relativement aux
articles sur la propriété et
la liberté de culte. On réus-
sir à établir un accord
sur le plupart des questions.
Les points sur l'entente de ^{la part} ne
s'établir aucun réajustement
de la prochaine séance.

5e séance (17) On parvint
à s'entendre sur tous les points
qui étaient restés en suspens et l'ac-
cord fut complet sur les termes
de la convention.

6e / 19 / - 7e / 21 /

near Rock gl (Hastings) VI 746.

Frank. Prentiss, Mémoires
N. de J. p. 101

~~Le son pouvoir résout
l'aspect de négociation en une
maxime, et l'a dit plus
cet aspect en son~~

La tierce intervenir :

Un État qui s'en point dans le
conflit, mais qui s'en intéresse à
et faciliter le règlement, intervient

varient entre les États compétitifs,
le aide à estimer les négociations,
à les poursuivre, à les renouer si elles
sont rompues, et à les mener à
bonne fin. Il le fait de deux
façons : tantôt il se borne
au rôle d'intermédiaire
officiel ou s'offre simplement
le service par les gués -

tion et de mettre les négociations en
présence, c'est ce qu'on appelle
les bons offices; tandis que l'Etat
~~intervenant~~ intervenant participe
aux négociations mêmes, c'est ce qu'on
appelle la médiation. Les bons offices
s'engagent en rien la responsabilité
de l'Etat pour le succès; la média-
tion a une portée plus étendue,
puisque la puissance médiatrice
aide aux négociations et y inter-
vient par ses conseils: tantôt
la responsabilité pour le résultat
est en toute mesure, elle s'a-
ries d'effectif, car l'intervention
de la médiation cesse au moment
où les négociations finissent; si le

puissance publique internationale
et un titre juridique ~~et~~
~~qui termine~~ par l'acte qui
termine la négociation,
elle deviendrait en garantie
de cet acte ou partie contracte
faite, c'est à dire qu'elle
perdrait son caractère de
modération par la négociation
par procuration de celui de négociation
triviale.

(Brevet de Berlin 13 juillet 1878)
Art. 24. Dans le cas où le S. P. et le
général ne parviendront pas à s'entendre
sur la rectification de l'acte
indiquée par le 13ème Protocole du Congrès
de Berlin, l'Autr., l'Allemagne, la France

Cap. M., l'Espagne et le Mexique, se
réservent d'offrir leur médiation
aux deux parties par facilité
toute négociation.

Convention relative à la certification des per-
tiens forestiers.

2 juillet (n.s.) 1881

(N° 121 II année 1882.)

En exécution de l'art. XVIII de la conven-
tion conclue le 24 Mars 1881 entre le
S. P. et les représentants des puissances
co-signataires du traité de Berlin, S. M. le
Roi de Prusse et l'Empereur d'Autriche,
étant convenus de conclure
un acte reproduisant textuellement
ladite convention, ont désigné à cet effet
.....

6

Nul ne peut être privé de sa
propriété que pour cause d'utilité
publique dûment constatée par la
loi et de la manière établie par la loi,
engageant une juste et préalable indem-
nité. — Aucun propriétaire ne

pourra être forcé à vendre ses biens
aux cultivateurs ou à des tiers, ou à leur
en céder une partie, de même qu'il en
une modification ne sera interdite
dans les rapports des propriétaires et
des cultivateurs, si elle est pour une
loi générale applicable à tout le
royaume

Cur. du 24 mai 1881:

~~Arr. 18: la convention conclue~~
~~entre les propriétaires et les cultivateurs~~
~~sera ratifiée par le roi~~

Arr. 18: la convention conclue
à ce jour entre et M. l'Emp.
de l'Osman, sera immédiatement
suivie de la stipulation d'une
convention entre S. M. l'Emp. et M.
et S. M. le R. de H. contenant les
mêmes dispositions.

« Puis, une Médiation » (Sep. 21)

1. Day

17

58

Contre beaucoup de jurisconsultes
pouvant que n'est une ni l'autre de
ces deux expressions, nécessité, utilité, ne
donnent exactement la véritable per-
sée du législateur. Avec l'une,
on devrait admettre que l'acte peut
arriver jusqu'à l'expropriation par la
dernière extrémité; avec l'autre,
on s'abstenait de s'en servir de sorte
que la société y trouverait le moindre
avantage. La vérité, dit de Nanny
de Récy, se place entre ces deux ex-
trêmes, mais plus près cependant
de l'idée de nécessité que de celle
de l'utilité. Nous ~~trouvons~~ ces termes
la preuve dans la loi du 10 mai 1836 elle
même, dans laquelle il s'agit question
que des entreprises par on doit considé-

ser comme indispensable à
la prospérité du pays, et par
conséquent l'expatriation à
peu près forcée.

^{collectif}
"réel intérêt public" = social

L. 3 août 1870 "les grands travaux
publics, avec ou sans subsides du
Trésor, ne peuvent être
par une loi rendue après enquête
administrative".

L'Assemblée nationale. L. 3 août 1870.
des travaux
travaux de chemin de fer particuliers de caractère
élémentaire relatives à l'édification
industrielles, les grands lignes de fer. "Une
protection par mesure d'industrie au point
de vue de l'intérêt général, ce décret, nos
paragraphe avoir atteint la dernière
limite de ce qui appelle l'utilité
publique, sans mériter l'avis législatif".

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ

ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ Συντάγματος.

Ἐπειδὴ πλεῖσται ὅσαι λίμναι καὶ ἐλώδη μέρη κατέχονται ὑπὸ ιδιωτῶν μὴ προβαινόντων εἰς τὴν ἀποξήρανσιν τούτων ἐπὶ βλάβῃ τῆς δημοσίας υἱείας προτείνω ὅπως ἐν τῷ ἄρθρῳ 17 τοῦ Συντάγματος προστεθῇ ἐκεῖ ἔνθα ἀναφέρει «οὐδεὶς στερεῖται τῆς ιδιοκτησίας του, εἰμὴ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην», νὰ προστεθῇ ἡ φράσις (ἢ καὶ δημοσίαν υἱεῖαν) προσηκόντως ἀποδεδειγμένων κλπ.

Ἀθῆναι 15 Μαρτίου 1911.

Ὁ Βουλευτὴς Εὐβοίας
Γεώργ. Δ. Μπένος

δὲ αὐτοῦ προσιδιάζοντος εἰς τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτήρα καὶ εἰς τὴν ἱστορικὴν γέννησιν τῆς ἐν Ἑλλάδι ιδιοκτησίας τὸν μὲν Ἑλληνικὸν λαὸν φεύγοντα εἰς τὴν ξένην θὰ διακρατήσωμεν ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν, εἰς δὲ τὸ κράτος θὰ παράσχωμεν πλοῦτον καὶ εἰς τὴν πληρῶσιν τῶν Ἑθνικῶν ἰδεωδῶν ἄνδρας μὲ «ἀλκιμον ἦτορ», ὡς λέγει ὁ Ὅμηρος. Οὐτε δὲ πρωτοφανές τι εἶνε ἐν ᾧ ἀλλαχοῦ τὰ ἐμπράγματα δικαιώματα ἐπὶ τῆς ιδιοκτησίας τῆς ἀγροτικῆς σαφῶς ἔχουν περιοπῇ.

Οὕτω φρονῶ ὅτι θὰ ἐπιτελέσωμεν τὴν ἀρίστην ἀφετηρίαν διὰ τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐξύψωσιν τῆς Ἑλλάδος, προλαμβάνοντες πάντα μέλλοντα συγκλονισμόν, ὡς ἀλλαχοῦ συνέβη.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω Ὑμῖν τὴν μεταρρυθμίσιν ὡς ἔπεται ἐπὶ τοῦ 17ου ἄρθρου τοῦ ὑπὸ ἀναθεώρησιν.

Ἀφαίρεσις ιδιοκτησίας κινητῆς, ὡς καὶ ἀκινήτου ἀστικῆς μὲν ὁσησδῆποτε, ἀγροτικῆς δὲ ἐπὶ ἐκτάσεως τριῶν χιλιάδων (3000) παλαιῶν στρεμμάτων δὲν ἐπιτρέπεται, εἰ μὴ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην προσηκόντως ἀποδεδειγμένην, ὅτε καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσῃ, πάντοτε δὲ διὰ προηγουμένης ἀποζημιώσεως. Ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν δὲ γαιωκτησιῶν πλέον τῆς ὠρισμένης ἐκτάσεως, κατωκημένων ἢ κατοικησίμων, τὸ Κράτος ἀσκοῦν τὴν κυρίαρχον αὐτοῦ ἐξουσίαν, ἀπαλλοτριοῦν ταύτας δι' ἐγκατάστασιν κυριαρχικῆς καλλιεργείας, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουσι πολῖται διὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν, ἐπὶ τῇ ὡς εἴρηται ἀποζημιώσει. Ἡ ἀποζημιώσις ὀρίζεται πάντοτε διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ. Ἐν περιπτώσει δὲ ἐπείγουσῃ δύναται καὶ προσωρινῶς νὰ ὀρισθῇ δικαστικῶς, μετ' ἀκρόασιν ἢ πρόσκλησιν τοῦ δικαιούχου. Πρὸ τῆς καταβολῆς τῆς ὀριστικῆς ἢ προσωρινῶς ὀρισθείσης ἀποφάσεως, διατηροῦνται ἀκέραια πάντα τὰ δικαιώματα τοῦ ιδιοκτῆτου, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς καταλήψεως.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 12 Μαρτίου 1911.

Ὁ βουλευτὴς τοῦ νομοῦ Τρικκάλων
Κων. Παπακυρίτσος

ΕΚΘΕΣΙΣ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ

ἐπὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ 17 ἄρθρου τοῦ Συντάγματος

Πρὸς τὴν διπλὴν ἀναθεωρητικὴν Βουλὴν,

Πάντα τὰ πεπολιτισμένα κράτη τῆς Δύσεως μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ περισκέψεως ἐπελήφθησαν ἐν τῇ διατυπώσει τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτου ἐκ τῆς ιδιοκτησίας κινητῆς τε καὶ ἀκινήτου ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος πάντοτε καὶ τῆς ιδιοσυγκρασίας τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἱστορικῶν λόγων τῆς γενέσεως ταύτης. Δὲν ἡμέλησαν δὲ καὶ νόμους νὰ ψηφίσωσι καθορίζοντας τὰ εἶδη τῆς ἀκινήτου ιδιοκτησίας καὶ τὴν ἔκτασιν καὶ τὸ ποσὸν τὸ ἀπαραβίαστον καὶ τὰς ὑποχρεώσεις εἰς ἃς οἱ ἔχοντες μεγάλας ιδιοκτησίας ὑποκεινται ὅπως μὴ ἐν τῷ κράτει βλάπτεται ἡ ἁρμονικὴ συμβίωσις τῶν πολιτῶν καὶ ἀνωμαλία συμβαίνει ἐν τῇ πολιτείᾳ.

Ὁ Λυκοῦργος ἐνομοθέτησε παρ' ἡμῖν τὴν κατ' ἴσας μερίδας διανομὴν τῶν κτημάτων προνοῶν διὰ τὴν ἀντιζηλίαν καὶ τοὺς διαπληκτισμούς, οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ τοὺς χρόνους ἐτι τῆς δόξης αὐτῶν, ὥρισαν τὸ ποσὸν τῆς γαιωκτησίας συνεπείᾳ ἐσωτερικῆς τάξεως. Ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ περιόδῳ ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις ἡγηθεῖσα εἰς τὴν καθιέρωσιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἐθεώρησεν ὡς παραίτιον τῆς κακοδαιμονίας αὐτῆς αὐτὴν τὴν τιμαριωτικὴν κατάστασιν τῆς Γαλλικῆς ιδιοκτησίας τῆς ἀγροτικῆς καὶ ἐκήρυξε τὴν κατάργησιν αὐτῆς.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀκριβῶς ἐν Ῥωσσίᾳ ἐκηρύχθησαν ἐλεύθεροι οἱ δουλοπάροικοι μουζίκαι καὶ ἄλλαχοῦ. Παρ' ἡμῖν ὅμως, παρ' οἷς, ἐν ᾧ δὲν ὑπῆρξέ ποτε τιμαριωτικὸν σύστημα, διὰ τῆς ἀπεριορίστου ἐννοίας, ἣτις ἐδόθη εἰς τὴν λέξιν ιδιοκτησία ἐνῶ κατὰ τὸ 1864 συνεζήτησαν μόνον σχεδὸν εἰπεῖν περὶ ἀστικῆς ιδιοκτησίας, ἐλάχιστα δ' εἶχον ὑπ' ὄψει τὴν ἀγροτικὴν ιδιοκτησίαν, τὴν κατ' ἐξοχὴν πλουτοπαραγωγὸν αὐτὴν δύνανμιν τῆς ἐλληνικῆς πολιτείας, μονονουχὶ παριστάμεθα πρὸ τῆς δημιουργίας τιμαριωτικοῦ τῆς ἀκινήτου ιδιοκτησίας συστήματος. Ἐν ᾧ δὲ ιδιοκτησίαν κινητὴν ἀνῆκουσαν εἰς χειρῶνακτον γεωργὸν μετὰ τῆς μεγαλειτέρας εὐχερείας ἐβλέπομεν νὰ στερῇ τὸ κράτος, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης προηγουμένης ἀποζημιώσεως, ὡς συνέβη τῷ 1897, πρὸ τῆς ἀκινήτου ιδιοκτησίας τῆς ἀγροτικῆς ἔτρεμε νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν θέλησίν του διότι ἀπαγορεύει τὸ Σύνταγμα, ἐν ᾧ κυρίως εἰπεῖν τὸ ἄρθρον τεθὲν μόνον ἀστικὴν ἐννοεῖ, ἂν εἰς τὴν συζήτησιν ἀποβλέψῃ τις.

Διὰ πάντα ταῦτα φρονῶ ὅτι δεόν πᾶσαν ιδιοκτησίαν νὰ ἀσφαλίζῃ τὸ σύνταγμα ὀρίζομένῳ ὅτι ἡ γαιωκτησία ἢ ἀγροτικὴ δὲν εἶναι ἀπερίοριστος, ἀλλ' ὀρίζεται μέχρι τοῦ ποτοῦ τῶν 3 χιλιάδων στρεμμάτων δι' ἰδιώτην ὅπως ἐφαρμόζῃ εἰανδῆποτε θέλει καλλιέργειαν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον διαθέτει τὸ Κράτος διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς πατριαρχικῆς καλουμένης καλλιέργειας, μετ' ἀποζημιώσιν πάντοτε. Διὰ τοῦ τρόπου

Πρὸς τὴν Βουλὴν.

Ἡ ἀντίληψις ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς χώρας, καθ' ὃν χρόνον ἐψηφίσθη τὸ Σύνταγμα ἡμῶν, οὕτως ἤδη θὰ ἀναθεωρήσωμεν τὰς μὴ θεμελιώδεις διατάξεις, ὑπῆρξε διάφορος τῆς σημερινῆς. Οἱ τότε ὑπολογισμοὶ τῶν ἰθυνόντων τὰ κοινὰ δὲν ἔδωκαν ἀφορμὴν, ὥπως κατανοηθῇ ὅποیان ἤθελε δημιουργήσαι κατάστασιν ἢ κοινωνικὴ ἐξέλιξις, οὐδὲ καὶ ὅποιά ἤθελεν ἀναφανῇ πρόοδος ἐν τοῖς πᾶσι, καὶ ἡ δρᾶσις τῆς κοινωνίας ὅποیان ἤθελεν ἀκολουθήσαι τάσιν πρὸς πλουτισμὸν καὶ ἐξασφάλισιν τῶν συμφερόντων τῆς· οὐδὲ ὑπελογίσθη τότε, ὅτι ἐκ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης τάσεως τοῦ λαοῦ ἤθελεν δοθῇ σημεῖα κοινωνικῶν διαιρέσεων ὑπὸ ἔποψιν συγκεντρώσεως πλούτου διὰ μόνου τοῦ μικροεμπορίου ἐπὶ τῶν κινητῶν, καὶ τῆς ὑπερτιμῆσεως τοῦ ἐδάφους, δυσαναλόγως πρὸς τὴν ὅλην κοινωνικὴν πρόοδον, ἅπερ ἀφέθησαν βλίνοντα τὴν κοινωνικὴν φυσικὴν πορείαν καὶ ἄνευ νομοθετικῆς ἐκάστοτε προνοίας, ἀλλ' οὕτε ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν, ὅτι μία τοιαύτη ἐπὶ ἑτῇ κοινωνικῇ δρᾶσις ἄνευ πολιτικῆς ἐποπτείας ἤθελεν ἐμβάλει τὸν λαὸν εἰς σκέψεις περὶ κοινωνικῶν ζητημάτων.

Τούτων ἕνεκα, κατὰ τὴν νομοθέτησιν τοῦ συνταγματικοῦ ἡμῶν χάρτου ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου «Περὶ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων» δὲν ἐλήφθησαν μέτρα πρὸς διαρρύθμισιν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, δὲν ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν τὰ δικαιώματα τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῆς πολιτείας καὶ ἰδίᾳ τὰ προνομιακά, τὰ συμφυῆ τῇ ὑπάρξει του, τὰ πηγάζοντα ἐκ τῆς κυριαρχίας αὐτοῦ, ἥτις ἐκδηλοῦται διὰ τῆς δημιουργίας τῆς πολιτείας, τούτεστι τῆς ἐν τῇ συνόλῳ τοῦ λαοῦ δράσεως, ἅπερ δικαιώματά εἰσι, προσωπικὸν μὲν ἢ ἐλευθερία καὶ ἡ ἰσότης, πραγματικὸν δὲ ἡ ἐστία, καὶ οὕτως ἡ ἔννοια τῆς ἰσονομίας καὶ ἡ ἰσοπολιτεία δὲν κατενόηθη ἐν πράγματι ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Ἡ δημιουργηθεῖσα αὕτη κατάστασις μεγάλως καὶ νῦν ἐπιδρά καὶ ἐπὶ τὸ μέλλον θὰ ἐπιδράσῃ εἰς τὴν καθόλου κοινωνικὴν πρόοδον, καὶ εἰς τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τῆς Πολιτείας.

Ὅπως δὲ μὴ ἀφήσωμεν νὰ ριζωθῇ ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ λαοῦ τὸ σπέρμα ἐκεῖνο, ὅπερ δίδει ἀφορμὴν εἰς κοινωνικὰ ζητήματα, ὀφειλομένον νὰ ἐκπληρωθῇ τὸν λαὸν, κλονίζοντες τὰ προνομιακά δικαιώματα αὐτοῦ ἐπὶ τῆς πολιτείας καὶ τὰς υποχρεώσεις του πρὸς αὐτὴν, οὕτως ὥστε νὰ ἐννοηθῇ παρ' ἐκάστου πολίτου ὁ ἀληθὴς προορισμὸς του καὶ ἡ ἔννοια τῆς πατρίδος νὰ καθέξῃ τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ συνειδήσει του. Τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῇ ἂν καταδελθῇ ὁ δεσμός αὐτοῦ προνομιακῶς πρὸς τὸν τόπον τῆς ζωῆς του, πρὸς τὸ ἔδαφος, καὶ ἐξ ἄλλου τὰ δικαιώματα τῆς πολιτείας ὑπὸ τὸ αὐτὸ μέτρον τῆς ἰσότητος ἐπὶ τοῦ ὅλου ἐδάφους τῆς πολιτείας.

Καθιστώντες δὲ τὸ πρὸς κατοικίαν οἶκημα τοῦ ἀτόμου καὶ πολίτου θετικόν, διηγετὲς καὶ ἀπρόσβλητον συνάπτομεν τὸν μετὰ τοῦ ἐδάφους διηγετὲς δεσμόν του, τῇ παρέχοντι τὸ ἔρεισμα τῆς πατρίδος καὶ τῇ καταδεικνύοντι τὸ καθήκον τοῦ φρουροῦ αὐτῆς.

Πρὸς τοῦτο ὑποβάλλω τὰς ἐπομένους προτάσεις :

Προτάσεις περὶ μεταρρυθμίσεως καὶ προσδήκης τῶν συνταγματικῶν διατάξεων ἐπὶ τοῦ Δημοσίου Δικαίου τῶν Ἑλλήνων (ἄρθρ. 3—20).

Α'.) Ἐπὶ τοῦ ἀρθροῦ 3 νὰ προστεθῇ ἐδάφιον α'. ἔχον οὕτω : «καὶ ὅσοι ἔχουσιν οἶκημα ἐν Ἑλλάδι πρὸς κατοικίαν, ὅπερ εἶναι ἀπαλλοτριώτον καὶ ἀκατάσχετον μεταβαίνει δὲ εἰς τοὺς κληρονομίους κατ' εὐθείαν γραμμὴν μέχρι ἐκδόμου βαθμοῦ, καὶ ἐκ πλαγίου μέχρι πέμπτου, μετ' ὅ, ἐκλειπόντων τούτων, μεταβαίνει εἰς τὸν δημόσιον.»

ἐδ. β'.) «Πᾶς πολίτης Ἑλλήνων υποχρεοῦται ἐν πάσῃ σιγῇ, ζητούμενος ὑπὸ τῆς ἀρχῆς, ν' ἀποδεικνύει τὴν ταυτότητά του, πρὸς τοῦτο υποχρεοῦται νὰ φέρῃ βιβλιάριον, φέρον τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον αὐτοῦ, τὸ ἐπάγγελμα, τὸν τόπον τῆς γεννήσεως, τὴν μόνυμον κατοικίαν του, τὴν φωτογραφίαν του, καὶ βεβαίωσιν, ὅτι ἐξεπλήρωσε τὰς πρὸς τὴν πολιτείαν υποχρεώσεις του, καὶ πάντες μὲν ἀπὸ 14 ἐτῶν ἡλικίας, οἱ δὲ στρατεύσιμοι καὶ τὴν στρατιωτικὴν υποχρέωσιν των». γ'.) Πολίται Ἑλληνες, ἀδυνατοῦντες ν' ἀποκτήσωσιν ἔδαφος πρὸς οἰκοδομὴν οἰκήματος, ζητοῦσι τοιοῦτον παρὰ τοῦ δημοσίου, υποχρέου νὰ χορηγήσῃ τοιοῦτον ἐκ τῶν τοῦ δημοσίου γηπέδου ἐφ' ὅσον ὑπάρχουσι τοιαῦτα ἐπὶ πληρομῇ εἰς πενήκοντα ἐτησίαις δόσεις. ἐδάφ. δ'.) Εἰδικὸς νόμος θὰ κανονίσῃ τὰ περὶ τούτου. ἐδάφ. ε'.) Οἱ πολίται Ἑλληνες μὴ συνεισφέροντες εἰς τὰ δημόσια βάρη κατὰ τοὺς νόμους τοῦ κράτους ἐμπροσθέντως στεροῦνται τῶν ἀστυκῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων των, ἐφ' ὅσον διατελοῦσιν ὀφειλέται ἢ δὲ ἀπόδειξις τῆς ἐκπληρώσεως τούτων ἐπιφέρει αὐτοδικαίως τὴν ἀποκατάστασιν».

Β'.) Ἐπὶ τοῦ ἀρθροῦ 7 νὰ προστεθῇ ἐδάφιον ἔχον οὕτως : «ἐδ. α'.) οἱ δὲ νόμοι πρέπει νὰ εἶναι ἐπιτακτικοὶ διὰ τοῦ δικαίου οὐταί, ὑποχρεοῦται, πρέπει, ὀφείλει καὶ οὐδέποτε δυνητική» διὰ τοῦ «δύναται θεωρεῖται». ἐδ. β'.) Ἑρμηνεία νόμων ἱστορικῇ, γραμματικῇ καὶ λογικῇ δὲν ἐπιτρέπεται, ἀλλὰ ἐφαρμογὴ κατὰ τὴν δε-

δηλωμένην ἔννοιαν αὐτοῦ». Νόμος ἀσαφὴς δὲν ἐφαρμόζεται.

Γ'.) Τὸ ἀρθρον 9 νὰ μεταρρυθμισθῇ ὡς ἑξῆς.

«Ἐκαστος ἢ καὶ πολλοὶ ὁμοῦ ἔχουσι τὸ δικαίωμα, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, ν' ἀναφέρωνται προφορικῶς, ἢ ἐγγράφως πρὸς τὰς ἀρχάς, ὑποχρεωμένους πρὸς ταχεῖαν ἐνέργειαν καὶ ἀπάντησιν πρὸς τὸν ἀναφερόμενον πάντοτε ἐγγράφως αὐτῷ· τούτῳ ἀπ' εὐθείας, ἢ διὰ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς τῆς κατοικίας ἢ διαμονῆς του».

Δ'.) Ἐπὶ τοῦ ἀρθρ. 12 νὰ προστεθῇ ἐδάφιον ἔχον οὕτω :

«Πάντοτε ἐν ἡμέρᾳ ἐπικειμένου δὲ κινδύνου προφανῶς ἐνεργεῖται ἡ ἐρευνα καὶ ἐν νυκτί».

Ε'.) Ἐπὶ τοῦ ἀρθρ. 14 νὰ προστεθῇ ἐδάφιον α'. ἔχον οὕτως :

«Ἡ ἔννοια τῆς φράσεως «στοχασμὸς τοῦ» ἐμφαίνει τὸ ὅτι ἀνάγεται εἰς τὰς κρίσεις τοῦ δημοσιεύοντος, περὶ τῆς ἀληθείας τῶν στοχασμῶν του ἐδάφ. β'. «ἀπαγορεύεται πᾶν δημοσίευμα, δι' οὗ ἀπειλοῦνται ἐσωτερικοὶ ἢ ἐξωτερικοὶ κίνδυνοι».

ἐδ. γ'.) «Ἀπαγορεύεται ἡ δημοσίευσις γεγονότων ἐπιβλαβῶν εἰς τὸ πρόσωπον ἢ τὸ ἐπάγγελμα, ἢ τὸ ἠθικὸν τοῦ πολίτου, ἢ ἀπλοῦ ἰδιώτου, ἐὰν τὸ γεγονός δὲν ἔχει πιστοποιηθῇ ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς, ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως».

Γ'.) Τὸ ἀρθρον 15 καταργεῖται, καὶ θεσπίζεται ἀρθρον ἔχον οὕτως :

«Ὅρκος ἐπὶ δικαστηρίου ἐπὶ πολιτικῶν διαφορῶν οὕτε ἐπάγεται οὕτε ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἐπιβάλλεται, ἐπακτὸς ἢ δικαστικὸς ὅρκος, ὡς μὴ ἀποτελῶν μέσον ἀποδεικτικόν, ἀλλὰ κλονισμὸν καὶ μείωσιν τοῦ πρὸς τὴν θρησκείαν σεβασμοῦ!!

Ζ'.) Τὸ ἀρθρον 16 μεταρρυθμίζεται ὡς ἑξῆς :

«Ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις εἶναι δι' ἀπαντας ὑποχρεωτική, καὶ παρέχεται ὑπὸ τοῦ Κράτους δωρεάν. Εἰδικὸς νόμος θὰ καθορίσῃ τὰ τῆς ἀποδόσεως παρὰ τῶν Δήμων ἢ κοινοτήτων ἢ διοικητικῶν περιφερειῶν κατὰ τὴν ὑφισταμένην ἢ τὴν γενησομένην διοικητικὴν διαίρεσιν τοῦ Κράτους. — Ἐκαστος πολίτης Ἑλλήνων ἔχει δικαίωμα νὰ συνιστᾷ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, τηρῶν τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. Ἡ δὲ διδασκαλεία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης θὰ γίνηται κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε καθιερωμένα, ἅπερ ἀποτελοῦσιν ἱερὸν γλωσσικὸν θεσμὸν, ἀπαγορευομένου παντὸς ἐτέρου νέου συστήματος οἰουδήποτε καὶ ὅπωςδήποτε τείνοντος νὰ μεταβάλλῃ, ἔστω καὶ κατὰ κεραίαν τὰ γλωσσικὰ μέχρι τοῦδε παραδεξιμένα ἔντε τῇ καθιερωμένῃ, τῇ καθομιλουμένῃ, ἥτις εἶναι ἡ τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, καὶ τῇ τῶν κλασικῶν συγγραμμάτων. Ἡ δὲ διδασκαλεία τῶν ξένων γλωσσῶν εἰς ἐκπαιδευτήρια ὑπὸ Ἑλλήνων, ἢ ἄλλων ἀλλοδαπῶν, θὰ γίνηται κατὰ τὸ ἐκάστοτε πρόγραμμα τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς, οὕτως, ὥστε νὰ μὴ θίξῃ ποσῶς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ ἦθη τοῦ Ἑλλήνου, καὶ μὴ ἀντίκειται εἰς τὴν καθιερωμένην ἀρχὴν τῆς δημοσίας τάξεως.

Η'.) Τὸ ἀρθρον 17 μεταρρυθμίζεται ὡς ἑξῆς :

Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ἰδιοκτησίας αὐτοῦ, εἰμὴ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην καὶ κοινὴν ὠφελείαν, ἢ κοινὸν συμφέρον, προσηκόντως ἀποδεδειγμένα, ὥπως ὁ νόμος ὁρίσῃ, πάντοτε δὲ προηγούμενης ἀποζημιώσεως, ἥς βάσει εἶναι ὁ μέσος ὅρος τῆς ἀξίας τῆς κατὰ τὰ πέντε ἔτη τὰ τελευταῖα. Ἐγειρομένης δὲ ἀμφισβήτησεως τὸ ποσὸν τοῦτο καθορίζεται διοικητικῶς καὶ καταβάλλεται τῇ δικαιοῦχῃ, δικαιουμένῃ νὰ προσφύγῃ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια διὰ τὸ ἐπὶ πλέον ἀξιούμενον ποσόν. Νὰ προστεθῇ καὶ ἐδάφιον ὡς ἑξῆς :

Ἐδ. α'. Τὸ Κράτος δικαιούται ν' ἀπαγορεύῃ ἐπὶ τινος ὠρισμένου μέρους ἢ περιφερείας καλλιέργειαν, ἐμφύτευσιν, οἰκοδομὰς, συνοικισμὸν καὶ κατασκευὴν ἔργων οἰασδήποτε φύσεως καὶ εἶδους, δι' ὧν μεταβάλλεται ἡ κατάσταση τοῦ ἐδάφους ἐπὶ ὠρισμένου χρόνον διὰ Β. Διατάγματος, λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης καὶ κοινῶν συμφερόντων, ἄνευ ἀποζημιώσεως τινος πρὸς τοὺς ἰδιοκτῆτας· ἀλλ' ὁ χρόνος οὗτος δὲν δύναται νὰ υπερβαίνῃ τὰ δέκα ἔτη ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος. — Ἐδ. β'. Ὅλα τὰ μὴ ἀνακαλυφθέντα μέχρι τοῦδε μεταλλεῖα ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐδάφει, ὡς καὶ ὅλα τὰ ἀνακαλυφθέντα καὶ δηλωθέντα, ἀλλὰ μὴ παραχωρηθέντα, ἅπερ ἕνεκα μὴ τηρήσεως τῶν περὶ μεταλλείων νόμων δὲν θὰ παραχωρηθῶσιν εἰς τοὺς πρώτους δηλωτάς, ἀνήκουσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ Κράτος. Ἐπίσης καὶ τὰ δηλωθέντα μεταλλεῖα, περὶ ὧν ἐτηρήθησαν οἱ περὶ μεταλλείων νόμοι καὶ θὰ ἐμῶν νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς τοὺς δηλωτάς ἀνήκουσι κατὰ τὰ $\frac{2}{3}$ εἰς τὸ Κράτος καὶ μόνον τὸ $\frac{1}{3}$ ἐξ ἀδιαίρετου θὰ παραχωρηθῇ εἰς τοὺς δηλωτάς. — Ἐδ. γ'. Πᾶν τὸ ἑλληνικὸν ἔδαφος, τὸ ἀποτελούμενον ἐξ ἀσκειῶν γαιῶν, φυτειῶν, δασῶν, λιμνῶν καὶ ἰχθυοτροφείων, τὸ μὴ ἀνήκον εἰς ἰδιώτην ἢ νομικόν τι πρόσωπον δυνάμει νομίμου τίτλου αὐτοῦ καὶ τῶν δικαιοπαρόχων του ἐπὶ 30^α, ἀνήκει ἐφεξῆς εἰς τὸν δημόσιον ἢ ἀποδεδειγμένως δὲ διὰ χρήσεως ἢ καρπώσεως, προσαρμοζούσης τῇ ἀκινήτῳ κατοχῇ ὑπὸ ἰδιώτου ἢ νομικοῦ τινος προσώπου ἐδάφους τινὸς ἐπὶ 30^α, ἀποτελεῖ τίτλον ἰδιοκτησίας.

Θ'.) Εἰς τὸ ἀρθρον 20 προστεθῇ β' ἐδάφιον ὡς ἑξῆς :

«β'. Τὸ δὲ περιεχόμενον τῶν παραβιασθεισῶν ἐπιστολῶν δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τινὰ καθ' οἰουδήποτε».

Ἀθῆναι 6 Φεβρουαρίου 1911.

Ὁ Βουλευτὴς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος.

Ἀθ. Χρηστίδης

ανάγκην ἐνεργεῖται προηγουμένως αἰέποτε ἀποζημιώ-
σεως». Ὅθεν, ἵνα μὴ προσκρούσῃ τὸ ριζικὸν τοῦτο
μέτρον εἰς συνταγματικὰς δυσκολίας, δεόν ἐπὶ τῇ εὐ-
καιρίᾳ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος νὰ προσ-
ληφθῇ διὰ σχετικοῦ ἐδαφίου ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ καὶ
ὡς ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος ἡ διὰ κοινὴν ὠφέλειαν ἄνευ
ἀποζημιώσεως παρούσασθαισμένη τυχὸν ἀνάγκη τῆς
ὕποχρεωτικῆς ἐκρίζωσεως ἀμπελῶν ἢ σταφίδαμπελῶν.

Καὶ δύναται τις νὰ εἴπῃ κυριολεκτικῶς ὅτι ἡ ἐκ-
ρίζωσις ὡς καὶ ὁ κανονισμὸς τοῦ εἶδους τῆς καλλιερ-
γείας (λ. χ. ἡ ἀπαγόρευσις νέων σταφιδοφυτειῶν ἢ
ἀμπελοφυτειῶν) δὲν εἶνε καθαυτὸ ἀφαίρεσις ἰδιωτικῆς
περιουσίας διὰ δημοσίαν ἀνάγκην, πλὴν καὶ ὁ περιο-
ρισμὸς οὗτος ὡς γῆ ὑποχρεωτικὴ ἐκρίζωσις ἐπιβαλλο-
μένη ὑπὸ τῆς Πολιτείας πρὸς κοινὴν ἀπάντων ὠφέ-
λειαν ἀντίκειται μόνον εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τῷ νόμῳ
ἀκώλυτον παντὸς εἶδους ἐργασίας, πλὴν αἰέποτε ὅτε
θεσμὸς τῆς παρακρατήσεως καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῶν
σταφιδοφυτειῶν ἐθεωρήθησαν ὡς μέτρα ἀντισυνταγ-
ματικὰ καὶ κατεκρίθησαν ὡς τοιαῦτα ὑπὸ πολλῶν πο-
λιτειολόγων. Ἀλλ' ἐφ' ὅσον τὸ Κράτος ἐν τῇ μερίμνῃ
αὐτοῦ περὶ τῶν δύο κατ' ἐξοχὴν πλουτοπαραγωγικῶν
τάξεων τῆς κοινωνίας (τῶν σταφοδοκτημόνων καὶ
ἀμπελοκτημόνων) θεωρήσῃ μίαν ἡμέραν σκόπιμον τὸν
περιορισμὸν ἢ τὴν μετατροπὴν εἶδους τινος καλλιερ-
γείας χάριν κοινῆς ὠφελείας καὶ ἄνευ τινος ὑποχρεώ-
σεως ἐντεῦθεν πρὸς ἀποζημιώσιν ἀποσκοπεῖ τὴν ἀπο-
σώβησιν ὀξυτάτης οἰκονομικῆς κρίσεως παραβλαπτού-
σης μεγάλως τὰ τοῦ δημοσίου συμφέροντα διατὶ ἐν
τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ εὐρεθῇ ἔστω καὶ πόρρωθεν
αντιπίπτον εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 17ου τοῦ
Συντάγματος:

Δι' ἅπαντας τοὺς λόγους τούτους λαμβάνω τὴν
τιμὴν νὰ ὑποβάλω ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς τε ἐπὶ τοῦ
Συντάγματος Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Βουλῆς τὴν ἐξῆς
προσθήκην ἐδαφίου ἐν τῷ 17ῳ ἄρθρῳ τοῦ Συντάγ-
ματος.

Προσθήκη τελευταίου ἐδαφίου ἐν 17ῳ Ἀρθρῳ
τοῦ Συντάγματος.

Ἐξαιρετικῶς ἐπιτρέπεται ἡ διὰ κοινὴν ὠφέλειαν
ἄνευ τινος ἀποζημιώσεως μετατροπὴ εἶδους καλλιερ-
γείας ἢ ὑποχρεωτικὴ ἐκρίζωσις μέρους τῶν ἀμπελῶν
ἢ σταφίδαμπελῶν.

Ὁ Βουλευτὴς Ἀγαθόηλιδος
Ἄνδρ. Καφετζόπουλος

ΠΡΟΤΑΣΙΣ

περί προσθήκης εδαφίου ἐν τῷ 17 ἄρθρῳ
τοῦ Συντάγματος.

γνωστὸν δυνάμει τοῦ νόμου ΓΠ' (3080) τοῦ 1903 ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ τῆς Προνομιούχου ἐταφείας πρὸς προστασίαν τῆς σταφίδος καὶ τοῦ ἐμπορίου, ἥτις δυνάμει τοῦ νόμου ΓΧΟΔ' (3674) τοῦ 1910 καὶ τῆς ἀπὸ 27 Νοεμβρίου 1909 Σταφιδικῆς Συμβάσεως «περί συννομολόγησεως δανείου δι' ἐκρίζωσιν ἢ ἐκκοπὴν σταφιδοφυτεῶν», ἀνέλαβε τὴν ἐκρίζωσιν ἢ ἐκκοπὴν σταφιδαμπέλων ἀπέναντι ὠρισμένων ἀποζημιώσεων. Ἀλλ' ἡ εἰρημένη Προνομιούχος Ἑταιρεία διαπράξασα ἐπανειλημμένας παραβάσεις τῆς Σταφιδικῆς Συμβάσεως ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ιδρύσεώς της μέχρι σήμερον ἐκ συστάσεως μετὰ διαφόρων ἐμπόρων ἢ τοῦ δημιουργήματος της ἤτοι τῆς Ἑταιρίας τῶν οἴνων καὶ οἰνόπνευμάτων καὶ τοῦ Τράστ τῶν ἐν Πάτραις ἐξαγωγέων σταφίδος ἐπισημοποιηθείσας καὶ διὰ δικαστικοῦ βουλεύματος τῶν ἐν Ἡλείᾳ Πλημμελειοδικῶν τελευταῖον ἀπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 30 ἐ. ε. παραπεμπτικοῦ βουλεύματος τῶν ἐν Καλάμαις Πλημμελειοδικῶν περὶ ταύτων ἀπὸ τοῦ 1908 καὶ 1909 γενομένων ἐν ταῖς ἀποθήκαις τῆς Παρακρατήσεως περιβοήτων κατὰχρήσεων ἐνδράσας ὑπὸ τὴν πίεσιν εὐλόγου λαϊκῆς ἐξεγέρσεως νὰ κτυγητὶ ἐκπτωτὸς ὑπὸ τοῦ Κράτους πρὸς πρόληψιν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἀνεπανορθώτων διὰ τὴν καθόλου σταφιδοπαραγωγὴν ζημιῶν. Τούτου δὲ συντελουμένου πρὸς σωτηρίαν τῆς σταφιδοπαραγωγῆς ἐκ περαιτέρω καταδυναστεύσεως ἡ Πολιτεία κατ' ἀναπόδραστον ἀνάγκην εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ καταλυθησομένου θεσμοῦ τῆς Παρακρατήσεως περὶ μιᾶς καὶ μόνης λύσεως ὑπολείπεται νὰ σκεφθῇ, ἐκείνης εἰς ἣν ἤδη συμφωνοῦσιν ἅπαντες σχεδὸν οἱ Κτηματικοὶ Σύλλογοι τοῦ Κράτους, ἐκείνης, ἥτις ριζικῶς καὶ ὀριστικῶς θὰ ἐπιλύσῃ τὸ φλεγμαῖνον εἰσέτι σταφιδικὸν ζήτημα, ἥτοι «περὶ τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκρίζωσεως μέρους τῶν σταφιδαμπέλων ἐπὶ ἀποζημιώσει ἢ ἄνευ ἀποζημιώσεως», διαφερούσης οὐσιωδῶς τῆς ἤδη ὑπὸ τῆς Προνομίουχου, ἐνεργουμένης δυνάμει τοῦ νόμου ΓΧΟΔ', διότι ἡ ἐκρίζωσις αὕτη εἶνε πάντοτε προαιρετικὴ καὶ πάντοτε συντελεῖται ἐπὶ ἀποζημιώσει.

Ἀλλὰ συγχρόνως καὶ αὕτη ἡ ἀπὸ τινων ἐτῶν δημιουργηθεῖσα ἀμπελουργικὴ κρίσις δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐφαρμογὴν ἀναλόγου μέτρου καὶ ἐπὶ τῶν ἀμπελῶν πρὸς ἄρσιν τοῦ τυχόν ὑπάρχοντος πλεονάσματος. Ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιστάσεσι ταύταις ἡ Πολιτεία εὐρεθησομένη εἴτε ἐν προσεχεῖ, εἴτε ἐν ἀπωτέρω μέλλοντι, μετὰ τὴν λήξιν λ. χ. τῆς διαρκείας τῆς Προνομίουχου Ἑταιρείας, εἴτε καὶ εἰδικῶς προνοοῦσα περὶ τῆς οἰνοπαραγωγῆς τοῦ τόπου ἐν τῇ ἀναποδράστῳ ἀνάγκῃ τῆς θεσμοθετήσεως τῆς ἀναγκαστικῆς ταυτοχρόνου ἐκρίζωσεως ἄνευ τινὸς ἀποζημιώσεως τῶν ἐκρίζωτῶν, ἴσως προσκρούσῃ εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ Συντάγματος, καθ' ἣν «πᾶσα ἀφαίρεσις ἰδιωτικῆς περιουσίας διὰ δημοσίαν

Αιτιολογική έκθεσις περὶ τροποποιήσεως ἐπὶ τοῦ προσχεδίου τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ ἄρθρου 17^{ου} τοῦ Συντάγματος

Τὸ προσχέδιον τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ ἄρθρου 17ου τοῦ Συντάγματος ὁρθῶς προβλέπει ἐν τῇ τελευταίᾳ παραγράφῳ ὅτι «εἰδικοί νόμοι κανονίζουν τὰς τῆς ἰδιοκτησίας καὶ διαθέσεως τῶν μεταλλείων, ὀρυχείων, ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν καὶ ἱαματικῶν ὑδάτων». — Ἐν τῇ ἀπαρριθμίσει ταύτῃ τῶν ἀποτελούντων ἐθνικὸν πλοῦτον στοιχικὸν παρελήφθησαν αἱ «πτώσεις ὑδατος», αἵτινες θ' ἀποτελέσωσι μέγιστον ἐθνικὸν πλοῦτον εἰς τὸ μέλλον καὶ τῶν ὁποίων τὴν ἰδιοκτησίαν καθορίζουσι εἰδικοί νόμοι εἰς ὅλα τὰ πεπολιτισμένα κράτη. — Τὸ αὐτὸ δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει καὶ διὰ τὴν γένει «ροὴν» τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὑδάτων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Φεβρουαρίου 1911

Ὁ ἐξ Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος Βουλευτὴς

Σ. Ἀγαπητὸς

Ἐπιτολογία ἐπὶ τοῦ προσχεδίου τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ ἄρθρου 17^{ου} τοῦ Συντάγματος

Εἰς τὴν τελευταίαν παράγραφον τοῦ ἄρθρου ὡς προτείνεται εἰς τὸ προσχέδιον, νὰ προστεθῇ «ροῆς καὶ πτώσεως οἰωνδήποτε ὑδάτων».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 12 Φεβρουαρίου 1911

Ὁ Βουλευτὴς Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος

Σ. Ἀγαπητὸς

Εἰς τινες προσθῆκαι ἐν τοῖς περὶ ἀναθεωρή-
σεως διατάξεις τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος.

Α'. Οὐδαμοῦ ἀναγράφεται τι περὶ ὑποστηρίξεως καὶ
προστασίας τῆς πνευματικῆς ἰδιοκτησίας, καίτοι τοῖς
πᾶσι εἶναι γνωστὸν ὅτι οὔτε Ἀκαδημίας ἔχομεν ἐν Ἑλλάδι
οὔτε Σωματεῖα ἐπιστημονικὰ τοιαῦτα, ν' ἀναλαμβάνωσι
τοιαύτας σχετικὰς ἐργασίας καὶ ν' ἀπονέμωσι τῷ ἀνήκοντι
τὸ δίκαιον κλπ.

Τούτων ἕνεκεν φρονῶ ὅτι τὸ μεταρρυθμιζόμενον 17ον
ἄρθρον δεῖν μεταρρυθμισθῆναι ὡς ἐξῆς:

«Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ἰδιοκτησίας αὐτοῦ (ἐν τῇ ἰδιο-
»κτησίᾳ ὑπάγεται καὶ πᾶσα πνευματικὴ πρωτότυπος (ἀνα-
»κρινόμενῃ καὶ δημοσιευομένῃ) ἐργασία, ἥς τὸ πρωτότυ-
»πον μέρος ἀποδείκνυται ὅτι ἦτο τελείως ἄγνωστον ἢ καὶ
»μόνον τοῖς συγχρόνοις (διάστημα 50 ἐτῶν) ἢ καὶ ἐπρε-
»σβεύετο διεθνῶς ἀπὸ τὸν σοβαρὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον,
»Καθηγητάς, Ἀκαδημαϊκοὺς. τὸ ἀντίθετον ἢ τὸ ἀδύνατον)
»εἰμὴ διὰ δημοσίαν ὠφέλειαν....»

Ε.Π. Καστρί
17/11/19

παρχδοσεις, και προς την 'Εκκλησιαστικην τάξιν και τους τύπους της εξωτερικης λατρείας. Είνε δε αυτοκέφαλος, ενεργοῦσα ανεξαρτήτως πάσης άλλης 'Εκκλησίας τα κυριαρχικά αὐτης δικαιώματα και διοικείται ὑπὸ 'Ιερᾶς Συνόδου 'Αρχιερέων. Οἱ λειτουργοὶ ὅλων τῶν ανεγνωρισμένων θρησκειῶν ὑποκείνται εἰς τὴν αὐτὴν τῆς Πολιτείας ἐπιτήρησιν εἰς ἣν και οἱ λειτουργοὶ τῆς επικρατοῦσης θρησκείας.

Ἄρθρον 17.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ποιούμεθα τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις. Ἦτο ἐνδεδειγμένη ἡ ἀνάγκη νὰ κριθῇ τὸ αναγκαστικὸν τῆς ἀπαλλοτριώσεως **διὰ κοινὴν ὠφελειαν**, ἐνεκα λόγων ὑπερτάτης δημοσίας τάξεως και ἀκριβῶς πρὸς προστασίαν τῆς ιδιοκτησίας, ἀπὸ πάσης ἐν τῷ μέλλοντι παρανόμου βίας. Ἄλλ' ἡ ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος ἐπιτροπὴ ἀπήλειψε τὸν ὅρον τῆς κοινῆς ὠφελείας, ὃν εἶχε τὸ προσχέδιον τῶν ἐξ βουλευτῶν τῶν ἀποτελούντων τὴν Κυβέρνησιν, ἀφῆκε δὲ ἀμετάβλητον τὸν ὑπάρχοντα ὅρον τῆς διὰ δημοσίαν ἀνάγκην ἀπαλλοτριώσεως. Καὶ ἐνῶ ἀπησχόλησεν αὐτὴν σοβαρῶς και προφρόνως ὁ κατὰ τὸν μᾶλλον ἐμπεριστατευμένον τρόπον κανονισμὸς τῆς καταβολῆς ἀποζημιώσεως πρὸς τοὺς ιδιοκτῆτας, δὲν ἔσχε τὴ φροντίδα νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῆς και ἐπὶ πληθυνσῶν βιούντων ὑπὸ τὰς ἐλεεινότερας συνθήκας και νὰ προστατεύσῃ διὰ ρητῶν συνταγματικῶν διατάξεων τὸ φυσικὸν δικαίωμα τοῦ ἔχειν ιδιοκτησίαν και νὰ ἐνισχύσῃ μίαν πηγὴν ἐθνικοῦ πλούτου.

Περιορίσθη ἡ ἐπιτροπὴ εἰς τὸ νὰ διαπιστώσῃ διὰ τινος κεκαλυμμένου τρόπου τὸ δικαίωμα ν' ἀπαλλοτριωθῇ αἰδιωτικὰ κτήματα πρὸς ὁδοποιίαν και ἄλλα κοινῶς χρήσιμα ἔργα», ἐπιμελῶς ἀποφυγούσα νὰ ποιήσῃται λόγον περὶ τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἐθνικοῦ και κοινωνικοῦ ζητήματος τῆς ἀποκαταστάσεως ἐκατὸν χιλιάδων δουλοπαροίκων γεωργῶν και μόνον κατ' αἴτησιν βουλευτοῦ και μέλους τῆς ἐπιτροπῆς, ἐδηλώθη γνώμη τοῦ εἰσηγητοῦ αὐτῆς, ἀποδεκτὴ γενομένη ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας, ὅτι δύναται διὰ νόμου νὰ δημιουργηθῶσι μικραὶ ιδιοκτησίαι διὰ τῆς ἀπαλλοτριώσεως μεγάλων τοιούτων ἐὰν και ἐφ' ὅσον ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἤθελε κρίνῃ τοῦτο ὡς ἔργον δημοσίας ἀνάγκης.

Ἡ τοιαύτη γνώμη, ἐνέχουσα ἐρμηνείαν τῆς συνταγματικῆς ταύτης διατάξεως (παραμενούσης ὡς εἶχε και ἐν τῷ ἀναθεωρουμένῳ Συντάγματι) δὲν εἶνε ἀσφαλὴς ὁδηγός, οὐδὲ καθιστᾷ ἀπολύτως κατάδηλον τὸ δικαίωμα τοῦ Κράτους ν' ἀπαλλοτριωθῇ ξένην ιδιοκτησίαν, πρὸς τὸν σκοπὸν γενικῆς ἀποκαταστάσεως τῶν γεωργῶν, τοῦναντίον μάλιστα, ἡ διάταξις αὕτη ἡρμηνεύθη ὅλως ἀντιθέτως ἐν τῷ παρελθόντι ὑπὸ διαπρεπῶν Νομομαθῶν, κατὰ πρόσκλησιν τῆς Κυβερνήσεως, ἀποδεξαμένης τὴν γνωμοδότησιν αὐτῶν (Καλλιγᾶ, Ποτλή, Πήλικα, Κυριακοῦ) ἀποφνημαμένων, ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν δύναται κατὰ τὸ ἰσχύον Σύνταγμα νὰ καταλάβῃ δι' ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως γαίας και διανείμῃ αὐτὰς μετέπειτα εἰς ἄλλους ιδιώτας, διότι οὕτω ἡ στέρησις τῆς ιδιοκτησίας δὲν ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς κυρίους τῶν γαιῶν λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης ἀλλὰ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ιδιωτῶν και ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ ἐνεργεῖ οὐχὶ ἀμέσως διὰ δημόσιον σκοπὸν ἀνάγκης τινὸς δημοσίας ἀλλὰ πρὸς ὠφελειαν ἄλλων (κοινὴν).

Ἄν δὲν ἔχωμεν τὸ θάρρος νὰ γίνωμεν δημιουργοὶ κανόνων και εἰσηγηταὶ μεγάλων ἀποφάσεων, ἄς γίνωμεν τοῦλάχιστον μιμηταὶ τῶν ἀλλαχοῦ γενομένων. Τὸ ζήτημα τῆς βαθμιαίας ἀποκαταστάσεως τῶν δουλοπαροίκων γεωργῶν ἀπησχόλησε πολὺ πρὸ ἡμῶν ὅλα σχεδὸν τὰ Κράτη τῆς Εὐρώπης, και νομοθεσίαι καθιερωθεῖσαι ἀπὸ πλείστων ἐτῶν, εἰσῆγαγον ὁμαλὴν τάξιν πραγμάτων ἐν τῇ ιδιοκτησίᾳ τῆς γῆς, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ θίξωσι τὸ δικαίωμα τῆς ιδιοκτησίας. Ἐν Ἀγγλίᾳ λόγου χάριν, ἐνθα κατ' ἐξοχὴν ἰσχύει

ΠΡΟΤΑΣΙΣ

Τῶν ἐκ τοῦ Νομοῦ Λαρίσης βουλευτῶν Δημ. Οἰκονόμου καὶ Πελ. Ἀγγελίδου περὶ ἀναθεωρήσεως τῶν κάτωθι διατάξεων τοῦ Συντάγματος.

* Ἀρθρον 2.

Εἰ καὶ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου τούτου θεσπίζει θεμελιωδῶς ἀρχὴν πνευματικῆς ἐξαρτήσεως τῆς Ἐκκλησίας Ἡμῶν πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, ἐμφανέστερον καθιερουμένην διὰ τῆς ἀρτίως ψηφισθείσης προθέκης περὶ τοῦ ἀμεταφράστου τῶν ἁγίων Γραφῶν, ὑπολαμβάνομεν ὅτι δὲν θίγεται παντάπασι τὸ θεμελιωδὲς τῆς ἀρχῆς ταύτης διὰ τῆς κατωτέρω διατυπωμένης τροποποιήσεως, δι' ἧς σαφηνίζεται πληρέστερον ἡ ἐννοια τῆς διατάξεως αὐτῆς, κατὰ τρόπον ἀποκλείοντα τὰς κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθὼν γενομένας παρερμηνείας. Ὡς εἶνε γνωστὸν αἱ Ἱερὰὶ παραδόσεις καὶ αἱ Συνοδικαὶ ἀποφάσεις καὶ Κανόνες, ὀρίζουσι ἐν πολλοῖς δικονομικὰς διατυπώσεις ἐν τῇ ἐνασκήσει τῆς πειθαρχικῆς τιμωρίας τῶν κληρικῶν ἐν γένει καὶ διακελεύουσι κατ' ἴδιον ὅλος τρόπον τὰ προκαταρκτικὰ τῆς χειροτονίας, μὴ συνάδοντα πρὸς τὸ νεώτερον δημόσιον δίκαιον καὶ τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ Κράτους νὰ κανονίζῃ τὰ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ Νωπὸν παράδειγμα τοιαύτης ἀντιθέσεως τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντος δημοσίου δικαίου πρὸς τὰ θεσπισμένα ὑπὸ Συνόδων Οἰκουμενικῶν καὶ τυπικῶν ἔτι, ὧν ἀνεγνωρίσθη ἡ ἰσχὺς καὶ τὸ κύρος (οἷον τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνελθούσης ἐν ἔτει 419, τῆς ἐν βλαδικῇ ἐν ἔτει 343 τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐν ἔτει 341, τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κλπ.) εἶνε ἡ πρὸς τὰ διὰ Κανόνων Συνοδικῶν ὀρισθέντα, κατὰ δίκην τοῦ Ἐπισκόπου Λαρίσης Ἀμβροσίου εἰς καθάρισιν, γενομένη, συναρτῶν μὲ τοὺς νόμους Σ. περὶ ἐπισκοπῶν καὶ ἐπισκόπων καὶ ΣΑ' καταστατικῶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐν αὐτίον δὲ τῆς ὀφισταμένης συνταγματικῆς διατάξεως, ἥτις καθιεροῖ ἀπόλυτον τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ κύρος τῶν κανόνων καὶ ἱερῶν παραδόσεων. Ἀνεξαρτήτως ὅμως τούτων τὰ ἀπὸ τῆς 29 Ἰουνίου 1850, ἀφ' ἧς ἐξεδόθη ὁ χειραφετῶν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος Συνοδικὸς Τόμος, μετολαβήσαντα πολιτικὰ γεγονότα, κατέστησαν ἐμφανὲς ὅτι ἡ πνευματικὴ μόνον ἀπὸ τοῦ Κέντου ἐξάρτησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θὰ ἦτο ἀναγκαιὰ κατὰ πρόβλεψιν δὲ καὶ ὁ Συνοδικὸς τόμος ἔκτοτε ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην ταύτην, λέγων «Ἐπιγινώσκομιν τὴν » Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος » πνευματικὴν Ἡμῶν ἀδελφὴν» καὶ περαιτέρω. «Ἴνα » δὲ ἡ Κανονικὴ Ἐνότης πρὸς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει » Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν διατηρῆται κατὰ τοὺς θείους καὶ » ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα τῆς καθολικῆς » Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὀφείλει ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς » Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μνημονεύειν ἐν τοῖς ἱεροῖς διω» » τύχοις τοῦ τε κατὰ καιρὸν Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ » τῶν λοιπῶν Τριῶν Πατριαρχῶν κατὰ τάξιν». Ἐξ οὗ ἐπε- » ται ὅτι τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δὲν » ἀπάρχει πρὸς τὴν καθαρὰν πνευματικὴν Αὐτῆς ἐξάρτησιν » ἀπὸ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Οἱ συνοπτικῶς ἐκτιθέμενοι ἀνωτέρω λόγοι, μᾶς πείθουσι νὰ ὑποδείξωμεν τὴν τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου τούτου κατὰ τὴν ἀκόλουθον διατύπωσιν. πληροῦσαν κενὸν ὑπάρχον καὶ διακρίνουσαν τὰ εἰς τὴν ἐννοίαν τοῦ αὐτοκεφάλου παρομαρτοῦντα δικαίωμα ἐν τῇ ἐσωτερικῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας.

* Ἀρθρον 2. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν ἔχουσα τὸν Κύριον Ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, εἶνε ἀναποσπάστως ἠνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τηρεῖ ἀπαρσαλεύτως, ὡς ἐκεῖναι, τοὺς ἱεροὺς Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς

Ἄρθρον 40.

Ἡ ἀπονομή παρασῆμων εἰς πολίτας ἑλλήνας φαίνεται οἰοῦναι ἀντικειμένη εἰς τὸ 3ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, ὡς ἐψηφίσθη ἤδη τοῦτο, διότι κατ' αὐτὸ τίτλος εὐγενείας ἢ διακρίσεις δὲ ἀπονέμονται. Ἀλλὰ καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἀπονέμονται ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων τὰ παράσημα, ὅτε μὲν πάντῃ ἀβασανίστως, ὅτε δὲ καὶ ἐν γνώσει τῆς ἀναξιοτήτος τοῦ παρασημοφορουμένου, ἀντίκειται προδήλως εἰς τὴν ἐννοίαν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ Διατάγματος τῆς 20 Μαΐου 1833, ὅστις καταφαίνεται ἐκ τοῦ ἁρθρου 9, § 1, αὐτοῦ· ἡ ἑλληνικὴ δὲ κοινωνία κατὰ τὸ παρελθὸν ἐξεδήλωσεν εὐλογον δυσφορίαν διὰ τὴν, δὲ εἰπεῖν, χυδὴν γινομένην ἀπονομήν παρασῆμων τῆς πρώτης κλάσεως, μὴ ἀνεχομένη καὶ κατ' αἴσθησιν, ἐγκείμενον εἰς τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἑλλήνος, πᾶσαν διάκρισιν τάξεων. Δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀναμφίληκτον ὅτι ἡ κοινὴ συνείδησις εὐαρέστως θὰ ἔβλεπε τὴν κατάργησιν τοῦ περὶ παρασῆμων θεσμοῦ, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πολίτας ἑλλήνας, διότι τοῦτο ἀνταποκρίνεται, καθ' ἡμᾶς, εἰς κοινὸν πόθον, ἐφ' ὅσον τὸ παρελθὸν μᾶς διδάσκει ὅτι γίνεται κατάχρησις, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀνυπόφορος σπατάλη εἰς τὴν ἀπονομήν τῶν διακριτικῶν σημείων, ἐνδεικτικῶν «ἐξόχου πολιτικῆς ἀρετῆς καὶ λαμπρῶν ἐκδουλεύσεων ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος καὶ τῆς εὐδαιμονίας τῆς Πατρίδος», κατὰ τὴν ἀξίωσιν τοῦ ἰσχύοντος ὡς νόμου Β. Διατάγματος.

Κατὰ ταῦτα ὑποδεικνύομεν, ὅπως τὸ ἄρθρον τοῦτο μεταρρυθμισθῇ ὡς κατωτέρω, ἐπιτρεπομένης μόνον τῆς ἀπονομῆς παρασῆμων εἰς ἀλλοδαπούς, διότι ἡ ἑλληνικὴ Ἐπικράτεια, ἀποτελοῦσα μέρος τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῶν Κρατῶν, εἶναι ἀνάγκη νὰ τηρήσῃ τοὺς τύπους τῆς Ἐξωτερικῆς παραστάσεως, καθ' ὃν τρόπον, ἕνεκα διπλωματικῶν ἐθίμων, τηρεῖται ὁ τύπος οὗτος ὑπὸ τῶν ἄλλων Κρατῶν.

Ἄρθρ. 40. Ὁ Βασιλεὺς ἀπονέμει τὰ κεκανονισμένα παράσημα κατὰ τὸν νόμον μόνον εἰς ἀλλοδαπούς.

Ἄρθρον 76.

Ἐπὶ τοῦ ἁρθρου τούτου πρέπον εἶναι νὰ ἐλκυσθῇ ἡ προσοχὴ τῆς διπλῆς Βουλῆς. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ἐν τῷ προσχεδίῳ τῶν βουλευτῶν τῶν ἀποτελούντων τὴν Κυβέρνησιν ὑποδεικνύεται μεταβολὴ τις, σύμφωνος πρὸς τὰς ἐνδείξεις τοῦ νεωτέρου πνεύματος καὶ τὴν κρατοῦσαν περὶ τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ βουλευτοῦ ἀντίληψιν, ἐν τούτοις νομίζομεν ὅτι διάφορος διατύπωσις τῆς διατάξεως ταύτης κατὰ τὸν ἀνωτέρω ὀριζόμενον τρόπον, συνάδει μᾶλλον πρὸς τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει ἡ πληρωμὴ ἀποζημιώσεως εἰς τοὺς βουλευτάς, ὑποδεικνύομεν δὲ ὅπως τὸ ἄρθρον τοῦτο διαρρυθμισθῇ ὡς ἑξῆς.

Ἄρθρ. 76. Οἱ βουλευταί, οἱ ὁποσδήποτε λαμβάνοντες ἐκ τοῦ δημοσίου μισθόν, σύνταξιν ἢ χορήγημα, λαμβάνουσι μόνον τὸ τυχὸν ἐλλείπον μέχρι τῆς κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ὀρισθείσης ἀποζημιώσεως.

Ἄρθρον 103.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο προτείνομεν, ἵνα συμπληρούμενον διατυπωθῇ ὡς ἑξῆς.

Ἄρθρ. 103. Πάντες οἱ νόμοι καὶ τὰ διατάγματα, καθ' ὅσον ἀντιβαίνουν εἰς τὸ παρὸν Σύνταγμα, καταργοῦνται, πύουσι δὲ ἔχοντα Συνταγματικὴν ἰσχὺν εἰδικὰ ψηφίσματα τῶν προηγούμενων Ἐθνοσυνελεύσεων.

Ἄρθρον 104.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο νὰ ἀπαλειφθῇ, ὡς ἐκλιπόντος τοῦ λόγου δι' ὃν ἐτοποθετήθη.

Ἐν Ἀθήναις 3 Μαρτίου 1911.

Οἱ βουλευταὶ τοῦ νομοῦ Λαρίσης
Δημ. Οἰκονόμου
Πελ. Ἀγγελίδης

Συνταγματικὸν πολίτευμα, ἀπολύτως ἀλλὰ καὶ πραγματικῶς φιλελεύθερον, καὶ ἐνθα ἡ ιδιοκτησία προστατεύεται παραλλήλως πρὸς τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν, ὁ ἀγροτικὸς Νόμος τοῦ 1882 καὶ ὁ τοῦ 1892, τοῦ ὁποίου ἡ συζήτησις κατηνάλωσε τριάκοντα συνεδριάσεις, διηκούλυναν τὴν γεωργικὴν ἀποκατάστασιν. Ἐν Ρουμανίᾳ, χώρα τελούσῃ ὑπὸ τὰς αὐτὰς περίπου γεωργικὰς συνθήκας, ὑφ' ἧς καὶ οἱ Θεσσαλικοὶ Κάμποι, ἐψηφίσθη ὁ Νόμος τῆς 15 Αὐγούστου 1864 καὶ ῥηταὶ ἀνεγράφησαν διατάξεις εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ 1866, βελτιωθείσαι κατὰ τὰς γενομένας ἀναθεωρήσεις ἐν ἔτησι 1879 καὶ 1884. Καὶ ἡμεῖς, οἵτινες σεμνυνόμεθα καὶ διαρκῶς φουσιῶμεν διὰ τὰ ἄκρως φιλελεύθερα αἰσθήματα, οἱ ἀπὸ χαρακτῆρος καὶ καταγωγῆς δημοκρατικοί, τοὺς ὁποίους ἐπὶ αἰῶνας ἤδη γαλουχεῖ τῆς Πνυκὸς ἡ θεσπεσία ἡχώ καὶ ἐξυψοῖ, ἐν τῇ ιδέᾳ τῆς σχετικῆς ἰσότητος, ὁ ἱστορικὸς ἐκεῖνος ἀναδασμὸς τῆς γῆς, καθηλώνομεν ἐν τῇ δουλείᾳ 100,000 ἀνθρώπων, προωρισμένων νὰ αἰσθάνωνται βαθύτατα τὰ δεινὰ τῆς θητείας, ὅταν κατὰ πρόσχημα μόνον εἴνε πολῖται ἐλεύθεροι.

Ἄς δώσωμεν τοῦλάχιστον εἰς αὐτοὺς τὴν ἡθικὴν ἐνίσχυσιν, ἧς ἔχει ἀνάγκην ἡ ἀνθρωπίνη ἀδυναμία, ὅτι ἡ Πολιτεία μετὰ μίαν ἐπανάστασιν καὶ μετὰ μίαν αἱματοχυσίαν ἐν τῇ ἐριβόλακι, ἀλλὰ ξένη διὰ τὸν ἀγρότην γῆ, ἐμερίμνησε διὰ τὸ μέλλον ἐνὸς λαοῦ καὶ πρὸ παντὸς ἄς πείσωμεν τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον ὅτι ὑπάρχει σταθερὰ ἀπόφασις νὰ λυθῇ βαθμιαίως τὸ πολυρύνλητον ἀγροτικὸν ζήτημα διὰ τῆς δημιουργίας μικρῶν ιδιοκτησιῶν, δι' ὧν καὶ μόνον θὰ προκύψῃ ἡ γεωργία καθόλου, ἧτις θὰ ἐνισχύσῃ τὸν δημόσιον πλούτον.

Ὑπολαμβάνοντες ὅτι ἐξυπηρετοῦμεν τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ ὅτι κυρίως καὶ κατ' ἀλήθειαν προστατεύομεν τὴν ιδιοκτησίαν, ἡ ὁποία διὰ τῆς εὐλόγου καὶ δικαίας ἀποζημιώσεως ἐξακολουθεῖ ὑφισταμένη ὑπὸ ἄλλην μορφήν, προαγόμεθα νὰ διατυπώσωμεν τὸ ἄρθρον 17 ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ § ὡς ἐξῆς.

Ἄρθρον 17. Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ιδιοκτησίας του εἰμὴ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην ἢ κοινὴν ὠφέλειαν προσηκόντως ἀποδεδειγμένην, ὅσα καὶ ὅπως ὁ νόμος ὀρίζει, πάντοτε δὲ προηγούμενης ἀποζημιώσεως.

Ἄρθρον 39

Ἡ νομολογία τῶν Δικαστηρίων (Α. Π 32 τοῦ 1882 καὶ ἄλλων), παραδόξως περιορίσασα τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα τοῦ Βασιλέως τοῦ χαρίζειν τὰς ὑπὸ τῶν Δικαστηρίων ἐπιβαλλομένας ποινάς, ἀπεφήνατο ὅτι ἡ Βασιλικὴ χάρις δὲν ἰσχύει ν' ἀναιρέσῃ καὶ τῆς καταδίκης τὰ νόμιμα ἐπακολουθήματα οἷα εἶναι ἡ τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων στέρησις, τὴν τοιαύτην δὲ ἐρμηνείαν ἀπεδέξατο καὶ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης. Φρονούντες ὅτι ἡ στέρησις τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων κατὰ τὴν ἔνοιαν τοῦ Ποινικοῦ νόμου (

) καὶ κατὰ τὸν σκοπὸν, εἶνε αὐτόχρημα ποινή, δυνάμενου τοῦ ποινικοῦ νομοθέτου νὰ τὴν ἐπιβάλλῃ αὐτοτελῶς, δοξάζομεν ὅτι ἐν τῇ προνομίᾳ τοῦ Στέμματος κεῖται ἀπόλυτον τὸ δικαίωμα τοῦ χαρίζειν παντελῶς τὴν καταγινωσκωμένην ποινὴν, εἴτε κυρία, εἴτε παρεπομένη εἶναι αὕτη· ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ ἀρχῆς ὁρμώμενοι θεωροῦμεν ἀναγκαῖον νὰ διασαφηνισθῇ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 39 κατὰ τρόπον ἀποκλείοντα εἰς τὴν ἐρμηνείαν ν' ἀναιρῇ δικαίωματα, εὐλόγως καὶ ἀπὸ πολιτικοῦ σκοποῦ ἀπονεμόμενα τῷ Στέμματι ὑφ' ὧν τῶν Συνταγμάτων, μηδὲ τοῦ Γαλλικοῦ ἐξαιρουμένου, προτείνομεν δὲ ἵνα τὸ ἄρθρον τοῦτο συμπληρωθῇ ὥδε :

Ἄρθρον 39. Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ χαρίζῃ, μεταβάλλῃ καὶ ἐλαττώνῃ τὰς παρὰ τῶν Δικαστηρίων καταγινωσκωμένας ποινάς, κυρίας ἢ παρεπομένας, ἐξαιρουμένων τῶν περὶ Ὑπουργῶν διατεταγμένων, πρὸς δὲ καὶ νὰ χορηγῇ ἀμνηστειὰν ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων ἐπὶ τῇ εὐθύνῃ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

64

ΥΠΟΜΝΗΣΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ 17ου ΑΡΘΡΟΥ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Κύριοι Βουλευταί,

Ἡ ἀοριστία ἐνίων ἀρθρῶν τοῦ συντάγματος, ὡς καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ἀσκηθέντα δικαιώματα εἰς βάρος τοῦ Κράτους ἢ τῶν ἀσθενεστέρων πολιτῶν, εἶναι μία ἐκ τῶν τούτων πληγῶν τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας.

Ὅλοι γνωρίζομεν τὸ ἀρθρον 17 τοῦ Συντάγματος. Διὰ μὲν τοῦ γράμματος προστατεύει τὴν ἰδιοκτησίαν, ἀλλ' ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἐπιτρέπει τὴν ἀρπαγὴν.

Ἡ δημοσία ἀνάγκη εἶναι τὸ κόσκινον ὅπισθεν τοῦ ὁποίου προστατεύονται αἱ κυβερνήσεις.

Καὶ ἄλλοτε μὲν ἡ δημοσία ἀνάγκη εἶναι πράγματι τοιαύτη, ἄλλοτε δὲ ἔχει τὴν ἐξῆς παράστασιν: Ἀρέσκει τὸ κτῆμα τοῦ πτωχοῦ πολίτου εἰς τοῦτον ἢ ἐκείνον τὸν ἐπίσημον ἡμεδαπὸν, ἢ νομίζει ἡ πολιτικὴ ὅτι ἀρέσκει εἰς σептὸν τῆς ἀλλοδαπῆς πρόσωπον. Τετέλεσται, τὸ κτῆμα ἀπωλέσθη! Αὐτὸς ὁ ὀφθαλμὸς, ὁ ὁποῖος περιεργάζεται τὸ ὄραϊον σου κτῆμα, τὸ πρῶτον μικροτάτων μόχθων, θὰ ὀνομασθῇ δημοσία ἀνάγκη! Θὰ ἐκτιμηθῇ τὸ κτῆμα ἀντὶ πινακίου φακῆς, μεθ' ὃ θὰ ἐπακολουθήσῃ ἄκαρπος ἀγὼν κατὰ τοῦ στρεψοδικοῦντος δημοσίου.

Καὶ ὅλα ταῦτα δικτὶ;

Διότι ὁ μὲν ὄρος δημοσία ἀνάγκη οὐδὲν λέγει, ἤδη δὲ εἴτε δημοσία ἀνάγκη εἴτε κοινὴ ὠφέλεια ἀναγραφῇ, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐνηλλάχθησαν αἱ φράσεις, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι τὸ ἴδιον.

Τὸ πρῶτον ζήτημα εἶναι, πῶς θὰ γίνῃ, ὥστε τὸ δημόσιον νὰ μὴ δύναται νὰ καταλάβῃ τὸ κτῆμα πρὶν τὸ τῆς ἀποζημιώσεως ζήτημα κριθῇ τελεσιδικίως ὑπὸ τῶν δικαστηρίων, κατὰ συνοπτικωτάτων καὶ ὀλιγοδάπανον ἂν μὴ ἀδάπανον διαδικασίαν.

Τὸ δεῦτερον ζήτημα εἶναι, πῶς τὸ προσηκόντως ἀποδεδειγμένην ὁ ἀργανισθῇ. Ἦτοι, πῶς τὸ δημόσιον δὲν θὰ δύναται νὰ καταλάβῃ τὸ κτῆμα, πρὶν ἢ ἐπὶ ταῖς ἀντιρρήσεσι τοῦ πολίτου ἐκδικασθῇ ἡ πραγματικὴ ὑπαρξίς ἀποδεδειγμένως ὡρισμένης ἀνάγκης, ὀριζομένου ἅμα καὶ τοῦ δικαστηρίου ὅπερ θέλει ἐκδικάσει τοιαύτας ἀντιρρήσεις, διὰ συνοπτικῆς καὶ ὀλιγοδαπάνου διαδικασίας.

Καὶ τινὰ ἐξ αὐτῶν φαίνονται πῶς προστατεύσιμα, μὲ τὰ παρεχόμενα ἐκ τῶν ἄχρι τοῦδε νόμων ὅπλα, ἀλλ' εἶναι τόση ἡ ἀσάφεια τῆς συνταγματικῆς διατάξεως ὥστε ὁ δικαστὴς δὲν τολμᾷ νὰ πατάξῃ τὸ ἄδικον.

* * *

Ἄλλοι ἄλλως ὑπὸ τῆς πολιτείας πληγέντες περὶ ἄλλων, τοῦ συντάγματος ἢ τῶν νόμων, διατάξεων γινώσκουσιν.

Ἐγὼ ὅμως ἐπὶ τοῖς ἀνωτέρω παραπονοῦμαι, διότι ἡ πολιτεία πρὸ ἐτῶν μοι ἀφήρесе τὴν ἐν Γαστουρίῳ τῆς Κερκύρας περιουσίαν μου λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης! Ἦτοι ἵνα τὴν δωρήσῃ εἰς τὴν Αὐστριακὴν Αὐλὴν, πρὸς τὸ ἀνάκτορον τῆς ὁποίας ἐγειννίαζεν ἡ περιουσία μου, ἀφ' οὗ δὲ ἡ Αὐστριακὴ Αὐλὴ δὲν ἔσχεεν ἀνάγκην τοιούτων δώρων, τὸ δημόσιον μοι τὴν ἐπώλησεν ἐκ νέου.

Ὅτε δὲ καὶ πάλιν ἡ ζωὴ ἐπανήλθεν εἰς τὸ ἐν Γαστουρίῳ ἀνάκτορον, ἐπελήφθη τὸ δημόσιον τῆς αὐτῆς περιουσίας μου λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης, κοινοποιηθέντος μοι πρὸ ἡμερῶν καὶ τοῦ σχετικοῦ πρωτοκόλλου ἐκτιμήσεως. Πλὴν εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ δίκαιος καὶ μέγας τῆς Γερμανίας Αὐτοκράτωρ δὲν θέλει νὰ τοῦ χαρίζωνται τὰ κτήματα τῶν πτωχῶν πολιτῶν, ἢ ὅπωςδήποτε νὰ παύῃ ἢ πρὸς τοὺς τοιούτους πολίτας γειννιάσῃ του, διὰ τῆς μεθοδου τῆς δημοσίας ἀνάγκης.

Κύριοι Βουλευταί!

Εἰς τὰς γνώσεις σας προσθέσατε καὶ τὴν ἀνιάραν ταύτην ἐξιστόρησιν, ἐστὲ δὲ βέβαιοι, ὅτι, ἐνθυμεύμενοι ἕνα πολίτην ἀδικηθέντα, ἐνθυμεῖσθε τὴν πατρίδα τὴν πονοῦσαν διὰ τὰ ἄλγη τῶν τέκνων τῆς!

Κέρκυρα 4 Σεπτεμβρίου 1910.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΠΙΝΟΥΛΑΣ

(Ἐκ Γαστουρίου τῆς Κερκύρας.)

ταῖον πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον ἔγγραφοι τοῦ Νομάρχου ἐπανελήφθησαν αἱ διαπραγματεύσεις πρὸς συμβιβασιν. Ἐχὼ τὰς ἐκθέσεις τῶν Νομαρχῶν διὰ τὰ συμβάντα μεταξύ κολλίγων καὶ ἰδιοκτητῶν ἢ ἐνοικιαστῶν τῶν χωρίων Καλαρᾶρ, Μάρκου καὶ ἑτέρου τινὸς καὶ δύνανται οἱ κ. κ. βουλευταὶ νὰ ἴδωσιν ἐν αὐταῖς τί συνέβη καὶ συμβαίνει. Εἰς ἐν τῶν χωρίων τούτων, κατὰ τὴν ἐκθεσιν τοῦ Νομάρχου, ὁ συμβιβασμὸς ἐματαιώθη, διότι τὴν τελευταίαν στιγμὴν οἱ κολλίγοι ἀπήτησαν νὰ περιληφθῇ εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ χωρικός ἀπὸ διετίας ἀπὸν τοῦ χωρίου καὶ θεωρούμενος ἔκπτωτος.

Ε. Βενιζέλος (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως). Ἐφόσον ἡ παρούσα Κυβέρνησις εὐρίσκειται ἐν τῇ ἀρχῇ δὲν θὰ λήξωσιν αἱ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς πρὶν ἢ ρυθμισθῶσι νομοθετικῶς αἱ σχέσεις μεταξύ ἰδιοκτητῶν καὶ καλλιεργητῶν ἐν Θεσσαλίᾳ. ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κηδεστώτος, ὅπερ ἐκράτει, εἴτε κατὰ γραπτόν, εἴτε, κατ' ἐθιμικὸν δίκαιον κατὰ τὴν προσαρτήσιν τῆς Θεσσαλίας.

Ν. Γούδας Γαροδικιώτης. Πρόκειται ὅχι περὶ Θεσσαλικοῦ, ἀλλὰ περὶ ἐθνικοῦ ζητήματος. Ἀπὸ 10ετίας, Κύριοι, οἱ ἰδιοκτῆται Θεσσαλίας διαρκῶς ἐμφανίζονται πρὸ τῶν ἀρχῶν καὶ αὐταὶ τιθενται ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν διάθεσιν των. Τοὺς κολλίγους ὅμως, παραπονουμένους καὶ καταγγέλλοντας, αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ παραπέμπουν εἰς τὰς εἰσαγγελικάς, αὐταὶ δὲ ἀπαντοῦν πάντοτε ὅπως ὁ Εἰσαγγελεὺς Καρδίτσης πρὸς τοὺς κατοίκους Καλαρίου, δηλ. τί νὰ σᾶς κάμωμεν, ναι, ὁ ἰδιοκτῆτης διὰ μπράθων σᾶς ἐξεδίωξεν, ἀλλὰ νὰ πᾶτε εἰς τὰ δικαστήρια, ἥτοι τοὺς παραπέμπουν εἰς τὰς ἐλληνικάς καλλένδας. Αἱ ἀρχαί, τὸ μὲν ἐξ ἀγνοίας τῶν πραγμάτων, τὸ δὲ ἐξ ἐπηρεασμοῦ ἔνεκα ἀποκλειστικῆς σχέσεως αὐτῶν μὲ τοὺς ἰδιοκτῆτας μόνον, στρέφονται πάντοτε σχεδὸν κατὰ τοῦ χωρικοῦ καὶ ἔγεινεν ἡ τοιαύτη τακτικὴ αὐτῶν, ἔγεινεν ἀπὸ τῆς προσαρτήσεως. ἡ κυριωτάτη ἴσως αἰτία τῆς ἐντάσεως τῶν σχέσεων ἰδιοκτητῶν καὶ κολλίγων. Δὲν δημοσκοποῦμεν, ἀλλὰ λέγομεν ἀλήθειαν. Παρακαλῶ νὰ συστήσῃ τὸ ταχύτερον εἰς τὰς ἀρχάς ἢ Κυβέρνησις δικαίαν καὶ ἰσόροπον διαγωγὴν, μέχρις ὅτου ὁ νόμος ἀποκαταστήσῃ τὰ πράγματα ἐπὶ ἄλλης βάσεως.

Μαντόπουλος. Ὁ ἰδιοκτῆτης Καλαρᾶρ ἀπήτησεν ἀπὸ τοὺς χωρικοὺς νὰ συντάξωσι μετ' αὐτοῦ νέα συμβόλαια διὰ νὰ τοὺς παραχωρήσῃ γαίας. ἐν τούτοις, ὅτε ἀρχεγαὶ τὸ γεωργικὸν ἔτος καὶ ὤφειλε νὰ τοὺς εἰδοποιήσῃ ἐπὶ τούτου κατὰ τὰ χρητοῦντα, δὲν τοὺς εἰδοποίησε καὶ νῦν, ὅτε οἱ χω-

16 Μαχίω II

Κυβερνήτης
Πρόεδρος
ἀρχαί

ρικοί πρόκειται νὰ σπείρῳσι τοὺς ὀψίμους καρπούς, πειρᾶται νὰ τοὺς ἐκδιώξῃ.

Ὡς πρὸς τὸ χωρίον Μάρκου ὁ ἰδιοκτήτης παραπέμπει τοὺς χωρικοὺς νὰ καλλιεργήσουν τοὺς ὀψίμους καρπούς εἰς ἔκτασιν ἣτις εἶνε κατὰ 3,000 περίπου στρέμματα μικροτέρᾳ ἐκείνης εἰς ἣν ἐκαλλιέργουν μέχρι τοῦδε καὶ καλύπτεται πρὸς τοῦτοις κατὰ μέρος καὶ ἀπὸ ὕδατα. Ἀνάλογα τινὰ συμβαίνουν ἐν τῷ χωρίῳ Βροχοῦ ὅπου μετέβησαν ἐφιπποὶ χωροφύλακες νὰ ἐκδιώξουν τοὺς χωρικοὺς.

Μπούδρας. Ἰσχυρὰ στρατιωτικὴ δύναμις ἐστάλη εἰς τὸ χωρίον Βροχοῦ παρὰ τοῦ Εἰσαγγελέως Καρδίτσας, παραμένονσα διαρκῶς ἐκεῖ, καὶ εἰς δίκην δι' ἀπ' εὐθείας κλήσεως ἐκάλεσε τοὺς χωρικοὺς. Ἡ ὑπεοβασία καὶ ἡ σπουδὴ αὕτη τοῦ Εἰσαγγελέως ἐξυπηρετεῖ τὴν ἰδιοτροπίαν καὶ τὸ πᾶσιμα τοῦ ἐνοικιαστοῦ.

Προκειμένου δὲ περὶ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ χωρίου Ὁρφανά, ἀνακοινῶ ὑπευθύνως πρὸς τὴν Βουλὴν, ὅτι οὗτος, θέλων νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς χωρικοὺς, παρέσυρε τὸν Νομάρχην νὰ μεταβῇ δις εἰς τὸ χωρίον καὶ νὰ τοὺς βεβαιώσῃ, ὅτι, ἐν φύγουν ἀπὸ τὸ χωρίον, θὰ λάβῃ ἕκαστος 800—1000 δραχ., κατατεθειμένας δῆθεν εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν. Τοὺς ἐβεβαίωσεν ὡς ἀρχὴ καὶ τὸν ἐπίστευσαν. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἔλαβον τίποτε καὶ ἔκτοτε πλάνωνται πένητες καὶ ἄστεγοι εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ δὲν ἔχουν τὰ ἔξοδα νὰ κάμουν οὔτε ἀγωγὴν. Ὁ Νομάρχης λέγεται Πάγκαλος.

Ε. Ρέπουλης (Ὑπ. Ἐσ) Πῶς δὲν κατηγγέλθη τοιοῦτον γεγονός παρὰ τινος, παρὰ τῶν ἐκ Θεσσαλίας βουλευτῶν, ὥστε νὰ ἐξακριβωθῇ.

Μπούδρας. Ἐγένετο ἐπὶ τοῦ προκατόχου Ὑπουργοῦ, εἰς ὃν κατηγγέλθη ἀμέσως.

Ν. Γρίβας Γαροδικιώτης. (Ἐπὶ ἀναφορᾷ τῶν κατοίκων Ν. Σμόλιας). Αὕτη εἶνε συνοικισμὸς παρὰ τὰ σύνορα, ἀποτελεσθεὶς τὸ πρῶτον τῷ 1881 διὰ μεταναστεύσεως ἐντεῦθεν τῆς γραμμῆς μέρους τῶν κατοίκων τῆς ἐν τῷ Τουρκικῷ ἀπομεινάσης κατὰ τὴν προσάρτησιν Παλαιᾶς Σμόλιας. Δὲν εἶχον δὲ πρὸς καλλιέργειάν εἰμὴ 1500 μόνον στρέμματα γῆς. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 97 εἰς τὰ Μακεδονικὰ ἔσχον ἀνάμειξιν ἑθνικὴν οἱ κάτοικοι τῆς Π. Σμόλιας, ἠναγκάσθησαν βαθμηδὸν νὰ ἔλθουν καὶ οὗτοι, ἐκτὸς ὀλίγων, εἰς τὴν Νέαν Σμόλιαν, δὲν ἠδύναντο ὅμως νὰ κάμουν εὐκόλον χρῆσιν τῶν ἐν τῷ Τουρκικῷ κτημάτων τῶν.

Πρὸς τούτοις δέ, ἤδη, συνεπεία τῶν τελευταίων κατὰ τὰ μεθόρια συμπλοκῶν, ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν διέταξε νὰ μὴ βόσκουν καὶ καλλιεργῶν οἱ κάτοικοι εἰς ἀπόστασιν πέραν τῶν 300 μέτρων, διότι τὰ κτήματά των ὅλα εὑρίσκονται κατὰ τὴν ἔκτασιν τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 97 τμήμα τῆς περιοχῆς τῆς Ν. Σμύλίας περιελήφθη εἰς τὸ Τουρκικὸν διὰ τῆς νέας διαρρυθμίσεως τῶν συνόρων. Νῦν ὁ συνοικισμὸς ἀνέρχεται εἰς 100 περίπου οἰκογενείας καὶ ἐπειδὴ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐξοικονομηθῶσιν ἤδη ὅλοι οἱ κάτοικοι αὐτῆς διὰ τῶν ὀλίγων στρεμμάτων, τὰ ὁποῖα τοῖς ἀπομένουν, παρακκαλῶ τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις ἑκατομύρια ἐδαπάνησε διὰ τοὺς πρόσφυγας, νὰ λάβῃ πρόνοιαν καὶ διὰ τοὺς πολυπαθεῖς φιλοπάτριδας Νεοσμουλιώτας, παρέχουσα εἰς αὐτοὺς, ἐπὶ τοκοχρεωλυτικῇ ἐξοφλήσει, πρὸς καλλιέργειαν ἐγγὺς κείμενον ἐθνικὸν λειβάδιον.

Γάκης. Οἱ κάτοικοι οὗτοι διὰ τῆς ἐγκυκλίου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν ἐδεσμεύθησαν εἰς τὴν ἐργασίαν των καὶ θὰ κινδυνεύσουσι ν' ἀποθάνωσι τῆς πείνης. Ἡ θέσις των εἶνε δυσχερεστάτη, διὰ τοῦτο συνιστῶ καὶ ἐγὼ νὰ παρχωρηθῶσιν εἰς αὐτοὺς ἐθνικαὶ γαῖαι, καθ' ὃν τρόπον παρεχωρήθησαν εἰς τοὺς πρόσφυγας τὰ Στεφανοβίκεια κτήματα. Πρόκειται περὶ πατριωτῶν καὶ φιλοτίμων Ἑλλήνων.

Καραῆς. Συνιστᾷ ὁμοίως ἄμεσον ἀποκατάστασιν τῶν κατοίκων τῆς Σμύλίας παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων.

Σπυρόπουλος. Οἱ κάτοικοι δὲν δύνανται ἤδη νὰ ἐργασθῶν, ἐνῷ τώρα ἔχομεν τὸν τρίτον μῆνα τῆς καλλιεργείας, δὲν δύνανται νὰ ἐργασθῶν ἐνεκα τῆς ἐγκυκλίου τοῦ Ὑπουργείου, παρακκαλῶ καὶ ἐγὼ μετὰ τῶν ἄλλων τὴν Κυβέρνησιν νὰ σπεύσῃ νὰ ἐξοικονομήσῃ αὐτοὺς δι' ἐθνικῆς γῆς, ὑποβάλλουσα σχέδιον νόμου.

Βακαλόπουλος. Ὑποστηρίζει ἀναφορὰν τῶν κατοίκων Μεσσηνίας πρὸς ἐπαναφορὰν τοῦ ἀπολυθέντος δημοδιδασκάλου των Μπούτου.

Σφακιανάκης. (Ἐπὶ ἀναφορᾷ ἐκ Εὐροχωρίου διὰ τὸν φόρον τῶν σπειρομένων γαιῶν). Δηλοῖ ὅτι θὰ ὁμιλήσῃ μετὰ τὴν παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπεξεργασίαν τοῦ ὑποβληθέντος σχετικοῦ νομοσχεδίου.

Χρυσοστάτης. Φρονεῖ ὅτι τὰ πράγματα παρεστάθησαν εἰς τοὺς συμπολίτας του ἐξογκωμένα παρ' ἐκείνων, οἵ-

τινες εκπέσαντες τῆς ἀρχῆς, ἔσπευσαν νὰ ἐκμεταλλευθῶσι τὰ διάφορα ζητήματα καὶ ἰδίως τὰ νέα οἰκονομικὰ μέτρα τῆς Κυβερνήσεως, πρὸς δημοκοπίαν καὶ διασάλευσιν τοῦ νέου Κυβερνητικοῦ καθεστῶτος. Ἀλλὰ εἶναι βέβαιος, λέγει, ὅτι θ' ἀποδειχθῇ τάχιστα, ὅτι ματαίως ἤλπισαν εἰς ἀναβίωσιν τοῦ παρελθόντος καὶ ἀδίκως ἀνησύχησαν οἱ πολῖται Ἐν-ροχωρίου.

Φ. Νέγρης. Συνιστᾷ τὴν ἀναφορὰν τοῦ Θ. Ἀνδριώ-του εἰς τὴν εὐμένειαν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ διότι ἔχει διανύσει ἤδη 26 ἔτη εἰς τὰς φυλακὰς καὶ διότι ἡ διαγωγή αὐτοῦ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὑπῆρξεν ἄμεμπτος, ὥς δύναται νὰ βεβαιωθῇ ὁ κ. Ὑπουργός. Νομίζει δὲ ὅτι ἡ εὐμένεια αὕτη δεόν νὰ ἐπεκταθῇ γενικῶς εἰς ἅ-παντας τοὺς καταδίκους, τοὺς εὐρισκομένους ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας, καὶ χάριν φιλανθρωπίας, ἀλλὰ καὶ χάριν δημο-σίου συμφέροντος, διότι δυστυχῶς αἱ δαπάναι τῆς διατροφῆς τῶν καταδίκων βαίνουνσιν ὁσημέραι, αὐξάνουσαι, ὑπερβάσαι τὸ 1908, τὴν τελευταίαν χρῆσιν ἧς ἔχομεν ἀπολογισμὸν, τὸ 1,600,000 δρχ.

Μαυρίης. Ζητεῖ τὴν κατάθεσιν τῶν φακέλλων τῶν ἀφορώντων τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν ὑπαλλήλων τῶν Δημοσίων ἔργων, προκειμένου νὰ γενικευθῇ ἡ ἐπὶ τῆς σχετικῆς ἐπερω-τήσεως συζήτησις.

Ἐμμ. Ρέπουλης (Ὑπουργός Ἑσωτερικῶν). Οἱ φά-κελλοὶ ὁμιλοῦν μᾶλλον διὰ τοὺς διατηρηθέντας ὑπαλλήλους καὶ τὰ μόνον πρακτικά, τὰ ὁποῖα δύναμαι νὰ καταθέσω, εἶνε τὰ Διατάγματα ἅτινα ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὴν «Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως». Ὡστε ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Βουλὴν στοιχεῖα πραγματικὰ ἐξελέγξεως. Τὸ Ὑπουρ-γικὸν Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον διηγήρησε τὴν ἐκκαθάρισιν, ἐμόρφωσε γνώμην συνεπείᾳ τῶν πληροφοριῶν ἃς εἶχε περὶ τῶν ὑπαλλήλων.

Μαυρίης. Ἡμεῖς ἔχομεν ἴδια στοιχεῖα διὰ τὴν ἐξε-λεγχὴν τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ παρακαλῶ τὴν Βουλὴν νὰ ὀρίσθῃ ἡμέρα πρὸς γενικὴν συζήτησιν, ἃς καταθέσῃ δὲ καὶ ὁ κ. Ὑπουργός, ὅ,τι ἔχει.

Ἐμμ. Ρέπουλης (Ὑπουργός Ἑσωτερικῶν). Στοι-χεῖα τὸ Ὑπουργεῖον, ἐπαναλαμβάνω, δὲν δύναται νὰ φέρῃ, ἃς ἔλθῃ τὸ ζήτημα δι' ὑποβολῆς σχεδίου νόμου περὶ ἐπανα-φορᾶς τῶν ἀπολυθέντων.

Κουλουμβάκης. Συνιστῶ νὰ ὀρισθῇ κοινὴ ἡμέρα

συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ζητήματος περὶ τῶν ἐκκαθαρισθέντων
ἀξιωματικῶν καὶ περὶ τῶν ἐκκαθαρισθέντων ὑπαλλήλων τῶν
δημοσίων ἔργων.

Ἡ Βουλὴ, ἐρωτηθεῖσα παρὰ τοῦ κ. **Προέδρου** ἐπὶ
τῆς προτάσεως περὶ ὁρ.σμοῦ ἰδίας ἡμέρας συζητήσεως ἐπὶ
τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν Δημοσίων Ἔργων,
δὲν δέχεται αὐτήν.

Λύεται ἡ συνεδρίασις τὴν 8ην καὶ 50' μ.μ.

Ὁ Πρόεδρος

Οἱ Γραμματεῖς

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΜΓ'.

Τῆς 7ης Μαρτίου 1911.

Ὡρα 5 μ. μ. ἀναγνωσθέντος τοῦ καταλόγου ἡ Βουλὴ εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων 187 Βουλευτῶν.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ πρακτικά τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Προσέρχεται εἰτα ὁ μὴπω ὀρκισθεὶς Βουλευτὴς Μεσσηνίας κ. Δ. Ἀναστασόπουλος καὶ δίδει τὸν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος νενομισμένον ὄρκον, ἔχοντα οὕτω :

« Ὁμνῶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἀγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ » Ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ » εἰς τὸν Συνταγματικὸν Βασιλέα, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα » καὶ εἰς τοὺς νόμους τοῦ Κράτους καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐθυ- » νεϊδῆτως τὰ καθήκοντά μου ».

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινοῖ τὰ ἐξῆς :

1) Ἡ Αἰκατερίνη Κορωναίου διαμαρτύρεται ὅτι ὁ σύ-
ζυγός της κρατεῖται ἐπὶ 20 ἤδη μῆνας ὡς ὑπόδικος, 2)
οἱ μέτοχοι « Ἀμοιβαίας » Γόμφων ζητοῦσι διάλυσιν ταύτης,
3) οἱ κάτοικοι Περπαίνης ζητοῦσιν ὅπως ἀποσυρθῇ τὸ νο-
μοσχέδιον περὶ σπειρομένων γαιῶν, 4) ἡ κτηματικὴ ἀδελ-
φότης Καλχυμῶν ζητεῖ ὅπως ὁ φόρος τῶν ἐσπεριδοειδῶν βε-
βαιουῖται καὶ εἰσπράττεται κατὰ τὴν συγκομιδὴν, 5) οἱ
γαλακτοπῶλαι Ἀθηνῶν ζητοῦσι τροποποίησιν τοῦ περὶ
Κυριακῆς ἀργίας νόμου, 6) ὁ λαὸς Ἀγρινίου ζητεῖ ὅπως
ἀποσυρθῇ τὸ νομοσχέδιον περὶ σπειρομένων γαιῶν, 7) ὁ
Δικηγορικὸς Σύλλογος Μεσολογγίου παρακαλεῖ ὅπως ἀπο-
συρθῶσι τὰ ὑποβληθέντα δικαστικὰ νομοσχέδια, 8) ὁ γεωρ-
γικὸς πληθυσμὸς Ἀλμυροῦ κηρύσσεται κατὰ δεκάτης, 9)
ὁ σύλλογος τοῦ εἰσαγωγικοῦ ἐμπορίου Πατρῶν κηρύσσεται
ὑπὲρ ἐπιβληθέντος νομοσχεδίου περὶ εἰσοδήματος, 10) ὑπό-
μνημα τῶν Πατέρων τῆς ἱστορικῆς τῶν Καλαβρύτων Ἱερᾶς
Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, 11) οἱ ἐν Χαλκίδι, Ζα-
κύνθῳ, Ἀστακῷ, Ἀγρινίῳ, Πύργῳ, Κερκύρᾳ, Λαρίσσει,
Σύρῳ, Ναυπλίῳ, Καλάμαις, Βόλῳ καὶ Τρικιάλοις, σιγαρο-
ποιοί, ζητοῦσι δι' ἀνκφορῶν των ὅπως ἐπιβληθῇ φόρος εἰς
τὰ μηχανοποιήματα σιγαρέ-τα, 12) οἱ Π. Γκεντιλίνης καὶ Α.
Γκεντιλίνη ζητοῦσι ἐξόφλησιν τῆς 1000δράχμου βουλευτι-
κῆς ἀποζημιώσεως τοῦ ἀποβιώσαντος Γερ. Γκεντιλίνῃ, 13)
ὁ Σύλλογος Καλαβρύτων παρακαλεῖ ὅπως παύσῃ ἡ ἀπηνὴς
καταδίωξις τῶν ὀφειλετῶν τοῦ Δημοσίου, 14) πολῖται τινες
ἐκ Λεονταρίου παρακαλοῦσιν ὅπως μὴ μεταβληθῇ τὸ ἀρθρ.
16 τοῦ Συντάγματος, 15) ὁ λαὸς Περαχώρας παρακαλεῖ

ὅπως ἐπιβληθῇ φορολογία ἐπὶ τῶν σπειρομένων γαιῶν, 16) οἱ κατὰδικοι Λαρίσης ζητοῦσι χάριν τοῦ 1]3 τοῦ ποι-
νῆς των, 17) ὁ λαὸς Καζακλάρ ζητεῖ ἀνέγερσιν διδαστηρίου
ἀρρένων, 18) οἱ κυβερνήται πλοίων Α. Μπρᾶσκος καὶ Α.
Μοντῆς διαμαρτύρονται διότι τὸ τελωνεῖον Χαλκίδος ὑπέβα-
λεν αὐτοὺς πληρωμὴν πορθημάτων πλειόνων τοῦ νομίμου, 19)
ἄλλοις Λευκάδος διαμαρτύρονται κατὰ τῶν μέτρων τοῦ λι-
μεναρχείου, 20) ἐκκαθαρισθέντες οἰκονομικοὶ ὑπάλληλοι
ζητοῦσιν ἐπαναφορὰν εἰς τὰς θέσεις των, 21) ὁ δῆμος Τευ-
θρώνης διαμαρτύρεται κατὰ φόρου ὀνίων καὶ ἐμπορευμάτων.
22) Σύλλογος Ἐμποροῦπαλλήλων Χαλκίδος ζητεῖ τὴν διὰ
νόμου ἐπιβολὴν Κυριακῆς ἀργίας πανταχοῦ, 23) δήμαρχος
Τυρνάβου ὑποβάλλει ψήφισματὰ Δ. Συμβουλίου περὶ δω-
ρεὰν παροχῆς παιδείας καὶ περὶ ἀποσύρσεως νόμου δεκάτης,
24) οἱ ἐν Τάραντι Ἕλληνες σπουδασταὶ δασολογίας ζητοῦ-
σιν ὅπως προκειμένου ν' ἀποσταλῶσιν ὑπότροφοι ληφθῶσιν
ὑπ' ὅψιν, 25) ἀμαξοκαρῶνες Ἀθηνῶν ζητοῦσιν ἀπαλ-
λαγὴν ἀπὸ τοῦ ἐπιτηδεύματος, 26) κατὰδικοι Σύρου ζη-
τοῦσι χάριν τοῦ 1]3 τῆς ποινῆς των, 27) ὑποδιδάσκαλοι
δήμου Ὠλένης τῆς Ἠλείας ζητοῦσι σύνταξιν καὶ αὔξησιν
μισθοῦ, 28) κάτοικοι Πιάνης τοῦ δήμου Φαλάνθου ζητοῦσιν
ἀπόσυρσιν δεκάτης καὶ 29) ἀπόστρατοι ἀνθυπολοχαγοὶ ἐκ
Καλαμῶν ζητοῦσιν αὔξησιν συντάξεώς των.

Ὁ Βουλευτὴς κ. **Καφετζόπουλος** ὑποβάλλει πρό-
τασιν περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ ἀρθρ. 17 τοῦ Συντάγματος.
Θέλει ἐκτυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Μεθ' ὃ ἡ Βουλὴ εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου.

Ι. Μπουρνιάς λέγει ὅτι ἂν καὶ παρῇλθε εἰς καὶ ἡ-
μισυς μὴν, δὲν ἀπήντησεν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν
ἐπὶ πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας ἐζήτησε σχετικῶς πρὸς τὸν
Πρόεδρον τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ ταμείου τῶν μεταλλευτῶν
τὸν καὶ Διευθυντὴν τοῦ Γ. Λογιστηρίου, παρακαλεῖ δ' ὁλό-
κληρον τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ μέριμναν ὑπὲρ τοῦ ταμείου.

Ε. Ρέπουλης (Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει
ὅτι τὰς πληροφορίας ταύτας εἶχε ζητήσῃ πρὶν ἢ τὰς ζη-
τήσῃ ὁ κ. συνάδελφος. Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γ. Λογιστηρίου
δὲν εἶνε ἀδικαιολόγητος ἂν δὲν προσεκόμισεν ἀκόμη τὰς
πληροφορίας ταύτας λόγῳ τῶν ἀσχολιῶν του ἐπὶ τοῦ προϋ-
πολογισμοῦ.

Αιτήσει τῶν βουλευτῶν κ. κ. Κουτούπη, Θεόδωροπούλου, Ἀραβοαντινοῦ, Παπαναστασίου, Πετμεζᾶ, Κοντογούρη, Ζαχισάνου, Χρυσοχοΐδη, Σκιαδαρέση καὶ Ἀποστολίδου γενικεύεται ἡ συζήτησις.

Ὁ κ. **Κουτούπης** λέγει ὅτι ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Γεν. Λογιστηρίου εἶνε ἀπρεπὴς πρὸς πάντας τοὺς βουλευτάς, οἱ δὲ τρόποι τοῦ κακοήθους.

Α. Κορομπλᾶς (Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν). Δὲν ἐννοεῖ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ κατάστασις ὅπως ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γεν. Λογιστηρίου νομίζει ὅτι εἶνε ἀνώτερος παντός. Ἐὰν τοῦτο εἶνε ἀληθές θὰ τιμωρηθῇ. Ὅφειλω ὅμως νὰ ὁμολογήσω ὅτι εἶε ἐντιμὸς ἄνθρωπος καὶ οὐχὶ κακοήθης.

Μετὰ τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν παραιτοῦνται τῆς ὁμιλίας των πάντες οἱ ζητήσαντες τὸν λόγον.

Φ. Νέγγους λέγει ὅτι ἡ Βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀξιῶσιν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἐπιβάλλῃ εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Γεν. Λογιστηρίου ἕνα μέχρι τῆς προσεχοῦς Δευτέρας ὑποβάλλῃ τὰς αἰτηθείσας πληροφορίας.

Ε. Ρέπουλης παρακαλεῖ ὅπως ὁρισθῇ ἡμέρα συζητήσεως ἡ ἡμέρα καθ' ἣν θέλουσι προσκομισθῇ τὰ σχετικὰ ἔγγραφα. Ἐὰν τὰ ἔγγραφα ταῦτα δὲν προσκομισθῶσι μέχρι τῆς Δευτέρας, δύναται τότε ἡ Βουλὴ νὰ ἐπιληφθῇ τῆς συζητήσεως.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀγγέλλει μετὰ τοῦτο ὅτι ὁρίζεται ἡ προδεχὴς Δευτέρα πρὸς συζήτησιν ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς λειτουργίας τοῦ ταμείου τῶν μεταλλευτῶν.

Ε. Βενιζέλος (Πρωθυπουργὸς) καταθέτει πληροφορίας τινὰς αἰτηθείσας ὑπὸ βουλευτῶν.

Ε. Ρέπουλης (Ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν). Καταθέτει ἐπίσης πληροφορίας αἰτηθείσας ὑπὸ βουλευτῶν.

Ὁ κ. **Φουρζίδης** (ὥρᾳ 5.57' μ. μ.) ἀπαντᾷ ἐπὶ ὑποβληθείσης πληροφορίας τοῦ κ. ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργοῦ καὶ λέγει ὅτι ἡ Σπάρτη δύναται καὶ πρέπει νὰ καταστῇ ἔδρα συντάγματος λόγῳ τῆς ἱστορίας αὐτῆς ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ τόπου, μὴ εὐρισκομένου εἰς εὐχάριστον θέσιν.

Π. Ἡλιόπουλος (ὥρᾳ 6.1' μ. μ.). Ὅμιλεῖ ἐπὶ ἀπαντήσεως τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν σχετικῶς πρὸς αἰτηθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ πληροφορίαν διὰ τὸν λιμένα Κατακόλου καὶ λέγει ὅτι ἡ ζητούμενη ἐκβάθυνσις τοῦ λιμένος εἶνε ἐκ τῶν ἀπαραιτήτων ἔργων, διότι ὡς σήμερον ἔχει

ὁ λιμὴν οὐχὶ μόνον εἰς τὴν ἐκφόρτωσιν ἐμπορευμάτων, ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὴν ἀποβίβασιν ἐπιβατῶν συντελεῖ. Ἀναφέρει τὴν ἱστορίαν τῆς κατασκευῆς τοῦ λιμένος, ἥτις χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1854, ἐπικρίνει τὴν ἔλλειψιν εἰδικῶν μελετῶν, εἰς ἃς ἀποδίδει τὴν καταστροφὴν τῶν διαφορῶν ἔργων καὶ εἰδικῶς τούτου ὑπὲρ τῆς κατασκευῆς τοῦ ὁποίου ἐδαπανήθησαν πλέον τῶν 14 ἑκατομμυρίων δραχ. καὶ ἐπικρίνεται νὰ καταστραφῇ καὶ πρέπει νὰ ληφθῇ ἔγκαιρος φροντίς διὰ νὰ μὴ ἀποσυντεθῇ ὁ βραχίων τοῦ λιμένος, ὅπως ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἀποσυντιθεται, καὶ παρακκαλεῖ νὰ ἐγκριθῇ ἡ πρᾶξις τῆς λιμενικῆς Ἐπιτροπῆς Κατακόλου.

Ε. Ρέπουλης (Υπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν). Τὸ Ὑπουργεῖον δὲν ἐνέκρινε τὴν αἴτησιν οὐχὶ διότι δὲν ἀνεγνώριζε τὴν ἀνάγκην τοῦ ἔργου, ἀλλὰ διότι ἐθεώρει ὅτι ἔπρεπε νὰ προφυλάξῃ τὸ λιμενικὸν ταμεῖον ἀπὸ ζημιῶν. Διὰ τὴν ἐκθάθυσιν τοῦ λιμένος χρειάζονται 94 χιλιάδες δραχμῶν, αἵτινες δὲν ὑπάρχουν εἰς τὸ ταμεῖον. Ἐὰν τὸ λιμενικὸν ταμεῖον ἐξεύρῃ τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν βεβαίως τὸ Ὑπουργεῖον θέλει ἐγκρίνῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐκθανθύνσεως.

Π. Ἡλιοπούλος (ὥρᾳ 6. 12') δευτερολογῶν προσθέτει τινά, λέγων ὅτι δύναται νὰ γίνῃ προκαταρκτικὴ ἐργασία μὲ τὰ ὑπάρχοντα χρήματα.

Γ. Σπυλιόπουλος ζητεῖ ὅπως ὁρισθῇ ἡμέρα συζήτησεως διὰ τὴν ἀγροτικὴν ἀσφάλειαν.

Ο κ. Πρόεδρος ἀπαντᾷ ὅτι ὑπάρχει ἀναγεγραμμένη ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει παρομοία ἐπερώτησις, θὰ διεξαχθῇ δὲ ἡ συζήτησις ὅταν φθάσωμεν εἰς τὴν σείραν ἐκείνης.

Σ. Ἀγαπητὸς ἀρκεῖται εἰς συστάσεις τινάς, ὑποβληθείσας διὰ τοῦ γραφείου τῆς Βουλῆς σχετικῶς πρὸς τὸν συνοικισμὸν Χάβαρι.

Α. Σακελλαρίου παρακκαλεῖ ὅπως ἀναβληθῇ διὰ τὴν προσεχῇ συνεδρίᾳσιν κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου ἡ ἐπερώτησις περὶ ἀνακλήσεως Β. Διατάγματος τῆς φορολογίας τῆς ῥητίνης.

Ἡ Βουλὴ συναίνει καὶ ἡ ἐπερώτησις ὁρίζεται διὰ τὴν προσεχῇ Δευτέραν.

Π. Λαγοπάτης ὑποστηρίζει ἀναφορὰν καλλιεργητῶν μοναστηριακῶν κτημάτων τῶν δῆμων Θεωρικίων καὶ Κορωπίας, ζητούντων ἐπιείκειαν ὅσον ἀφορᾷ τὴν πληρωμὴν ὀφειλομένων χρεῶν πρὸς τὴν Μονὴν Πετρακῆ, λόγῳ καταστροφῆς τῶν. Ἐπικαλεῖται Κυβερνητικὴν ἐπέμβασιν πρὸς

χριστιανικωτέρων διεκδίκησιν ἐκ μέρους τῶν ἡγουμένων τῶν δικαιομάτων των.

Συνηγοροῦν ἐπίσης ὑπὲρ τῆς ἰδίης ἀναφορᾶς οἱ βουλευταὶ κ. κ. **Δ. Ἀνδρέου** καὶ **Σ. Θεοδωρόπουλος**.

Κ. Ζαβιτσάκος ὑποστηρίζει ἀναφορὰν τοῦ **Ι. Σπίουλα**, ἐκ Γαστουρίου τῆς Κερκύρας, καταγγέλλει δὲ ὅτι ὄργανα τινὰ τῆς ἐκεῖ ὑπηρεσίας, ψευδῶς ἐπιστοποίησαν ὅτι λόφος τις παρὰ τὸ Ἀχιλλεῖον ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς λατομεῖον, ἐνῶ πράγματι τοιοῦτό τι δὲν συμβαίνει, ἀναφέρει ἀκολουθῶς τοὺς λόγους οἵτινές προὐκάλεισαν τὴν πιστοποίησιν ταύτην, λόγους, μηδὲν ἔχοντας ἄλλον σκοπὸν ἢ τὸ νὰ φανῶσιν ἀρεστοὶ οἱ ὑποδείξαντες πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα.

* Παραδειγματικὴ τιμωρία, ἐπιλέγει, ποίπει νὰ ἐπακολουθήσῃ κατὰ τῶν ὀργάνων τῶν ἐκθεσάντων τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ Ἔθνους, ἀποβλεπόντων μόνον εἰς παρὰσμα, πρέπει νὰ ἀντλάβουν τὴν ἰδιοκτησίαν των οἱ στερεθέντες αὐτῆς ὅλως παρὰνόμως ἰδιοκτῆται.

Ε. Ρέπουλης (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν). Δηλοῖ ὅτι ἔχει ἀνάγκην νὰ μελετήσῃ τὴν ὅλην μακρὰν ὑπόθεσιν καὶ παρακαλεῖ τὴν Βουλὴν ν' ἀναιμείνῃ τὸ πέρασ τῆς μελέτης του, μεθ' ἣν θὰ πρόβῃ εἰς ἀνακοίνωσιν.

Καφεντζόπουλος (Ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ Ἑργατικοῦ Κέντρου Πατρῶν). Ἑργατικοὶ Σύλλογοι τῶν Πατρῶν διατηροῦν νυκτερινὴν Σχολὴν χάριν τῶν ἐργατῶν, ἡτις ὑπεστηρίζετο ἐνιαυσίως καὶ ὑπὸ τοῦ δήμου Πατρῶν δι' ἐπιδόματος ἐκ 2,000 δραχ. Πέρυσιν ἀπεκόπη ἡ συνδρομὴ, διῆθεν χάριν οἰκονομιῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἀπευθύνεται τὸ Κέντρον καὶ πρὸς τὴν Βουλὴν καὶ τὴν Κυβέρνησιν, πρὸς ἐπανόρθωσιν τοῦ κακοῦ. Ἐφέτος μάλιστα εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀγορασθῶσι καὶ ὄργανα φυσικῆς, πρόκειται δὲ περὶ μικροῦ τινος «Παρνασσού» ἐν Πάτραις, τοιαύτη εἶνε ἡ Σχολὴ τοῦ Ἑ. Κέντρου Πατρῶν, διότι ἀπ' αὐτῆς διδάσκουσι καὶ ὁμιλοῦσι πάντες οἱ πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς ἐξέχοντες ἐν Πάτραις.

Πελ. Ἡλιοπούλος. Ἐλπίζει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν θὰ δώσῃ τὴν προσήκουσαν προσοχὴν εἰς τὸ ζήτημα.

Μιχαλακόπουλος. Συνιστᾷ ὁμοίως τὴν ἀναφορὰν τοῦ Ε. Κέντρου Πατρῶν.

Ἀναβάλλεται ἡ συζήτησις ἐπερωτήσεως ἐπὶ ἀναφορᾶς

τῶν ἐκκαθαρισθέντων πταισματοδικῶν, εἰρηνοδικῶν καὶ γραμματέων.

Σουλτάνης (Ἐπὶ ἀναφορᾷ τῆς κοινότητος Μοναστηρακίου Ἀνακτορίων). Ὅμιλεῖ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀναφορᾷ διὰ τὴν ἐνέργειαν καταδιωκτικοῦ ἀποσπάσματος, προβάλλων πρὸ διμήνου καὶ πλέον εἰς παρεκτροπὰς ἐν οἰκίᾳ τοῦ χωρίου, ἐξ ἀφορμῆς καταδιώξεως φυγοδίκου τινός. Ἐνηργήθη, λέγει, ἀνάκρισις, ἀλλὰ, καίτοι παρῆλθε δίμηνον, οὐδὲν ἐγένετο. Ἡ ἀτιμωρησία τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀποσπάσματος ὑπευθύνου ἀξιωματικοῦ ἀπεθράσυνε τὰ κατώτερα ὅργανά του καὶ συλλαβόντα ταῦτα τὸν καταγγέλλοντα εἴδωσαν αὐτὸν ἀνηλεῶς, τὸν ἀπέστειλαν εἰς Λευκάδα, ὃ εἰσαγγελεύς, μὴ εὐρὺν ἐνοχλήν, τὸν ἀφῆκεν ἐλεύθερον, ἀλλὰ, μέχρις οὗ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν οἶκον του, ἀπέθανεν ἐκ τῶν κακώσεων καὶ τῆς αἰμοπτυσίας. Συνιστᾷ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἄμεσον ἐξέτασιν τῶν πραγμάτων καὶ παραδειγματικὴν τιμωρίαν τῶν ἐνόχων.

Περ. Καραπάνος. Ἐκφράζω καὶ ἐγὼ τὴν θλίψιν μου διὰ τὰ καταγγελλθέντα παρὰ τοῦ προλαλήσαντος. Ἡ χωροφυλακὴ βρίθκει ἀναξίων ὀργάνων καὶ ἔπρεπε πρῶτον ἐν αὐτῇ νὰ διενεργηθῇ ἐκκαθάρσις. Ὁ κ. Ὑπουργὸς ὀφείλει νὰ ὑποβάλλῃ νομοσχέδιον, δι' οὗ νὰ θέσῃ τὸ Σώμα τῆς χωροφυλακῆς ὑπὸ τὸν ἑλεγχον καὶ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ.

Ἐλ. Βενιζέλος (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως). Βεβαιῶ τὴν Βουλὴν ὅτι, ὅσας κατηγγέλθησαν παρεκτροπαὶ τῶν ὀργάνων τῆς χωροφυλακῆς ἢ ἐνέργεια ὑπῆρξεν ἄμεσος καὶ ἡ τιμωρία βχυράτη. Ὁμολογῶ ὅτι ἐν τῷ παρελθόντι οὐχὶ ὅλα τὰ ὅργανα τῆς ἐξουσίας προσήρμωσαν τὴν ἐνέργειαν αὐτῶ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου. Δὲν ἐννοοῦν δὲ ἀκόμη τὰ τοιαῦτα ὅργανα, ὅτι διὰ τῆς διαγωγῆς των δημιουργοῦν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι τὸ Κράτος εἶνε ὁ ἐχθρὸς τῆς κοινωνίας καὶ τῶν πολιτῶν καὶ ὅτι, ἐνεκα τῆς διαγωγῆς των αὐτῆς, καθίστῳσι τὸν λαὸν δύσπιστον, ὥστε ν' ἀποφεύγῃ καὶ τὴν συνδρομὴν του πρὸς αὐτοὺς νὰ παρέχῃ ἐν τῷ ἔργῳ των τῆς καταδιώξεως τῶν κακοποιῶν.

Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία, βεβαιῶ καὶ πάλιν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, ὅτι καταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως πατάσsetαι οἰαδήποτε ἀδικία ὀργάνου τῆς ἀστυνομίας ἐναντίον πολίτου.

Α. Θανόπουλος. (Ἐπὶ ἀναφορᾷ κατοίκων Καλαρίου). Ὁ Νομάρχης Τρικκάλων, μεταβάς εἰς τὸ χωρίον οὐτινος οἱ κάτοικοι ἀδικοῦνται παρὰ τοῦ ἰδιοκτήτου, ἤρκει

σθη μόνον νὰ συστήσῃ εἰς τοὺς χωρικοὺς νὰ κάμουν τὰ ἐπονείδιστα ἐκεῖνα κολλιγικὰ συμβόλαια. Ὁ ἄγριος ἰδιοκτῆτης τοῦ Καλαρὰρ Χατζηαργύρου πέρυσιν, ἀναγκα-σθέντων τῶν χωρικῶν ἕνεκα τῆς διαγωγῆς του νὰ ἐγκα-ταλείπουν τὸ ἴδιον ἔδαφος καὶ νὰ περιτρέχουν τὴν Θε-σαλικὴν πεδιάδα ἐν χειμῶνι διὰ νὰ εὕρουν γαίαις, διέ-ταξε τὴν κατακρήμνισιν τῶν οἰκιῶν των καὶ τὴν ἀροτρία-σιν αὐτῶν, θεώμενος μάλιστα τὸ θέαμα ἀπὸ τοῦ μεγαλο-πρεποῦς κονακίου του, καὶ αὐτὴν τὴν ἐκκλησίαν ἠθέλησε νὰ κρημνίσῃ καὶ νὰ σπείρῃ τὸ ἔδαφος, ἀλλὰ ἀντέστησαν οἱ ἐργάται, καὶ αὐτὸ τὸ σχολεῖον ἔτι ἠθέλησε νὰ κρημνίσῃ. Ἐὰν ἐστρέφετο ἡ ἐνέργεια τοῦ εἰσαγγελέως κατὰ τοῦ τοιούτου ἰδιοκτῆτου δὲν θὰ εἴχομεν νῦν τὰς ἀναφοράς καὶ τὰ παρά-πονα καὶ νέαν δυστυχίαν τῶν χωρικῶν αὐτῶν. Ἐὰν δὲν ληφθῶσι μέτρα κατὰ τῶν ὁμοίων ἰδιοκτητῶν θὰ ἔχωμεν ταχέως ὅχι ἐξέγερσιν, ἀλλὰ ἐπανάστασιν.

Σταμούλης. Τὰ συμβόλαια μεταξὺ κολλίγων καὶ ἰδιοκτητῶν ὑποχρεώνουν μόνον καὶ διαρκῶς τὸν κολλίγαν, οὐδέποτε τὸν ἰδιοκτήτην, τὰ δὲ ποινικὰ δικαστήρια ἐπέ-τειναν καὶ καθιέρωσαν ἀκόμη περισσότερον τὸ κακὸν διὰ τῶν ἐκάστοτε σχετικῶν ἀποφάσεών των. Αἱ δικαστικαὶ ἀρ-χαὶ οὐδέποτε ἐπελήφθησαν αἰτήσεων ἀγροτῶν ἢ κολλίγων, ἀλλὰ προθυμώτατα ἐπιλαμβάνονται αἰτήσεων, ἢ καταγγε-λιῶν ἰδιοκτητῶν, ἢ ἐκμισθωτῶν. Δι' ἀπ' εὐθείας κλήσεως ἄγονται ὅλων τῶν χωρίων οἱ κάτοικοι πρό τοῦ Πλημμε-λειοδικαίου διὰ πράξεις δι' ἃς δὲν εἶνε ὑπεύθυνοι, ἀλλὰ μᾶλλον ἐνοχοὶ εἶνε οἱ ἐκμισθωταί. Διότι οἱ ἐκμισθωταὶ κυ-ρίως εἶνε θηριώδεις, ἀπληστοὶ κερδοσκόποι. ἐνῶ οἱ πλεῖ-στοι ἰδιοκτῆται φέρονται καλῶς. Εἰς τὸ Καλαρὰρ ὁ ἰδιο-κτῆτης δὲν ἀφίνει τοὺς χωρικοὺς νὰ καλλιεργήσουν καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς εἰς ὃν κτέφυγον τοῖς εἶπεν ὅτι ἔχουν μὲν τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὸν ἰδιοκτήτην ἀποζημίωσιν διὰ τὴν παρεμπόδισιν, ἀλλὰ ὅχι νὰ καλλιεργήσουν.

Ἡ παροῦσα Κυβέρνησις, ἐκπροσωποῦσα πολιτικὴν με-ρίδα, ἥτις φαίνεται καὶ θέλει νὰ εἶνε φιλελευθέρα καὶ ἐνερ-γετικὴ διὰ τὸν λαόν, φρονῶ ὅτι ὀφείλει νὰ μὴ διαφεύσῃ τὸ ὄνομά της καὶ νὰ προστατεύσῃ ἀναξιοπαθοῦντα λαόν.

Ε. Ρέπουλης (Ὑπουργὸς Ἐσωτερ.) Οἱ Νομάρχαι Τρικινάλων καὶ Λαρίσσης κατῴρθουν μεταβαίνοντες εἰς τὰ μέρη ὅπου ἡγείροντο διενέξεις κολλίγων καὶ ἰδιοκτητῶν, νὰ συνδιαλλάσσουν τὰ πράγματα, ἀλλὰ μεθ' ἐκάστην ἀναχώρησίν των ἡ ρῆξις ἐπανελκμβάνετο. Κατὰ τὸ τελευ-

Aucun propriétaire ne sera, de quel-
que manière et sans quelque prétexte
que ce soit, forcé, en dehors de son
consentement, à des ventes au pro-
fit des cultivateurs qu'il fait travailler
dans ses fermes ou en faveur de tiers
ni à la cession de ces cultivateurs
d'une part plus grande qu'il ne
levait.

Il ne pourra en plus être exproprié
par cause d'utilité publique avant
que le prix de l'immeuble ne lui
soit payé par anticipation, d'après la loi.

Nul ne peut être privé de sa propriété
que pour cause d'utilité publique
directement constatée dans les cas et de
la manière établis par la loi usagée,
sans juste et préalable indemnité.

Aucun propriétaire ne pourra être
forcé à vendre ses biens aux cultiva-
teurs, ^{ou à des tiers, ni} ~~à des tiers, ni~~ à leur en
céder une partie, de même qu'au-
cune modification ne sera introduite
dans les rapports des propriétaires et
des cultivateurs, si ce n'est par une loi
générale applicable à tout le Royaume

Il y a entre la liberté individuelle du droit privé et la liberté politique cette différence facile à saisir, que la première a pour conséquence une attitude négative de la part du législateur, la seconde, au contraire, une action positive de l'individu sur la marche de l'Etat. La mesure dans laquelle chaque Etat doit accorder la liberté de la presse, la liberté de la réunion et d'association, la liberté d'enseignement, la liberté des cultes publics, ne peut être déterminée par une formule invariable: elle oscille dans l'histoire entre les prétentions des partis systématiquement hostiles à l'Etat ou l'idéalisme abstrait de droits de l'homme soi-disant absolus, primordiaux, imprescriptibles, et, d'autre part, ^(les circonstances) les abus de pouvoir d'un gouvernement devenu craintif et agité par d'incessantes attaques.

Le législateur de tous les droits politiques est le fait de l'usage ou de l'abus qui s'en fait, et l'on ne peut poser d'une seule ^{seule} règle précise: c'est que le déploiement de tous ces droits s'opère en baissant partant suivant le déploiement de deux communs des citoyens, qui, sachant se repérer eux mêmes dans l'exercice de leurs droits, respectant le pair public, les droits égaux de ceux qui per- sent entièrement l'économie, et l'ordre societ.

Ген. (первонач. Девана) 13, 4, 5, 6, 7-9, 12, 14ξa, 15, ~~16~~¹⁷, 17, 18, 20

Лит. (сметка на Девана) 3, 10, 11, 14ξb

(69

Список 16.

Aug. 18 Gilman 1910 § 5: 14 anadrom. det "adly ady-galen'a
of the water level up-stay's irregular but longitudinal, All the very body
is low overhang by the river." p. 10

Explan. & Ex: hochhölz. Bänder

[illegible]

Exed. Contours: T. Nelson 2nd ed. - spotches: a few more.

— among Lyones, note! Indian etc. —

14

Πρὸς τὴν Βουλὴν.

ἔχων ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 60 τοῦ Συντάγματος λαμβάνω τὴν τιμὴν να ὑποβάλω εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τῆς Βουλῆς σχέδιον νόμου, περὶ δυνάμεως τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1911.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Φεβρουαρίου 1911.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν
βουλευτῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας .

Ἐλευθ. Βενιζέλος

ΣΧΕΔΙΟΝ ΝΟΜΟΥ

Περὶ δυνάμεως τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1911.

Ἄρθρον 1.

Ἡ τακτικὴ δύναμις τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ ὀρίζεται διὰ τὸ ἔτος 1911 εἰς 27621 ἀξιωματικούς ὑπαξιωματικούς καὶ στρατιώτας.

Αὐξήσεις τῆς δυνάμεως ταύτης ἐπιτρέπεται μόνον πρὸς κατὰτάξιν τῶν διαθεσίμων καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις προβλεπομέναις περιστάσεσιν ὑπὸ τῶν νόμων περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ στρατοῦ καὶ περὶ στρατολογίας, ἐπὶ πλέον δὲ μέχρι δέκα πέντε χιλιάδων ἀνδρῶν, ἐν ταῖς περιστάσεσι ταῖς προβλεπομέναις ὑπὸ τοῦ περὶ ἐφεδρείας νόμου.

Ἄρθρον 2.

Ἐκ τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 79 τοῦ νόμου περὶ στρατολογίας τιθεμένων εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ἀνδρῶν τῆς ἀπογραφῆς 1911 θέλουσι καταταχθῇ εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ, κατὰ μέγιστον ὅρον 13111, ἀναγκαιοῦντες πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ὑπὸ τοῦ προηγουμένου ἁρθρου ὀριζομένης τακτικῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Φεβρουαρίου 1911.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν
βουλευτῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας

Ἐλευθ. Βενιζέλος

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Κύριε Βουλευτά,

Εἴμεθα μὲν βέβαιοι ὅτι Ὑμεῖς πρὸ παντὸς φρονεῖτε ὅτι διὰ πᾶν μὲν ἔθνος, μάλιστα δὲ τὸ ἡμέτερον, καὶ δὴ κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα, ἡ παιδεία εἶνε ἡ πρώτη καὶ φιλελευθερωτάτη τῶν ἐθνικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ὅτι ὁ Ἕλλην ταύτην ἑλληνοπρεπέστατα περὶ παντὸς ποιεῖται· ἐκ καθήκοντος ὅμως ὀφείλομεν τοῦλάχιστον ἀπλῶς νὰ προκαλέσωμεν τὴν ὑμετέραν προσοχὴν ἐπὶ ἐπικειμένης σκληρᾶς κατὰ τῆς ἐθνικῆς παιδείας ἀδικίας.

Ἐν ᾧ διὰ τῶν μελετωμένων συνταγματικῶν μεταρρυθμίσεων πᾶσαι αἱ ὑπηρεσίαι προάγονται καὶ ἀσφαλίζονται, ὅλως ἀνελπίστως μόνον ἡ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις (ἐν ᾗ νοεῖται καὶ ἡ μέση) διὰ τῆς ἐν τῷ σχεδίῳ ἀντικαταστάσεως τοῦ ἄρθρου 16 τοῦ φιλελευθέρου ἡμῶν Συντάγματος ἀδίκως ἐγκαταλείπεται καὶ οὐδεμιᾶς ἀξιοῦται συνταγματικῆς προστασίας.

Ὅτι τοῦτο, ἐὰν συμβῇ, ἀποτελεῖ ἀληθῆ ἀναχρονισμόν καὶ φανεράν ὀπισθοδρομήσιν τῶν φιλελευθέρων καὶ φιλολαϊκῶν ἰδεῶν καὶ ὅτι ὀδυνηράν θὰ προξενήσῃ ἐντύπωσιν εἰς τὴν λαϊκὴν συνείδησιν, ἔχομεν τὴν εὐάρεστον πεποίθησιν ὅτι Ὑμεῖς μάλιστα, ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ λαοῦ, ἀντιλαμβάνεσθε.

Ἄς ἐπιτραπῇ ὅμως, παρακαλοῦμεν, καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ ὑποδείξωμεν ἐκ καθήκοντος ὅτι τὸ κακὸν προλαμβάνεται καὶ τὸ πρᾶγμα ἔχει καλῶς, ἐὰν ἡ ἐν τῷ προσχεδίῳ ἀντικατάστασις τοῦ ἄρθρου 16 θεωρηθῇ καὶ ὀνομασθῇ μεταρρυθμίσις ἀναφερομένη εἰς τὸ δεύτερον κῶλον, τὸ περὶ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, τοῦ πρώτου περὶ τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως μένοντος ὡς ἔχει ἤδη ἐν τῷ Συντάγματι.

Ταῦτα λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ θέσωμεν ἐκ καθήκοντος πρὸ ὀφθαλμῶν Ὑμῶν μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι καὶ Ὑμεῖς ἐμφορούμενοι ἰδεῶν φιλελευθέρων καὶ φιλολαϊκῶν δὲν ἔχετε διάφορον τὴν γνώμην.

Ἀπεκδεχόμενοι τὸ ὑμέτερον ἀποτελεσματικὸν ἐνδιαφέρον Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ δεχθῆτε ἐκ τῶν προτέρων τὰς εὐχαριστίας τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

Ἐν Κερκύρᾳ, τῇ 6 Φεβρουαρίου 1911.

Μετ' ἐξαιρέτου πρὸς Ὑμᾶς ὑπολήψεως

Ὁ Πρόεδρος

ΣΠ. Θ. ΑΝΔΡΟΥΤΣΕΛΛΗΣ

13

Dec. 16

140 26 27
42 08 926

97933531
24 462 497

69477 034

7179

Κύριε Βουλευτά,

Ὁδυνηράν ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν εἰς ἡμᾶς τὸ γεγονός ὅτι ἐπίκειται κατ' αὐτὰς ἡ ἐκ μέρους τῆς ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπῆς ὑποβολὴ προτάσεως δι' ἧς μεταβαλλομένου τοῦ 16ου ἄρθρου, καταργεῖται ἡ δαπάναις τοῦ Κράτος μέση καὶ ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις. Οὕτω δέ, καθισταμένης τῆς γνώμης ταύτης συνταγματικῆς διατάξεως, ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ λοιποῦ θὰ παρέχεται ἐπὶ διδάκτορις.

Ἡ σκέψις αὕτη τῆς ἐν λόγῳ Ἐπιτροπῆς φρονοῦμεν, κ. βουλευτά, ὅτι εἶναι αὐτόχρημα ἀντιλαϊκὴ καὶ ἀντεθνικὴ.

1) Διότι καταστρέφει τὴν γλῶσσαν. Διότι εἶνε ἀναμφίβολον, ὅτι ὑπὸ τοιούτους ὁρους ἡ ἐκπαίδευσις θὰ παρέχεται εἰς τὰς εὐπόρους τάξεις. οὐσα ἀπρόσιτος εἰς τὸν λαόν, ὅστις θὰ διατελῇ εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν πλάνην καὶ τὴν ἀμάθειαν. Μὴ φοιτῶν εἰς τὰ ἑλλην. σχολεῖα θὰ ἀγνοῇ τὴν γλῶσσαν τῶν πατέρων του, θὰ ὀμιλῇ δὲ τὴν χυδαίαν, θὰ ἔλθῃ δὲ ἀφεύκτως ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα θὰ ἀποτελῇ κτῆμα ὀλίγων μόνον λογίων πρὸς ἄμετρον χαρὰν τῶν πολεμίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

2) Διότι καταστρεφομένης διὰ τῆς διατάξεως ταύτης τῆς γλώσσης, ὑποσκάπτωνται τὰ θεμέλια αὐτοῦ τοῦ ἔθνους ἡμῶν καὶ διαρρηγνύεται ὁ δεσμός ὁ συνδέων τὸν τε ἐλευθέρον καὶ δοῦλον ἑλληνισμόν. Ἡ ἀλήθεια αὕτη τόσον σαφῶς καὶ διεξοδικῶς κατ' αὐτὰς ἀνεπτύχθη καὶ ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ καὶ ἐν τῷ τύπῳ, ὥστε θεωροῦμεν περιττὸν νὰ ἀναπτύξωμεν αὐτὴν ἐν τῇ ἀνὰ χεῖρας ἐκκλήσει.

3) Διότι ὑποβάλλεται οὕτω ὁ λαὸς εἰς φορολογίαν ἀφόρητον καὶ βαρυτάτην ἀναγκασόμενος νὰ ἐκπαιδεύῃ τὰ τέκνα του ἐπὶ ἰδίῳ διδάκτορις. Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν, κ. βουλευτά, νὰ ἐπιβαρυνθῶμεν μὲ τὴν ἐπαχθεστάτην ταύτην φορολογίαν ἡμεῖς οἱ μετὰ δυσκολίας κατορθοῦντες ν' ἀνταποκρινώμεθα εἰς τὰς ἀπαραιτήτους καὶ στοιχειώδεις καθημερινὰς ἀνάγκας; Ὑποβαλλόμενοι εἰς φόρους ἀμέσους βαρυτάτους, φόρους ἐμμέσους ἐπαχθεστάτους, δὲν φρονεῖτε, ὅτι διακαίουμεθα νὰ ἀπολαύωμεν τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν φώτων τοῦ πολιτισμοῦ; Δὲν εἶνε ἄδικον, σκληρόν, βαρὺ, τυραννικὸν καὶ ἀνελεύθερον νὰ στερηθῶμεν τῶν ἀγαθῶν τῆς ἰσοπολιτείας, ἣτις ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον προσὸν πάσης εὐνομουμένης Πολιτείας; Καὶ ποῦ ἠκούσθη ποτὲ λαὸς φορολογούμενος οὕτω δυσαναλόγως πρὸς τὰς δυνάμεις του νὰ ἀποκλείηται τῆς παιδείας καὶ νὰ καταδικάζεται εἰς τὸ σκότος καὶ τὴν ἀμάθειαν;

Ὑμεῖς ἀπεστάλητε εἰς τὸ ἀνώτατον ἐθνικὸν συνέδριον μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ συντελέσητε εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῶν τοῦ Κράτους. Ἀλλὰ συμβιβάζεται πρὸς τὸ ἀνορθωτικὸν ἔργον ἡ καταδίξις ἐνὸς ὁλοκλήρου λαοῦ εἰς τὴν ἄγνοιαν καὶ τὴν ἀμάθειαν, ἣτις ἀναμφιβόλως ὀδηγεῖ εἰς τὸ ἔγκλημα, τὴν ἀποκτίνωσιν καὶ τὴν ἠθικὴν ἐξσχρεῖωσιν; Τὰ ἐντεῦθεν μέλλοντα ἀσφαλῶς νὰ πηγάσωσι δεινὰ δύναται νὰ ἀντισταθμίσῃ ἡ οἰκονομία, ἣτις ἠθέλε προκύψει ἐκ τῆς καταργήσεως τῆς δωρεὰν ἐκπαιδεύσεως; Μήπως ἄλλως τε δὲν δύνανται ἄλλοθεν νὰ προκύψωσιν οἰκονομίαι ἀπαραίτητοι πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν σημερινῶν ἀναγκῶν τοῦ ἔθνους; Πρὸς τί νὰ ἐπιζητήσωμεν ταύτας διὰ μέσων, ἅτινα προσβάλλουσιν αὐτὴν τὴν βᾶσιν τῆς ἐθνικῆς προόδου καὶ τοῦ ἐθνικοῦ μεγαλείου;

Διὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους μὴ θελήσητε, κ. βουλευτά, νὰ ἐπιψηφίσητε πρότασιν, ἣτις θέλει ἀσφαλῶς πλήξῃ εἰς τὰ καίρια τὴν λαϊκὴν ἐκπαίδευσιν, τὰ λαϊκὰ συμφέροντα, τὴν ἐθνικὴν γλῶσσαν, αὐτὴν ταύτην τὴν ἐθνικὴν ψυχὴν.

Ἀφήσατε, παρακαλοῦμεν, ὥς ἔχει τὸ 16ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, καὶ μὴ θελήσητε νὰ καταστήσητε δυστυχὴ λαὸν οὕτω βαρέως καὶ δυσβαστάκτως φορολογούμενον, ὅστις, ὑποθέτομεν, εἶνε ἄξιος καλλιτέρας τύχης.

Οἱ ΠΡΟΕΔΡΟΙ

Ἀλέξ. Δημητρόπουλος τοῦ «Ἐμπορικοῦ»

Ἀθαν. Ἀλμπανόπουλος τῶν «Ἀργείων»

Γεωργ. Νικολαΐδης τῆς «Ἀδελφότητος»

και του Υερού Εδαφιστου, δια του χυδαίου
η μαθητιοῦ.

δ.) Αποδοχὴ καὶ ὅλα τὰ ὑπερβάρια του Λυχν
του του Τεχνουργίου Νεμης — η

ε.) Αποδοχὴ του Αποδοχῆ η ὑποδοχῆ του Αρ-
ροντος ὅσον δῆ.

Εἰς τὸν Νεμης του εἰσοδοῦ διενδρα,

(22) φεβρουάριον 1944.

ὁ Γραμματεὺς
Μαῖνης

A'
α

47

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Συνωδὰ τῇ περὶ τούτου ἀποφάτει τῆς Βουλῆς, ἡ ἐπὶ τῆς Ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπὴ λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλλῃ αὐτοτελῶς τὸ πόρισμα τῆς γενομένης παρ' αὐτῆς ἐπεξεργασίας τῶν ἐν τῷ «περὶ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων» κεφαλαίῳ περιλαμβανομένων πρώτων ἄρθρων τοῦ Συντάγματος.

Ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ ἡ Ἐπιτροπὴ εἶχεν ὑπ' ὄψει τὴν ἀπὸ 18 Φεβρουαρίου 1910 πράξιν τῆς Βουλῆς τῆς Β' Ἐκτάκτου Συνόδου τῆς ΙΗ' Βουλευτικῆς Περιόδου, τὸ παραπεμφθὲν αὐτῇ σχέδιον περὶ τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων τοῦ Συντάγματος, τὸ ὑποβληθὲν τῇ Βουλῇ παρὰ τῶν Βουλευτῶν Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. κ. Ἐλευθ. Βενιζέλου, Ἐμμ. Μπενάκη καὶ Λ. Κορομηλά, Ἀρκαδίας κ. Ν. Δημητρακοπούλου, Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας κ. Ἐμμ. Ρέπουλη καὶ Τρικκάλων κ. Ἀπ. Ἀλεξανδρῇ καὶ τὰς λοιπὰς παραπεμφθείσας ἐπίσης τῇ Ἐπιτροπῇ προτάσεις τῶν Βουλευτῶν Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Ἀριστ. Θεοδωρίδου, Μεσσηνίας κ. κ. Γ. Κορομηλά καὶ Α. Πετρομανιάτη, Εὐβοίας κ. Γ. Μπουρνιᾶ, Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος κ. Ἀθ. Χρηστίδου, Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Ἰ. Ἀκρίδα, Λακωνίας κ. Ἰωάν. Θ. Φουρίδη, Λαρίσσης κ. κ. Γ. Τσαξίρη, Ἀγαμ. Σλήμαν, Μ. Μπουφίδου, Κ. Χρυσοχοΐδου, Ἀλεξ. Κασσαβέτη, Γ. Βλάχου, Δ. Οἰκονόμου, Γ. Δρίβα, Δ. Κ. Κουκιάδη καὶ Τρικκάλων κ. κ. Δ. Μπούσδρα, Θ. Θανοπούλου, Νικ. Γαρδικιώτη, Γεωργ. Ζούκα, Ἀθ. Βαβυλοπούλου, Δ. Θεοδοσοπούλου, Ἀλεξίου Τάκη, Χρ. Καρᾶ, Πανσ. Ζωγλοπίτου, Ν. Α. Γιουβρῇ, Γ. Καθάρριου, Α. Περιστέρη, Α. Μαντοπούλου, Γεωργίου Σπυροπούλου, Ἀλεξ. Παπαποστόλου καὶ Γ. Κύρκου.

Ἐξέτεινε δὲ ἡ Ἐπιτροπὴ τὴν ἔρευναν ἐφ' ἀπάντων τῶν μὴ θεμελιωδῶν ὀρισμῶν τοῦ Συντάγματος κατὰ τὴν εὐρύτητα, ἣν προσέδωκεν εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς ἡ σαφὴς ἐννοια τῆς δεδομένης ἀναθεωρητικῆς ἐντολῆς.

Αἱ περὶ τοῦ, περὶ οὗ νῦν πρόκειται, κεφαλαίου τοῦ Συντάγματος διατάξεις ἀποτελοῦσι τὰ λεγόμενα «δίκαια τοῦ ἀνθρώπου» ἢ προσωπικὰ δίκαια (droits individuels) ἀπὸ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος

παγκοσμίου τυχόντα αναγνωρίσεως και συνιστώντα τὰς βάσεις παντός ἐλευθέρου πολιτεύματος.

Κατ' ἀκολουθίαν οὔτε περαιτέρω ἀναπτύξεως χρήζει ἡ ὑποστήριξις αὐτῶν, οὔτε περὶ ἀναθεωρήσεως αὐτῶν τούτων τῶν γενικῶν ἀξιωματῶν δύναται νὰ γίνη λόγος, ἥτις ἀκριβῶς θὰ προσέκρουεν εἰς τὰ θεμέλια τοῦ ἡμετέρου Συνταγματικοῦ Χάρτου. Πᾶσαι δ' αἱ προταθεῖσαι τροποποιήσεις ἢ βελτιώσεις τείνουσι μόνον εἰς ἀρτιωτέραν διατύπωσιν τῶν θεμιμένων ἀρχῶν, προσθήκην ἐγγυήσεων, ἃς ἡ κτηθεῖσα πεῖρα κατέδειξεν ἀπαραιτήτους, καὶ εἰς τὸν καθορισμὸν εἰδικῶν τινῶν λεπτομερειῶν ἢ ἐνδεδειγμένων ἐξαίρεσεων, αἵτινες κυροῦσι τὸν κανόνα.

Ἀνωμαλίαν παρουσιάζει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ τίτλος τοῦ κεφαλαίου, τὸ μὲν διότι ὁ ὅρος «δημόσιον δίκαιον» ἤκιστα ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τῶν ὑπ' αὐτὸν κατατεταγμένων διατάξεων, τὸ δὲ διότι ἐν αὐταῖς πρόκειται περὶ δικαίων οὐχὶ μόνον τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ κατὰ κανόνα παντὸς ἀνθρώπου ἐν Ἑλλάδι, πλὴν τῶν εἰδικῶν εἰς τοὺς πολίτας ἀπονεμομένων ῥητῶν δικαιωμάτων. Οὐχ ἥττον ἐκράτησε παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ ἡ γνώμη, ὅπως τὸ σημεῖον τοῦτο, μηδεμίαν ἔχον οὐσιαστικὴν σημασίαν, μὴ θιχθῇ ὅλως.

Προβαίνουσα δ' ἐπὶ ταῖς προεκτεθείσαις βάσεσιν εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν κατ' ἰδίαν διατάξεων τοῦ κεφαλαίου τούτου τοῦ Συντάγματος ἡ Ἐπιτροπὴ, ποιεῖται τὰς ἀκολούθους παρατηρήσεις:

Α'.

Ἐπὶ τῆς διατάξεως τοῦ α' ἐδαφίου τοῦ 3^{ου} ἀρθρου, καθ' ἣν «οἱ Ἕλληνες συνεισφέρουσιν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς περιουσίας των» ὑπεδείχθη ἐν τε τῇ Ἐπιτροπῇ ὑπὸ τοῦ Βουλευτοῦ Λακωνίας κ. Θ. Κουτούπη καὶ διὰ τῆς ἀπὸ 9 Φεβρουαρίου 1911 προτάσεως τοῦ βουλευτοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Ἀριστ. Θεοδωρίδου, ὅτι ἡ ἐκφρασις «ἀναλόγως τῆς περιουσίας των» ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῇ ὡς ὑποδεικνύουσα ὠρισμένον σύστημα φορολογίας (ἀναλογικόν), ἀποκλείουσα δὲ τὴν ὑπὸ προϋούσαν κλίμακα ἀνωτέραν σχετικῶς ἐπιβάρυνσιν τῶν μεγάλων περιουσιῶν ἢ εἰσοδημάτων (προσθευτικὴν φορολογίαν). Τούτου ἕνεκα ἡ Ἐπιτροπὴ ἔκρινεν εὐστοχώτερον τὸν ὅρον «κατὰ λόγον» καὶ προτείνει τὴν δι' αὐτοῦ ἀντικατάστασιν τοῦ «ἀναλόγως», ὑπὸ τὴν ῥητῶς δηλουμένην ἔννοιαν, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ὠρισμένου τρόπου φορολογίας, ἀλλ' ἀπλῶς περὶ ἀναγνωρίσεως τῆς ἀρχῆς, ὅπως οἱ μείζονα κεκτημένοι περιουσίαν καὶ πλείονα συνεισφέρωσιν εἰς τὰ δημόσια βάρη.

Ἡ ἑτέρα ἐν τῷ αὐτῷ ἀρθρῳ καὶ ἐδαφίῳ προσθήκη, ὑποδεικνυμένη ῥητῶς ἤδη διὰ τοῦ ἀπὸ 18 Φεβρουαρίου 1910 ψηφίσματος τῆς Βουλῆς, εἶνε ἐκείνη, ἥς τὴν ἀνάγκην συνησθάνθη πρὸ πολλοῦ ἡ ἡμετέρα πολιτεία, ὁσάκις ἠθέλησε νὰ προσφύγῃ ἐνεργότερον εἰς τὰ φῶτα καὶ τὴν πείραν ἄλλων τελειότερον ὀργανωμένων Κρατῶν πρὸς ὀργάνωσιν ἐνίων αὐτῆς ὑπηρεσιῶν δι' ἀμέσου ἐν αὐταῖς προσλήψεως εἰδικῶν ἀνδρῶν τῶν πολιτειῶν τούτων.

Ἐπὶ τούτου εἶναι σύμφωνος ἡ Ἐπιτροπὴ πρὸς τε τὸ εἰρημένον ψήφισμα καὶ τὸ ὑποβληθὲν σχέδιον τῶν ἄνω εἰρημένων ἐξ βουλευτῶν, ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ μόνον τῆς διατυπώσεως προεκρίθη ἡ τοῦ Βελγικοῦ Συντάγματος, δηλοῦσα ἐμφανέστερον ὅτι πρόκειται περὶ ἐξαίρεσεως δι' εἰδικὰς περιπτώσεις. (Βελγ. Σύντ. ἀρθρον 6. «*Les Belges sont égaux devant la loi ; seuls ils sont admissibles aux emplois civils et militaires, sauf les exceptions qui peuvent être établies par une loi pour des cas particuliers*».)

Οὕτως ἡ ὅλη διάταξις τοῦ α' ἐδαφίου τοῦ ἀρθρου 3^{ου} προτείνεται νὰ διατυπωθῇ ὡς ἑξῆς:

«Οἱ Ἕλληνες εἶνε ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ συνεισφέρουσιν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη κατὰ λόγον τῆς περιουσίας των.
» Μόνοι δ' οἱ πολῖται Ἕλληνες εἶνε δεκτοὶ εἰς ὅλας τὰς δημοσίας
» λειτουργίας πλὴν τῶν δι' εἰδικῶν νόμων εἰσαγομένων εἰδικῶν
» ἐξαίρεσεων.»

Β'

Ἐν ἀρθρῳ 4 τοῦ Συντάγματος προτάσσεται ὁ περὶ ἀπαραβίαστου τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας κανὼν, ὑφιστάμενος σὺν τῇ ἀναγνωρίσει καὶ ἀναγκαιῶς ἐπιβεβλημένων ἐξαίρεσεων, δυνάμει ὅμως πάντοτε εἰδικῶν τοῦ νόμου διατάξεων («οὐδεὶς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται ἢ φυλακίζεται ἢ ἄλλως πῶς περιορίζεται εἰμὴ ὅποια» καὶ ὅπως ὁ νόμος ὁρίζει).

Τὸ ἐπόμενον δὲ ἀρθρον 5 καθορίζει καὶ δι' εἰδικῶν ἐγγυήσεων περιβάλλει τὴν σπουδαιότεραν καὶ δυσχερεστέραν ἅμα τῶν ἐξαίρεσεων τούτων, τὴν λόγῳ ἀδικήματος σύλληψιν καὶ κράτησιν.

Ἐπὶ τοῦ α' ἐδαφίου τοῦ ἀρθρου τούτου ἡ Ἐπιτροπὴ ἔχει τὴν γνώμην ὅτι ἡ λέξις ἐγκλημα, γενικώτερον κειμένη, συμπεριλαμβάνει τὰ τε κακούργηματα καὶ πλημμελήματα, οὐχὶ ὅμως καὶ τὰς πταισματοειδῆς παραβάσεις, ὡς τοῦτο ἐπιμαρτυρεῖται καὶ ἐκ τῆς διατασσομένης προσαγωγῆς πρὸς τὸν ἀρμόδιον ἀνακριτὴν. Ἡ αὐτὴ δὲ ἔννοια τῆς λέξεως ἐγκλημα ὑπάρχει καὶ ἐν ἀρθρῳ 6 τοῦ Συντάγματος.

Κατ' ἀκολουθίαν τὰ πταίσματα παραμένουσιν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς γενικῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 4, ἀνευ δὲ σχετικοῦ νόμου πᾶς ἐνεκεν αὐτῶν περιορισμὸς τῆς ἐλευθερίας ἐστὶν ἀντισυνταγματικός. Ἐντεῦθεν ἐπάναγκες ἀποβαίνει, ἵνα ψηφισθῇ τὸ ταχύτερον εἰδικὸς νόμος ρυθμίζων τὰ τῶν ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμβανομένων αὐτουργῶν πταίσματος, ἐπιτάσσων τὴν ἄμεσον ἀποστολὴν αὐτῶν πρὸς ἐξέτασιν παρὰ τῷ ἀρμοδίῳ δικαστῇ ἢ ἀστυνομικῷ ὑπαλλήλῳ καὶ τὴν παραχρῆμα μετὰ τοῦτο ἀπόλυσιν, ἐφ' ὅσον δὲν ἤθελε καταστῇ ἐφικτὴ καὶ ἡ παραχρῆμα ἐκδίκασις τῆς τοιαύτης παραβάσεως.

Ἡ διὰ τοῦ σχεδίου τῶν ἐξ βουλευτῶν προτεινομένη διόρθωσις εἰς τὸ β'. ἐδάφιον τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου, προσδιορίζουσα ὁπωσδήποτε πληρέστερον τὸ ἀόριστον τῆς διατασσομένης «ἀνευ ἀναβολῆς» προσαγωγῆς τοῦ συλληφθέντος παρὰ τῷ ἀνακριτῇ, εἶνε βεβαίως σκόπιμος, καίτοι ὁ προσδιορισμὸς οὗτος αὐθις κατ' ἀνάγκην διὰ γενικοῦ ὅρου ἀποδίδεται. Ὁρθὸν δὲ εἶνε, ἵνα καὶ τῆς προθεσμίας ταύτης ἡ ἀθέτησις συνεπάγῃται τὴν ἄμεσον ἐπὶ ἀπολύσει ὑποχρέωσιν ὑπὸ παντὸς ὀργάνου τῆς δημοσίας δυνάμεως κατὰ τὰ ἐν τῇ δευτέρᾳ περικοπῇ τοῦ ἐδαφίου τούτου ὀριζόμενα, διὸ καὶ συμπεριελήφθη εὐρυτέρα διατύπωσις τῆς σχετικῆς διατάξεως, τροποποιουμένης ὡς ἐξῆς:

«Ὁ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἢ δι' ἐντάλματος συλλήψεως κρατηθεὶς» προσάγεται εἰς τὸν ἀρμόδιον ἀνακριτὴν ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων τῶν πολλῶν ὥρων ἀπὸ τῆς συλλήψεως· ἂν δὲ ἡ σύλληψις ἐγένετο ἐκτὸς τῆς ἑδρας τοῦ ἀνακριτοῦ, ἐντὸς τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου πρὸς μεταγωγὴν χρόνου. Ὁ ἀνακριτὴς ὀφείλει ἐντὸς τριῶν τῶν πολλῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς εἴτε ν' ἀπολύσῃ τὸν συλληφθέντα, εἴτε νὰ ἐκδώσῃ κατ' αὐτοῦ ἐντάλμα φυλακίσεως. Παρελθούσης ἀπράκτου ἐκατέρας τῶν προθεσμιῶν τούτων, πᾶς δεσμοφύλαξ ἢ ἄλλος ἐπιτετραμμένος τὴν κράτησιν τοῦ συλληφθέντος, εἴτε πολιτικὸς ὑπάλληλος εἴτε στρατιωτικὸς, ὀφείλει ν' ἀπολύσῃ αὐτὸν παραχρῆμα.»

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κύρωσιν τῶν ἐν ἄρθρῳ 5ῳ ἀναγεγραμμένων ὡς ἄνω ὑποχρεώσεων, ἡ Ἐπιτροπὴ συνεφώνησε μετὰ τοῦ ἄνω σχεδίου, ὅπως ἡ αὐτὴ τριπλῇ: δημοσία ποινὴ, πλήρης ἀποζημιώσεις καὶ ἰδιωτικὴ χρηματικὴ τοῦ παθόντος ἱκανοποίησις, ἥτις σημειωτέον ὅτι ἐνυπῆρχεν ἤδη ἐν ταῖς σχετικαῖς διατάξεσι τῶν ἄρθρων 322 ἐδάφ. τελ. καὶ 323 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, ἀναγραφούσαις ὡς ἐλάχιστον ὅριον ἀποζημιώσεως τὸ ποσὸν δραχμῶν 25 καθ' ἐκάστην, ἐνῷ ἐνδέχεται ἡ πραγματικὴ ζημία νὰ εἶνε καὶ ἐλάσσων.

Οὐχ' ἥττον ὀρθὸν εἶναι, ἵνα καὶ σαφέστερον διατυπωθῇ ἡ δι-

ἀκρισις αὕτη καὶ καθορισθῇ πληρέστερον ἡ ἔννοια καὶ βάσις τῆς ἱκανοποιήσεως. Ἀφορμὴ δὲ οὕτω παρέχεται εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ὅπως σκεφθῇ καὶ περὶ εὐρυτέρας καθιερώσεως τῆς ἱκανοποιήσεως, ὡς ἀστυκῶν θεσμοῦ, ὁσάκις πρόκειται περὶ ἀδικημάτων κατὰ τοῦ προσώπου ἢ τῆς τιμῆς, ἐφ' ὧν ἡ ἐξεύρεσις ὑλικῆς ζημίας εἶναι δυσεπίτευκτος, ἐν ᾧ τὸ ἀδίκημα πλὴν τοῦ γενικοῦ ἐναντι τῆς πολιτείας ἐξίλασμοῦ διὰ τῆς δημοσίας ποινῆς, φαίνεται προσαπαιτοῦν καὶ τὴν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ παθόντος ἰδιωτικὴν ἱκανοποίησιν, κατὰ τὰ ὑποδείγματα, ἅτινα παρέχουσιν ἡμῖν ἡ τε Ρωμαϊκὴ Νομοθεσία καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων κατ' ἐξοχὴν ἡ Ἀγγλική.

Ὡς πρὸς τὴν ποινὴν προετιμήθη ἡ ἐκφρασις τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου τοῦ ἄρθρου 5, καθὼ ἐπιτακτικώτερον καὶ ἀπολύτως καθιστώσα τιμωρητέαν, ὡς ἀδίκημα παρανόμου κατακρατήσεως, πᾶσαν παράβασιν τῶν προεκτεθέντων ὀρισμῶν ἀνευ διακρίσεως τῆς προαιρέσεως τοῦ ὑπαίτιου. Ἡ ὅλη δὲ διάταξις τοῦ τελευταίου τούτου ἐδαφίου τοῦ ἄρθρου 5 διευπλώθη ὡς ἐξῆς:

«Οἱ παραβάται τῶν ἀνωτέρω διατάξεων τιμωροῦνται ἐπὶ παρανόμῳ κατακρατῇ, ὑποχρεοῦνται δὲ εἰς τε τὴν ἀνόρθωσιν πάσης ζημίας προσγενομένης εἰς τὸν παθόντα καὶ προσέτι εἰς ἱκανοποίησιν αὐτοῦ διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὀριζομένου κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, οὐδέποτε δὲ κατωτέρου τῶν δραχμῶν δέκα δι' ἐκάστην ἡμέραν».

Ἐξ ἀφορμῆς προτάσεως μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως ῥητῶς ἀναγνωρισθῇ διὰ τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Συντάγματος τὸ δικαίωμα τῆς πολιτείας πρὸς νομοθετικὸν περιορισμὸν τῆς μεταναστεύσεως τῶν μὴ ἐκπληρωσάντων τὴν στρατιωτικὴν αὐτῶν ὑποχρέωσιν, ἐγένετο ὁμοφώνως δεκτὸν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅτι τοιοῦτος νομοθετικὸς περιορισμὸς δὲν ἀντίκειται εἰς τὸ ὑπάρχον ἤδη κείμενον τοῦ ἄρθρου.

Γ'.

Ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἀδικημάτων ἡ ἐν τῷ α'. ἐδαφίῳ τοῦ ἄρθρου 6 ὑπάρχουσα διάταξις περὶ ἀποφυλακίσεως ἐπ' ἐγγυήσει, δυννητικὴ οὖσα, δὲν δημιουργεῖ βεβαίως δικαίωμα θετικὸν ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου. Ἐφ' ὅσον ὅμως παρέχεται δι' αὐτῆς εὐχέρεια εἰς ἐπιεικὲς μέτρον, ἔστω καὶ τῇ κρίσει τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ἀποκείμενον, ὅπως καὶ δι' ἐγγυήσεως ἀπαλλάξῃ τὸν ὑπόδικον τῆς προφυλακίσεως, ἡ τοιαύτη πρόνοια δὲν εἶναι ἄσκοπος, διὸ καὶ κρίνεται ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς διατηρητέα.

Τὸ β'. ἐδάφιον τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἔδωκεν, ὡς γνωστόν, ἀφορμὴν

εἰς ἀμφιβολίαν περὶ τῆς χρονικῆς ἀφετηρίας τοῦ δευτέρου τριμήνου, ἀν' ἀφ' ὧν τοῦτο λογίζεται ἀπὸ τοῦ βουλευμάτος ἢ ἐξ ἀρχῆς τῆς προφυλακίσεως. Τὴν διχογνωμίαν ταύτην αἶρει, καὶ δὴ ἐπὶ τὸ ἐπιεικέστερον, ἢ ἐν τῷ σχεδίῳ τῶν ἐξ βουλευτῶν ὑποδεικνυομένη τροποποίησις, πρὸς ἣν συμφωνεῖ κατ' ἀρχὴν καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ, φρονούσα ὅμως ὅτι τὸ δέμνηνον δέον νὰ ἐκταθῇ εἰς τρεῖς μῆνας καὶ προτείνοντα τὴν ἐξῆς διατύπωσιν τοῦ β'. τούτου ἐδαφίου.

«Οὐδέποτε ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τούτων ἡ προφυλάκις δύναται νὰ παραταθῇ πλέον τῶν τριῶν μηνῶν».

Ὑπεστηρίχθη προσέτι ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ, ὅπως ἀπὸ τῶν εὐεργετικῶν τούτων διατάξεων ρητῶς ἐξαιρεθῶσι τὰ κατὰ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἀκεραιότητος τῆς χώρας στρεφόμενα ἐγκλήματα (ἐσχάτης προδοσίας), ὡς καὶ τὰ σύνθετα πολιτικά ἀδικήματα, ὡς ὅτις ἢ συνυπάρχουσα κοινὴ ἀξιόποινος πράξις ὑποβάλληται καθ' ἑαυτὴν εἰς τὸ μέτρον τῆς προφυλακίσεως. Ἐξενίκησεν οὐχ' ἥττον ἡ γνώμη, ὅπως μᾶλλον τούτων ἀναγραφῇ ἐν τῷ Συντάγματι, ἀφεθῇ δ' εἰς τὴν ἐρμηνείαν ὁ καθορισμὸς τῶν τοιούτων ἐξαιρέσεων, τὸ μὲν διότι ἡ ἐννοια τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων εἶνε ἔργον κυρίως τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς νομοθεσίας, τὸ δὲ διότι, ὡς ὅτις μετὰ τοῦ πολιτικοῦ συνυπάρχει καὶ κοινὸν ἀδίκημα, ἐφαρμοστέοι οἰκοθεν εἰσὶν οἱ ἐπὶ συρροῆς κανόνες τοῦ ποινικοῦ νόμου, προβλέποντες τὴν τοιαύτην περίπτωσιν.

Δ'.

Ἐν τῷ 9ῳ ἄρθρῳ ἡ Ἐπιτροπὴ κατόπιν ἐπισταμένης ἐρεῦνης τῶν ἀλλαγῶν καὶ ἰδίᾳ παρὰ ταῖς Γερμανικαῖς πολιτεῖαις κρατούντων, κατέληξεν εἰς ὁλοσχερῇ ἀποδοχὴν τῆς ἐν τῇ προτάσει τῶν ἐξ βουλευτῶν διαλαμβανομένης διατάξεως, ὅπως ὁ ἀναφερόμενος τυγχάνη ἀπαντήσεως παρὰ τῆς, πρὸς ἣν ἀπευθύνεται, ἀρχῆς. Πρὸς πληρεστέραν δ' ἐξασφάλισιν τοῦ τοιούτου δικαιώματος ὁρθὸν ἐκρίθη, τὸ μὲν νὰ ταχθῇ καὶ προθεσμία διὰ τὴν ἀπάντησιν, τὸ δὲ νὰ ἐπιβληθῇ, ὅπως ἡ αὕτη ἡτιολογημένη, καθ' ἣν περίπτωσιν ἰδίᾳ ἀπορρίπτεται τὸ αἶτημα τοῦ ιδιώτου.

Πρὸς θεραπείαν ἐτέρωθεν οὐχὶ σπανίως ἤδη συμβαίνοντος ἀτόπου, καθ' ὃ ὁ ἀναφερόμενος, πρὶν ἔτι ἀκουσθῇ, μεταβάλλεται εἰς ὑπόδικον, ἔνεκεν ἀποδιδομένης αὐτῷ ἐξυβρίσεως ἢ ἐτέρας σχετικῆς πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς ἀναφορᾶς ἀξιοποίνου πράξεως, ἐγένετο δεκτόν, ἵνα πᾶσα τοιαύτη δίωξις ἀναβάλληται μετὰ τὴν ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ἐνέργειαν καὶ μόνον τῇ ἀδείᾳ τῆς, πρὸς ἣν ὑπε-

βλήθη, ἀρχῆς. Οὕτω τὸ ὅλον ἄρθρον προτείνεται νὰ διασκευασθῇ ὡς ἀκολουθῶς :

«Ἐκαστος ἢ πολλοὶ ὁμοῦ ἔχουσι τὸ δικαίωμα, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, νὰ ἀναφέρωνται ἐγγράφως πρὸς τὰς ἀρχάς, ὑποχρεούμενας εἰς ταχεῖαν ἐνέργειαν ἢ ἡτιολογημένην ἀπόρριψιν, πάντως δὲ εἰς ἐγγράφον ἀπάντησιν πρὸς τὸν ἀναφερόμενον ἐντὸς μηνός.

«Μόνον μετὰ τὴν τελικὴν ἀπόφασιν τῆς, πρὸς ἣν ἡ ἀναφορά, ἀρχῆς καὶ τῇ ἀδείᾳ ταύτης ἐπιτρέπεται ἡ ζήτησις εὐθυνῶν παρὰ τοῦ ὑποβαλλόντος τὴν ἀναφορὰν διὰ παραβάσεις ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσας».

Ε'.

Ἐπὶ τοῦ 11ου ἄρθρου ἡ ἐπιτροπὴ ἐδέξατο κατὰ πλειονοψηφίαν, ὅτι ὁ ἐν αὐτῷ ὅρος «συνεταιρίζεσθαι» περιλαμβάνει οὐ μόνον τοὺς πολιτικοὺς συλλόγους, ἀλλὰ καὶ τὰ κοινωνικοὺς σκοποὺς διώκοντα σωματεῖα καὶ πᾶσαν ἐν γένει ἐνωσιν πλειόνων πρὸς οἰονδήποτε θεμιτὸν σκοπόν. Πάντες δὲ συνεφώνησαν ὅτι τοιαύτη ἐκτασις προσήκει νὰ δοθῇ εἰς τὸ προκείμενον συνταγματικὸν δικαίωμα.

Ἐτέρωθεν ἀνεγνωρίσθη ἐπίσης, ὅτι ἡ διάταξις αὕτη, περιφρουρούσα τὸ δικαίωμα καθ' ἑαυτὸ τοῦ συνεταιρισμοῦ, ὑπὸ τὴν προεκτεθεῖσαν ἐννοιαν, οὐδαμῶς ἀφορᾷ καὶ εἰς τοὺς ὅρους τῆς ὑπάρξεως τῶν νομικῶν προσώπων καὶ τοὺς διέποντας ταῦτα κανόνες, οἵτινες ἀνάγονται εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ ιδιωτικοῦ δικαίου, δυναμένου τοῦ νομοθέτου νὰ συνδέσῃ τὴν ἵδρυσιν καὶ κατάργησιν τῶν τοιούτων προσώπων καὶ μετὰ πράξεως τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἢ νὰ περιβάλῃ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν δι' οἰωνδήποτε ἐγγυήσεων, ὧν ἡ κύρωσις θέλει συνδεθῇ πρὸς τὴν διατήρησιν μόνον ἢ μὴ τῆς ιδιότητος ταύτης τοῦ νομικοῦ προσώπου καὶ τῶν αὐτῇ παρομαρτούντων εἰδικῶν δικαιωμάτων. Καθ' ὅμοιον τρόπον ἀναμφισβήτητον ἐστίν, ὅτι ἡ νομοθεσία δύναται νὰ ἐξαρτήσῃ τὴν συλλογὴν εἰσφορῶν ἢ ἐράνων ἀπὸ ἀδείας τῆς ἀρχῆς, χωρὶς νὰ προσκρούῃ εἰς τὴν ἄνω συνταγματικὴν διάταξιν.

Ἐν ᾧ ὅμως, κατὰ τὸ ἄρθρον 11, τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι τελεῖ ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς τηρήσεως τῶν νόμων τοῦ Κράτους, μὴ δυναμένων νὰ ὑπαγάγωσιν αὐτὸ εἰς *προηγουμένην* ἀδειαν τῆς ἀρχῆς, ἀπομένει ἀσάφες, ἐὰν δύναται ἐκ τῶν ὑστέρων νὰ προβῇ εἰς διάλυσιν ἔνεκεν ἀθετήσεως τοῦ νόμου αὐτῇ ἡ διοικητικὴ ἀρχή. Πρὸς ἀποσόδησιν δὲ τοῦ ἐντεῦθεν κινδύνου, καὶ σκόπιμον ῥύθμισιν τοῦ θέματος τούτου ἡ Ἐπιτροπὴ ἐνέκρινεν, ἵνα εἰς τὸ ἀνωτέρω

ἄρθρον 11 προστεθῇ ἰδία διάταξις, ὑποδειχθεῖσα ἤδη κατὰ τὴν Β'. ἐν Ἀθήναις Ἑθνικὴν Συνέλευσιν, ὅπως ἡ τοιαύτη διάλυσις ἀπαγγέλλεται διὰ δικαστικῆς μόνον ἀποφάσεως, τουτέστι παρ' ἀρχῆς δικαστικῶς ὀργανωμένης, ἀφιεμένῃ τῇ νομοθετικῇ ἐξουσίᾳ νὰ καθορίσῃ τὴν τε ἀρχὴν ταύτην καὶ τὰς λεπτομερείας τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐν λόγῳ δικαιώματος, κατὰ τὴν ἐφεξῆς ὑποτύπωσιν,

«*Συνεταιρισμός τις δὲν δύναται νὰ διαλυθῇ ἔνεκα παραβάσεως τῶν διατάξεων τῶν νόμων εἰμὴ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως*».

Γ'

Ἐπὶ τοῦ ἁρθροῦ 12 ὁ Βουλευτὴς Κερκύρας κ. Λάσκαρης, μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς, προέτεινε τὴν ἀκόλουθον τροποποίησιν. «*Ἡ κατοικία ἐκάστου εἶναι ἄσυλον. Ἡ κατ' οἶκον ἔρευνα ἐπιτρέπεται μόνον ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, ὅταν καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει, οὐδέποτε δ' ἐν καιρῷ νυκτός, πάντοτε δὲ ἐν περιπτώσει πλημμύρας, πυρκαϊᾶς καὶ κραυγῆς ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ εἰς βοήθειαν, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος*».

Ἡ Ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως ἀνεγνώρισε τὸ ὁρθὸν τῶν γνωμῶν τούτων τοῦ συναδέλφου, ἐκ λόγων δὲ καθαρῶς πρακτικῆς δυσχερείας ἀπέκρουσε τὴν ἐν τῷ Συντάγματι ἀναγραφὴν αὐτῶν, ἐκφράζει ὅμως τὴν εὐχὴν, ἵνα ἀποτελέσῃ τὰς βάσεις νομοθετικοῦ κανονισμοῦ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ἐνέκρινε δέ, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Βουλευτοῦ Λαρίσης κ. Χρυσοθελάωνη, νὰ προστεθῇ ἐν τῷ Συντάγματι ποινικὴ καὶ ἀστικὴ κύρωσις εἰς βάρος τοῦ παραβάτου, δι' ἀναφορὰς πρὸς τὰς ὑπὸ τὸν τίτλον «*Κατάχρησις τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς*» σχετικὰς διατάξεις τῶν ἁρθρῶν 469 καὶ 489 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, καὶ κατὰ τὰ ἐπὶ τῆς παρὰ νόμου κατακρατήσεως διὰ τοῦ ἁρθροῦ 5 προστεθέντα, ἥτοι ὅτι :

«*Οἱ παραβάται τῶν διατάξεων τούτων τιμωροῦνται ἐπὶ κατὰ-χρήσει τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς, ὑποχρεοῦνται δὲ εἰς πλήρη ἀποζημίωσιν τοῦ παθόντος καὶ προσέτι ἱκανοποιήσιν αὐτοῦ διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὀριζομένου κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, οὐδέποτε δὲ κατωτέρου τῶν δροχμῶν ἑκατόν*».

Ζ'.

Σπουδαιότατη εἶνε ἀληθῶς ἡ περίπτωσις, περὶ ἧς λίαν ὀρθῶς ἠθέλησε νὰ προνοήσῃ τὸ σχέδιον τῶν ἐξ Βουλευτῶν διὰ τῆς προτεινομένης τροποποιήσεως εἰς τὸ περὶ τύπου ἄρθρον 14 τοῦ Συντάγματος, ἵνα παρὰ τὰς λοιπὰς αὐτόθι ἐξαιρέσεις, καθ' ἃς ἐπιτρέ-

πεται ἡ κατάσχεσις τῶν ἐντύπων, προστεθῇ καὶ ἡ «*ἔνεκα δημοσιευμάτων ἀπειλούντων ἐξωτερικοὺς κινδύνους κατὰ τῆς Ἐπικρατείας*».

Κατὰ τὴν γνώμην ὅμως τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ πρόνοια αὕτη παρυσιάζει διττὰς ἀτελείας, πρῶτον διότι ἡ μετὰ τὴν δημοσίευσιν κατάσχεσις εἶνε μέτρον ἀνεπαρκὲς ὅλως, ὅπως παρεμποδίσῃ τὴν διάδοσιν τῆς ἐπιβλαβοῦς εἰδήσεως, καὶ δεύτερον ἔνεκα τοῦ μὴ εἰδικοῦ κατὰ περιεχόμενον καθορισμοῦ τῶν δημοσιευμάτων τούτων. Προκειμένου περὶ ἀσφαλείας τῆς Ἐπικρατείας, ἡ Ἐπιτροπὴ, συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ εἰρημένου σχεδίου, ἐθεώρησεν ὅτι δικαιολογεῖται ἡ παραδοχὴ καὶ προληπτικῶν ἀκόμῃ μέτρων, πάντως ἐν ὅλῳ ἐξαιρετικαῖς περιστάσεσι καὶ κατὰ τοὺς αὐστηρῶς διαγραφησομένους ὅρους καὶ ἐγγυήσεις ὑπὸ νόμου, ὅστις εὐκταῖον νὰ ψηφισθῇ ἐν τῇ παρούσῃ Βουλῇ, προσδιώρισε δὲ καὶ κατὰ περιεχόμενον τὰ ἀπαγορευτέα δημοσιεύματα, κατὰ τὴν ἐφεξῆς διατύπωσιν, ἣτις προτείνεται νὰ τεθῇ ἐν ἰδίῳ δευτέρῳ ἐδαφίῳ τοῦ ἁρθροῦ 14.

«*Ἐν ὅλῳ ἐξαιρετικαῖς περιπτώσεσι δύναται νὰ ἀπαγορευθῇ ἐπ' ἀπειλῇ κατασχέσεως, ποινικῆς καταδιώξεως καὶ πάυσεως τοῦ φύλλου, ἡ δημοσίευσις εἰδήσεων ἢ ἀνακοινώσεων ἀναγομένων εἰς στρατιωτικὰς ἐργασίας ἢ εἰς ζητήματα, σχετιζόμενα πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους, λόγῳ κινδύνου τῶν συμφερόντων τῆς Ἐπικρατείας, καθ' ὃν τρόπον ὁ νόμος ἡθέλει ὁρίσει. Εἰς τὴν κατάσχεσιν ἐφαρμόζονται αἱ ἀνωτέρω διατάξεις, ἡ δὲ παῦσις τοῦ φύλλου ἀπαγγέλλεται ἐπίσης παρὰ τοῦ δικαστικοῦ συμβουλίου*».

Εἰς μόνους τοὺς Ἕλληνας πολίτας ἀπονέμει τὸ Σύνταγμα τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκδίδειν ἐφημερίδας. Πρὸς ἄρσιν δὲ πάσης ἀμφιβολίας, ὁρθὸν εἶναι νὰ δηλωθῇ ῥητῶς, ὅτι δὲν ἔχουσιν αὐτὸ οἱ στερηθέντες τῶν πολιτικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων. Οὕτω τὸ σχετικὸν ἐδάφιον συμπληροῦται ὡς ἔπεται (ὡς ἐδάφιον γ').

«*Εἰς μόνον πολίτας Ἕλληνας, ἀπολαύοντας τῶν πολιτικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων, ἐπιτρέπεται ἡ ἐκδοσις ἐφημερίδων*».

Ἐνῶ εἰς τὰ τοῦ δημοσίου βίου ὁ ὑπὸ τοῦ Τύπου ἀσκούμενος ἑλεγχος ἀποτελεῖ τὴν μεγίστην ἐγγύησιν διὰ τε τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ πολιτεύματος, τὴν τήρησιν τῶν νόμων καὶ τὴν ὑπὸ τῶν καθεστηκυῶν ἀρχῶν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν, διὸ καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ κηρύσσεται κατὰ πάσης διατάξεως ὅπως ὅποτε περιοριστικῆς τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐλέγχειν, εἶνε βέβαιον ἐξ ἐτέρου, ὅτι ὁσάκις τὰ πλήγματα τοῦ Τύπου στρέφονται ἐναντίον τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου, ὁ προσβαλλόμενος καταφανῶς μειονεκτεῖ ἀπέναντι

τῆς δυνάμεως τοῦ Τύπου καὶ δυστυχήματα πολλάκις ἀνεπανόρθωτα προκύπτουσιν ἀτόμων καὶ οἰκογενειῶν. Ἐντεῦθεν ὁμοφώνως ἐπίσης ἡ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ, ὅτι δεόν νὰ χορηγηθῇ ἰσχυροτέρα προστασία κατὰ τῶν τοιούτων παρεκτροπῶν τοῦ Τύπου, σκόπιμον δὲ μέσον ἐπὶ τούτῳ ἐνέκρινε τὸ μὲν τὴν ἀπόλυτον εὐθύνην ἐπὶ ἀποξημιώσει, τὸ δὲ τὴν καὶ ἀλλαγὴν ἤδη εἰσαχθεῖσαν ἱκανοποιήσιν, διὰ τῆς ἐξῆς προσθέτου διατάξεως ἐν ἄρθρῳ 14 (ἐδάφ. δ').:

«Ὁ τε ἐκδότης ἐφημερίδος καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐπιληψίμου δημοσιεύματος, ἀναφερομένου εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, πλὴν τῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐπιβαλλομένης ποινῆς, εἰσὶν αἰετοῦτε ἀστικῶς καὶ ἀλληλεγγύως ὑπεύθυνοι εἰς πλήρη ἀνόρθωσιν πάσης προσγενομένης ζημίας καὶ εἰς ἱκανοποίησιν τοῦ παθόντος διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὀριζομένου κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, οὐδέποτε δ' ἐλάσσονος τῶν δραχμῶν διακοσίων».

Η'

Ἐπὶ τοῦ ἁρθροῦ 16 ἡ Ἐπιτροπὴ εἶνε ἀπολύτως σύμφωνος πρὸς τὴν ἐκ τοῦ σχεδίου τῶν ἐξ Βουλευτῶν γενομένην τροποποίησιν, δι' ἧς ὁρίζεται ὅπως ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις ἔνθεν μὲν εἶνε ὑποχρεωτικὴ εἰς πάντας τοὺς πολίτας, ἐτέρωθεν δὲ, κατ' ἀντιστοιχίαν ὑποχρέωσιν, παρέχεται δωρεὰν ὑπὸ τοῦ Κράτους. Ἡ δευτέρα πρότασις περὶ συνεισφορᾶς τῶν Δήμων, ὁριζέας διὰ νόμου, ἐθεωρήθη ἀπαλειπτέα ὡς παρέλκουσα, διότι οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὸ δικαίωμα εἰς τὸ Κράτος νὰ νομοθετῇ, οἷους ἂν ἐγκρίνη ὅρους καὶ ἐπιβάλλῃ βάρη εἰς τοὺς δήμους ἢ ἄλλους τινὰς διοικητικούς ὁργανισμούς.

Ἀναμφισβήτητον ἐπίσης παραμένει ὅτι ἐκ τῶν κυριωτάτων καθηκόντων τῆς πολιτείας εἶνε οὐ μόνον ἡ γενικὴ ἐποπτεία τῆς παιδείας, ἀλλὰ καὶ ἡ παρ' αὐτῆς πρωτίστως δι' ἰδίων τοῦ Κράτους σχολείων παροχὴ καὶ τῆς μέσης καὶ τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως. Ἀπαλειφθείσης ὅμως τῆς περὶ ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως σχετικῆς διατάξεως τοῦ ἁρθροῦ 16 τοῦ Συντάγματος, δὲν ὑποχρεοῦται ἡ πολιτεία καὶ εἰς δωρεὰν παροχὴν τῆς τοιαύτης ἐκπαιδεύσεως, δυναμένη νὰ ἐπιβάλλῃ ἢ ἐπιτρέψῃ, ἐν μέτρῳ πάντοτε, τὴν ἀπότισιν διδάκτρων. Ἐτερον δὲ καθήκον παρομαρτεῖ ἀναποδράστως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τῇ πολιτείᾳ, ὅπως μεριμνήσῃ ἐν ταύτῃ καὶ περὶ προστασίας τῶν ἐξαιρετικῶν παρουσιαζόντων ἰδιοφυῶν καὶ ἐπίδοσιν εἰς τὰ γράμματα ἀπόρων μαθητῶν, διὰ συστηματικῆς χορηγίας ὑποτροφίῶν κατόπιν διαγωνισμοῦ κλπ.

Ἐν τούτοις ἡ γενικὴ μνεία τῆς ἐποπτείας, ἣν τὸ Κράτος δι-

καιοῦται καὶ ὀφείλει νὰ ἀσκῇ ἐπὶ πάσης ἐκπαιδεύσεως ἐκρίθη οὐχὶ ἀσκοπον νὰ ἀναγραφῇ καὶ ἐν τῷ Συντάγματι.

Τὸ β' δ' ἐδάφιον, τὸ ἀφορῶν εἰς τὰ ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτικὰ κα-
ταστήματα, διευπλώθη κατὰ τρόπον περιορίζοντα τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς ἰδιώτας ἢ νομικὰ πρόσωπα τῆς ἡμεδαπῆς. Οὕτω τὸ ὅλον ἄρθρον διαρρυθμίζεται ὡς ἐξῆς:

«Ἡ ἐκπαίδευσις διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τῆς πολιτείας.»

«Ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις εἶνε δι' ἅπαντας ὑποχρεωτικὴ, παρέχεται δὲ δωρεὰν ὑπὸ τοῦ Κράτους.»

«Ἐπιτρέπεται εἰς ἰδιώτας καὶ εἰς νομικὰ πρόσωπα ἢ ἴδρυσιν ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, λειτουργούντων κατὰ τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.»

Θ'.

Μακρὰ διεσχίσθη ἐν τῇ ἐπιτροπῇ συζητήσεις καὶ διαμοιβὴ γνώμων ἐπὶ τοῦ ἁρθροῦ 17 τοῦ Συντάγματος, καθ' ὅλα αὐτοῦ τὰ σημεῖα διερευνηθέντος. Τῆς ἐργασίας δὲ ταύτης ἀπόρροια ὑπῆρξαν τὰ ἐφεξῆς συμπεράσματα:

Ὁ ἐν τῷ ἰσχύοντι Συντάγματι ὅρος «δημοσία ἀνάγκη» ἐθεωρήθη δικτηρητέος, προκριθεὶς τοῦ ἐν τῷ σχεδίῳ τῶν ἐξ Βουλευτῶν ἀναγραφομένου καὶ παρὰ πολλῶν μελῶν ὑποστηριχθέντος ἐν τῇ ἐπιτροπῇ «τῆς δημοσίας ὠφελείας.» Καὶ τοῦτο διότι, κατὰ τὴν γνώμην τῆς πλειοψηφίας, οὐδέτερος μὲν τῶν ὅρων τούτων ἀποδίδωσιν ἐπακριβῶς τὸν γαλλικὸν «utilité publique», ἡ αὐτὴ δὲ ἐννοία ἐκφράζεται δι' ἀμφοτέρων καὶ οὕτως ἀνέκαθεν ἡρμηνεύθη παρ' ἡμῖν ἡ συνταγματικὴ διάταξις, ὡς ἐπιτρέπουσα τὴν κατάληψιν ἰδιωτικῶν κτημάτων πρὸς ὁδοποιεῖαν καὶ ἄλλα κοινῶς χρήσιμα ἔργα. Ἐντεῦθεν ἀλυσιτελῆς ἐκρίθη καὶ ἡ μεταβολὴ τοῦ ὑπάρχοντος ὅρου, μὴ προκειμένου περὶ οὐσιαστικῆς μεταρρυθμίσεως τῆς διατάξεως.

Ἡ διὰ τοῦ σχεδίου τῶν ἐξ Βουλευτῶν προτεινομένη ἐτέρα προσθήκη περὶ ἀμέσου καταβολῆς τῆς διοικητικῶς καθοριζομένης ἀποζημιώσεως εἶναι βεβαίως καθ' ἐκυτὴν ἐπιδοκιμαστέα, ἅτε τείνουσα εἰς σχετικὴν προστασίαν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἰδιοκτῆτου, καθ' ὅς περιπτώσεις λόγῳ κατεπείγοντος χωρεῖ διοικητικὴ ἐκτίμησις τῆς ἰδιοκτησίας, προβαίνει δὲ ἀμέσως ἢ κατάληψις, θεωρουμένου ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ ἰδιοκτῆτου μετατρέπεται εἰς ἐνοχικὴν ἀπαίτησιν ἐπὶ τοῦ τιμήματος, ὅπερ κατὰ τὸ ὀρισθὲν μέτρον κατατίθεται εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, παραπέμπεται δὲ ὁ δικαιούχος

εἰς τὴν διὰ τῶν δικαστηρίων διεκδίκησιν τῶν ἀξιώσεων του· ἐν ταυτῇ ὅμως, κατὰ πρακτικὴν προφανῶς σόλοιον, ἡ πολιτεία ἀρνεῖται αὐτῇ τὴν καταβολὴν καὶ τοῦ ὀρισθέντος μέρους τῆς ἀποζημιώσεως, ἂν μὴ δηλώσῃ καὶ ἀποδοχὴν τῆς γενομένης ἐκτιμῆσεως καὶ παραιτηθῇ τῆς ἐπὶ πλέον ἀξιώσεως.

Ὅθεν ἡ πρόνοια αὕτη γενικῶς ἐκρίθη ἀνεπαρκής, ἅτε μίαν μόνον περίπτωσιν καὶ ταύτην ἀτελῶς θεραπεύουσα.

Ὁμοφώνως δὲ σχεδὸν ἡ ἐπιτροπὴ (πλὴν ἐνὸς μέλους) ἐδέξατο ἀναγραφτέας ἐν τῇ Συντάγματι τὰς ἐξῆς δύο ἐγγυήσεις· α') τὸν διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ εἴτε ὀριστικὸν εἴτε προσωρινὸν καθορισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως, παρ' ἀρχῆς δικαστικῆς, κατ' εἰδικὴν νόμιμον διαδικασίαν, ὅσον ἔνεστι συνοπτικὴν, ἀποφαινομένης· β') τὴν πρὸ πάσης καταλήψεως πραγματικὴν παροχὴν τῇ δικαιούχῃ τῆς κατὰ τὸν ἄνω τρόπον, ἔστω καὶ προσωρινῶς, ὀριζομένης ἀποζημιώσεως, διαφυλαττομένου, ὡς εἰκός, αὐτῇ τοῦ δικαιώματος, ὅπως ἐπιδιώξῃ τὴν ἀπόληψιν μείζονος ἀποζημιώσεως διὰ τοῦ ὀριστικοῦ δικαστικοῦ καθορισμοῦ.

Ὁ διαφωνὼν Βουλευτὴς Μεσσηνίας κ. Χ. Δικαῖος φρονεῖ προτιμητέον νὰ διατηρηθῇ μὲν ἡ διαιτητικὴ διαδικασία διὰ τὸ κατεπεῖγον, προστεθῇ δὲ καὶ ἐν αὐτῇ σύμπραξις ἀντιπροσώπου τοῦ δικαιούχου, οὗτινος καταλαμβάνεται ἡ ἰδιοκτησία.

Κατὰ τὴν κρατήσαν ἐπίσης παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ γνώμην, ἡ τοῦ ἀρθροῦ 17 προστασία παρέμεινε περιοριζομένη εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν ἀκινήτων καὶ κινήτων, ἀπεκρούσθη δὲ ἡ ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐτέρων μελῶν αὐτῆς προταθεῖσα ἐπέκτασις διὰ μετατροπῆς τοῦ ὅρου τούτου εἰς περιουσίαν γενικῶς, ἥτοι ἐπὶ προστασίᾳ παντὸς κεκτημένου δικαιώματος, διότι ἐπισηφάλης καὶ μὴ συνάδουσα πρὸς τὰ γενικῶς κρατοῦντα ἐκρίθη ἡ ἐφαρμογὴ τοιούτου κανόνος ἐπὶ ἐνοχικῶν δικαιωμάτων.

Διὰ τοῦ ὅρου δὲ ἰδιοκτησία δηλοῦται ἀναμφηρίστως τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος, κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου διδόμενον χαρακτηρισμὸν αὐτοῦ μετὰ τῶν παρομαρτουσῶν αὐτῇ νομίμων ἐξουσιῶν χρήσεως, καρπώσεως κλπ., οὐδέποτε δ' ἐθεωρήθησαν ἀντιβαίνοντες εἰς τὴν Συνταγματικὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 17 οἱ γενικοὶ νόμιμοι περιορισμοὶ τῆς κυριότητος.

Τούτων ἕνεκεν ἡ Ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως ἔκρινεν ἀπαλειπτέαν καὶ τὴν ἐν τῇ σχεδίῳ τῶν ἐξ βουλευτῶν δευτέραν παράγραφον, τὴν παραπέμπουσαν εἰς εἰδικούς νόμους περὶ μεταλλείων, ὀρυχείων, ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν καὶ ἱαματικῶν ὑδάτων οὐ μόνον δὲ διότι τὰ περὶ τούτων ἀνάγονται, ὡς εἴρηται, εἰς τὸ ἀστικὸν δίκαιον, τὸ ρυθμίζον τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος κατὰ τε τὴν ἑκτασιν καὶ τὰ

λοιπὰ συνιστῶντα αὐτὸ στοιχεῖα, ἀλλὰ καὶ προσθέτως, διότι ἡ ἐκ τῶν ὑστέρων ὑπὸ τοῦ Συντάγματος κύρωσις προϋπαρχόντων ἤδη νόμων, οἱ οἱ περὶ μεταλλείων κλπ. ἡδύνατο νὰ δώσῃ λαβὴν εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι ἀντισυνταγματικῶς μέχρι τοῦδε ὑφίσταντο.

Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ἀπορριπτέα ἐθεωρήθη καὶ ἡ διὰ τῆς ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου 1911 προτάσεως πολλῶν βουλευτῶν ὑποδειχθεῖσα προσθήκη περὶ εἰδικοῦ νόμου, μέλλοντος νὰ ρυθμίσῃ τὰ ἀπαλλοτριώσεως μεγάλων κτημάτων πρὸς δημοουργίαν μικρῶν ἐν αὐτοῖς ἰδιοκτησιῶν, ὡς μὴ ἔχουσα θέσιν ἐν τῇ Συντάγματι, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὡς κριτήριον δέον νὰ ἀναγραφῇ μόνον ὁ ἀνωτέρω γενικὸς κανὼν τοῦ ἐπιτρεπτοῦ τῆς ἀπαλλοτριώσεως διὰ δημοσίαν ἀνάγκην. Ἐπὶ τῇ ἐρωτήσῃ δὲ τοῦ μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς βουλευτοῦ Λαρίσης κ. Α. Σλήμαν, ἐὰν ὁ κανὼν οὗτος συμπεριλαμβάνῃ ἢ ἐπιτρέπῃ τὴν ἐπὶ τῇ ἀνωτέρω σκοπῇ ἀπαλλοτριώσιν, ὁ Εἰσηγητῆς παρετήρησεν ὅτι κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἀφοῦ ὁ καθορισμὸς τῆς δημοσίας ἀνάγκης κατὰ τὴν Συνταγματικὴν ταύτην διάταξιν ἀνατίθεται ῥητῶς εἰς τὸν νόμον, εἶναι δυνατὴ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀπαλλοτριώσεως πρὸς τὸν ἐκτεθέντα σκοπὸν, ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἤθελε κρίνει τὴν πλήρῴσιν αὐτοῦ ὡς ἔργον δημοσίας ἀνάγκης καὶ τοιοῦτο ἤθελε διὰ νόμου χαρακτηρίσει τοῦτο. Πρὸς τὴν γνώμην ταύτην συνεφωνήσαν καὶ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς οἱ βουλευταὶ κ. κ. Στέφ. Δραγούμης, Κ. Ζαβιτζιάνος, Σπυρ. Λάσκαρης, Εὐστρ. Κουλουμβάκης, Θ. Κουτούπης, Παν. Ἀραβαντινός, Θρασ. Πετμεζᾶς, Α. Μιχαλακόπουλος, Ι. Ἀθανασάκης, Δ. Καλλέργης, Ἰω. Χρυσοβελώνης, Ἀγ. Σλήμαν, Ι. Μάνος, Γ. Πολίτης, Ἀλ. Διομήδης καὶ Ἀθ. Τριγώνης, διαφωνούντων τῶν βουλευτῶν κ. κ. Χ. Βοζίκη, Ἰω. Τσιριμώκου, Α. Ρούφου, Π. Λαγοπάτη, Γ. Ἀβέρωφ καὶ Τιμ. Ἡλιοπούλου, οὔτινες φρονοῦσιν, ὅτι ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὅρου «δημοσία ἀνάγκη» ἡ «ὠφέλεια» περιλαμβάνεται ἄμεσος καὶ βεβαία ὠφέλεια, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ἔμμεσος ὠφέλεια τῆς πολιτείας, δὲν ἀποτελεῖ δὲ ἄμεσον καὶ βεβαίαν ὠφέλειαν τῆς πολιτείας ἢ ἀφαίρεσις τῆς ἰδιοκτησίας ἰδιώτου, διὰ νὰ δοθῇ εἰς ἄλλους ἰδιώτας διότι οὕτω θ' ἀνεγνωρίζετο ὁμᾶς πολιτῶν ἀπολαύουσα μείζονος προστασίας ἀπέναντι ἄλλων ἐν τῇ δικαίᾳ τῆς ἰδιοκτησίας. Ὁ δὲ κ. Ἀθανασάκης παρατηρεῖ ὅτι διὰ τῆς ἀνωτέρω πρώτης ὁμοφώνου ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς ἀνεγνωρίσθη ἤδη, ὅτι δὲν πρόκειται σήμερον ἡ Ἐπιτροπὴ ν' ἀποφανθῇ γνώμην περὶ τῆς εἰδικῆς περιπτώσεως τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ κτημάτων. Κατ' ἀκολουθίαν διὰ τῆς ἀνωτέρω γνώμης τῆς πλειονοψηφίας κατ' ἀρχὴν ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεφάνθη, ὅτι εἰς τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἀπό-

κείται νὰ καθορίσῃ τὴν δημοσίαν ἀνάγκην ἀναλόγως τῶν πραγματικῶν γεγονότων. Ἐὰν δὲ ἐκαλεῖτο αὐτὸς νὰ ἐκφέρῃ νομοθετικὴν γνώμην ἐπὶ τῆς συγκεκριμένης περιπτώσεως, θὰ συνεισφέρει πρὸς τὴν γνώμην τῆς μειονοψηφίας, χωρὶς νὰ ἀμφισβητῇ τὸ συνταγματικὸν δικαίωμα τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ν' ἀποφανθῇ ἀντιθέτως. Ἡρνήθη δὲ γνώμην ὁ κ. Χ. Δικαῖος.

Κατὰ ταῦτα ἡ προτεινομένη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς διατύπωσις τοῦ ἀρθροῦ 17 ἔχει ὥδε:

«Οὐδείς στερεῖται τῆς ιδιοκτησίας αὐτοῦ, εἰμὴ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην προσηκόντως ἀποδεδειγμένην, ὅτε καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει, πάντοτε δὲ προηγουμένης ἀποζημιώσεως. Ἡ ἀποζημίωσις ὁρίζεται πάντοτε διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ. Ἐν περιπτώσει δ' ἐπείγουσῃ δύναται καὶ προσωρινῶς νὰ ὁρισθῇ δικαστικῶς μετ' ἀκρόασιν ἢ πρόσκλησιν τοῦ δικαιούχου. Πρὸ τῆς καταβολῆς τῆς ὁριστικῆς ἢ προσωρινῆς ὁρισθείσης ἀποζημιώσεως διατηροῦνται ἀκέραια πάντα τὰ δικαιώματα τοῦ ιδιοκτήτου, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς καταλήψεως».

Ἐν τέλει ὁ Βουλευτὴς Κερκύρας κ. Κ. Ζαβιτζιάνος ὑπέδειξεν, ὅτι βεβαίως ἐν τῷ ὅρῳ «ιδιοκτησία», τῷ ἀναγραφόμενῳ ἐν τῷ Συντάγματι δὲν περιλαμβάνονται παροχαὶ φύσεως καθαρῶς τιμαριωτικῆς, ὁ διακανονισμὸς τῶν ὁπείων ἀφίεται, ὡς μέχρι τοῦδε, εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Ἡ Ἐπιτροπὴ δὲ ὁμοφώνως συνετάχθη πρὸς τὴν γνώμην ταύτην.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 14 Φεβρουαρίου 1911.

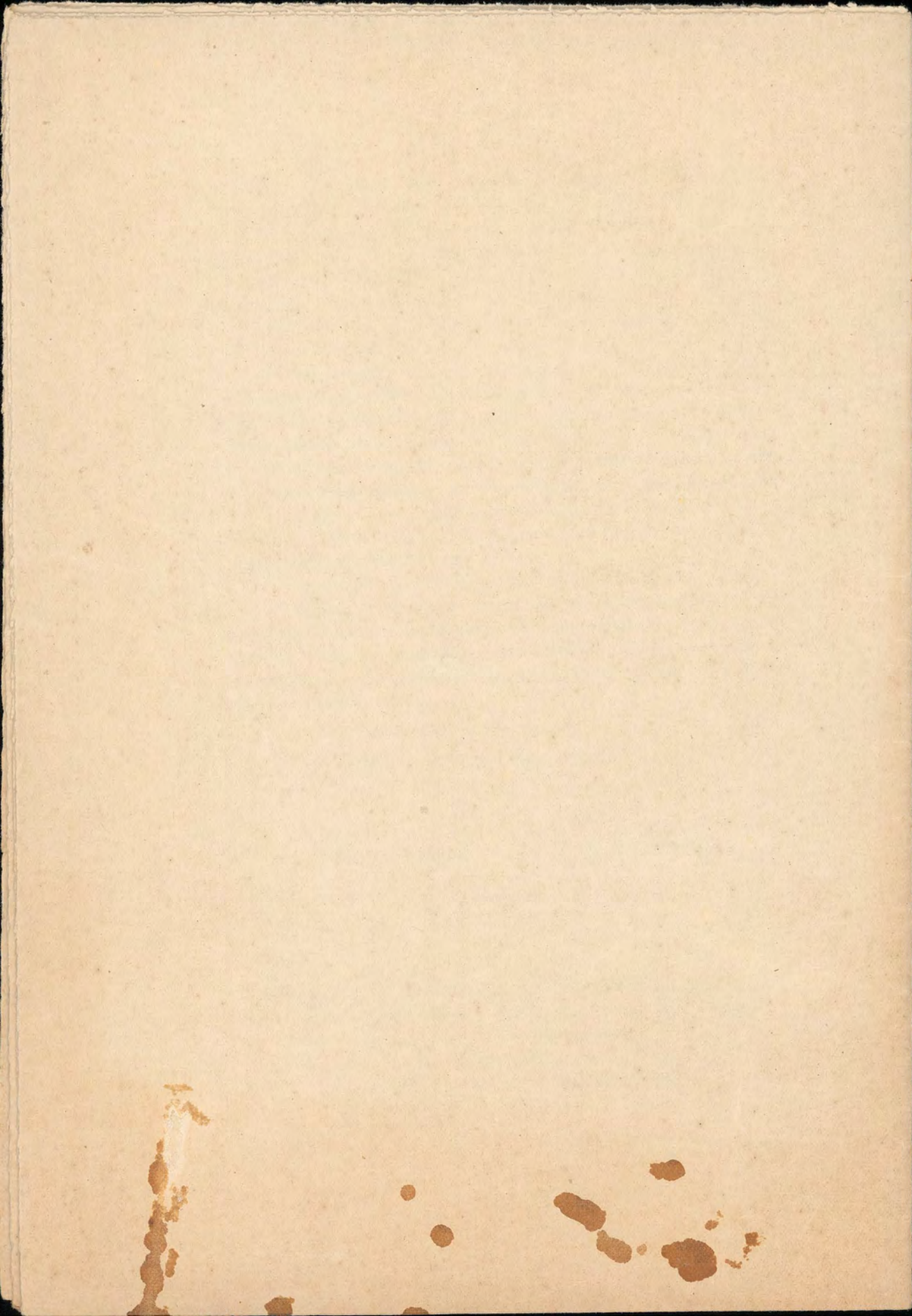
Ὁ Πρόεδρος
ΣΤ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

Ὁ Εἰσηγητὴς
Κ. Δ. ΡΑΚΤΙΒΑΝ

Ὁ Γραμματεὺς
Κ. Σ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ

Τὰ μέλη

Χ. Βοζίκης, Α. Σ. Μιχαλακόπουλος, Ι. Χρυσοβελώνης, Θρ. Γ. Πετμεζῆς, Ι. Ἀθανασάκης, Π. Ἀραβαντινός, Τ. Ε. Ἡλίου-
πουλος, Ι. Πολίτης, Ι. Δ. Τσίριμωκος, Ι. Μάνος,
Χ. Δικαῖος, Κ. Β. Δεμερτζῆς, Ἀλ. Διομήδης,
Ἀγαμέμνων Σλῆμαν, Ἀθαν. Τριγώνης.

A' B'

78

A'

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Συνφδὰ τῇ περὶ τούτου ἀποφάται τῆς Βουλῆς, ἡ ἐπὶ τῆς Ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπὴ λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ υποβάλῃ αὐτοτελῶς τὸ πόρισμα τῆς γενομένης παρ' αὐτῆς ἐπεξεργασίας τῶν ἐν τῷ «περὶ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων» κεφαλαίῳ περιλαμβανομένων πρώτων ἄρθρων τοῦ Συντάγματος.

Ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ ἡ Ἐπιτροπὴ εἶχεν ὑπ' ὄψει τὴν ἀπὸ 18 Φεβρουαρίου 1910 πράξιν τῆς Βουλῆς τῆς Β' Ἐκτάκτου Συνόδου τῆς ΙΗ' Βουλευτικῆς Περιόδου, τὸ παραπεμφθὲν αὐτῇ σχέδιον περὶ τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων τοῦ Συντάγματος, τὸ υποβληθὲν τῇ Βουλῇ παρὰ τῶν Βουλευτῶν Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. κ. Ἐλευθ. Βενιζέλου, Ἑμμ. Μπενάκη καὶ Α. Κορομηλά, Ἀρκαδίας κ. Ν. Δημητρακοπούλου, Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας κ. Ἑμμ. Ρέπουλη καὶ Τρικινάλων κ. Ἀπ. Ἀλεξανδρῆ καὶ τὰς λοιπὰς παραπεμφθείσας ἐπίσης τῇ Ἐπιτροπῇ προτάσεις τῶν Βουλευτῶν Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Ἀριστ. Θεοδωρίδου, Μεσσηνίας κ. κ. Γ. Κορομηλά καὶ Α. Πετρομανιάτη, Εὐβοίας κ. Γ. Μπουρνιά, Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος κ. Ἀθ. Χρηστίδου, Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Ἰ. Ἀκριδα, Λακωνίας κ. Ἰωάν. Θ. Φουρίδη, Λαρίσσης κ. κ. Γ. Τσαξίρη, Ἀγαμ. Σλήμαν, Μ. Μπουφίδου, Κ. Χρυσοχοΐδου, Ἀλεξ. Κασσαβέτη, Γ. Βλάχου, Δ. Οἰκονόμου, Γ. Δρίβα, Δ. Κ. Κουκιάδη καὶ Τρικινάλων κ. κ. Δ. Μπούσδρα, Θ. Θανοπούλου, Νικ. Γαρδικιώτη, Γεωργ. Ζούκα, Ἀθ. Βαθυλοπούλου, Δ. Θεοδοσοπούλου, Ἀλεξίου Τάκη, Χρ. Καρᾶ, Πανσ. Ζωγλοπίτου, Ν. Α. Γιουβρῆ, Γ. Καθάρριου, Α. Περιστέρη, Α. Μαντοπούλου, Γεωργίου Σπυροπούλου, Ἀλεξ. Παπαποστολόλου καὶ Γ. Κύρκου.

Ἐξέτεινε δὲ ἡ Ἐπιτροπὴ τὴν ἔρευναν ἐφ' ἀπάντων τῶν μὴ θεμελιωδῶν ὀρισμῶν τοῦ Συντάγματος κατὰ τὴν εὐρύτητα, ἣν προσέδωκεν εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς ἡ σαφὴς ἔννοια τῆς δεδομένης ἀναθεωρητικῆς ἐντολῆς.

Αἱ περὶ τοῦ, περὶ οὗ νῦν πρόκειται, κεφαλαίου τοῦ Συντάγματος διατάξεις ἀποτελοῦσι τὰ λεγόμενα «δίκαια τοῦ ἀνθρώπου» ἢ προσωπικὰ δίκαια (droits individuels) ἀπὸ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος

παγκοσμίου τυχόντα αναγνωρίσεως και συνιστώντα τας βάσεις παντός ελευθέρου πολιτεύματος.

Κατ' ακολουθίαν ούτε περαιτέρω αναπτύξεως χρήζει ή ύποστήριξις αὐτῶν, οὔτε περί αναθεωρήσεως αὐτῶν τούτων τῶν γενικῶν ἀξιωμάτων δύναται νά γίνη λόγος, ἥτις ἀκριβῶς θά προσέκρουεν εἰς τὰ θεμέλια τοῦ ἡμετέρου Συνταγματικοῦ Χάρτου. Πᾶσαι δ' αἱ προταθεῖσαι τροποποιήσεις ἢ βελτιώσεις τείνουσι μόνον εἰς ἀρτιωτέραν διατύπωσιν τῶν τεθειμένων ἀρχῶν, προσθήκην ἐγγυήσεων, ἃς ἡ κτηθεῖσα πείρα κατέδειξεν ἀπαραιτήτους, καί εἰς τὸν καθορισμὸν εἰδικῶν τινῶν λεπτομερειῶν ἢ ἐνδεδειγμένων ἐξαιρέσεων, αἵτινες κυροῦσι τὸν κανόνα.

Ἀνωμαλίαν παρουσιάζει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ τίτλος τοῦ κεφαλαίου, τὸ μὲν διότι ὁ ὅρος «δημόσιον δίκαιον» ἥμισυ ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τῶν ὑπ' αὐτὸν κατατεταγμένων διατάξεων, τὸ δὲ διότι ἐν αὐταῖς πρόκειται περὶ δικαίων οὐχὶ μόνον τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ κατὰ κανόνα παντός ἀνθρώπου ἐν Ἑλλάδι, πλὴν τῶν εἰδικῶν εἰς τοὺς πολίτας ἀπονεμομένων ῥητῶν δικαιωμάτων. Οὐχ ἥττον ἐκράτησε παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ ἡ γνώμη, ὅπως τὸ σημεῖον τοῦτο, μηδεμίαν ἔχον οὐσιαστικὴν σημασίαν, μὴ θιχθῇ ὅλως.

Προβαίνουσα δ' ἐπὶ ταῖς προεκτεθείσαις βάσεσιν εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν κατ' ἰδίαν διατάξεων τοῦ κεφαλαίου τούτου τοῦ Συντάγματος ἡ Ἐπιτροπὴ, ποιεῖται τὰς ἀκολουθοῦσας παρατηρήσεις:

Α'.

Ἐπὶ τῆς διατάξεως τοῦ α' ἐδαφίου τοῦ 3^{ου} ἀρθρου, καθ' ἣν «οἱ Ἕλληνες συνεισφέρουσιν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς περιουσίας των» ὑπεδείχθη ἐν τε τῇ Ἐπιτροπῇ ὑπὸ τοῦ Βουλευτοῦ Λακωνίας κ. Θ. Κουτούπη καὶ διὰ τῆς ἀπὸ 9 Φεβρουαρίου 1911 προτάσεως τοῦ βουλευτοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Ἀριστ. Θεοδωρίδου, ὅτι ἡ ἐκφρασις «ἀναλόγως τῆς περιουσίας των» ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῇ ὡς ὑποδεικνύουσα ὠρισμένον σύστημα φορολογίας (ἀναλογικόν), ἀποκλείουσα δὲ τὴν ὑπὸ προϋούσαν κλίμακα ἀνωτέραν σχετικῶς ἐπιβάρυνσιν τῶν μεγάλων περιουσιῶν ἢ εἰσοδημάτων (προσθευτικὴν φορολογίαν). Τούτου ἕνεκα ἡ Ἐπιτροπὴ ἔκρινεν εὐστοχώτερον τὸν ὅρον «κατὰ λόγον» καὶ προτείνει τὴν δι' αὐτοῦ ἀντικατάστασιν τοῦ «ἀναλόγως», ὑπὸ τὴν ῥητῶς δηλουμένην ἔννοιαν, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ὠρισμένου τρόπου φορολογίας, ἀλλ' ἀπλῶς περὶ ἀναγνωρίσεως τῆς ἀρχῆς, ὅπως οἱ μείζονα κεκτημένοι περιουσίαν καὶ πλείεστερα συνεισφέρωσιν εἰς τὰ δημόσια βάρη.

Ἡ ἑτέρα ἐν τῷ αὐτῷ ἀρθρῳ καὶ ἐδαφίῳ προσθήκη, ὑποδεικνυμένη ῥητῶς ἤδη διὰ τοῦ ἀπὸ 18 Φεβρουαρίου 1910 ψηφίσματος τῆς Βουλῆς, εἶνε ἐκείνη, ἥς τὴν ἀνάγκην συνησθάνθη πρὸ πολλοῦ ἡ ἡμετέρα πολιτεία, ὁσάκις ἠθέλησε νὰ προσφύγῃ ἐνεργότερον εἰς τὰ φῶτα καὶ τὴν πείραν ἄλλων τελειότερον ὀργανωμένων Κρατῶν πρὸς ὀργάνωσιν ἐνίων αὐτῆς ὑπηρεσιῶν δι' ἀμέσου ἐν αὐταῖς προσλήψεως εἰδικῶν ἀνδρῶν τῶν πολιτειῶν τούτων.

Ἐπὶ τούτου εἶναι σύμφωνος ἡ Ἐπιτροπὴ πρὸς τε τὸ εἰρημένον ψήφισμα καὶ τὸ ὑποβληθὲν σχέδιον τῶν ἀνω εἰρημένων ἐξ βουλευτῶν, ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ μόνον τῆς διατυπώσεως προεκρίθη ἡ τοῦ Βελγικοῦ Συντάγματος, δηλοῦσα ἐμφανέστερον ὅτι πρόκειται περὶ ἐξαιρέσεως δι' εἰδικὰς περιπτώσεις. (Βελγ. Σύντ. ἀρθρον 6. «*Les Belges sont égaux devant la loi ; seuls ils sont admissibles aux emplois civils et militaires, sauf les exceptions qui peuvent être établies par une loi pour des cas particuliers*».)

Οὕτως ἡ ὅλη διάταξις τοῦ α' ἐδαφίου τοῦ ἀρθρου 3ου προτείνεται νὰ διατυπωθῇ ὡς ἑξῆς :

«Οἱ Ἕλληνες εἶνε ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου καὶ συνεισφέρουσιν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη κατὰ λόγον τῆς περιουσίας των.
» Μόνοι δ' οἱ πολῖται Ἕλληνες εἶνε δεκτοὶ εἰς ὅλας τὰς δημοσίας
» λειτουργίας πλὴν τῶν δι' εἰδικῶν νόμων εἰσαγομένων εἰδικῶν
» ἐξαιρέσεων.»

Β'

Ἐν ἀρθρῳ 4 τοῦ Συντάγματος προτάσσεται ὁ περὶ ἀπαραβίαστου τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας κανὼν, ὠφιστάμενος σὺν τῇ ἀναγνωρίσει καὶ ἀναγκαίως ἐπιβεβλημένων ἐξαιρέσεων, δυνάμει ὧν πάντοτε εἰδικῶν τοῦ νόμου διατάξεων («οὐδεὶς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται ἢ φυλακίζεται ἢ ἄλλως πῶς περιορίζεται εἰμὴ ὁπόταν καὶ ὅπως ὁ νόμος ὁρίζει»).

Τὸ ἐπόμενον δὲ ἀρθρον 5 καθορίζει καὶ δι' εἰδικῶν ἐγγυήσεων περιβάλλει τὴν σπουδαιότεραν καὶ δυσχερεστέραν ἅμα τῶν ἐξαιρέσεων τούτων, τὴν λόγῳ ἀδικήματος σύλληψιν καὶ κράτησιν.

Ἐπὶ τοῦ α' ἐδαφίου τοῦ ἀρθρου τούτου ἡ Ἐπιτροπὴ ἔχει τὴν γνώμην ὅτι ἡ λέξις ἐγκλημα, γενικώτερον κειμένη, συμπεριλαμβάνει τὰ τε κακούργηματα καὶ πλημμελήματα, οὐχὶ ὅμως καὶ τὰς πταισματοειδῆς παραβάσεις, ὡς τοῦτο ἐπιμαρτυρεῖται καὶ ἐκ τῆς διατασσόμενης προσαγωγῆς πρὸς τὸν ἀρμόδιον ἀνακριτὴν. Ἡ αὐτὴ δὲ ἔννοια τῆς λέξεως ἐγκλημα ὑπάρχει καὶ ἐν ἀρθρῳ 6 τοῦ Συντάγματος.

Κατ' ἀκολουθίαν τὰ πταίσματα παραμένουσιν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς γενικῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 4, ἀνευ δὲ σχετικοῦ νόμου πᾶς ἐνεκεν αὐτῶν περιορισμὸς τῆς ἐλευθερίας ἐστὶν ἀντισυνταγματικός. Ἐντεῦθεν ἐπάναγκες ἀποβαίνει, ἵνα ψηφισθῇ τὸ ταχύτερον εἰδικὸς νόμος ρυθμίζων τὰ τῶν ἐπ' αὐτοφώρῳ συλλαμβανομένων αὐτουργῶν πταίσματος, ἐπιτάσσων τὴν ἄμεσον ἀποστολὴν αὐτῶν πρὸς ἐξέτασιν παρὰ τῷ ἁρμοδίῳ δικαστῇ ἢ ἀστυνομικῷ ὑπαλλήλῳ καὶ τὴν παραχρῆμα μετὰ τοῦτο ἀπόλυσιν, ἐφ' ὅσον δὲν ἤθελε καταστῇ ἐφικτὴ καὶ ἡ παραχρῆμα ἐκδίκασις τῆς τοιαύτης παραβάσεως.

Ἡ διὰ τοῦ σχεδίου τῶν ἐξ βουλευτῶν προτεινομένη διόρθωσις εἰς τὸ β'. ἐδάφιον τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου, προσδιορίζουσα ὅπωςδὴποτε πληρέστερον τὸ ἀόριστον τῆς διατασσομένης «ἀνευ ἀναβολῆς» προσαγωγῆς τοῦ συλληφθέντος παρὰ τῷ ἀνακριτῇ, εἶνε βεβαίως σκόπιμος, καίτοι ὁ προσδιορισμὸς οὗτος αὐθις κατ' ἀνάγκην διὰ γενικοῦ ὅρου ἀποδίδεται. Ὅρθον δὲ εἶνε, ἵνα καὶ τῆς προθεσμίας ταύτης ἡ ἀθέτησις συνεπάγεται τὴν ἄμεσον ἐπὶ ἀπολύσει ὑποχρέωσιν ὑπὸ παντὸς ὀργάνου τῆς δημοσίας δυνάμεως κατὰ τὰ ἐν τῇ δευτέρᾳ περικοπῇ τοῦ ἐδαφίου τούτου ὀριζόμενα, διὸ καὶ συμπεριελήφθη εὐρυτέρα διατύπωσις τῆς σχετικῆς διατάξεως, τροποποιουμένης ὡς ἐξῆς:

«Ὁ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἢ δι' ἐντάλματος συλλήψεως κρατηθεὶς »προσάγεται εἰς τὸν ἁρμοδίον ἀνακριτὴν ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων τῶν πολλῶν ὥρων ἀπὸ τῆς συλλήψεως ἂν δὲ ἡ σύλληψις ἐγένετο ἐκτὸς »τῆς ἑδρας τοῦ ἀνακριτοῦ, ἐντὸς τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου πρὸς »μεταγωγὴν χρόνου. Ὁ ἀνακριτὴς ὀφείλει ἐντὸς τριῶν τῶν πολλῶν »ἡμερῶν ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς εἴτε ν' ἀπολύσῃ τὸν συλληφθέντα, »εἴτε νὰ ἐκδώσῃ κατ' αὐτοῦ ἐνταλμα φυλακίσεως. Παρελθούσης »ἀπράκτου ἐκατέρας τῶν προθεσμιῶν τούτων, πᾶς δεσμοφύλαξ »ἢ ἄλλος ἐπιτετραμμένος τὴν κράτησιν τοῦ συλληφθέντος, εἴτε »πολιτικὸς ὑπάλληλος εἴτε στρατιωτικὸς, ὀφείλει ν' ἀπολύσῃ αὐτὸν »παραχρῆμα.»

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κύρωσιν τῶν ἐν ἄρθρῳ 5ῳ ἀναγεγραμμένων ὡς ἄνω ὑποχρεώσεων, ἡ Ἐπιτροπὴ συνεφώνησε μετὰ τοῦ ἄνω σχεδίου, ὅπως ἡ αὕτη τριπλῇ: δημοσία ποινὴ, πλήρης ἀποζημιώσεις καὶ ἰδιωτικὴ χρηματικὴ τοῦ παθόντος ἱκανοποιήσις, ἥτις σημειώτεον ὅτι ἐνυπῆρχεν ἤδη ἐν ταῖς σχετικαῖς διατάξεσι τῶν ἄρθρων 322 ἐδάφ. τελ. καὶ 323 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, ἀναγραφούσαις ὡς ἐλάχιστον ὅριον ἀποζημιώσεως τὸ ποσὸν δραχμῶν 25 καθ' ἐκάστην, ἐνῷ ἐνδέχεται ἡ πραγματικὴ ζημία νὰ εἶνε καὶ ἐλάσσων.

Οὐχ ἥττον ὀρθὸν εἶναι, ἵνα καὶ σαφέστερον διατυπωθῇ ἡ δι-

ἀκρισις αὕτη καὶ καθορισθῇ πληρέστερον ἡ ἐννοία καὶ βάσις τῆς ἱκανοποιήσεως. Ἀφορμὴ δὲ οὕτω παρέχεται εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, ὅπως σκεφθῇ καὶ περὶ εὐρυτέρας καθιερώσεως τῆς ἱκανοποιήσεως, ὡς ἀστυκοῦ θεσμοῦ, ὡςάκις πρόκειται περὶ ἀδικημάτων κατὰ τοῦ προσώπου ἢ τῆς τιμῆς, ἐφ' ὧν ἡ ἐξεύρεσις ὑλικῆς ζημίας εἶναι δυσεπίτευκτος, ἐν ᾧ τὸ ἀδίκημα πλὴν τοῦ γενικοῦ ἐναντι τῆς πολιτείας ἐξιλασμοῦ διὰ τῆς δημοσίας ποινῆς, φαίνεται προσαπαιτοῦν καὶ τὴν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ παθόντος ἰδιωτικὴν ἱκανοποίησιν, κατὰ τὰ ὑποδείγματα, αἵτινα παρέχουσιν ἡμῖν ἡ τε Ρωμαϊκὴ Νομοθεσία καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων κατ' ἐξοχὴν ἡ Ἀγγλική.

Ὡς πρὸς τὴν ποινὴν προετιμήθη ἡ ἐκφρασις τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου τοῦ ἄρθρου 5, καθὼς ἐπιτακτικώτερον καὶ ἀπολύτως καθιστώσα τιμωρητέαν, ὡς ἀδίκημα παρανόμου κατακρατήσεως, πᾶσαν παράβασιν τῶν προεκτεθέντων ὁρισμῶν ἀνευ διακρίσεως τῆς προαιρέσεως τοῦ ὑπαιτίου. Ἡ ὅλη δὲ διάταξις τοῦ τελευταίου τούτου ἐδαφίου τοῦ ἄρθρου 5 διευτυπώθη ὡς ἐξῆς:

«Οἱ παραβάται τῶν ἀνωτέρω διατάξεων τιμωροῦνται ἐπὶ »παρανόμῳ κατακρατήσῃ, ὑποχρεοῦνται δὲ εἰς τε τὴν ἀνὸρθωσιν »πάσης ζημίας προσγενομένης εἰς τὸν παθόντα καὶ προσέει εἰς »ἱκανοποίησιν αὐτοῦ διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὀριζομένου κατὰ τὴν »κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, οὐδέποτε δὲ κατωτέρου τῶν δραχμῶν »δέκα δι' ἐκάστην ἡμέραν.»

Ἐξ ἀφορμῆς προτάσεως μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως ρητῶς ἀναγνωρισθῇ διὰ τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Συντάγματος τὸ δικαίωμα τῆς πολιτείας πρὸς νομοθετικὸν περιορισμὸν τῆς μεταναστεύσεως τῶν μὴ ἐκπληρωσάντων τὴν στρατιωτικὴν αὐτῶν ὑποχρέωσιν, ἐγένετο ὁμοφώνως δεκτὸν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅτι τοιοῦτος νομοθετικὸς περιορισμὸς δὲν ἀντίκειται εἰς τὸ ὑπάρχον ἤδη κείμενον τοῦ ἄρθρου.

Γ'.

Ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἀδικημάτων ἡ ἐν τῷ α'. ἐδαφίῳ τοῦ ἄρθρου 6 ὑπάρχουσα διάταξις περὶ ἀποφυλακίσεως ἐπ' ἐγγυήσῃ, δυννητικὴ εὖσα, δὲν δημιουργεῖ βεβαίως δικαίωμα θετικὸν ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου. Ἐφ' ὅσον ὅμως παρέχεται δι' αὐτῆς εὐχέρεια εἰς ἐπεικὲς μέτρον, ἔστω καὶ τῇ κρίσει τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ἀποκείμενον, ὅπως καὶ δι' ἐγγυήσεως ἀπαλλάξῃ τὸν ὑπόδικον τῆς προφυλακίσεως, ἡ τοιαύτη πρόνοια δὲν εἶναι ἄσκοπος, διὸ καὶ κρίνεται ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς διατηρητέα.

Τὸ β'. ἐδάφιον τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἔδωκεν, ὡς γνωστὸν, ἀφορμὴν

εἰς ἀμφιβολίαν περὶ τῆς χρονικῆς ἀφετηρίας τοῦ δευτέρου τριμήνου, ἂν δηλονότι τοῦτο λογίζεται ἀπὸ τοῦ βουλευματος ἢ ἐξ ἀρχῆς τῆς προφυλακίσεως. Τὴν διχογνωμίαν ταύτην αἶρει, καὶ δὴ ἐπὶ τὸ ἐπιεικέστερον, ἢ ἐν τῷ σχεδίῳ τῶν ἐξ βουλευτῶν ὑποδεικνυμένη τροποποίησις, πρὸς ἣν συμφωνεῖ κατ' ἀρχὴν καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ, φρονοῦσα ὅμως ὅτι τὸ δέμνηνον δέον νὰ ἐκταθῇ εἰς τρεῖς μῆνας καὶ προτείνουσα τὴν ἐξῆς διατύπωσιν τοῦ β'. τοῦτου ἐδαφίου.

«Οὐδέποτε ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων τούτων ἡ προφυλάκις δύναται νὰ παραταθῇ πλέον τῶν τριῶν μηνῶν».

Ὑπεστηρίχθη προσέτι ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ, ὅπως ἀπὸ τῶν εὐεργετικῶν τούτων διατάξεων ρητῶς ἐξαιρεθῶσι τὰ κατὰ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἀκεραιότητος τῆς χώρας στρεφόμενα ἐγκλήματα (ἐσχάτης προδοσίας), ὡς καὶ τὰ σύνθετα πολιτικὰ ἀδικήματα, ὅσάκις ἡ συνυπάρχουσα κοινὴ ἀξιόποινος πράξις ὑποβάλλεται καθ' ἑαυτὴν εἰς τὸ μέτρον τῆς προφυλακίσεως. Ἐξενίκησεν οὐχ' ἥττον ἡ γνώμη, ὅπως μηδέτερον τούτων ἀναγραφῇ ἐν τῷ Συντάγματι, ἀφεθῇ δ' εἰς τὴν ἐρμηνείαν ὁ καθορισμὸς τῶν τοιούτων ἐξαιρέσεων, τὸ μὲν διότι ἡ ἐννοία τῶν πολιτικῶν ἐγκλημάτων εἶνε ἔργον κυρίως τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς νομοθεσίας, τὸ δὲ διότι, ὅσάκις μετὰ τοῦ πολιτικοῦ συνυπάρχῃ καὶ κοινὸν ἀδίκημα, ἐφαρμοστέοι οἴκοθεν εἰσὶν οἱ ἐπὶ συρροῆς κανόνες τοῦ ποινικοῦ νόμου, προβλέποντες τὴν τοιαύτην περίπτωσιν.

Δ'.

Ἐν τῷ 9ῳ ἄρθρῳ ἡ Ἐπιτροπὴ κατόπιν ἐπισταμένης ἐρεῦνης τῶν ἀλλαχού καὶ ἰδίᾳ παρὰ ταῖς Γερμανικαῖς πολιτεαῖς κρατούντων, κατέληξεν εἰς ὁλοσχερῇ ἀποδοχὴν τῆς ἐν τῇ προτάσει τῶν ἐξ βουλευτῶν διαλαμβανομένης διατάξεως, ὅπως ὁ ἀναφερόμενος τυγχάνῃ ἀπαντήσεως παρὰ τῆς, πρὸς ἣν ἀπευθύνεται, ἀρχῆς. Πρὸς πληρεστέραν δ' ἐξασφάλισιν τοῦ τοιούτου δικαιώματος ὀρθὸν ἐκρίθη, τὸ μὲν νὰ ταχθῇ καὶ προθεσμία διὰ τὴν ἀπάντησιν, τὸ δὲ νὰ ἐπιβληθῇ, ὅπως ἡ αὕτη ἡτιολογημένη, καθ' ἣν περίπτωσιν ἰδίᾳ ἀπορρίπτεται τὸ αἴτημα τοῦ ιδιώτου.

Πρὸς θεραπείαν ἐτέρωθεν οὐχὶ σπανίως ἤδη συμβαίνοντος ἀτόπου, καθ' ὃ ὁ ἀναφερόμενος, πρὶν ἔτι ἀκουσθῇ, μεταβάλλεται εἰς ὑπόδικον, ἔνεκεν ἀποδιδομένης αὐτῷ ἐξυδρίσεως ἢ ἐτέρας σχετικῆς πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς ἀναφορᾶς ἀξιοποινοῦ πράξεως, ἐγένετο δεκτόν, ἵνα πᾶσα τοιαύτη δίωξις ἀναβάλληται μετὰ τὴν ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ἐνέργειαν καὶ μόνον τῇ ἀδείᾳ τῆς, πρὸς ἣν ὑπε-

βλήθη, ἀρχῆς. Οὕτω τὸ ὅλον ἄρθρον προτείνεται νὰ διασκευασθῇ ὡς ἀκολούθως :

«Ἐκαστος ἢ πολλοὶ ὁμοῦ ἔχουσι τὸ δικαίωμα, τηροῦντες τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, νὰ ἀναφέρωνται ἐγγράφως πρὸς τὰς ἀρχάς, ὑποχρεομένους εἰς ταχεῖαν ἐνέργειαν ἢ ἡτιολογημένην ἀπόρριψιν, πάντως δὲ εἰς ἔγγραφον ἀπάντησιν πρὸς τὸν ἀναφερόμενον ἐντὸς μηνός.

«Μόνον μετὰ τὴν τελικὴν ἀπόφασιν τῆς, πρὸς ἣν ἡ ἀναφορά, ἀρχῆς καὶ τῇ ἀδείᾳ ταύτης ἐπιτρέπεται ἡ ζήτησις εὐθυνῶν παρὰ τοῦ ὑποβαλόντος τὴν ἀναφορὰν διὰ παραβάσεις ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσας».

Ε'.

Ἐπὶ τοῦ 11ου ἁρθρου ἡ ἐπιτροπὴ ἐδέξατο κατὰ πλειονοψηφίαν, ὅτι ὁ ἐν αὐτῷ ὅρος «συνεταιρίζεσθαι» περιλαμβάνει οὐ μόνον τοὺς πολιτικοὺς συλλόγους, ἀλλὰ καὶ τὰ κοινωνικοὺς σκοποὺς διώκοντα σωματεῖα καὶ πᾶσαν ἐν γένει ἔνωσιν πλείονων πρὸς οἰονδήποτε θεμιτὸν σκοπόν. Πάντες δὲ συνεφώνησαν ὅτι τοιαύτη ἔκτασις προσήκει νὰ δοθῇ εἰς τὸ προκαίμενον συνταγματικὸν δικαίωμα.

Ἐτέρωθεν ἀνεγνωρίσθη ἐπίσης, ὅτι ἡ διάταξις αὕτη, περιφρουροῦσα τὸ δικαίωμα καθ' ἑαυτὸ τοῦ συνεταιρισμοῦ, ὑπὸ τὴν προεκτεθεῖσαν ἐννοίαν, οὐδαμῶς ἀφορᾷ καὶ εἰς τοὺς ὅρους τῆς ὑπάρξεως τῶν νομικῶν προσώπων καὶ τοὺς διέποντας ταῦτα κανόνες, οἵτινες ἀνάγονται εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ ιδιωτικοῦ δικαίου, δυναμένου τοῦ νομοθέτου νὰ συνδέσῃ τὴν ἵδρυσιν καὶ κατάργησιν τῶν τοιούτων προσώπων καὶ μετὰ πράξεως τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἢ νὰ περιβάλῃ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν δι' οἰωνδήποτε ἐγγυήσεων, ὧν ἡ κύρωσις θέλει συνδεθῇ πρὸς τὴν διατήρησιν μόνον ἢ μὴ τῆς ιδιότητος ταύτης τοῦ νομικοῦ προσώπου καὶ τῶν αὐτῇ παρομαρτούντων εἰδικῶν δικαιωμάτων. Καθ' ὅμοιον τρόπον ἀναμφισβήτητον ἐστίν, ὅτι ἡ νομοθεσία δύναται νὰ ἐξαρθήσῃ τὴν συλλογὴν εἰσφορῶν ἢ ἐράνων ἀπὸ ἀδείας τῆς ἀρχῆς, χωρὶς νὰ προσκρούῃ εἰς τὴν ἄνω συνταγματικὴν διάταξιν.

Ἐν ᾧ ὅμως, κατὰ τὸ ἄρθρον 11, τὸ δικαίωμα τοῦ συνεταιρίζεσθαι τελεῖ ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς τηρήσεως τῶν νόμων τοῦ Κράτους, μὴ δυναμένων νὰ ὑπαγάγωσιν αὐτὸ εἰς προηγουμένην ἀδειαν τῆς ἀρχῆς, ἀπομένει ἀσάφες, ἐὰν δύναται ἐκ τῶν ὑστέρων νὰ προβῇ εἰς διάλυσιν ἔνεκεν ἀθετήσεως τοῦ νόμου αὐτῇ ἢ διοικητικῇ ἀρχῇ. Πρὸς ἀποσόβησιν δὲ τοῦ ἐντεῦθεν κινδύνου, καὶ σκόπιμον ρύθμισιν τοῦ θέματος τούτου ἡ Ἐπιτροπὴ ἐνέκρινεν, ἵνα εἰς τὸ ἀνωτέρω

ἄρθρον 11 προστεθῇ ἰδία διάταξις, ὑποδειχθεῖσα ἤδη κατὰ τὴν Β'. ἐν Ἀθήναις Ἑθνικὴν Συνέλευσιν, ὅπως ἡ τοιαύτη διάλυσις ἀπαγγέλληται διὰ δικαστικῆς μόνον ἀποφάσεως, τουτέστι παρ' ἀρχῆς δικαστικῆς ὀργανωμένης, ἀφιεμένου τῇ νομοθετικῇ ἐξουσίᾳ νὰ καθορίσῃ τὴν τε ἀρχὴν ταύτην καὶ τὰς λεπτομερείας τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐν λόγῳ δικαιώματος, κατὰ τὴν ἐφεξῆς ὑποτύπωσιν,

«*Συνεταιρισμός τις δὲν δύναται νὰ διαλυθῇ ἔνεκα παραβάσεως τῶν διατάξεων τῶν νόμων εἰμὴ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως*».

Γ'

Ἐπὶ τοῦ ἁρθροῦ 12 ὁ Βουλευτὴς Κερκύρας κ. Λάσκαρης, μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς, προέτεινε τὴν ἀκόλουθον τροποποίησιν. «*Ἡ κατοικία ἐκάστου εἶναι ἄσυλον. Ἡ κατ' οἶκον ἔρευνα ἐπιτρέπεται μόνον ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, διὰ καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει, οὐδέποτε δ' ἐν καιρῷ νυκτός, πάντοτε δὲ ἐν περιπτώσει πλημύρας, πυρκαϊᾶς καὶ κραυγῆς ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ εἰς βοήθειαν, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος*».

Ἡ Ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως ἀνεγνώρισε τὸ ὀρθὸν τῶν γνωμῶν τούτων τοῦ συναδέλφου, ἐκ λόγων δὲ καθαρῶς πρακτικῆς δυσχερείας ἀπέκρουσε τὴν ἐν τῷ Συντάγματι ἀναγραφὴν αὐτῶν, ἐκφράζει ὅμως τὴν εὐχὴν, ἵνα ἀποτελέσῃ τὰς βάσεις νομοθετικοῦ κανονισμοῦ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ἐνέκρινε δέ, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Βουλευτοῦ Λαρίσης κ. Χρυσοθελάωνη, νὰ προστεθῇ ἐν τῷ Συντάγματι ποινικὴ καὶ ἀστικὴ κύρωσις εἰς βάρος τοῦ παραβάτου, δι' ἀναφορὰς πρὸς τὰς ὑπὸ τὸν τίτλον «*Κατάχρησις τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς*» σχετικὰς διατάξεις τῶν ἁρθρῶν 469 καὶ 489 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, καὶ κατὰ τὰ ἐπὶ τῆς παρανόμου κατακρατήσεως διὰ τοῦ ἁρθροῦ 5 προστεθέντα, ἥτοι ὅτι:

«*Οἱ παραβάται τῶν διατάξεων τούτων τιμωροῦνται ἐπὶ κατὰ-χρήσει τῆς ἐξουσίας τῆς ἀρχῆς, ὑποχρεοῦνται δὲ εἰς πλήρη ἀποζημίωσιν τοῦ παιδόντος καὶ προσέτι/ἱκανοποιήσιν αὐτοῦ διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὀριζομένου κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, οὐδέποτε δὲ κατωτέρου τῶν δραχμῶν ἑκατόν*».

Ζ'.

Σπουδαιότατη εἶνε ἀληθῶς ἡ περίπτωσις, περὶ ἧς λίαν ὀρθῶς ἠθέλησε νὰ προνοήσῃ τὸ σχέδιον τῶν ἐξ Βουλευτῶν διὰ τῆς προτεινομένης τροποποιήσεως εἰς τὸ περὶ τύπου ἄρθρον 14 τοῦ Συντάγματος, ἵνα παρὰ τὰς λοιπὰς αὐτόθι ἐξαιρέσεις, καθ' ἃς ἐπιτρέ-

πεται ἡ κατάσχεσις τῶν ἐντύπων, προστεθῇ καὶ ἡ «*ἔνεκα δημοσιευμάτων ἀπειλούντων ἐξωτερικοὺς κινδύνους κατὰ τῆς Ἐπικρατείας*».

Κατὰ τὴν γνώμην ὅμως τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ πρόνοια αὕτη παρυσιάζει διττὰς ἀτελείας, πρῶτον διότι ἡ μετὰ τὴν δημοσίευσιν κατάσχεσις εἶνε μέτρον ἀνεπαρκὲς ὅλως, ὅπως παρεμποδίσῃ τὴν διάδοσιν τῆς ἐπιβλαβοῦς εἰδήσεως, καὶ δεύτερον ἔνεκα τοῦ μὴ εἰδικοῦ κατὰ περιεχόμενον καθορισμοῦ τῶν δημοσιευμάτων τούτων. Προκειμένου περὶ ἀσφαλείας τῆς Ἐπικρατείας, ἡ Ἐπιτροπὴ, συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ εἰρημένου σχεδίου, ἐθεώρησεν ὅτι δικαιολογεῖται ἡ παραδοχὴ καὶ προληπτικῶν ἀκόμῃ μέτρων, πάντως ἐν ὅλως ἐξαιρετικαῖς περιστάσεσι καὶ κατὰ τοὺς αὐστηρῶς διαγραφησομένους ὅρους καὶ ἐγγυήσεις ὑπὸ νόμου, ὅστις εὐκαταῖον νὰ ψηφισθῇ ἐν τῇ παρούσῃ Βουλῇ, προσδιώρισε δὲ καὶ κατὰ περιεχόμενον τὰ ἀπαγορευτέα δημοσιεύματα, κατὰ τὴν ἐφεξῆς διατύπωσιν, ἣτις προτείνεται νὰ τεθῇ ἐν ἰδίῳ δευτέρῳ ἐδαφίῳ τοῦ ἁρθροῦ 14.

«*Ἐν ὅλως ἐξαιρετικαῖς περιπτώσεσι δύναται νὰ ἀπαγορευθῇ ἐπ' ἀπειλῇ κατασχέσεως, ποινικῆς καταδιώξεως καὶ παύσεως τοῦ φύλλου, ἡ δημοσίευσις εἰδήσεων ἢ ἀνακοινώσεων ἀναγομένων εἰς στρατιωτικὰς ἐργασίας ἢ εἰς ζητήματα, σχετιζόμενα πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους, λόγῳ κινδύνου τῶν συμφερόντων τῆς Ἐπικρατείας, καθ' ὃν τρόπον ὁ νόμος ἤθελεν ὀρίσει. Εἰς τὴν κατάσχεσιν ἐφαρμόζονται αἱ ἀνωτέρω διατάξεις, ἡ δὲ παῦσις τοῦ φύλλου ἀπαγγέλλεται ἐπίσης παρὰ τοῦ δικαστικοῦ συμβουλίου*».

Εἰς μόνους τοὺς Ἕλληνας πολίτας ἀπονέμει τὸ Σύνταγμα τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκδίδειν ἐφημερίδας. Πρὸς ἄρσιν δὲ πάσης ἀμφιβολίας, ὀρθὸν εἶναι νὰ δηλωθῇ ῥητῶς, ὅτι δὲν ἔχουσιν αὐτὸ οἱ στερηθέντες τῶν πολιτικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων. Οὕτω τὸ σχετικὸν ἐδάφιον συμπληροῦται ὡς ἔπεται (ὡς ἐδάφιον γ').

«*Εἰς μόνον πολίτας Ἕλληνας, ἀπολαύοντας τῶν πολιτικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων, ἐπιτρέπεται ἡ ἔκδοσις ἐφημερίδων*».

Ἐνῶ εἰς τὰ τοῦ δημοσίου βίου ὁ ὑπὸ τοῦ Τύπου ἀσκούμενος ἔλεγχος ἀποτελεῖ τὴν μεγίστην ἐγγύησιν διὰ τε τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ πολιτεύματος, τὴν τήρησιν τῶν νόμων καὶ τὴν ὑπὸ τῶν καθεστηκυῶν ἀρχῶν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν, διὸ καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ κηρύσσεται κατὰ πάσης διατάξεως ὅπως ὅποτε περιοριστικῆς τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐλέγχου, εἶνε βέβαιον ἐξ ἐτέρου, ὅτι ὁσάκις τὰ πλήγματα τοῦ Τύπου στρέφονται ἐναντίον τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου, ὁ προσβαλλόμενος καταφανῶς μειονεκτεῖ ἀπέναντι

τῆς δυνάμεως τοῦ Τύπου καὶ δυστυχήματα πολλάκις ἀνεπανόρθωτα προκύπτουσιν ἀτόμων καὶ οἰκογενειῶν. Ἐντεῦθεν ὁμοφώνως ἐπίσης ἡ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ, ὅτι δεόν νὰ χορηγηθῇ ἰσχυροτέρα προστασία κατὰ τῶν τοιούτων παρεκτροπῶν τοῦ Τύπου, σκόπιμον δὲ μέσον ἐπὶ τούτῳ ἐνέκρινε τὸ μὲν τὴν ἀπόλυτον εὐθύνην ἐπὶ ἀποζημιώσει, τὸ δὲ τὴν καὶ ἀλλαχοῦ ἤδη εἰσαχθεῖσαν ἱκανοποίησιν, διὰ τῆς ἐξῆς προσθέτου διατάξεως ἐν ἄρθρῳ 14 (ἐδάφ. δ').):

«Ὅτε ἐκδότης ἐφημερίδος καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐπιληψίμου δημοσιεύματος, ἀναφερομένου εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, πλὴν τῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐπιβαλλομένης ποινῆς, εἰσὶν ἀείποτε ἀσικῶς καὶ ἀλληλεγγύως ὑπεύθυνοι εἰς πλήρη ἀνόρθωσιν πάσης προσγενομένης ζημίας καὶ εἰς ἱκανοποίησιν τοῦ παθόντος διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὀριζομένου κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, οὐδέποτε δ' ἐλάσσονος τῶν δραχμῶν διακοσίων».

Η'

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 16 ἡ Ἐπιτροπὴ εἶνε ἀπολύτως σύμφωνος πρὸς τὴν ἐκ τοῦ σχεδίου τῶν ἐξ Βουλευτῶν γενομένην τροποποίησιν, δι' ἧς ὀρίζεται ὅπως ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις ἔνθεν μὲν εἶνε ὑποχρεωτικὴ εἰς πάντας τοὺς πολίτας, ἐτέρωθεν δὲ, κατ' ἀντίστοιχον ὑποχρέωσιν, παρέχεται δωρεὰν ὑπὸ τοῦ Κράτους. Ἡ δευτέρα πρότασις περὶ συνεισφορᾶς τῶν Δήμων, ὁριστέας διὰ νόμου, ἐθεωρήθη ἀπαλειπτέα ὡς παρέλκουσα, διότι οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὸ δικαίωμα εἰς τὸ Κράτος νὰ νομοθετῇ, οἷους ἂν ἐγκρίνῃ ὅρους καὶ ἐπιβάλλη βάρη εἰς τοὺς δήμους ἢ ἄλλους τινὰς διοικητικούς ὁργανισμούς.

Ἀναμφισβήτητον ἐπίσης παραμένει ὅτι ἐκ τῶν κυριωτάτων καθηκόντων τῆς πολιτείας εἶνε οὐ μόνον ἡ γενικὴ ἐποπτεία τῆς παιδείας, ἀλλὰ καὶ ἡ παρ' αὐτῆς πρωτίστως δι' ἰδίων τοῦ Κράτους σχολείων παροχὴ καὶ τῆς μέσης καὶ τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως. Ἀπαλειφθείσης ὅμως τῆς περὶ ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως σχετικῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 16 τοῦ Συντάγματος, δὲν ὑποχρεοῦται ἡ πολιτεία καὶ εἰς δωρεὰν παροχὴν τῆς τοιαύτης ἐκπαιδεύσεως, δυναμένη νὰ ἐπιβάλλῃ ἢ ἐπιτρέψῃ, ἐν μέτρῳ πάντοτε, τὴν ἀπότισιν διδάκτρων. Ἔτερον δὲ καθήκον παρομαρτεῖ ἀναποδράστως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τῇ πολιτείᾳ, ὅπως μεριμνήσῃ ἐν ταύτῃ καὶ περὶ προστασίας τῶν ἐξαιρετικῶν παρουσιαζόντων ἰδιοφυῶν καὶ ἐπίδοσιν εἰς τὰ γράμματα ἀπόρων μαθητῶν, διὰ συστηματικῆς χορηγίας ὑποτροφῶν κατόπιν διαγωνισμοῦ κλπ.

Ἐν τούτοις ἡ γενικὴ μνεία τῆς ἐποπτείας, ἣν τὸ Κράτος δι-

καιοῦται καὶ ὀφείλει νὰ ἀσκῇ ἐπὶ πάσης ἐκπαιδεύσεως ἐκρίθη οὐχὶ ἄσκοπον νὰ ἀναγραφῇ καὶ ἐν τῷ Συντάγματι.

Τὸ β' δ' ἐδάφιον, τὸ ἀφορῶν εἰς τὰ ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, διευπλώθη κατὰ τρόπον περιορίζοντα τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς ἰδιώτας ἢ νομικὰ πρόσωπα τῆς ἡμεδαπῆς. Οὕτω τὸ ὅλον ἄρθρον διαρρυθμίζεται ὡς ἐξῆς:

«Ἡ ἐκπαίδευσις διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τῆς πολιτείας.»

«Ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις εἶναι δι' ἅπαντας ὑποχρεωτικὴ, παρέχεται δὲ δωρεὰν ὑπὸ τοῦ Κράτους.»

«Ἐπιτρέπεται εἰς ἰδιώτας καὶ εἰς νομικὰ πρόσωπα ἢ ἱδρύσεις ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, λειτουργούντων κατὰ τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.»

Θ'.

Μακρὰ διεξήχθη ἐν τῇ ἐπιτροπῇ συζήτησις καὶ διαμοιβὴ γνώμων ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ Συντάγματος, καθ' ὅλα αὐτοῦ τὰ σημεῖα διερευνηθέντος. Τῆς ἐργασίας δὲ ταύτης ἀπόρροια ὑπῆρξαν τὰ ἐφεξῆς συμπεράσματα:

Ὁ ἐν τῷ ἰσχύοντι Συντάγματι ὅρος «δημοσία ἀνάγκη» ἐθεωρήθη δικτηρητέος, προκριθεὶς τοῦ ἐν τῷ σχεδίῳ τῶν ἐξ Βουλευτῶν ἀναγραφομένου καὶ παρὰ πολλῶν μελῶν ὑποστηριχθέντος ἐν τῇ ἐπιτροπῇ «τῆς δημοσίας ὠφελείας.» Καὶ τοῦτο διότι, κατὰ τὴν γνώμην τῆς πλειοψηφίας, οὐδέτερος μὲν τῶν ὅρων τούτων ἀποδίδωσιν ἐπακριβῶς τὸν γαλλικὸν «utilité publique», ἡ αὐτὴ δὲ ἐννοία ἐκφράζεται δι' ἀμφοτέρων καὶ οὕτως ἀνέκαθεν ἡρμηνεύθη παρ' ἡμῖν ἡ συνταγματικὴ διάταξις, ὡς ἐπιτρέπουσα τὴν κατάληψιν ἰδιωτικῶν κτημάτων πρὸς ὁδοποιῖαν καὶ ἄλλα κοινῶς χρήσιμα ἔργα. Ἐντεῦθεν ἀλυσιτελῆς ἐκρίθη καὶ ἡ μεταβολὴ τοῦ ὑπάρχοντος ὅρου, μὴ προκειμένου περὶ οὐσιαστικῆς μεταρρυθμίσεως τῆς διατάξεως.

Ἡ διὰ τοῦ σχεδίου τῶν ἐξ Βουλευτῶν προτεινομένη ἑτέρα προσθήκη περὶ ἀμέσου καταβολῆς τῆς διοικητικῶς καθοριζομένης ἀποζημιώσεως εἶναι βεβαίως καθ' ἐαυτὴν ἐπιδοκιμαστέα, ὅτε τείνουσα εἰς σχετικὴν προστασίαν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἰδιοκτήτου, καθ' ὅς περιπτώσεις λόγῳ κατεπείγοντος χωρεῖ διοικητικὴ ἐκτίμησις τῆς ἰδιοκτησίας, προβαίνει δὲ ἀμέσως ἢ κατάληψις, θεωρουμένου ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ ἰδιοκτήτου μετατρέπεται εἰς ἐνοχικὴν ἀπαίτησιν ἐπὶ τοῦ τιμήματος, ὅπερ κατὰ τὸ ὁρισθὲν μέτρον κατατίθεται εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, παραπέμπεται δὲ ὁ δικαιούχος

εἰς τὴν διὰ τῶν δικαστηρίων διεκδίκησιν τῶν ἀξιώσεων του· ἐν ταυτῇ ὅμως, κατὰ πρακτικὴν προφανῶς σόλοιον, ἡ πολιτεία ἀρνεῖται αὐτῇ τὴν καταβολὴν καὶ τοῦ ὀρισθέντος μέρους τῆς ἀποζημιώσεως, ἂν μὴ δηλώσῃ καὶ ἀποδοχὴν τῆς γενομένης ἐκτιμῆσεως καὶ παραιτηθῇ τῆς ἐπὶ πλέον ἀξιώσεως.

Ὅθεν ἡ πρόνοια αὕτη γενικῶς ἐκρίθη ἀνεπαρκής, ἅτε μίαν μόνον περίπτωσιν καὶ ταύτην ἀτελῶς θεραπεύουσα.

Ὁμοφώνως δὲ σχεδὸν ἡ ἐπιτροπὴ (πλὴν ἑνὸς μέλους) ἐδέξατο ἀναγραφτέας ἐν τῇ Συντάγματι τὰς ἐξῆς δύο ἐγγυήσεις· α') τὸν διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ εἴτε ὀριστικὸν εἴτε προσωρινὸν καθορισμὸν τῆς ἀποζημιώσεως, παρ' ἀρχῆς δικαστικῆς, κατ' εἰδικὴν νόμιμον διαδικασίαν, ὅσον ἔνεστι συνοπτικὴν, ἀποφαινομένης· β') τὴν πρὸ πάσης καταλήψεως πραγματικὴν παροχὴν τῇ δικαιούχῃ τῆς κατὰ τὸν ἄνω τρόπον, ἔστω καὶ προσωρινῶς, ὀριζομένης ἀποζημιώσεως, διαφυλαττομένου, ὡς εἰκός, αὐτῇ τοῦ δικαιώματος, ὅπως ἐπιδιώξῃ τὴν ἀπόληψιν μείζονος ἀποζημιώσεως διὰ τοῦ ὀριστικοῦ δικαστικοῦ καθορισμοῦ.

Ὁ διαφωνῶν Βουλευτὴς Μεσσηνίας κ. Χ. Δικαῖος φρονεῖ προτιμητέον νὰ διατηρηθῇ μὲν ἡ διαιτητικὴ διαδικασία διὰ τὸ κατεπεῖγον, προστεθῇ δὲ καὶ ἐν αὐτῇ σύμπραξις ἀντιπροσώπου τοῦ δικαιούχου, οὗτινος καταλαμβάνεται ἡ ιδιοκτησία.

Κατὰ τὴν κρατήσαν ἐπίσης παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ γνώμην, ἡ τοῦ ἀρθροῦ 17 προστασία παρέμεινε περιοριζομένη εἰς τὴν ιδιοκτησίαν ἀκινήτων καὶ κινητῶν, ἀπεκρούσθη δὲ ἡ ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐτέρων μελῶν αὐτῆς προταθεῖσα ἐπέκτασις διὰ μετατροπῆς τοῦ ὅρου τούτου εἰς περιουσίαν γενικῶς, ἥτοι ἐπὶ προστασίᾳ παντὸς κεκτημένου δικαιώματος, διότι ἐπισηφάλη καὶ μὴ συνάδουσα πρὸς τὰ γενικῶς κρατοῦντα ἐκρίθη ἡ ἐφαρμογὴ τοιοῦτου κανόνος ἐπὶ ἐνοχικῶν δικαιωμάτων.

Διὰ τοῦ ὅρου δὲ ιδιοκτησία δηλοῦται ἀναμφερῶς τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος, κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου διδόμενον χαρακτηρισμὸν αὐτοῦ μετὰ τῶν παρομαρτουσῶν αὐτῇ νομίμων ἐξουσιῶν χρήσεως, καρπώσεως κλπ., οὐδέποτε δ' ἐθεωρήθησαν ἀντιβαίνοντες εἰς τὴν Συνταγματικὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 17 οἱ γενικοὶ νόμιμοι περιορισμοὶ τῆς κυριότητος.

Τούτων ἕνεκεν ἡ Ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως ἔκρινεν ἀπαλειπτέαν καὶ τὴν ἐν τῇ σχεδίᾳ τῶν ἐξ βουλευτῶν δευτέραν παράγραφον, τὴν παραπέμπουσαν εἰς εἰδικοὺς νόμους περὶ μεταλλείων, ὀρυχείων, ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν καὶ λαματικῶν ὑδάτων· οὐ μόνον δὲ διότι τὰ περὶ τούτων ἀνάγονται, ὡς εἴρηται, εἰς τὸ ἀστικὸν δίκαιον, τὸ ρυθμίζον τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος κατὰ τε τὴν ἑκτασιν καὶ τὰ

λοιπὰ συνιστῶντα αὐτὸ στοιχεῖα, ἀλλὰ καὶ προσθέτως, διότι ἡ ἐκ τῶν ὑστέρων ὑπὸ τοῦ Συντάγματος κύρωσις προϋπαρχόντων ἤδη νόμων, οἱ οἱ περὶ μεταλλείων κλπ. ἡδύνατο νὰ δώσῃ λαβὴν εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι ἀντισυνταγματικῶς μέχρι τοῦδε ὑφίσταντο.

Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ἀπορριπτέα ἐθεωρήθη καὶ ἡ διὰ τῆς ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου 1911 προτάσεως πολλῶν βουλευτῶν ὑποδειχθεῖσα προσθήκη περὶ εἰδικοῦ νόμου, μέλλοντος νὰ ρυθμίσῃ τὰ ἀπαλλοτριώσεως μεγάλων κτημάτων πρὸς δημιουργίαν μικρῶν ἐν αὐτοῖς ιδιοκτησιῶν, ὡς μὴ ἔχουσα θέσιν ἐν τῇ Συντάγματι, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὡς κριτήριον δέον νὰ ἀναγραφῇ μόνον ὁ ἀνωτέρω γενικὸς κανὼν τοῦ ἐπιτρεπτοῦ τῆς ἀπαλλοτριώσεως διὰ δημοσίαν ἀνάγκην. Ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει δὲ τοῦ μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς βουλευτοῦ Λαρίσης κ. Α. Σλήμαν, εἰς ὃν ὁ κανὼν οὗτος συμπεριλαμβάνη ἡ ἐπιτρέπη τὴν ἐπὶ τῇ ἀνωτέρω σκοπῇ ἀπαλλοτριώσιν, ὁ Εἰσηγητῆς παρετήρησεν ὅτι κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἀφοῦ ὁ καθορισμὸς τῆς δημοσίας ἀνάγκης κατὰ τὴν Συνταγματικὴν ταύτην διάταξιν ἀνατίθεται ῥητῶς εἰς τὸν νόμον, εἶναι δυνατὴ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀπαλλοτριώσεως πρὸς τὸν ἐκτεθέντα σκοπὸν, εἰς ὃν καὶ ἐφ' ὅσον ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἤθελε κρίνει τὴν πλήρωσιν αὐτοῦ ὡς ἔργον δημοσίας ἀνάγκης καὶ τοιοῦτο ἤθελε διὰ νόμου χαρακτηρίσει τοῦτο. Πρὸς τὴν γνώμην ταύτην συνεφώνησαν καὶ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς οἱ βουλευταὶ κ. κ. Στέφ. Δραγούμης, Κ. Ζαβιτζιάνος, Σπυρ. Λάσκαρης, Εὐστρ. Κουλουμβάκης, Θ. Κουτούπης, Παν. Ἀραβαντινός, Θρασ. Πετμεζᾶς, Α. Μιχαλακόπουλος, Ι. Ἀθανασάκης, Δ. Καλλέργης, Ἰω. Χρυσοβελώνης, Ἀγ. Σλήμαν, Ι. Μάνος, Γ. Πολίτης, Ἀλ. Διομήδης καὶ Ἀθ. Τριγώνης, διαφωνούντων τῶν βουλευτῶν κ. κ. Χ. Βοζίκη, Ἰω. Τσιριμώκου, Α. Ρούφου, Π. Λαγοπάτη, Γ. Ἀβέρωφ καὶ Τιμ. Ἡλιοπούλου, οἵτινες φρονοῦσιν, ὅτι ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὅρου «δημοσία ἀνάγκη» ἡ «ὠφέλεια» περιλαμβάνεται ἄμεσος καὶ βεβαία ὠφέλεια, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ἔμμεσος ὠφέλεια τῆς πολιτείας, δὲν ἀποτελεῖ δὲ ἄμεσον καὶ βεβαίαν ὠφέλειαν τῆς πολιτείας ἡ ἀφαίρεσις τῆς ιδιοκτησίας ιδιώτου, διὰ νὰ δοθῇ εἰς ἄλλους ιδιώτας διότι οὕτω θ' ἀνεγνωρίζετο ὁμᾶς πολιτῶν ἀπολαύουσα μείζονος προστασίας ἀπέναντι ἄλλων ἐν τῇ δικαίᾳ τῆς ιδιοκτησίας. Ὁ δὲ κ. Ἀθανασάκης παρατηρεῖ ὅτι διὰ τῆς ἀνωτέρω πρώτης ὁμοφώνου ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς ἀνεγνωρίσθη ἡδη, ὅτι δὲν πρόκειται σήμερον ἡ Ἐπιτροπὴ ν' ἀποφανθῇ γνώμην περὶ τῆς εἰδικῆς περιπτώσεως τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ κτημάτων. Κατ' ἀκολουθίαν διὰ τῆς ἀνωτέρω γνώμης τῆς πλειονοψηφίας κατ' ἀρχὴν ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεφάνθη, ὅτι εἰς τὴν Νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἀπό-

κείται νὰ καθορίσῃ τὴν δημοσίαν ἀνάγκην ἀναλόγως τῶν πραγματικῶν γεγονότων. Ἐὰν δὲ ἐκαλεῖτο αὐτὸς νὰ ἐκφέρῃ νομοθετικὴν γνώμην ἐπὶ τῆς συγκεκριμένης περιπτώσεως, θὰ συνεφώνει πρὸς τὴν γνώμην τῆς μειονοφηφίας, χωρὶς νὰ ἀμφισβητῇ τὸ συνταγματικὸν δικαίωμα τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ν' ἀποφανθῇ ἀντιθέτως. Ἡρνήθη δὲ γνώμην ὁ κ. Χ. Δικαῖος.

Κατὰ ταῦτα ἡ προτεινομένη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς διατύπωσις τοῦ ἀρθροῦ 17 ἔχει ὥδε:

«Οὐδεὶς στερεῖται τῆς ιδιοκτησίας αὐτοῦ, εἰμὴ διὰ δημοσίαν ἀνάγκην προσηκόντως ἀποδεδειγμένην, ὅτε καὶ ὅπως ὁ νόμος διατάσσει, πάντοτε δὲ προηγουμένης ἀποζημιώσεως. Ἡ ἀποζημίωσις ὁρίζεται πάντοτε διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ. Ἐν περιπτώσει δ' ἐπειγούσῃ δύναται καὶ προσωρινῶς νὰ ὁρισθῇ δικαστικῶς μετ' ἀκρόασιν ἢ πρόσκλησιν τοῦ δικαιούχου. Πρὸ τῆς καταβολῆς τῆς ὁριστικῆς ἢ προσωρινῆς ὁρισθείσης ἀποζημιώσεως διατηροῦνται ἀκέραια πάντα τὰ δικαιώματα τοῦ ιδιοκτήτου, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς καταλήψεως».

Ἐν τέλει ὁ Βουλευτὴς Κερκύρας κ. Κ. Ζαβιτζιάνος ὑπέδειξεν, ὅτι βεβαίως ἐν τῷ ὅρῳ «ιδιοκτησία», τῷ ἀναγραφόμενῳ ἐν τῷ Συντάγματι δὲν περιλαμβάνονται παροχαὶ φύσεως καθαρῶς τιμαριωτικῆς, ὁ διακανονισμὸς τῶν ὁποίων ἀφίεται, ὡς μέχρι τοῦδε, εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Ἡ Ἐπιτροπὴ δὲ ὁμοφώνως συνετάχθη πρὸς τὴν γνώμην ταύτην.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 14 Φεβρουαρίου 1911.

Ὁ Πρόεδρος
ΣΤ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

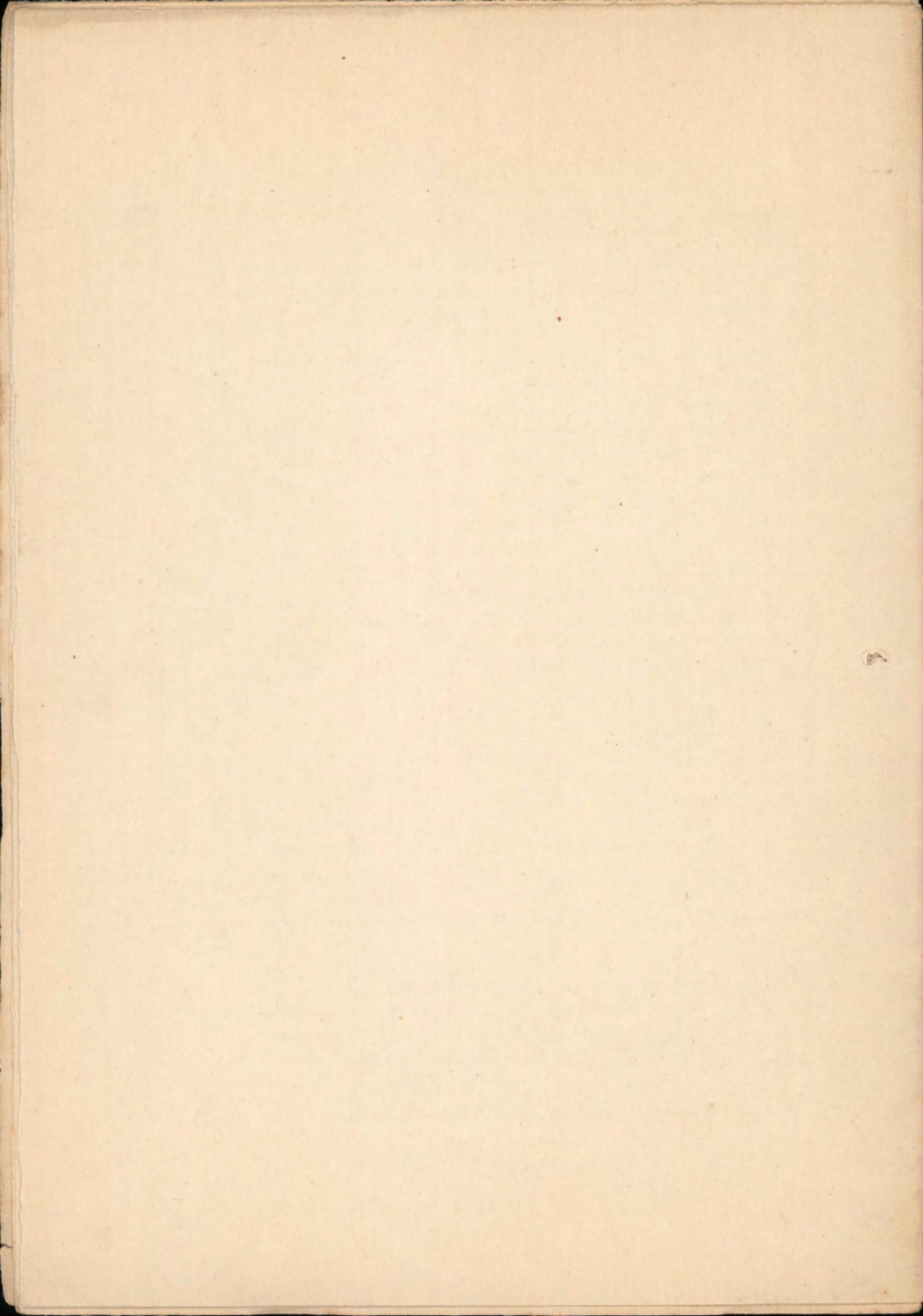
Ὁ Εἰσηγητὴς
Κ. Δ. ΡΑΚΤΙΒΑΝ

Ὁ Γραμματεὺς
Κ. Σ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ

Τὰ μέλη

Χ. Βοζίκης, Α. Σ. Μιχαλακόπουλος, Ι. Χρυσοθελάκης, Θρ. Γ. Πετμεζῆς, Ι. Ἀθανασάκης, Π. Ἀραβαντινός, Τ. Ε. Ἡλιόπουλος, Ι. Πολίτης, Ι. Δ. Τσίριτωκος, Ι. Μάνος, Χ. Δικαῖος, Κ. Β. Δεμερτζῆς, Ἀλ. Διομήδης, Ἀγαμέμνων Σελῆμαν, Ἀθαν. Τριγώνης.

Κ. Α. Γούλας, Γ. Ἀλφίδης, κ. κ. κ. κ. κ. κ.

Β' ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Συνεχίζουσα τὸ ἔργον αὐτῆς ἡ Ἐπιτροπὴ λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλλῃ πρὸς τὴν Βουλὴν τὴν ἐαυτῆς ἐκθεσὶν ἐπὶ τῶν ἐφεξῆς Συνταγματικῶν διατάξεων, αἵτινες ἀπετέλεσαν ἀντικείμενον σκέψεων καὶ προτάσεων ἐπ' ἀναθεωρήσει.

«Περὶ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων»

Ἄρθρον 18.

Ἐκ τῶν ὑπολειφθέντων ἄρθρων τοῦ περὶ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων κεφαλαίου τοῦ Συντάγματος ἀπησχόλησε τὴν Ἐπιτροπὴν ἰδίᾳ τὸ ἄρθρ. 18 κατὰ τὸ γ' αὐτοῦ ἐδάφιον, φέρον ὅτι «ἡ θανατικὴ ποινὴ ἐπὶ πολιτικῶν ἐγκλημάτων ἐκτὸς τῶν συνθέτων καταργεῖται» ἕνεκα τῶν ἀμφιβολιῶν, αἵτινες ἠγέρθησαν παρ' ἡμῖν περὶ τε τῆς ἐννοίας τῶν συνθέτων πολιτικῶν ἀδικημάτων καὶ περὶ τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς ἐκεῖ, ἔνθα ἀπηγγέλλετο πρῶτην ἢ τοῦ θανάτου, μὴ ἀντικατασταθεῖσα δι' ἐτέρας τινός.

Καὶ ὥς πρὸς μὲν τὸ πρῶτον ἡ Ἐπιτροπὴ ἀναφερομένη εἰς ὅσα καὶ ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ἁρθρου 6 ἐκθέσει αὐτῆς διέλαθεν, ἔκρινεν αὐτῆς ὅτι, τὸ ζήτημα δέον ν' ἀφεθῇ εἰς τὴν νομοθεσίαν, παραδεχομένη ἐν ταύτῃ ὡς ἀναμφισβήτητον (μηδέποτε ἄλλως τε διαφιλονεικηθὲν), ὅτι κατὰ τοὺς περὶ συρροῆς ἀδικημάτων κανόνας τοῦ ποινικοῦ νόμου τότε μόνον δύναται ἐπὶ συνθέτων πολιτικῶν ἐγκλημάτων νὰ ἐπιβληθῇ θανατικὴ ποινὴ, ὡσάκως ταύτην ἐπισύρει καθ' ἑαυτὸ τὸ ἐν τῇ συνθέτῃ ἐνυπάρχον κοινὸν ἀδίκημα, οὕτως ὥστε ἡ διάταξις τοῦ ἁρθρου τούτου λέγει τι αὐτονόητον καὶ ἐκ τῶν γενικῶν κανόνων τοῦ ποινικοῦ δικαίου συνεπόμενον.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ ἕτερον ζήτημα, τὸ προκύπτον ἐκ τῆς καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἔργον τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας εἶναι ἡ εἰσαγωγὴ νέων ποινικῶν διατάξεων, προσαρμολογούμενων πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τιθέμενα ὅρια, ἀναγραφουσῶν τουτέστι ποινὰς ἄλλας παρὰ τὴν τοῦ θανάτου. Προσῆκον μάλιστα καὶ ἐπιβεβλημένον θεωρεῖ ἡ Ἐπιτροπὴ, ἵνα καὶ ἡ ὅλη ἐπὶ τοῦ προκειμένου νομοθεσία ἀναθεωρηθῇ, μεταρρυθ-

μιζομένων τῶν ἀναγεγραμμένων ὑπεράγαν αὐστηρῶν ποινῶν, κατὰ μέτρον μᾶλλον συνᾶδον πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς καὶ τὰς κρατούσας φιλελευθέρους ιδέας.

Ἐκ τῶν λόγων τούτων ἡ Ἐπιτροπὴ κατέληξεν, ὅπως ἀφ᾽ ἡσυχίας ἀμετάβλητον τὴν διάταξιν.

«Περὶ συντάξεως τῆς Πολιτείας»

Ἐν τῷ μέρει τούτῳ τῆς ἐργασίας αὐτῆς ἡ Ἐπιτροπὴ ἔκρινε προσήκον νὰ ἐπιληφθῇ καὶ τοῦ ζητήματος τῆς ιδρύσεως δευτέρας Βουλῆς ἢ Γερουσίας, ἣν ἱκανῶς μεγάλη μερὶς τῶν παρ' ἡμῖν πολιτειολόγων θεωρεῖ ὡς μέλλουσας νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν εὐρυθμοτέραν λειτουργίαν τοῦ Πολιτεύματος.

Μετὰ μακρὰν καὶ ἐμπεριστατωμένην συζήτησιν ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπέκρουσε μὲν τὴν ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς προβληθεῖσαν περὶ ἀπαραδέκτου πρότασιν (κατὰ πλειονοψηφίαν), δεξαμένη δὲ τὴν εἰσαγωγὴν δευτέρας Βουλῆς αἰρετῆς δὲν ἄλλοι οἱ τὰς βάσεις τοῦ ἡμετέρου Πολιτεύματος, οὐδὲ τὸν χαρακτήρα αὐτοῦ ὡς κοινοβουλευτικοῦ, καθόσον τὸ ἐν ἰσχύϊ Σύνταγμα δύο κύρια ὄργανα φέρει, τὸν Βασιλέα καὶ τὴν Ἐθνικὴν Ἀντιπροσωπείαν, ἀναδεικνυομένην διὰ τῆς ψήφου τοῦ Λαοῦ, προκειμένου δὲ περὶ μεταβολῆς περὶ τὴν συγκρότησιν μόνον τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ σώματος, τοῦ μὲν Βασιλέως τὰ δικαιώματα κατ' οὐδὲν θίγονται, ἢ κατὰ διάφορον δὲ τρόπον συγκρότησις τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας, ἐπὶ τῇ αὐτῇ πάντοτε βάσει τῆς Λαϊκῆς ψήφου, δὲν ἀποτελεῖ θεμελιώδη μεταβολὴν τῆς μορφῆς τοῦ πολιτεύματος.

Ἐπὶ τῆς οὐσίας δὲ ἡ Ἐπιτροπὴ εὗρέθη ἐν ἰσοψηφίᾳ, δι' ἣς κατ' ἀκολουθίαν ἀπέρριψε τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀναθεώρησιν τοῦ πολιτεύματος, ἀνέβαλε δέ, ἵνα κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ 107 ἄρθρου ἐξετάσῃ, ἐὰν θὰ ἦτο σκόπιμος ἡ ἀναγραφὴ ἰδίας διατάξεως, καθιστώσης εὐχερεστέραν ἐν τῷ μέλλοντι τὴν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀναθεωρητικὴν ἐργασίαν.

Ἡ τελικὴ ἀπόφασις ἀπόκειται, ὡς εἰκός, εἰς τὴν ψήφον τῆς Βουλῆς ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἐπεφυλάχθησαν ν' ἀναπτύξωσιν εὐρύτερον τὰς ἐκατέρωθεν γνώμας αὐτῶν τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐν συνόψει δὲ οἱ μὲν κυριώτεροι λόγοι, οἱ ὑπὲρ τῆς παραδοχῆς δευτέρας Βουλῆς προβληθέντες, εἰσὶ περίπου οἱ ἑξῆς:

Ἡ δευτέρα Βουλὴ ἀποβλέπει εἰς τὴν ὑπὸ δύο διακεκριμέ-

νων σωμάτων ψήφισιν τῶν νόμων πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀρτιωτέρας αὐτῶν καταρτίσεως, ἐν τούτῳ δὲ χρησιμωτάτην καταδεικνύει ταύτην παρ' ἡμῖν ἢ πείρα τῶν τελευταίων ἰδίως δεκαετηρίδων, καθ' ἃς νομοσχέδια συντάσσονται προχείρως, ἐπιψηφίζονται, τροχάδην τροπολογοῦνται δὲ κατὰ πᾶσαν ἀνάγκη, εἰς τρόπον ὥστε πλειστάκις ἢ δὲν ὑπάρχει ἢ αἴρεται πᾶσα συνοχὴ, ἐπιστημονικὴ διασκευὴ καὶ προσαρμολὸγῃς αὐτῶν πρὸς τὴν κειμένην νομοθεσίαν.

Ἡ Δευτέρα Βουλὴ ἀποτελεῖ προσέτι ἀντιστάθμισμα κατὰ τῶν ὑπερβασίων τῆς Λαϊκῆς δυνάμεως, ὡς καὶ τῶν ἐνδεχομένων τοιούτων τοῦ Μοναρχικοῦ παράγοντος, καὶ εἶναι οἷον ἀσφαλιστικὴ δικλὴς, ἀποσοβοῦσα ἢ μειοῦσα τὰς μεταξὺ Ἐθνικῆς Ἀντιπροσωπείας καὶ τοῦ Στέμματος δυνατὰς συγκρούσεις. Τοιαῦται ἀληθῶς, ἀλλὰ καὶ ἀτυχῶς, δὲν παρουσιάσθησαν ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τῆς κρατούσης Δυναστείας, διότι ἡ ὑποχώρησις τοῦ Στέμματος ἀπεσῶν μὲν συγκρούσεις Στέμματος καὶ Λαϊκῆς Ἀντιπροσωπείας, διεμέμφου ὅμως ἀκουσίως παντοδυναμίαν τοῦ Δήμου, συγκεντρουμένην ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἐκάστοτε Πρωθυπουργοῦ. Οὐδὲ ἀπέχουσι πολὺ οἱ χρόνοι, καθ' οὓς νόμοι ἀποκεντρωτικοί, νόμοι ἐξασφαλίσεως τοῦ ἀνεπηρέαστου τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς δι' ἀμεταθέτου, νόμοι ὑπαλληλικῆς ὁργανώσεως τιθέμενοι ὑπὸ τοῦ ἐνδὸς Πρωθυπουργοῦ κατηργούντο ὑπὸ τοῦ διαδόχου του. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ κατὰ τὸ παρελθόν, Ἑλλάδι ἱστορία τῆς Γερουσίας, καίπερ τὴν καταγωγὴν ἐλθούσης ἐξ ἀπολύτου δικαιώματος ἐκλογῆς τοῦ Βασιλέως ἐν παρέχει ἀπόδειξιν τῆς χρησιμότητος δευτέρας Βουλῆς πρὸς ἀντίδρασιν κατὰ τῶν ἐπὶ τῶν Λαϊκῶν δικαιωμάτων πιέσεων τῆς Βασιλείας. Πλὴν τούτου ἡ δευτέρα Βουλὴ, ὡς παρατηρεῖ ὁ Sismondi ἐμποδίζει τὴν τελείαν ἐκμηδένισιν ὕγιους τινος γνώμης τῆς μειοψηφίας, διότι ἡ πλειονοψηφία δὲν δύναται νὰ παρίδῃ τὴν ἠθικὴν δύναμιν τῆς μειοψηφίας, ὅταν ὑπάρχῃ ἐν τῇ συνειδήσει αὐτῆς ὁ φόβος ὅτι ἡ ἀπόφασις αὐτῆς ἐνδέχεται νὰ μεταρρυθμισθῇ ὑπὸ τῆς δευτέρας Βουλῆς, ἥτις ἐν περιπτώσει τοιαύτης συγκρούσεως θέλει ἔχει ὑπὲρ ἑαυτῆς καὶ τὴν δημοσίαν γνώμην.

Ἀλλὰ χρησιμωτάτη παρίσταται ἡ δευτέρα Βουλὴ καὶ πρὸς πρόληψιν ἢ μετριασμόν τῆς ἐπὶ τὴν κρίσιν τῆς μιᾶς νομοθετικῆς ἐξουσίας ἐπηρείας προσκαίρων Λαϊκῶν παθῶν ἢ ἐξεγέρσεων, ὑπὸ τῶν ἐπιδιωκόντων τὴν ἀρχὴν προσώπων διεγειρομένων ἢ ὑποδαυλιζομένων. Διὸ δικαίως ὁ πολὺς Constant λέγει ὅτι Ἑθὺν ἔχοντα μίαν μόνον νομοθετικὴν Συνέλευσιν σχεδὸν ἀπολλύσι τὴν ἑαυτῶν ἐλευθερίαν, διοικούμενα σχεδὸν τυραννι-

κῶς ἀπὸ μόνα τὰ πρόσωπα τὰ χειριζόμενα τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Οἱ διαπρεπέστεροι δὲ πολιτικοὶ καὶ Συνταγματολόγοι εἶνε ἔνθεροι συνήγοροι τῆς ἀνάγκης δευτέρας Βουλῆς : ὁ Σαρίπολος, ὁ Διομήδης Κυριακός, ὁ Ἰω. Ἀραβαντινός, ὁ Νικόλ. Δραγούμης παρ' ἡμῖν, οἱ Brunialti, Coucheval Claryny, Frank, de Laveleye. Constant, Luigi Palm. Balbo, Arcoleo, Tocqueville, Thiers, Δέων Γαμβέττας Stubbs, Kent, Desplaces, Esmein, Duguit, μετὰ πλείστων ἄλλων, καὶ σχεδὸν, ὡς παρατηρεῖ ὁ Brunialti, ἐξαίρεσιν σπανίαν ἀποτελοῦσι σήμερον οἱ ὑποστηρίζοντες τὸ ἐνιαῖον τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος.

Ἡ ἀνάγκη τῆς ὑπάρξεως δύο πολιτικῶν σωμάτων ἐπιμαρτυρεῖται καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας, ἀναγνωριζομένη ἤδη ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης Ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος. Σήμερον δὲ πάντα σχεδὸν τὰ Κράτη, ἐκτὸς σπανιωτάτων ἐξαιρέσεων, τὰ κυβερνώμενα ὑπὸ πολίτευμα Συνταγματικόν, αὕτη αὕτη ἡ δημοκρατομένη Γαλλία καὶ πᾶσαι σχεδὸν αἱ Δημοκρατίαι τῆς Ἀμερικῆς ἔχουσι δύο σώματα νομοθετικά. Χαρακτηριστικὰ δὲ τῶν πολλῶν εἶναι τὰ ἐξῆς : τὸ μὲν ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρον 73 τοῦ Νορβηγικοῦ Συντάγματος ἐπὶ τοσοῦτον ἀνεγνωρίσθη ἡ χρησιμότης τῆς ὑπάρξεως δύο νομοθετικῶν σωμάτων, ὥστε αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἐκλεγόμενοι ἀντιπρόσωποι τοῦ Λαοῦ ἐκλέγουσι τὸ ἐν τέταρτον ἐξ ἑαυτῶν διὰ νὰ ἀποτελέσῃ τὴν Δευτέραν Βουλὴν, τὸ δὲ ὅτι καὶ τὰ μικρότατα τὰ Κράτη τῆς Ἀμερικῆς (Νεβάδα, κάτοικοι 45,000, Δακότα Ἀρκτική, κάτοικοι 183,000, Δακότα Νοτία 330,000, Δελαγέαρ 170,000 κλπ.) ὑπάρχουσι δύο Νομοθετικά Σώματα, ἐνῶ ἐτέρωθεν εἶναι βέβαιον, ὅτι οὔτε ἡ Ἑλλάς, οὔτε ἡ Σερβία, αἱ στερούμεναι δευτέρας Βουλῆς, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς πρότυπα κρατῶν καλῶς διεξαγόντων τὰς ἰδίας αὐτῶν ὑποθέσεις. Ἐν δὲ τῇ Ἰταλίᾳ, ὅπου τελευταίως ἀνεκινήθη τὸ ζήτημα τῆς Γερουσίας, ὡς καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, οὐδαμῶς ἐφιλονεικήθη τὸ χρήσιμον τῆς Δευτέρας Βουλῆς, ἀλλ' ἐπεκρίθη ὁ τρόπος τῆς συγκροτήσεως αὐτῆς.

Ἡ θεωρητικὴ ἀφ' ἐτέρου γνώμη τοῦ Bluntschli καὶ Mohl ὅτι εἰς μικρὰ κράτη δὲν εἶναι χρήσιμος ἡ Δευτέρα Βουλὴ, δὲν προσαρμόζεται εἰς Πολίτευμα οἷον τὸ ἡμέτερον, παρ' ὃ κατ' ἐξοχὴν ἐπικρατεῖ ὁ Λαϊκὸς παράγων καὶ ἐνθα ἀκριβῶς πρὸς πρόληψιν τῆς μέχρις ὀχλοκρατίας κατισχύσεως τοῦ Δήμου εἶνε ἐπιβεβλημένον τὸ ἀντίρροπον τῆς δευτέρας Βουλῆς, οὐδ' ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν Δευτέραν Βουλὴν αἵρετήν, οἷα πρέπει νὰ ᾔναι ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν γνώμην τῶν ὑποστηρίζοντων ταύτην μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐκ τρίτου δὲ ἡ θεωρητικὴ αὕτη γνώμη

εὐρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸ Συνταγματικὸν καθεστὼς τῶν πλείστων Γερμανικῶν Κρατῶν, καὶ τῶν μικροτέρων, ἀκολουθόντων τὸ σύστημα τῶν δύο Βουλῶν (Βαυαρία: κάτοικοι 6,500,000, Σαξωνία: 4,500,000, Βυρτεμβέργη: 2,200,000, Baden: 2,000,000, Hessen 1,500,000, Lübiec 120,000, Βρέμη: 250,000, Ἀμβούργον 900,000.).

Ἡ σύνθεσις τέλος τῆς Γερουσίας παρ' ἡμῖν γενήσεται κατὰ τρόπον ἐξασφαλίζοντα θέσιν εἰς πρόσωπα κατέχοντα ἡθικὴν, ἐπιστημονικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀξίαν, ἅτινα, ἐκλεγόμενα κατὰ διαστήματα μακρότερα, δὲν θὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπιδιώκωσι συνεχῶς, ἵνα προσεικοῖνται τὴν εὐμετάβολον εὐμένειαν τοῦ πολλοῦ πλήθους, — πρὸς ὃ ἦθελε δυσκόλως συμβιβάζεσθαι ὁ χαρακτήρ ἢ ἡ θέσις αὐτῶν — ῥυθμιζομένων τῶν περὶ τούτου κατὰ τὴν πείραν καὶ τὰ διδάγματα κρατῶν, πολιτευσομένων καθ' ὃν τρόπον καὶ τὸ ἡμέτερον, καὶ ἐπιδιωκομένης τῆς τελειοτέρας ἐκπροσωπήσεως τῶν ποικίλων κοινωνικῶν συμφερόντων καὶ ἀντιλήψεων, αἵτινες ἐν τῇ συγχρόνῳ Πολιτείᾳ ἐναργῶς ἤδη ἐκδηλοῦνται ἢ τείνουσι νὰ ἐμφανισθῶσιν.

Οἱ δὲ κατὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας ἀντιπαχθέντες λόγοι συνοφίζονται εἰς τοὺς ἐξῆς περίπου:

Ἡ Γερουσία, κατὰ τὴν φύσιν καὶ τὴν ἐννοίαν αὐτῆς, εἶνε ἀντιπρόσωπος τῆς ἐν τινι λαῷ ὑπαρχούσης ἀριστοκρατικῆς μειονοφηφίας καὶ ἐπομένως, διὰ νὰ λειτουργήσῃ εὐρύθμως, ἀπαιτεῖται κατ' οὐσίαν νὰ ἐδράζηται ἐπὶ στοιχείων, ἅτινα τὴν ἀριθμητικὴν μειονότητα ἐξισοῦσι διὰ δυνάμειος κοινωνικῆς, ἀντλούμενης εἴτε ἐκ καταγωγῆς εἴτε ἐκ κτήσεως. Κατ' ἀκολουθίαν, ἐφ' ὅσον ἡ σύνθεσις τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας δὲν παρουσιάζει ὁμαδικὰς διακρίσεις παγίων κοινωνικῶν τάξεων, ἡ κατάρτισις σώματος Γερουσίας ὅχι μόνον δὲν δικαιολογεῖται ἀπὸ τῆς βαθυτέρας ἀρχῆς, ἣτις ἤγαγεν εἰς τὸν διχασμὸν τῆς Λαϊκῆς ἀντιπροσωπείας, ἀλλὰ καὶ δὲν παρουσιάζει τὰ ἐχέγγυα, ὅτι εὐρύθμως θέλει λειτουργήσῃ ὁ Θεσμός, ἀφ' οὗ ἐλλείπουσι τὰ στοιχεῖα τῆς κοινωνικῆς δυνάμειος, ἅτινα θὰ ἠδύναντο νὰ ἐξισώσωσι τὴν ἀριθμητικὴν μειονότητα καὶ ἐπομένως ἐν πρώτῃ συγκρούσει τῶν δύο σωμάτων ἡ ἀριθμητικὴ μειονότης θέλει ἡττηθῇ καὶ ἀνατραπῇ.

Εἶνε βεβαίως ἀληθές, ὅτι ὁ διχασμὸς τῆς Λαϊκῆς ἀντιπροσωπείας εἰς δύο σώματα ἐξασφαλίζει τὴν ἀρτιωτέραν μελέτην τῶν νομοθετημάτων καὶ τὴν ἀποφυγὴν ἐσπευσμένων ἀποφάσεων, καὶ ὅτι ἐξασφαλίζει ἀπὸ τῶν ὑπερβασιῶν καὶ ἐκτροπῶν

τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας. Ἐπίσης δ' ἀληθές ἐστὶν ὅτι ἡ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ κοινοβουλευτικοῦ Πολιτεύματος μαρτυρεῖ πληθὺν παραδειγμάτων τοιούτων ὑπερβολῶν καὶ ἐκτροπῶν, αἵτινες κατέληξαν εἰς τὴν κατῆχυσιν κομματικῶν ἀντιλήψεων, ἀντιτιθεμένων εἰς τὸ γενικὸν συμφέρον. Ἀλλ' ἡ ἄρσις τῶν συνομολογουμένων τούτων ἀτόπων δύναται καὶ ἄνευ Γερουσίας νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ μέτρων ἐξασφαλίζοντων τὴν ὠριμωτέραν ἐπεξεργασίαν καὶ φήφισιν τῶν νόμων ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς συνετῆς διοργανώσεως α') τῆς ἀποκεντρώσεως τῶν ὑπαλλήλων, β') τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, γ') τῆς διαδικασίας τοῦ ἀμφισθητομένου διοικητικοῦ καὶ τέλος δ') διὰ τῆς διαπαιδαγωγήσεως τῆς ὑπαλληλίας.

Ἀπομένει ἡ ἑτέρα ὄψις τῆς λειτουργίας τῆς Γερουσίας, καθ' ἣν αὕτη ἐξασφαλίζει τὸ ἀπὸ τοῦ κομματικοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἄθικτον τοῦ Στέμματος. Ἡ ὄψις αὕτη εἶναι σπουδαία καὶ ἀληθὴς καὶ ἡ ἱστορία τῆς Γερουσίας ἐπὶ Ὅθωνος ἀποδεικνύει, ὅτι πράγματι ὑπαρχούσης Γερουσίας ἀπαμβλύνονται αἱ συγκρούσεις μεταξὺ Στέμματος καὶ Λαοῦ, καθόσον ἡ Γερουσία εἴτε καλύπτει τὸ Στέμμα ἀπέναντι τῶν Λαϊκῶν ἀξιώσεων εἴτε προασπίζει τὰς Λαϊκὰς ἐλευθερίας ἀπέναντι τῆς μετὰ τῶν Συμβούλων τοῦ Στέμματος τυχόν συνεργούσης κάτω Βουλῆς.

Θὰ ἡδυνάτο τις ὅμως νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι, ἐν ᾧ ἀφ' ἑνὸς ἡ πολιτικὴ καταιγὶς τοῦ 1862 συμπαρέσυρε καὶ τὸ Στέμμα καὶ τὴν κατ' αὐτοῦ ἀγωνισθεῖσαν Γερουσίαν, ἀφ' ἑτέρου καθ' ὅλην τὴν περίπου πεντηκονταετὴ βασιλείαν Γεωργίου τοῦ Α' σύγκρουσις σοβαρὰ μεταξὺ Στέμματος καὶ Λαοῦ δὲν ἐγένετο. Εἶναι ἀληθές, ὅτι κατὰ τὰς Κοινοβουλευτικὰς συζητήσεις ὑπῆρξαν οἱ θελήσαντες ν' ἀναμίξωσι τὸ Στέμμα εἰς τὰς κομματικὰς διαμάχας, ἀλλ' ἡ ὀρθόνοια καὶ ἡ πολιτικὴ ἀγωγὴ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ πρὸ παντὸς ἡ πολιτικὴ ὠριμότης τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀτομικὴν δεξιότητα τοῦ Βασιλέως ἀπέδειξαν κατὰ τὰς κρισιμωτέρας στιγμὰς περιτράνω, ὅτι παρήλθεν ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἐθεωρεῖτο ἐπιτετραμμένη ἡ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου ἀντιμετώπισις Λαοῦ καὶ Βασιλέως.

Ταῦτα πάντα λαμβάνων τις ὑπ' ὄψιν καὶ προσέτι ἔνθεν μὲν ὅτι πολιτικὸς φιλόσοφος, ὡς ὁ Mohl, θεωρεῖ ἐπιζημίαν τὴν σύστασιν ἄνω Βουλῆς διὰ μικρὰ κράτη, δὲ Bluntschli θεωρεῖ δεδικαιολογημένην τὴν ἀνυπαρξίαν δευτέρας Βουλῆς εἰς μικρὰ κράτη, ἔνθεν δὲ ὅτι δὲν ἔχουσι ὠριμάσει διὰ τῆς συζητήσεως παρ' ἡμῖν ἑδραῖαι σκέψεις οὔτε περὶ τῆς συνθέσεως, οὔτε περὶ λειτουργίας.

τῆς Δευτέρας Βουλῆς, οὔτε περὶ τῆς σχέσεως αὐτῆς πρὸς τὴν Κάτω Βουλὴν, οὔτε περὶ τῆς ἄρσεως τῶν μεταξὺ τῶν δύο Βουλῶν συγκρούσεων, θέλει συνομολογήσῃ ὅτι ὀρθότερον καὶ πολιτικώτερον εἶνε ν' ἀφεθῇ ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τῆς Γερουσίας καὶ κατ' ἀρχὴν καὶ κατὰ βάσεις καὶ κατὰ τὰς λεπτομερείας εἰς μέλλουσιν Ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος.

Ἄρθρον 21.

Τοῦ ἁρθροῦ 21, καθ' ὃ πᾶσαι αἱ ἐξουσίαι πηγάζουσιν ἐκ »τοῦ Ἐθνους, ἐνεργοῦνται δὲ καθ' ὃν τρόπον ὀρίζει τὸ Σύνταγμα» ὁ ἐκ Λακωνίας Βουλευτὴς κ. Εὐστρ. Κουλουμβάκης, προέτεινε τὴν μεταρρύθμισιν, ὡς ἑξῆς:

»Τὸ παρὸν Σύνταγμα εἶνε ἔκφρασις καὶ ἐπιταγὴ τῆς Ἐθνικῆς Κυριαρχίας, ἰδρύει δὲ τὰς ἐξουσίας τοῦ Κράτους καὶ καθορίζει τοὺς κανόνας τῆς ἐνεργείας αὐτῶν».

»Οὐδεὶς νόμος ἰσχύει ἀντικείμενος εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος».

Ἡ Ἐπιτροπὴ, καίπερ εὐρίσκουσα τὴν ἐν τῇ α' παραγράφῳ διατύπωσιν ἀκριβεστέραν τῆς ὑπαρχούσης, μὴ προκειμένου ἐν τούτοις περὶ οὐσιαστικῆς μεταβολῆς, δὲν ἔκρινεν ὀρθὸν νὰ θεχθῇ τὸ ἄρθρον.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν διὰ τοῦ β' ἐδαφίου προτεινόμενον κανόνα, οὗτος προκύπτει ἀναμφισδητήτως ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ Συντάγματος, ὡς θεμελιώδους νόμου, ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ μόνου λαμβάνει τὸ κῦρος ἡ λοιπὴ νομοθεσία. Ῥητὴν δὲ ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς ταύτης περιέχει τὸ ἄρθρον 44 τοῦ Συντάγματος, ἀποφαινόμενον ὅτι «ὁ Βασιλεὺς δὲν ἔχει ἄλλας ἐξουσίας εἰμὴ ὅσας τῷ ἀπονέμουσι ῥητῶς τὸ Σύνταγμα καὶ οἱ συνάδοντες πρὸς αὐτὸ ἰδιαιτέροι Νόμοι».

Ὅθεν περιττὴ κρίνεται ἡ εἰδικὴ ἐνταῦθα ἀναγραφὴ τοῦ ἐν λόγῳ κανόνος.

Ἄρθρα 22, 24, 25.

Εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν παρεπέμφθη πρότασις τοῦ ἐκ Λακωνίας Βουλευτοῦ κ. Χ. Πετρέα, κατὰ τὴν ὁποίαν ὡς τρίτος νομοθετικὸς παράγων προστίθεται ἐν ἁρθρῷ 22ῳ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ῥυθμίζονται δὲ τὰ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ ταύτης διὰ τροπολογιῶν ἐν ἁρθρῷ 24 καὶ 25.

Κατὰ τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς οὐδεὶς δύναται νὰ γείνη

λόγος ἐν κοινοβουλευτικῷ πολιτεύματι περὶ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ὡς νομοθετικοῦ παράγοντος, μόνον δὲ ὡς ἀπλοῦν συμβουλευτικὸν σῶμα δύναται νὰ μετάρχη τῆς προπαρασκευῆς τῶν νόμων, κατὰ τὰ ἐν τῷ οἰκείῳ κεφαλαίῳ τοῦ Συντάγματος ὀρισθησόμενα.

Ἄρθρον 25.

Τὸ ἄρθρον 25, φέρον «ἐὰν πρότασις νόμον ἀπορριφθῇ ὑπὸ μιᾶς τῶν δύο νομοθετικῶν ἐξουσιῶν», εἶναι προδήλως ἡμαρτημένον κατὰ τὴν ἔκφρασιν, οἷον εἰ δεχόμενον τὴν ὑπαρξιν δύο νομοθετικῶν ἐξουσιῶν, ἐν ἀντιφάσει πρὸς τὸν ἐν τῷ ὀλίγον προηγουμένῳ ἄρθρῳ 22 τιθέμενον κανόνα, καθ' ὃν «ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βουλῆς». Τούτου ἕνεκεν ἐπιβαλλόμενον ἐθεωρήθη νὰ διατυπωθῇ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 25 ὡς ἑξῆς.

«Πρότασις νόμον ἀποκρουσθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐτέρου τῶν παραγόντων τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας δὲν εἰσάγεται ἐκ νέου εἰς τὴν αὐτὴν βουλευτικὴν σύνοδον».

Ἄρθρον 26

Επὶ τοῦ ἄρθρου τούτου, φέροντος ὅτι «ἡ αὐθεντικὴ ἐρμηνεία τῶν νόμων ἀνήκει εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν», ὁ Βουλευτὴς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας κ. Ν. Δελακοβίας προτείνει, ἵνα ὀρισθῇ τὸ μὲν ὅτι ὁ ἐρμηνευτικὸς νόμος δὲν δύναται νὰ θίξῃ τὸ δεδικασμένον, τὸ δὲ ὅτι ψηφίζεται καὶ οὗτος εἰς τρεῖς ἀναγνώσεις ὡς καὶ οἱ λοιποὶ νόμοι.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ τελευταίου δὲν ὑπῆρξεν ἀντίθετος γνώμη, διὸ καὶ κρίνει περιττὴν τὴν ἀναγραφὴν ἢ Ἐπιτροπὴ· τὸ δὲ πρῶτον ἐπίσης ὀρθότερον ἐθεωρήθη ν' ἀφεθῇ εἰς τὴν κρίσιν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἥτις ἀναμφισβητήτως ἐν ἐξαιρετικαῖς μόνον περιπτώσεσι θέλει θίξει τὸ δεδικασμένον.

Ἄρθρον 28

Πρὸς τὸ ἄρθρον τοῦτο σχετίζεται ἡ παρὰ τοῦ ἐκ Μεσσηνίας Βουλευτοῦ κ. Α. Πετρομανιάτου υποβληθεῖσα πρότασις, ὅπως προστεθῇ παράγραφος, καθιστῶσα ἐφικτὴν τὴν ἐπιβολὴν ποινῆς προστίμου ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως, ὡς ἑξῆς :

» Ἐπιτρέπεται ἡ ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἐπιβολὴ ποι-

νῆς προστίμου μέχρι δέκα δραχμῶν ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν ἢ ἄλλων διοικητικῶν ἀρχῶν, κατὰ τὰ ὀρισθησόμενα δι' εἰδικῶν νόμων».

Κατ' ἀρχὴν ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ὑπολαμβάνει ὀρθήν, οὐδ' ἀσφαλῆ τὴν ἀπονομὴν τοιοῦτου δικαιώματος εἰς κατώτερα ἀστυνομικά ὄργανα, ἢ ἄλλα μὴ φέροντα ὅπωςδὴποτε δικαστικὸν χαρακτήρα πρόσωπα, φρονεῖ δ' ἐνδεδειγμένην τὴν σύστασιν ἀστυνομικῶν δικαστηρίων ἐκδικαζόντων παραχρῆμα τὰς πταισματικὰς παραβάσεις, τοῦθ' ὅπερ, ὡς εἰκόσ, εἶναι ἔργον τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας.

Περὶ τοῦ Βασιλέως.

Ἄρθρα 30 καὶ 31.

Ἐν τῇ ἀπὸ 18 Φεβρουαρίου 1910 πράξει τῆς Βουλῆς ὡς ἀναθεωρητέον ἀναφέρεται τὸ ἄρθρον 30 τοῦ Συντάγματος ἐπὶ τῷ τέλει, ἵνα τὸ μὲν ἐπιτραπῇ ὁ διορισμὸς Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἄνευ χαρτοφυλακίου, τὸ δὲ εἰσαχθῇ καὶ ὁ θεσμὸς τῶν ὑφυπουργῶν.

Ἐπὶ τοῦ πρώτου σύμφωνον τυγχάνει καὶ τὸ σχέδιον τῶν ἐξ Βουλευτῶν, προτείνον τὴν αὐτὴν τροποποίησιν ἐν τῷ ἄρθρῳ 31, ἐνθα εἶναι καὶ καταλληλοτέρα ἡ θέσις αὐτῆς.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐν τούτοις, κατόπιν μακρᾶς συζητήσεως, κατέληξε διὰ πλειονοψηφίας εἰς ἀντίθετον ἐπ' ἀμφοτέρων γνώμην, ἐκ τῶν ἑξῆς κυρίως σκέψεων.

Ὁ θεσμὸς τοῦ ἄνευ χαρτοφυλακίου Πρωθυπουργοῦ ὑφίσταται ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ τὸν ἑξῆς τύπον: ὅτι ὁ Πρωθυπουργὸς λαμβάνει κατὰ κανόνα τὸ ἀξίωμα πρώτου Λόρδου τοῦ Θησαυροφυλακείου, (First Lord of Treasury) μὴ συνδεόμενον πρὸς τὴν διεύθυνσιν Ὑπουργείου, ἀλλ' ὑπῆρξαν καὶ Πρωθυπουργοὶ ἀναλαμβάνοντες ἕτερον χαρτοφυλάκιον. Ἐν Γαλλίᾳ δέ, καίτοι ἀπὸ θεωρίας εἶνε κατ' ἀρχὴν δυνατὴ, ἡ ὑπαρξὶς Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἄνευ ὀρισμένου χαρτοφυλακίου, οὐχ ἤττον ἀπὸ τοῦ 1868 οὐδὲν ὑπάρχει παράδειγμα Πρωθυπουργοῦ μὴ διαφυλάξαντος ἑαυτῷ τὴν διεύθυνσιν Ὑπουργείου τινός.

Παρ' ἡμῖν ἡ φερομένη δικαιολογία, ὅπως ὁ Πρωθυπουργὸς ἀπαλλασσόμενος τῶν ἀσχολιῶν τῆς διευθύνσεως Ὑπουργείου, ἔχῃ πλεονα χρόνον πρὸς ἐνάσκησιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ὡς Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, δὲν κρίνεται ὑπὸ

τῆς Ἐπιτροπῆς ἀποχρῶσα, οὐδ' ἰσοφαρίζουσα τὰ μειονεκτήματα, ἅτινα παρουσιάζει ἡ δημιουργία τοιοῦτου θεσμοῦ.

Ὁ Πρωθυπουργὸς ἐκ τε τοῦ ἐν τῇ πολιτείᾳ ὑπάτου ἀξιώματος αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς ὑπερόχου θέσεως, ἣν κατέχει ἐν τῇ πολιτικῇ μερίδι, ἣτις κοινοβουλευτικῶς καλεῖται ἐπὶ τὴν Κυβέρνησιν τῆς Χώρας, συγκεντροῖ ἐν ἑαυτῷ τὴν πολιτικὴν ἰδέαν, ἣν ἐξυπηρετεῖ τὸ παρ' αὐτοῦ προεδρευόμενον Ὑπουργεῖον, αὐτὸς δὲ, κατ' ἰδίαν ἐκλογὴν, ὑποδεικνύει τῷ Βασιλεῖ τοὺς συνυπουργοὺς τοῦ καὶ ἡ παραίτησις αὐτοῦ συνεφέλκεται καὶ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τὴν πτῶσιν. Ἐκ πασῶν τούτων τῶν περιστάσεων καὶ ἐν τῇ Κυβερνήσει ἡ γνώμη αὐτοῦ κέκτηται ἀναμφερσίτως μείζον παντὸς ἄλλου ἡθικὸν κύρος. Τοῦτο ὅμως εἶναι ἀπόρροια τῆς ἀνωτέρας θέσεως αὐτοῦ καὶ οὐχὶ ἀντικείμενον ἰδίας λειτουργίας.

Καὶ ὥς Πρόεδρος μὲν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου προΐσταται καὶ διευθύνει τὰς συσκέψεις αὐτοῦ, ἀλλ' αἱ ἐν τῷ Συμβουλίῳ λαμβανόμεναι ἐπὶ τῶν σπουδαιοτέρων ζητημάτων ἀποφάσεις ἀπαιτοῦσιν οὐσιωδῶς τὴν ὁμόφωνον γνώμην πάντων τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου, ὁ διαφωνῶν δ' ἐπὶ καιρίου ζητήματος Ὑπουργὸς δὲν δύναται οὐδὲ νὰ παραμείνῃ ὡς τοιοῦτος.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς ἐνεργείας, τὰς ἀναφερόμενας εἰς τὸν κύκλον τῶν καθηκόντων ἐνδὸς ἐκάστου τῶν Ὑπουργῶν, ἡ γνώμη τοῦ Προέδρου, κατ' αἴτησιν ἢ καὶ οἷκοθεν παρεχομένη, εἶνε κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν καθαρῶς συμβουλευτικὴ καὶ δὲν δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀναγραφὴν τούτου, ὡς εἰδικοῦ καθηκόντος τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ἐν ᾧ ἐξ ἐτέρου ἢ ἀναγόμεναις Προέδρου, ἔχοντος αὐτὸ μόνον τὸ ἐνασχόλημα, τοῦ νὰ συμβουλευῇ καὶ καθοδηγῇ τοὺς Ὑπουργοὺς, ἣθελεν αὐξήσῃ τὴν μεταξὺ Προέδρου καὶ Ὑπουργῶν ἀπόστασιν, ἐπὶ ζημίᾳ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ αὐτοτελείας γνώμης, ἣτις πρέπει νὰ διακρίνῃ τὰς κατ' ἰδίαν ἐνεργείας τῶν Ὑπουργῶν, καὶ τῆς ἰσότητος, ἣτις δέον νὰ κρατῇ κατ' ἀρχὴν μεταξὺ αὐτῶν.

Διὰ τοὺς λόγους τούτου ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπέκρουσε τὴν προκειμένην πρότασιν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν θεσμὸν τῶν Ὑφυπουργῶν, δικαιολογεῖται οὗτος ἐν ἄλλοις Κράτεσι, καὶ δὴ ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐκ τῆς ἀνάγκης κυρίως τῆς ταυτοχρόνου παραστάσεως τῶν Ὑπουργῶν ἐνώπιον δύο Βουλῶν, αὐτὴς δὲ, κατὰ τὰ ἐν Γαλλίᾳ κρατοῦντα, Ὑφυπουργοὶ διορίζονται εἰς ὀρισμένους μόνον κλάδους ὑπηρεσίας καὶ οὐχὶ ἐν ἅπασιν τοῖς Ὑπουργείοις. Ὑπὸ τὰς παρ' ἡμῖν συνθήκας, ἡ δημιουργία κοινοβουλευτικῶν Ὑφυπουργῶν θὰ προσέ-

θετεν ἀνωμαλίαν μᾶλλον ἐν τῇ συγκροτήσει καὶ παραστάσει τοῦ Ὑπουργείου, ἐν μικρᾷ μάλιστα πολιτείᾳ φαίνεται καθ' ἑαυτὴν ἀνωφελὲς πολυτέλεια· ἱκανῶς δὲ δυσχερὲς εἶναι καὶ νὰ ἐξευρεθῇ ὁ τρόπος ἐπιμερισμοῦ τῶν εὐθυνῶν μεταξὺ Ὑπουργοῦ καὶ Ὑφυπουργοῦ, ἵνα καὶ ὁ πρῶτος πράγματι ἀπαλλαγῇ μέρους τῆς βαρυνούσης αὐτὸν ἐργασίας, καὶ ὁ δεῦτερος περιῖσταται εἰς τάξιν ἀπλοῦ ὑπαλλήλου, χρῆζοντος ἐν πᾶσι τῆς κυρωτικῆς γνώμης τοῦ Ὑπουργοῦ.

Διὰ ταῦτα ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπορριπτέαν ἐπίσης ἔκρινε καὶ τὴν προσθήκην τοιαύτης διατάξεως. Μειονοψηφία δέ, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἐξ Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος Βουλευτοῦ κ. Α. Ρούφου ὑπεστήριξε τὴν παραδοχὴν Ὑφυπουργοῦ ἐξαιρετικῶς διὰ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν, ὅπως οἱ ἐκάστοτε Ὑφυπουργοὶ, πρακτικῶς μορφούμενοι, χρησιμεύσωσιν ὡς φυτῶριον ἀνδρῶν ἱκανῶν νὰ διευθύνωσι τὸ Ὑπουργεῖον τούτου.

Ἔτεροι εἰς τὰ ἄρθρα ταῦτα ἀναφερόμεναι τροπολογίαι ὑπεβλήθησαν ὑπὸ τῶν Βουλευτῶν κ. κ. Χ. Πετρεᾶ καὶ Ν. Δελακοβία. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος προτείνει τὴν ἐν ἄρθρῳ 30 προσθήκην διατάξεως, κατ' ἣν τὰ περὶ διορισμοῦ καὶ παύσεως τῶν Δημοσίων ὑπαλλήλων διατάγματα ὑπογράφονται παρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Ἀλλ' ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπέκρουσε τὴν τοιαύτην πρότασιν, ὡς ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸ πολίτευμα.

Ὁ δὲ δεῦτερος προτείνει τὴν ἐν ἄρθρῳ 31 ἀναγραφὴν διαφορῶν ἀνικηνοτήτων πρὸς τὸ ἀξίωμα τοῦ Ὑπουργοῦ, ὅς ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν κρίνει σκοπίμους.

Ἄρθρον 32.

Ὁ ἀνωτέρω Βουλευτὴς κ. Ν. Δελακοβίας προτείνει τροποποιήσιν τοῦ ἁρθροῦ 32, καθ' ἣν πᾶσαι ἀνεξαιρέτως αἱ συνθῆκαι οὐδὲν ἔχουσι κύρος ἀνευ τῆς κυρώσεως τῆς Βουλῆς.

Ἡ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ διατηρητέαν τὴν ὑπάρχουσαν διάταξιν καὶ ἐπαρκεῖς τὰς ἐν αὐτῇ ἀναγραφόμενας ἐγγυήσεις.

Ἄρθρον 34.

Τὸ ἄρθρον 34, ὀρίζον ὅτι «ὁ Βασιλεὺς ἀπονέμει κατὰ νόμον τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ ναυτικοὺς βαθμοὺς, διορίζει καὶ παύει ὡσαύτως τοὺς Δημοσίους ὑπαλλήλους», παραλείπει ἐν τῇ δευτέρᾳ διατάξει τὸ «κατὰ νόμον». Πρὸς ἄρσιν πάσης ἀσφαλείας ἢ ἀμφιβολίας, ἣν ἡδύνατο νὰ ἐγείρῃ ἐξ ἀντιδιαστολῆς ἡ

παράλειψις αὕτη, ἐξ ἧς τὸ δεύτερον δικαίωμα ἤθελεν ἐκληφθῇ ὡς μᾶλλον ἀπόλυτον, ἢ Ἐπιτροπὴ προτείνει, ἵνα προστεθῇ ὁ αὐτὸς ὅρος καὶ εἰς τὴν ἐτέραν διάταξιν, διατυπουμενοῦ τοῦ ἄρθρου ὧδε :

« Ὁ Βασιλεὺς ἀπονέμει κατὰ νόμον τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ » ναυτικούς, βαθμοὺς διορίζει καὶ παύει ὡσαύτως κατὰ νόμον » τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, ἐκτὸς τῶν παρὰ τοῦ νόμου ὥρι- » σμένων ἐξαιρέσεων, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διορίσῃ ὑπάλληλον » εἰς μὴ νεομοθετημένην θέσιν ».

Ἄρθρον 36.

Τὸ ἄρθρον 36 ἐθεωρήθη ἀνέκαθεν ἀτελές, ἅτε μὴ ὀρίζον χρόνον πρὸς δημοσίευσιν τῶν νόμων, οὗ ἕνεκα πολλάκις ἠγγέ- ρθησαν ἀμφισβητήσεις περὶ τοῦ ἰσχυροῦ ἢ μὴ νόμων, οἵτινες ἐ- δημοσιεύθησαν μετὰ τὴν πρὸς κύρωσιν τασσομένην προθεσμίαν, ὡς ἐντὸς ταύτης ἀπλῶς κυρωθέντων, διδομένων δὲ πρὸς δημο- σίευσιν βραδύτερον.

Ἡ Ἐπιτροπὴ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν πρότασιν τῶν ἐξ Βουλευτῶν, ὅπως μία καὶ αὕτη ἡ προθεσμία ὀρίζεται διὰ τε τὴν κύρωσιν καὶ τὴν δημοσίευσιν τῶν νόμων, συνάμα δὲ θεσπι- σθῇ ῥητῶς, ὅτι διὰ τῆς δημοσιεύσεως βεβαιοῦται ἡ κύρωσις. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην προτείνει τὴν ἐξῆς τοῦ ἄρθρου δια- τύπωσιν :

« Ὁ Βασιλεὺς κυροῖ καὶ δημοσιεύει τοὺς ὑπὸ τῆς Βουλῆς » ψηφισθέντας νόμους. Νόμος, μὴ δημοσιευθεὶς ἐντὸς δύο μη- » νῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς Συνόδου, εἶναι ἄκυρος ».

Ἐννοεῖται, ὅτι οἱ ἄνω ὅροι ἀνάγονται εἰς τὴν νόμιμον κα- τάρτισιν τοῦ νόμου. Οὐδαμῶς δὲ κωλύεται ἡ νομοθετικὴ ἐξου- σία, ἵνα διὰ διατάξεως ἐν αὐτῇ τῷ νόμῳ, τῷ οὕτως ἐγκαίρως δημοσιευθέντι, περιλαμβάνῃ ἰδίαν διάταξιν ὀρίζουσαν τὴν ἑναρ- ξιν τῆς ἰσχύος, τουτέστι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου εἰς χρόνον βραδύτερον. Ὁ καθορισμὸς δ' οὗτος μεταγενεστέρου χρόνου ἐνάρξεως δύναται ὑπὸ τοῦ νόμου ν' ἀνατεθῇ καὶ εἰς Βασ. Διά- ταγμα.

Ἄρθρον 37.

Ἐν τῷ ἄρθρῳ 37 τοῦ Συντάγματος, τῷ διαλαμβάνοντι ὅτι, ἐν περιπτώσει διαλύσεως, πρέπει νὰ συγκαλῶνται διὰ τοῦ αὐ- τοῦ Διατάγματος οἱ μὲν ἐκλογεῖς ἐντὸς διμήνου, ἢ δὲ Βουλὴ

ἐντὸς τριῶν μηνῶν, αἱ προθεσμίαι αὗται ἐκρίθησαν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς λίαν μακραί, συμφώνως καὶ πρὸς τὴν ἐκδηλωθεῖσαν γνώμην ἐν τῇ ἀπὸ 18 Φεβρουαρίου 1920 πράξει τῆς Βουλῆς, προτείνεται δὲ ὁ καθορισμὸς συντομωτέρων προθεσμιῶν, δι' ἀντι- καταστάσεως τῶν τελευταίων λέξεων τοῦ ἄρθρου 37, ὡς ἐξῆς: « τῶν μὲν ἐκλογέων ἐντὸς ἐνὸς, τῆς δὲ Βουλῆς ἐντὸς δύο μη- » νῶν ». Ἦτοι τὸ ὅλον ἄρθρον ἔχει ὡς κάτωθι.

« Ὁ Βασιλεὺς συγκαλεῖ τακτικῶς ἅπαξ τοῦ ἔτους τὴν Βου- » λήν, ἐκτάκτως δέ, ὡσάκις τὸ κρίνῃ εὐλογον· κηρύττει αὐτο- » προσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου τὴν ἑναρξιν καὶ λήξιν ἐκά- » στης Βουλευτικῆς συνόδου καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαλύῃ » τὴν Βουλὴν· ἀλλὰ τὸ περὶ διαλύσεως Διάταγμα, προσυπο- » γεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου, πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ » συγχρόνως καὶ τὴν σύγκλησιν τῶν μὲν ἐκλογέων ἐντὸς ἐνός, » τῆς δὲ Βουλῆς ἐντὸς δύο μηνῶν ».

Ἄρθρον 38.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 38 ἡ Ἐπιτροπὴ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὸ σχέδιον τῶν ἐξ Βουλευτῶν καὶ πρὸς τὴν κατὰ τὸν ὑποδεικνυό- μενον τρόπον θεραπείαν τῶν ὑπαρχουσῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ἀοριστιῶν, ἐπήνεγκε δὲ λεκτικὴν τινα μόνον διόρθωσιν, ὅπως, αἰρομένης πάσης ἐν τούτῳ ἀσαφείας, δηλωθῇ ὅτι ἡ ἀναβολὴ τῆς ἐνάρξεως εἴτε ἡ διακοπὴ τῆς ἐξακολουθήσεως ἀναφέρεται εἰς τὰς ἐργασίας μόνον, καὶ οὐχὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξιν τῆς βου- λευτικῆς συνόδου, καὶ κατ' ἀκολουθίαν παραμένουσι καὶ τὰ πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς συνόδου συναφῇ, κατὰ τὸ ἄρθρον 63 τοῦ Συντάγματος, δικαιώματα τοῦ Βουλευτοῦ. Πρὸς τοῦτο προτείνε- ται ἵνα ἐν τῇ φράσει « ἀναβάλλον τὴν ἑναρξιν εἴτε διακόπτων » τὴν ἐξακολουθήσιν ταύτης [τῆς Συνόδου] ἢ τελευταία λέ- ξις ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ « αὐτῶν » (τῶν ἐργασιῶν). Οὕτω δὲ τὸ μεταρρυθμιζόμενον ἄρθρον ἔχει ὡς ἐξῆς:

« Ὁ Βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα ἅπαξ μόνον ν' ἀναστέλλῃ » τὰς ἐργασίας τῆς Βουλευτικῆς συνόδου, εἴτε ἀναβάλλον τὴν » ἑναρξιν εἴτε διακόπτων τὴν ἐξακολουθήσιν αὐτῶν ».

« Ἡ ἀναστολὴ τῶν ἐργασιῶν δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ » ὑπὲρ τὰς τριάκοντα ἡμέρας, οὐδὲ νὰ ἐπαναληφθῇ κατὰ τὴν » Βουλευτικὴν σύνοδον ἄνευ τῆς συναινέσεως τῆς Βουλῆς ».

Ἄρθρον 39.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο, ἀναγράφον τῷ Βασιλεῖ τὸ δικαίωμα τῆς χάριτος, προστίθῃσιν: «ἐξαιρουμένων τῶν περὶ Ὑπουργῶν διατεταγμένων»: ἐννοεῖται δὲ διὰ τοῦτου ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 82, καθ' ἣν ἡ πρὸς Ὑπουργὸν χάρις ἀπονέμεται μόνον ἐπὶ τῇ συγκαταθέσει τῆς Βουλῆς.

Διὰ τοῦ προσχεδίου τῶν ἐξ Βουλευτῶν προτείνεται ἡ τροποποιήσις ἀμφοτέρων τῶν ἄρθρων, ἀπαλειφομένης μὲν ἐν ἄρθρῳ 39 τῆς ἐξαιρέσεως τῶν Ὑπουργῶν, προστιθεμένου δὲ ἐν ἄρθρῳ 82, ὅτι ἡ τε χάρις καὶ ἀμνηστία παρέχεται εἰς Ὑπουργὸν μόνον τῇ συγκαταθέσει τῆς Βουλῆς, καὶ τοῦτο, ἵνα μὴ διὰ τῆς ἀμνηστίας ματαιῶνται αἱ περὶ εὐθύνης τῶν Ὑπουργῶν διατάξεις.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐν τούτοις νομίζει ἀρκοῦσαν τὴν διὰ τῶν εἰρημένων διατάξεων ἀναγεγραμμένην ἐξαίρεσιν τῶν Ὑπουργῶν ἀπὸ τοῦ δικαιώματος τῆς χάριτος: ὡς πρὸς δὲ τὴν ἀμνησίαν, ἐφ' ὅσον αὕτη κατὰ τὸ ἄρθρον 39 περιορίζεται ἐπὶ πολιτικῶν μόνον ἀδικημάτων, παρέχεται δὲ ὑπ' εὐθύνην τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, φρονεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχει κίνδυνος ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦς ὅρους τούτους ἐφαρμογῆς αὐτῆς, ἐὰν ἡθελε θεωρηθῇ χωροῦσα καὶ ὑπὲρ καταδιωκομένου Ὑπουργοῦ, ὅπερ ἀμφισβητούμενον. Ἐντεῦθεν προέκρινε ν' ἀφεθῇ τὸ ἄρθρον 39 ἀμετάβλητον ὡς ἔχει.

Τὸ δικαίωμα τῆς χάριτος, κατὰ τὸ ἄρθρον 39, ἡρμηνεύθη ὡς μὴ συμπεριλαμβάνον καὶ τὰς παρομαρτούσας τῇ καταδίκῃ στερήσεις πολιτικῶν καὶ ἀστικῶν δικαιωμάτων. Τούτων ἕνεκα παρὰ τῶν Βουλευτῶν Λαρίσης κ. κ. Δ. Οἰκονόμου καὶ Π. Ἀγγελίδου ὑπεβλήθη πρότασις, ὅπως ἡ Βασιλικὴ χάρις ἐκτείνηται καὶ ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τούτων τῆς ποινικῆς καταδίκης.

Ἡ ἐπιτροπὴ, φρονοῦσα ὅτι δὲν κωλύεται ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία νὰ ρυθμίσῃ τὰ περὶ τοῦτου, ὡς ἡθελε κρίνει προσήκον, ἀποκρούει τὴν τοιαύτην διὰ γενικοῦ ὁρισμοῦ προσθήκην ἐν τῷ Συντάγματι.

Ἄρθρον 40.

Ὁ ἐξ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας Βουλευτῆς καὶ μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς κ. Π. Ἀραβαντινὸς προτείνει τὴν ἀπάλειψιν τοῦ ἄρθρου τούτου, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ὁλοσχεροῦς καταργήσεως τοῦ

θεσμοῦ τῶν παρασῆμων· παρὰ τῶν ἄνω δὲ μνημονευθέντων δύο βουλευτῶν Λαρίσης προετάθη, ἵνα τὰ παράσημα ἀπονέμονται μόνον εἰς ἀλλοδαπούς. Ἄλλ' ἡ Ἐπιτροπὴ κατὰ πλειονοψηφίαν, δὲν ἀπεδέχθη τὰς μεταρρυθμίσεις ταύτας.

Περὶ Διαδόχης καὶ Ἀντιβασιλείας.

Ἄρθρον 53.

Πρὸς ἄρσιν τῶν καὶ ἐν τῷ σχεδίῳ τῶν ἐξ Βουλευτῶν ὑποδεικνυμένων δυσχερειῶν, ἃς παράγει ἡ ἐκ τοῦ ἄρθρου 53 τοῦ Συντάγματος ἐπιβαλλομένη νῦν ἔκδοσις εἰδικοῦ νόμου διὰ πᾶσαν ἀποδημίαν τοῦ Βασιλέως, ἐκρίθη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς σκοπιμώτερον, ἀντὶ γενικοῦ νόμου, νὰ ἐπιτραπῇ καὶ ἡ διὰ Β. Διατάγματος, ὑπὸ δεδομένους ὅρους καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις, διευθέτησις τοῦ ζητήματος. Ἐπὶ τούτῳ προτείνεται, ἵνα μεταξὺ τῆς α' καὶ β' περιόδου τοῦ ἄρθρου 53 παρεντεθῇ ἡ ἐξῆς διατάξις.

«Ἐνεκεν ἀποδημίας μὴ ὑπερβαινούσης τοὺς τέσσαρας μῆνας ὁ Βασιλεὺς δύναται ἢ νὰ παραχωρήσῃ τὴν Ἀντιβασιλείαν εἰς τὸν Διάδοχον, ἐὰν ἔχῃ συμπληρωμένον τὸ 18ον ἔτος, ἢ ν' ἀναθέσῃ εἰς τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον, κατὰ τὰ ἐν εἰδικῷ νόμῳ ὁριζόμενα, τὴν διαχείρισιν ὅλης τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, πλὴν τῶν ἐν ἄρθροισι 31, 32, 33, 37, 38, 39 καὶ 40 ὁρισμένων καὶ προσέτι τῆς ἀπονομῆς στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν βαθμῶν, τοῦ διορισμοῦ ἰσοβίων λειτουργῶν τῆς ἐγκρίσεως καὶ ἐπικυρώσεως Ἐπισκόπων καὶ πάσης ἄλλης πράξεως, εἰδικῶς ἐξαιρουμένης ἐν τῷ νόμῳ ἢ τῷ διατάγματι.»

Κατὰ τοιοῦτον τρόπον ρυθμίζονται πληρέστερον ἐν αὐτῷ τῷ Συντάγματι τὰ τοῦ θέματος τούτου, χωρὶς ν' ἀφεθῇ ἀπόλυτος ἐλευθερία εἰς τὸν νόμον. Καὶ προκειμένου μὲν περὶ τοῦ Διαδόχου, ὡς Ἀντιβασιλέως, προσήκει βεβαίως αὐτῷ ἡ ἐνάσκησις πάντων τῶν δικαιωμάτων τοῦ Στέμματος. Εἰς τὸ Ὑπουργικὸν ὅμως Συμβούλιον, διαχειριζόμενον ἐξαιρετικῶς καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Βασιλέως τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, τίθενται ὡρισμένοι φραγμοί, ἐπιβαλλόμενοι ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ τοιοῦτου δικαιώματος καὶ ἤδη τεθειμένοι ἐν τῷ ὑπάρχοντι εἰδικῷ νόμῳ ΑΤΠΗ' τῆς 12 Ἰουνίου 1886.

Περὶ τῆς Βουλῆς.

Ἄρθρον 54.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο τοῦ Συντάγματος, ἀναγράφον τὴν ὑποχρεωτικὴν καὶ αὐτοδικαίως κατὰ Νοέμβριον συγκρότησιν τῆς Βουλῆς, οὐδεμίαν περιεῖχε κύρωσιν, οὐδὲ τρόπον ἐξασφαλίζοντα τὴν πραγματοποίησιν τῆς διατάξεως ταύτης, πλὴν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου. Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Προέδρου αὐτῆς, ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεδέξατο νὰ θεσπισθῶσιν εἰδικὰ πρὸς τοῦτο μέτρα, καὶ διὗ ὅπως ἐξαιρετικῶς μὲν διὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην συγκροτῆται ἡ Βουλὴ ἐν ἀπαρτίᾳ δι' ἐλάσσονος ἀριθμοῦ, προκαλῆ δέ, οὕτω συγκροτουμένη, τὴν ἑναρξιν τῶν ἔργων αὐτῆς, δι' ἐνασχίσεως τοῦ ἐκ τοῦ ἁρθρου 78 παρεχομένου αὐτῇ δικαιώματος τοῦ νὰ ἀπαιτῇ τὴν παρουσίαν τῶν Ὑπουργῶν, μεθ' ἧν ἑναρξιν θὰ ἐπαναλαμβάνονται κανονικῶς τὰ ἔργα τῆς Βουλῆς.

Προσέτι ὁρθὸν ἐκρίθη, ἵνα καὶ ἡ ἐποχὴ τῆς συνελεύσεως ταύτης ὀρισθῇ εἰς τὴν 1 Ὀκτωβρίου, ὅπως καταστῇ ἐφικτὴ ἡ ἔγκαιρος εἰσαγωγὴ τοῦ προϋπολογισμοῦ, προσδιορισθῇ δ' ἡ κανονικὴ διάρκεια τῆς συνόδου εἰς ἐξάμηνον, ἐπιτραπέντος μόνον ἵνα κηρυχθῇ ἡ λήξις μετὰ τρίμηνον, κατ' ἐλάχιστον ὄρον, καὶ ἀφαιρεθῇ ῥητῶς, ὡς μὴ συνυπολογιστέος ἐν ἑκατέρᾳ περιπτώσει, ὁ χρόνος τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 38 ἀναστολῆς :

Οὕτω τὸ ὅλον ἄρθρον προτείνεται νὰ διατυπωθῇ ὡς ἑξῆς :
« Ἡ Βουλὴ συνέρχεται αὐτοδικαίως κατ' ἔτος τὴν πρώτην »
» τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου εἰς τακτικὴν σύνοδον διὰ τὰ ἐτήσια »
» ἔργα, ἐκτὸς ἂν διὰ τὰ ἔργα ταῦτα ὁ Βασιλεὺς συγκαλέσῃ »
» αὐτὴν πρότερον συμφώνως τῷ ἁρθρῷ 37. »

« Ἡ οὕτω συνελθοῦσα Βουλὴ προσκαλεῖ ἐνώπιον αὐτῆς »
» κατὰ τὸ ἄρθρον 78 τοὺς Ὑπουργούς, ὀφείλοντας νὰ ἐμφα- »
» νισθῶσιν ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ πρὸς κήρυξιν τῶν ἐργασιῶν »
» τῆς συνόδου. Διὰ τὴν ἀπόφασιν δὲ ταύτην ἡ Βουλὴ θεωρεῖ- »
» ται συγκεκροτημένη ἐν ἀπαρτίᾳ διὰ τοῦ τετάρτου τοῦ ὅλου »
» ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν. »

« Ἡ διάρκεια ἐκάστης συνόδου ὀρίζεται ἐξάμηνος, ἀλλὰ »
» μετὰ συμπλήρωσιν τριῶν μηνῶν ὁ Βασιλεὺς δύναται νὰ κη- »
» ρύξῃ τὴν λήξιν αὐτῆς. Εἰς τὴν διάρκειαν ταύτην δὲν συνυ- »
» πολογίζεται ὁ χρόνος τῆς κατ' ἄρθρον 38 ἀναστολῆς. »

Ἄρθρον 55.

Ἐπὶ τοῦ ἁρθρου 55 προτείνεται διὰ τοῦ σχεδίου, τῶν ἔξ Βουλευτῶν ἢ προσθήκη ἐδαφίου, καθ' ὃ «*ἡ πιστὴ δημοσίευσις τῶν πρακτικῶν συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς οὐδεμίαν ἐπάγεται εὐδύνην.*»

Ἡ ὀρθότης τοῦ δόγματος τούτου, καθ' ἑαυτὸ, εἶνε ἀναμφισβήτητος, ἀφοῦ ὁ δημοσιεύων τὰ πρακτικὰ τῆς Βουλῆς δὲν διατυποῖ ἰδίᾳ γνώμας, ἀλλ' ἀνακοινῶν τὰς ἀπὸ τοῦ Βήματος τῆς Βουλῆς δημοσίᾳ ἐξενεχθείσας. Ἡ ἀπόλυτος ὅμως ἀναγραφὴ τούτου ἐν τῷ Συντάγματι, ἄνευ εἰδικωτέρων ὁρισμῶν, ἡδύνατο νὰ δώσῃ χώραν εἰς παρερμηνείας, καθόσον οὐχὶ ἐκ τῆς ἀπλῆς καὶ πιστῆς δημοσιεύσεως τῶν πρακτικῶν καθ' ἑαυτήν, ἀλλ' ἐξ ἐτέρων περιστάσεων δύναται νὰ προκύψῃ πράξις κολάσιμος, οἷα θὰ ᾔητο ἡ τμηματικὴ καὶ δὴ κατ' ἐπανάληψιν δημοσίευσις ἀποσπασμάτων τῶν πρακτικῶν, θιγόντων τὴν ὑπόληψιν προσώπου τινος, ἄνευ τῆς γενομένης ἐν αὐτῇ τῇ Βουλῇ ἀντικρούσεως καὶ τῆς ληφθείσης ἴσως ἀποφάσεως. Τὸ ὅλον δὲ θέμα ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὸν περὶ τύπου νόμον, διὸ καὶ ἡ τοιαύτη προσθήκη ἐν τῷ Συντάγματι δὲν ἐγκρίνεται ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς, συνιστώσης νὰ ληφθῇ ἐμπεριστατωμένη σχετικὴ πρόνοια διὰ νόμου, ὅσον τάχιστα καὶ ἐν τῇ παρούσῃ, εἰ δυνατόν, Βουλῇ ψηφιστέου.

Ἄρθρον 56.

Ἡ συγκρότησις τῆς Βουλῆς ἐν ἀπαρτίᾳ δι' ἀριθμοῦ ἐλάσσονος τοῦ νῦν ἐν ἰσχύϊ, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Βουλῆς, ἐθεωρήθη ἐπισηφαλὴς καὶ παράγουσα κινδύνους παρεκτροπῶν. Διὸ ἡ Ἐπιτροπὴ εὗρέθη σύμφωνος, ὅπως διατηρηθῇ κατὰ τοῦτο ἡ διάταξις τοῦ ἁρθρου 56, ὅπως συγκροτῆται τουτέστιν ἀπαρτία διὰ τοῦ ἡμίσεος ἀριθμοῦ πλέον ἑνός, λαμβάνωνται δ' αἱ ἀποφάσεις δι' ἀπολύτου πλειονοψηφίας, ὥς καὶ μέχρι τοῦδε. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν συζήτησιν, ὁρθὸν ἐκρίνη, ἵνα ἀπαιτηθῇ ἡ παρουσία τοῦλάχιστον τοῦ τετάρτου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν, καίτοι, καθ' ἥσσανα γνώμην παρὰ τῇ ἐπιτροπῇ, προϋτάθῃ νὰ μὴ τεθῇ ἐν τούτῳ ὅριόν τι.

Οὕτω τὸ ὅλον ἄρθρον διατυπῶνται ὡς ἑξῆς :

«*Ἡ Βουλὴ ἀπαρτίζεται νομίμως πρὸς συζήτησιν παρόντος τοῦ τετάρτου τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν, ἀλλ' οὐ*

» δὲν δύναται ν' αποφασίσῃ ἐν ἀριθμῷ κατωτέρῳ τοῦ ἡμίσεος
» καὶ ἐνὸς τῶν μελῶν αὐτῆς, (ἐξαιρουμένης τῆς περιπτώσεως
» τοῦ ἀρθρου 57), καὶ ἄνευ ἀπολύτου πλειοψηφίας τῶν πα-
» ρόντων.

» Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας ἡ πρότασις ἀπορρίπτεται».

Ἄρθρον 57.

Γνωστὸν εἶναι ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρου 57, περὶ συζητή-
σεως καὶ ψηφίσεως τῶν νόμων τρεῖς κατ' ἐπανάληψιν εἰς τρεῖς
διαφόρους ἡμέρας (καὶ δὴ ἐν ἐκάστη κατ' ἀρχήν, ἄρθρον καὶ
σύνολον, ὡς ὁ Κανονισμὸς τῆς Βουλῆς ὀρίζει), δὲν ἔτυχεν ἀκρι-
βοῦς πάντοτε ἐφαρμογῆς, ἀλλ' ἐν τῇ πρακτικῇ, ἡ μὲν πρώτη
ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ καὶ ἡ δευτέρα ἀνάγνωσις παρέρχονται
ἀσυζητηταί, κατὰ τὴν τρίτην δὲ συζήτησιν οὐχὶ σπανίως ἐπι-
φέρονται τροπολογίαι, νέον αὐτόχρημα νόμον δημιουργοῦσαι,
ὅστις οὕτω ψηφίζεται κατ' οὐσίαν ἐφ' ἀπαξ, ἄνευ τῶν συνταγμα-
τικῶν ἐγγυήσεων.

Πρὸς σκοπιμωτέραν ῥύθμισιν τοῦ θέματος ἡ Ἐπιτροπὴ ἐδέ-
ξατο κατὰ πλειοψηφίαν, ἵνα ἡ μὲν πρώτη συζήτησις στρέφη-
ται περὶ τὴν ἀρχὴν μόνον τοῦ νομοσχεδίου, αἱ δ' ἐπόμεναι, χω-
ριζόμεναι ἀλλήλων διὰ διημέρου τοῦλάχιστον διαστήματος,
ἀφορώσιν εἰς τὴν κατ' ἄρθρον καὶ ἐν συνόλῳ ψήφισιν. Ὁμοφώ-
νως δ' ἐκρίθη, ἵνα, ἀνεξαρτήτως τῶν περὶ Συμβουλίου τῆς Ἐπι-
κρατείας θεσπισθησόμενων, λαμβάνη χώραν κατὰ κανόνα ἐπε-
ξεργασία δι' ἐπιτροπῆς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Βουλῇ, πλὴν ἐν περι-
πτώσει κατεπεύγοντος, ὅποτε καὶ αἱ προθεσμίαι δύνανται νὰ
συντομευθῶσιν. Ἐπὶ πλεόν δ' ὠρίσθη, ὅτι, ὅσκις κατὰ τὴν τε-
λευταίαν συζήτησιν ἤθελον γίνεαι δεκταὶ τροπολογίαι, ἡ τοῦ
συνόλου ψήφισις ἀναβάλλεται ὑποχρεωτικῶς μέχρι συναρμολο-
γήσεως, τυπώσεως καὶ διανομῆς τοῦ σχεδίου. Ἰννοεῖται ὅτι οὐ-
δαμῶς ἀποκλείεται καὶ ἡ ἐπαναληπτικὴ εἰς ἐπιτροπὴν παρα-
πομπή, ἐὰν ἡ Βουλὴ ἤθελε κρίνει ἀναγκαστὴν τὴν κατόπιν τῶν
τροπολογιῶν τούτων νέαν τοῦ νομοσχεδίου ἐπεξεργασίαν.

Αἱ ἄνω διατάξεις τίθενται διὰ πάσαν «πρότασιν νόμου», ἐν
τῇ ὁρῇ δὲ τούτῃ περιλαμβάνονται αἱ παρά τε τῶν Ὑπουργῶν
καὶ τῶν Βουλευτῶν προερχόμεναι προτάσεις, συμφώνως πρὸς
τὸν περὶ τούτων λίαν σαφεῖ ὀρισμὸν τοῦ ἀρθρου 23 τοῦ Συν-
τάγματος.

Μία τάξις νόμων ἔμως δὲν εἶναι εὐχερὲς νὰ υποβληθῇ εἰς
τὴν κατὰ τὸν ἄνω τρόπον ψήφισιν, ἐν ᾧ ἐξ ἑτέρου προηγείται

ἤδη ἐπ' αὐτῶν ἐπεξεργασία δι' εἰδικῶν ἀνδρῶν καὶ ἐκτὸς τῆς
Βουλῆς, ἴσως δὲ μεμονωμένα τροπολογίαι δύνανται νὰ κατα-
στρέψωσι τὴν ἁρμονίαν τοῦ ὅλου. Πρόκειται δηλονότι περὶ τῶν
νομοθετημάτων, αἵτινα χαρακτηρίζονται ὡς κώδικες, περιλαμ-
βάνοντα σειρὰν διατάξεων, ῥυθμιζουσῶν ἐν συνόλῳ ὀρισμένους
κλάδους τοῦ ἰδιωτικοῦ ἢ δημοσίου δικαίου καὶ δὴ τοῦ ἀστικοῦ,
ποινικοῦ ἢ διοικητικοῦ δικαίου, ὡς καὶ τῶν ἀντιστοίχων δικο-
νομιῶν (οὐχὶ δὲ φορολογικοὶ νόμοι, οἵτινες οὐδέποτε δύνανται
νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην).

Κατὰ τὸ ὑπόδειγμα, ὅπερ παρέχεται ἐξ ἑτέρων Πολιτειῶν
διὰ τὰς τοιαύτας περιπτώσεις, ἐγένετο δεκτόν, ὅπως ἡ ψήφισις
τῶν εἰρημένων κωδικῶν γίγνηται δι' ἰδίου νόμου, κυρύντος αὐ-
τοῦς ἐν συνόλῳ, καὶ ὑπὸ τὰς ἐξῆς εἰδικωτέρας ἐγγυήσεις.

Ἐν πρώτοις οὐχὶ πᾶν νομοθέτημα, ὅπωςδήποτε καταρτισθὲν,
δύναται νὰ τύχῃ τῆς ἐξαιρετικῆς ταύτης διαδικασίας, ἀλλ' ἀ-
παιτεῖται προπαρασκευὴ παρ' ἐπιτροπῶν δι' εἰδικῶν νόμων συν-
ιστωμένων. Ταύτην θέλει ἐπακολουθεῖ ἀναγκαίως καὶ ἡ δι' Ἐ-
πιτροπῆς τῆς Βουλῆς κατὰ τὰς ἄνω διατάξεις πρόσθετος ἐπεξε-
ργασία, ὀρίζομένου ῥητῶς ὅτι ἡ τελευταία ἐν τοῖς τοιοῦτοις
θέμασι δὲν δύναται νὰ παραλειφθῇ διὰ κηρύξεως τῆς
προτάσεως ὡς ἐπειγουσῆς, κατὰ τὴν ἐπὶ τῶν ἄλλων νομοθετη-
μάτων παρεχομένην τῇ Βουλῇ εὐχέρειαν. Ἔργον ἐπίσης τοῦ
κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς ἔσται ὁ καθορισμὸς λεπτομερεστέρου
τρόπου, καθ' ὃν πάντες οἱ Βουλευταὶ θὰ δύνανται νὰ λάβωσιν
ἐγκαιρον γνῶσιν τοῦ νομοθετήματος καὶ ὑποβάλωσι τροπολο-
γίας πρὸ τῆς κατ' ἄρθρον συζητήσεως. Μετὰ τοῦτο ἡ ἐν τῇ Βου-
λῇ μὲν συζήτησις, γενησομένη ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ νόμου τοῦ κυρύν-
τος τὸν κώδικα, θὰ περιλάβῃ κατ' ἀνάγκην καὶ τὰς διατάξεις
αὐτοῦ τοῦ κώδικος, οὗτινος τὸ περιεχόμενον ὁλόκληρον θέλει
ἐξετασθῇ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ σκοπίμου ἢ μὴ τῆς νομοθετι-
κῆς αὐτοῦ κυρώσεως. Ἐν τῇ συζητήσει δὲ ταύτῃ δὲν ἐπιβάλλ-
εται μόνον ἡ τήρησις τῆς σειρᾶς τῶν ἀρθρῶν τοῦ κώδικος,
μὴ προκειμένης ψηφίσεως αὐτοῦ κατ' ἄρθρον. Οὐδαμῶς τέλος
κωλύεται ἡ Βουλὴ, πειθομένη ἐκ τῆς συζητήσεως περὶ ἐλατ-
τωμάτων ὑπαρχόντων ἐν ταῖς διατάξεσι τοῦ κώδικος, ν' ἀνα-
πέμπῃ αὐτὸν πρὸς τὴν συντάξασαν Ἐπιτροπὴν, ἵνα λαμβάνου-
σα αὐτὴ ὑπ' ὅφει τὰς προταθείσας τροπολογίας, μεταρρυθμίσῃ
ἢ συμπληρώσῃ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν τὸ νομοθέτημα, ὅπερ, οὕτω
τελειοποιούμενον, θέλει υποβληθῇ αὐθις εἰς τὴν κρίσιν τῆς
Βουλῆς διὰ τοῦ εἰδικοῦ νόμου, ψηφιζομένου ἐξ ὑπαρχῆς.

Ὁ αὐτὸς τρόπος ψηφίσεως ἐκρίθη ὀρθὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ

καὶ εἰς προτάσεις νόμων σκοποῦντων τὴν ἀπλὴν κωδικοποίησιν υφισταμένων διατάξεων, ἄνευ τροποποιήσεώς τινος αὐτῶν, ἢ τὴν ἐπαναφορὰν νόμων, ἐψηφισμένων ἤδη καὶ καταργηθέντων, ἐφ' ὧν συνέβη πλέον ἢ ἅπαξ ν' ἀποκαθίστανται ἐν ἰσχύϊ δι' ἀπλῆς περὶ τούτου διατάξεως, ἄνευ νέας ψηφίσεως· ἡ τακτικὴ αὕτη δὲν εἶνε ἐπιδοκιμαστέα, ἀντιβαίνουσα πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 57, ὡς νῦν ἰσχύει. Προκειμένου ἐν τούτοις περὶ νομοθετήματος, ὅπερ ὑπέστη ἤδη τὴν βάσανον τῆς Βουλῆς καὶ εἶνε ἐξ αὐτῆς γνωστόν, δικαιολογεῖται ἡ ὑπὸ τὸν διὰ τῆς παρούσης τροπολογίας καθιερούμενον εὐχερέστερον τρόπον ψηφίσις.

Δυνατὸν ὅμως ἐκ τῶν οὕτω κωδικοποιουμένων ἢ ἀποκαθισταμένων διατάξεων ἄρθρον τι ἢ καὶ πλείονα νὰ χρήζωσι καὶ μερικῆς τινος μεταρρυθμίσεως. Τοιαύτη τροποποίησις δύναται πάντοτε νὰ γένηται διὰ νόμου, κατὰ τὴν συνήθη τάξιν ψηφισμένου, οὐδὲν δὲ τὸ κωλύον, ἵνα ὁ νόμος οὗτος εἶνε καὶ αὐτὸς ὁ κυρὼν τὴν κωδικοποίησιν ἢ ἐπαναφορὰν, προστιθέμενος ἐν ἰδίαις διατάξεσι πᾶσαν ἐπιγενομένην νομοθετικὴν μεταβολήν.

Ταῦτα πάντα περιλαμβάνονται ἐν τῇ κάτωθι διατυπώσει τοῦ ἄρθρου 57:

«Οὐδεμία πρότασις νόμον γίνεται δεκτὴ, ἂν δὲν συζητηθῇ καὶ ψηφισθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἅπαξ μὲν κατ' ἀρχήν, δις δὲ κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον κατὰ τρεῖς διαφόρους ἡμέρας.

» Μετὰ τὴν κατ' ἀρχὴν ἐπιψήφισιν τὸ ὑπὸ συζήτησιν σχέδιον παραπέμπεται εἰς Ἐπιτροπὴν τῆς Βουλῆς, ἂν δὲν παρεπέμφθῃ πρότερον, μετὰ δὲ τὴν ὑπ' αὐτῆς ἐπεξεργασίαν ἐπακολουθεῖ ἡ κατ' ἄρθρον συζήτησις εἰς διαφόρους συνεδριάσεις, ἀπεχούσας ἀλλήλων δύο τοῦλάχιστον ἡμέρας. Εἰς ἐξαιρετικὰς ὁμως περιστάσεις δύναται ἡ Βουλὴ, κηρύσσουσα τὴν πρότασιν κατεπεύγουσαν, νὰ μὴ παραπέμψῃ ταύτην εἰς Ἐπιτροπὴν καὶ νὰ περιορίσῃ εἰς μίαν ἡμέραν τὸν μεταξὺ τῶν δύο κατ' ἄρθρον συζητήσεων χρόνον.

» Ἐὰν κατὰ τὴν τελευταίαν συζήτησιν ἐγένοντο δεκταὶ τροπολογίαι, ἡ τοῦ συνόλου ψήφισις ἀναβάλλεται, μέχρις οὗ τὸ ψηφισθὲν τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ, ὡς ἐτροπολογήθη.

» Ἡ ἐπιψήφισις κώδικων ἰδιωτικοῦ ἢ δημοσίου δικαίου, προπαρασκευασθέντων ὑπὸ εἰδικῶν Ἐπιτροπῶν, συσταθεισῶν δι' εἰδικῶν νόμων, δύναται νὰ γίνῃ δι' ἰδιαίτερου νόμου, κυροῦντος τοὺς εἰρημένους κώδικας ἐν ὅλῳ. Ἡ περὶ τοιούτου νόμου πρότασις δὲν δύναται νὰ κηρυχθῇ κατεπεύγουσα.

» Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δύναται νὰ γίνῃ κωδικοποίησις ὑφισταμένων διατάξεων δι' ἀπλῆς ταξινομήσεως αὐτῶν, ἢ ἐν ὅλῳ ἐπαναφορὰ καταργηθέντων νόμων.»

Ἄρθρον 58.

Τὸ ἄρθρον 58 τοῦ Συντάγματος, διαλαμβάνον περὶ ἀναφορῶν, ὁρίζει ἐν ἀρχῇ ὅτι οὐδεὶς αὐτόκλητος ἐμφανίζεται ἐνώπιον τῆς Βουλῆς ἵνα ἀναφέρῃ τι προφορικῶς ἢ ἐγγράφως. Τῆς διατάξεως προτείνεται ἐν τῷ σχεδίῳ τῶν ἐξ Βουλευτῶν ἢ διασκευῇ κατὰ τρόπον περιλαμβάνοντα καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ μετέχειν εἰς τὰς συζητήσεις τῆς Βουλῆς τῇ ἀδείᾳ ταύτης. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ τοιαύτη παράστασις ἢ συμμετοχὴ ξένου πρὸς τὴν Βουλὴν προσώπου εἰς τὰς ἐν αὐτῇ συζητήσεις δὲν δύναται ν' ἀφορᾷ εἰμὴ εἰς παροχὴν πληροφοριῶν ἢ ἀνάπτυξιν τῶν Ὑπουργικῶν νομοσχεδίων διὰ τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν, προσφορώτερον ἐθεωρήθη, ἵνα τὸ μὲν ἄρθρον 58 μείνῃ, ὡς ἔχει, πραγματευόμενον ἐν ὅλῳ περὶ τῶν πρὸς τὴν Βουλὴν ἀναφορῶν, τὸ δ' ἕτερον θέμα τοῦ παραδεκτοῦ ἐν ταῖς συζητήσεσι καὶ ἄλλων προσώπων παραπεμφθῇ εἰς τὸ ἄρθρον 78.

Ἄρθρον 59.

Ἐν ἄρθρῳ 59 ἀναγράφεται ἡ γενικὴ ἀρχὴ ὅτι «φόρος δὲν εἰσπράττεται ἄνευ νόμου». Ἡ αὐστηρὰ τοῦ κανόνος τούτου ἐφαρμογὴ ἐπὶ τῆς νομοθετήσεως ἢ ἀντιλήψεως τελωνειακῶν δασμῶν παρέχει τὸν κίνδυνον καταχρήσεων ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ Δημοσίου ἢ ἀδικίᾳ αὐτῶν τούτων τῶν φορολογουμένων, καθόσον ἐνδέχεται μετὰ τῆς ὑποβολῆς καὶ τῆς ψηφίσεως τοῦ νομοσχεδίου νὰ γένωνται ἄθροα εἰσαγωγαὶ ἐμπορευμάτων, ἀπαλλασσομένων οὕτω τοῦ μήπω θεσπισθέντος ἢ βαρυτέρου τέλους, κατόπιν δὲ τῆς ψηφίσεως αὐτοῦ νὰ μεταπωλῶνται ταῦτα μετὰ τῆς λόγῃ τοῦ νέου δασμοῦ υπερτιμήσεως, οὕτως ὥστε κατ' οὐσίαν μὲν θὰ ὑποστῶσι τὸν φόρον οἱ καταναλωταί, ἀντὶ δὲ τοῦ Δημοσίου θὰ ἀπολαύσωσι τὸ ποσὸν τοῦ δασμοῦ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον οἱ ἐμποροί.

Τοιαύτη πρακτικὴ ἀνάγκη, ἀναγνωρισθεῖσα ἤδη ἐν τῇ παρελθόντι, ἐπέβαλε τὴν παραδοχὴν νόμου, κατὰ τύπους βεβαίως ἀντισυνταγματικοῦ, ἐπιτρέποντος τὴν ἀναδρομὴν τῆς φορολογίας εἰς τὸν χρόνον τῆς ὑποβολῆς τοῦ σχετικοῦ νομοσχεδίου καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου εἰσπραξίν τοῦ φόρου, ὡς προ-

σωρινού μέτρου, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐπιψηφίσεως αὐτοῦ. Τοῦτο ἐθεσπίσθη κατὰ πρῶτον διὰ τοῦ νόμου 'ΩΚΑ' τῆς 21 'Απριλίου 1880 ἀρ. 3 καὶ μεταγενέστερον διὰ τοῦ νόμου 'ΒΡΚΑ' τῆς 30 Δεκεμβρίου 1892 ἀρ. 28, συμπληρωθέντος ὑπὸ τοῦ νόμου 'ΓΡΠΗ' τῆς 29 Φεβρουαρίου 1907. Καὶ τὸ μὲν μέτρον τοῦτο εἶνε, ὡς εἴρηται, κατ' ἀρχὴν δεδικοιολογημένον, δέον ὅμως ἢ ἐφαρμογῇ αὐτοῦ νὰ λάβῃ ὅσον ἔνεστι στενὰ ὅρια, τοῦθ' ὅπερ ἐπίσης δὲν ἐτηρήθη κατὰ τὸ παρελθόν.

Τὴν συνταγματικὴν ρύθμισιν τοῦ θέματος καὶ τὴν περιστολὴν πάσης ὑπερβασίας, προβλέπει τὸ σχέδιον τῶν ἐξ Βουλευτῶν, ὅπερ καὶ ἐγένετο ἀποδεκτὸν ὑπὸ τῆς 'Επιτροπῆς μετὰ τινων τροπολογιῶν.

Καὶ πρῶτον μὲν, ὅπως τίθεται ὅσον ἔνεστι ταχύτερον τέρμα εἰς τὴν παντως ἀνώμαλον ταύτην ἐκκρεμότητα, ἀπηγγέθη οὐ μόνον ἢ κατὰ τὴν αὐτὴν σύνοδον ψήφισις, ἀλλὰ καὶ ἡ δημοσίευσις τοῦ οἰκείου νόμου ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς Συνόδου.

Δεύτερον δ' ἐθεωρήθη ὀρθότερον νὰ μὴ ἀναγραφῇ ἐν αὐτῷ τῷ Συντάγματι ἡ ὑποχρεωτικὴ ἀπόδοσις τῶν εἰσπραχθέντων, ἀλλ' ἀφεθῇ ὁ κανονισμὸς τούτου εἰς τὸν νόμον· καὶ τοῦτο, διότι, ἔνεκα τοῦ ἐμμέσου χαρακτῆρος τοῦ δασμοῦ, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὁ καταβαλὼν αὐτὸν δὲν εἶνε καὶ ὁ τελικῶς ὑφιστάμενος τὴν ζημίαν καὶ κατ' ἀκολουθίαν εἰς ἀνάληψιν νομίμως δικαιούμενος. Καθόσον, ὡς προεῖρηται, ὁ ἔμπορος ἅμα τῇ καταβολῇ τοῦ ἔστω καὶ προσωρινῶς ἐπιβαλλομένου φόρου, μέλλων νὰ μεταπωλήσῃ πρὸς τρίτους τὸ ἐμπόρευμα, κατ' ἀνάγκην ἐπιβαρύνει αὐτό τε καὶ τὴν ἤδη προϋπάρχουσαν παρακαταθήκην καὶ διὰ τοῦ ἐπιβληθέντος δασμοῦ, ὃν οὕτως εἰσπράττει ἀμέσως παρὰ τοῦ καταναλωτοῦ. Ἐντεῦθεν ἡ ἀπόδοσις πρέπει νὰ γένηται μόνον ὑπὸ τὰς νομοθετικῶς καθορισθησάμενας ἐγγυήσεις πρὸς τὸν πράγματι ζημιούμενον, καὶ τούτου ὄντος ἀνεφίκτου, θὰ εἶνε συνταγματικῶς δυνατὴ καὶ εἰδικὴ διάταξις νόμου, καθ' ἣν ὁ φόρος θεωρεῖται ἰσχυρὸς διὰ τὸ ἀπὸ τῆς ἐπιβολῆς μέχρι τῆς ματαιώσεως τοῦ ὅρου τοῦ ἀρθροῦ 59 χρονικὸν διάστημα.

ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας τὸ ἐν λόγῳ ἄρθρον διατυπώται ὡς ἔπειτα:

«Οὐδεὶς φόρος ἐπιβάλλεται, οὐδ' εἰσπράττεται ἄνευ νόμου. Ἐξαιρετικῶς ἐπὶ ἐπιβολῆς ἢ ἀντικειμένου εἰσαγωγικοῦ δασμοῦ ἢ εἰσπραξίς αὐτοῦ ἐπιτρέπεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς εἰς τὴν Βουλὴν καταθέσεως τῆς περὶ αὐτοῦ προτάσεως νόμου, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου, τὸ βρα-

»δύτερον, ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς Βουλευτικῆς Συνόδου.»

Ὁ Βουλευτὴς κ. Πατρεᾶς προτείνει, ἵνα προστεθῇ ἐνταῦθα ψήφισις τοῦ νόμου καὶ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀνωτέρω ἤδη ἐκτεθέντας λόγους ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ἀποδέχεται τοῦτο.

Ἄρθρον 60.

Ἡ διὰ τοῦ σχεδίου τῶν ἐξ Βουλευτῶν προτεινομένη εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο προσθήκη, καθ' ἣν τὰ ἐτήσια τῆς Βουλῆς ἔργα ἐκτελοῦνται ἐν τακτικῇ αὐτῆς συνόδῳ, εἶνε βεβαίως ὀρθὴ καὶ σύμφωνος πρὸς τοὺς συνταγματικὰς κανόνας. Ἀλλὰ πλὴν τούτου ἡ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ, ὅτι δέον νὰ ἐπιζητηθῇ καὶ ἡ θεραπεία τοῦ ἐν τῇ πρακτικῇ συνήθους ἀποθάντος ἀτόπου, καθ' ὃ μετὰ γενικὴν τινα συζήτησιν, ἐπεκτεινομένην ἐφ' ὅλοκληρου τοῦ προϋπολογισμοῦ, ψηφίζονται τὰ καθ' ἑκάστον ἄρθρα αὐτοῦ ἐπιτροχάδην, μετὰ πλείστων ἐν τῇ τελευταίᾳ στιγμῇ γιγνομένων ἀλλοιώσεων καὶ νέων ἐγγραφῶν, χωρὶς τὰ μεγάλα τμήματα τοῦ προϋπολογισμοῦ, τὰ ἀνταποκρινόμενα πρὸς ἰδίους δικητικὰς κλάδους, νὰ τυγχάνωσι προσηκούσης ἐρεῦνης. Πρὸς τοῦτο ἐνεκρίθη νὰ καθορισθῇ συνταγματικῶς ἡ εἰς διακεκριμένα ἀπ' ἀλλήλων τμήματα, κατὰ τέσσαρας διαφόρους ἡμέρας, ψήφισις τοῦ προϋπολογισμοῦ, πρὸς δὲ καὶ ἡ ὀνομαστικὴ ψηφοφορία ἐπὶ τοῦ συνόλου ἐκάστου Ἰπουργείου, χωρὶς ἐννοεῖται νὰ ἀποκλειθῇ ὁ τρόπος οὗτος τῆς ψηφοφορίας, κατὰ τὰς γενικὰς τοῦ κανονισμοῦ διατάξεις, καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιπτώσει ψηφοφορίας.

Προσέτι κατὰ τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπιβάλλεται νὰ ληφθῇ συνταγματικὴ μέριμνα καὶ περὶ τῆς τακτικῆς ὑποβολῆς καὶ τοῦ προσήκοντος ἐλέγχου τοῦ ἀπολογισμοῦ.

Ἐπὶ τῷ τέλει τούτῳ, κατὰ πρότασιν τοῦ Προέδρου αὐτῆς, ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεδέξατο τὴν ἀκόλουθον μεταρρυθμίσιν τοῦ ἀρθροῦ 60.

«Ἐν τῇ ἐτησίᾳ τακτικῇ Συνόδῳ ἡ Βουλὴ ψηφίζει διὰ τὸ »ἐπόμενον οἰκονομικὸν ἔτος τὸν προσδιορισμὸν τῆς στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς δυνάμεως, τὴν στρατολογίαν καὶ ναυτολογίαν καὶ τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ἀποφασίζει ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ. Ὅλα τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ κράτους πρέπει νὰ σημειῶνται εἰς τὸν προϋπολογισμὸν καὶ τὸν ἀπολογισμὸν.

»Ὁ προϋπολογισμὸς εἰσάγεται εἰς τὴν Βουλὴν ἐντὸς τῶν

«δύο πρώτων μηνῶν τῆς συνόδου, ἀφ' οὗ δ' ἐξετασθῇ ὑπὸ
»εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς Βουλευτῶν, ψηφίζεται ἅπαξ κατὰ κε-
»φάλαια καὶ ἄρθρα εἰς τμήματα, ἐν τῷ Κανονισμῷ τῆς Βου-
»λῆς ὁριστέα καὶ εἰς τέσσαρας διαφόρους ἡμέρας, καθ' ὅ-
»πουργεῖον δὲ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως».

«Ὁ ἀπολογισμὸς τῆς τελευταίας οἰκονομικῆς χρήσεως εἰσά-
»γεται εἰς τὴν Βουλὴν ἐντὸς τοῦ τρίτου μηνὸς μετὰ τὴν λή-
»ξιν τῆς χρήσεως. Ἐξετάζεται δὲ ὑπὸ εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς Βου-
»λευτῶν καὶ ψηφίζεται, καθ' ὃν τρόπον καὶ ὁ προϋπολο-
»γισμὸς».

Ἐπὶ πλέον ἡ ἐπιτροπὴ συνιστᾷ τὴν λήψιν τῶν ἀπαιτου-
μένων νομοθετικῶν μέτρων πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ΓΤΟΔ νό-
μου τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1909 περὶ μεταβολῆς τῆς ἐνάρξεως
τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους, ἥτις μόνη θέλει ἐξασφάλισιν τὴν τήρη-
σιν τῶν συνταγματικῶν ἐγγυήσεων περὶ τῆς πρὸ τῆς ἀρχῆς
τοῦ ἔτους ψηφίσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Τέλος ὑπάρχει καὶ ἐνταῦθα πρότασις τοῦ Βουλευτοῦ κ.
Πετρεᾶ, παρεμβάλλουσα εἰς τὰ ἔργα ταῦτα καὶ τὸ Συμβούλιον
τῆς Ἐπικρατείας, ἀλλ', ὡς εἴρηται, ἡ Ἐπιτροπὴ διαφωνεῖ ἐν
τῇ τοιαύτῃ βάσει, ἐπιφυλαττομένη νὰ καθορίσῃ τὰ τοῦ Συμ-
βουλίου ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ.

Ἄρθρον 61.

Τοῦ ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ τιθεμένου κανόνος, καθ' ὃν «οὐ-
»δεμία σύνταξις ἢ ἀμοιβὴ δίδεται ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου
»ἄνευ νόμου» ἡ διατύπωσις παρίσταται ἀτελής, καθόσον δὲν
προσδιορίζεται ἀποχρώντως τὸ εἶδος τοῦ ἀπαιτουμένου νόμου,
ἐνεκα δὲ τοῦ ἀποδιδομένου παρὰ τινων χαρακτηρισμοῦ τοῦ
προϋπολογισμοῦ, ὡς νόμου, ἡδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἐπαρκὴς καὶ
ἡ ἀπλή ἐν αὐτῷ ἀναγραφὴ σχετικῆς πιστώσεως. Διὸ προτεί-
νεται ἡ ἀκόλουθος συμπλήρωσις τῆς προκειμένης διατάξεως,
λύουσα ταῦτοχρόνως καὶ τὸ ἀνωτέρω ζήτημα κατὰ τὴν ὀρθο-
τέραν ἐκδοχὴν, ὅτι ὁ προϋπολογισμὸς δὲν εἶνε κατ' ἀκρίβειαν
νόμος, ἀλλ' ἀπεικονίζει ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως τὴν ὑφ' ἑστώ-
σαν νομοθεσίαν, καὶ ὡς ἐφ' ἅπαξ δὲ παρ' ἡμῖν ψηφισόμενος
κατὰ τὸ ἄρθρον 60 δὲν παρέχει τὰς ζητουμένας ἐπὶ τῶν συ-
νήθων νομοθετικῶν πράξεων ἀσφαλείας, διὸ δέον νὰ ἐρείδῃται
ἐπὶ προϋπαρχόντων νόμων: «Οὐδεὶς μισθὸς οὐδεμία σύνταξις,
»χορηγία ἢ ἀμοιβὴ οὔτε ἐγγράφεται ἐν τῷ προϋπολογισμῷ

»τοῦ Κράτους, οὔτε παρέχεται ἄνευ ὀργανικοῦ ἢ ἄλλου εἰδι-
»κοῦ νόμου».

Ἄρθρον 65.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο παρίσταται ἀτελῶς διατετυπωμένον, κα-
θόσον τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς ἀναγομένου εἰς τὴν ρύθμισιν
τῶν καθηκόντων αὐτῆς, οὐδὲν τοῦτο διαλαμβάνει περὶ τῆς τηρη-
τέας ἐσωτερικῆς τάξεως. Διὸ, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἐκ Σπετσῶν
Βουλευτοῦ κ. Α. Διομήδους, ἡ Ἐπιτροπὴ παρεδέξατο τὴν ἐξῆς
πληρεστέραν αὐτοῦ διατύπωσιν.

«Ἡ Βουλὴ καθορίζει διὰ Κανονισμοῦ τὴν τάξιν τῶν
ἐργασιῶν αὐτῆς καὶ τὰ τῆς ἐσωτερικῆς πειθαρχίας».

Ἄρθρον 66.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ἡ Ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως ἀπεδέξατο,
εἶνα, κατὰ τὸ σχέδιον τῶν ἐξ Βουλευτῶν, ἀπαλειφθῇ ἡ συνταγ-
ματικὴ καθιέρωσις τῶν σφαιριδίων, ὡς μοναδικοῦ τρόπου ψη-
φοφορίας, καὶ ἀφεθῇ κατὰ τοῦτο ἐλευθέρᾳ ἡ νομοθετικὴ ἐξου-
σία νὰ καθορίσῃ, οἷον τρόπον ἐκάστοτε καταλληλότερον κρίνῃ.
Προστέθη δὲ καὶ ρητὴ παρκαπομπὴ εἰς τὸν περὶ ἐκλογῆς
νόμον, κατ' ἀντικατάστασιν τῆς περὶ τούτου ἐν τῷ ἀρχικῷ κει-
μένῳ σχετικῆς διατάξεως.

Κατὰ πρότασιν ἐπὶ τοῦ Βουλευτοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας
κ. Ι. Ἀθανασάκη ἐγένετο δεκτὸν ν' ἀναγραφῇ ἡ καὶ ἐν τῷ
Βελγικῷ Συντάγματι (ἄρθρ. 48) κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1893 ἀνα-
θεώρησιν προστεθεῖσα ἀρχή, τῆς ὁποίας ἄλλως τε ἡ καταγωγὴ
εἶναι ἀκραιφνῶς Ἑλληνικὴ, ἀπαντῶσα ἤδη ἐν τοῖς νόμοις τοῦ
Σόλωνος, ὅπως ἡ ἀσκησις τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος χαρα-
κτηρισθῇ καὶ ὡς ὑποχρέωσις τοῦ πολίτου, νομοθετικῶς καθο-
ρισθησομένη, καὶ τοῦτο πρὸς καταπολέμησιν τῆς παρὰ πολλοῖς,
ἐκ τῶν ἀνεπτυγμένων ἰδιῶν, δυστυχῶς, τάξεων παρατηρουμένης
ἀσυγγνώστου ὀλιγωρίας, δι' ἧς οὗτοι ἀδικοῦσι καὶ τὴν πολι-
τείαν καὶ ἑαυτοὺς.

Οὕτω τὸ ἄρθρον προτείνεται νὰ διατυπωθῇ ὡς ἑπεται :

«Ἡ Βουλὴ σύγκεται ἐκ Βουλευτῶν, ἐκλεγομένων κατὰ
»νόμον ὑπὸ τῶν ἐχόντων δικαίωμα πρὸς τοῦτο πολιτῶν, δι'
»ἀμέσου, καθολικῆς καὶ μυστικῆς ψηφοφορίας.

»Ἡ ἀσκησις τοῦ δικαιώματος τούτου εἶναι ὑποχρεωτικὴ,
»κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου εἰδικώτερον ὁρισθησόμενα».

»Αἱ Βουλευτικαὶ ἐκλογαὶ διατάσσονται καὶ ἐνεργοῦνται
»ταυτοχρόνως καθ' ὅλην τὴν Ἐπικράτειαν».

Ὁ Βουλευτὴς Λακωνίας κ. Ε. Κουλουμβάκης προέτεινε
τὴν ἐξῆς προσθήκην: «Εἴνε ὄκυρος ἡ ἐκλογὴ Βου-
»λευτοῦ, ὅστις διετέλεσε κατὰ τὴν προεκλογικὴν ἐνέργειαν ἐν
»συνδυασμῷ μετ' ἄλλον ὑποψηφίου, πρὸς ἀμοιβαίαν ἐκλογικὴν
»ὑποστήριξιν. Ὁ ἐκλογικὸς νόμος ὁρίζει καὶ ποινὰς διὰ τοὺς
»ἐν συνδυασμῷ ὑποψηφίους.

«Πλὴν τοῦ ὀνοματεπωνύμου καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ
»ὑποψηφίου, ἀπαγορεύεται γὰρ τεθῇ ἐπὶ τῆς κάλας αὐτοῦ πᾶν
»ἄλλο σῆμα, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς ἐκλογῆς του».

Καὶ παρ' ἄλλων τῆς Ἐπιτροπῆς μελῶν ἀνεγνωρίσθησαν
τὰ ἀτοπήματα τῶν ἐκλογικῶν συνδυασμῶν. Ἀλλ' ἐξενίκησεν ἡ
γνώμη, ὅτι τὰ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀνήκουσιν καὶ δεόν νὰ
ἀφεθῶσιν εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Μειονοψηφία ἐν τῇ
Ἐπιτροπῇ ὑπεστήριξεν ὅτι χάριν μείζονος ἀσφαλείας δεόν, ὅπως
ἀπὸ τοῦδε ἐν τῷ Συντάγματι ἀπαγορευθῇ ἡ ὑπὸ οἰονδήποτε
ἐκλογικὸν σύστημα παράστασις ἰδίων ἀντιπροσώπων τῶν ὑπο-
ψηφίων καὶ χρήσις ἐκλογικῶν σημάτων.

Ὁ Βουλευτὴς Λακωνίας κ. Πατρεᾶς προτείνει ἐνταῦθα
τροπολογίαν, καθ' ἣν: «Τὸ κράτος διαίρεται εἰς ἰσαριθμούς
»πρὸς τοὺς ἐκλεκτέους Βουλευτὰς ἢ ἰσομεγέθεις ἐκλογικὰς
»περιφερείας, ὧν ἐκάστη ἐκλέγει ἓνα Βουλευτὴν».

Κατὰ τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς ἡ ῥύθμισις περιφερειῶν
σκοπιμώτερον εἶναι ν' ἀφεθῇ εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν.
Ὁμοφώνως δὲ ἡ Ἐπιτροπὴ ἐκφράζει τὴν εὐχὴν, ὅπως ὑπὸ τῆς
παρούσης, εἰ δυνατόν, Ἀναθεωρητικῆς Βουλῆς ψηφισθῶσιν αἱ
ὑπὸ τῆς πολιτικῆς πείρας καὶ τῶν παρ' ἡμῖν συνθηκῶν ἐνδει-
κνύμεναι μεταρρυθμίσεις τοῦ ἐν ἰσχύι ἐκλογικοῦ νόμου.

Ἄρθρον 67.

Συμφώνως πρὸς τὸ σχέδιον τῶν ἐξ Βουλευτῶν προτείνεται
ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἡ ἀντικατάστασις τοῦ ἀστόχου ὅρου «ἐπαρ-
»χίας» διὰ τοῦ γενικωτέρου τῆς «ἐκλογικῆς περιφερείας»,
»ἥτοι ὅτι «Οἱ Βουλευταὶ ἀντιπροσωπεύουσι τὸ ἔθνος καὶ
»οὐχὶ τὴν ἐκλογικὴν περιφέρειαν, παρὰ τῆς ὁποίας ἐκλέ-
»γονται».

Ἄρθρον 68.

Ἡ Ἐπιτροπὴ, ἀποδεχομένη τὴν ἐν τῷ προσχεδίῳ τῶν ἐξ

Βουλευτῶν τεθειμένην γενικὴν ἀρχήν, καθ' ἣν ὁ ἀριθμὸς τοῦ
ὅλου τῶν Βουλευτῶν καθορίζεται διὰ νόμου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ
πληθυσμοῦ τοῦ Κράτους, λυσιτελὲς ἔκρινε νὰ προστεθῇ καὶ
ὅτι ὁ πληθυσμὸς ἐξευρεθῇσεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐπισήμου ἀπο-
γραφῆς. Ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν Βουλευτῶν ἐν συνόλῳ ἡ Ἐπι-
τροπὴ κατὰ πλειονοψηφίαν ἐδέξατο, νὰ διατηρηθῇ ὡς ἐλάχιστος
ὁρὸς ὁ μέχρι τοῦδε τῶν 150, θεωρηθέντος ὅτι δι' ἐλάσσονος
ἀριθμοῦ βουλευτῶν δὲν ἀσφαλίζεται ἀποχρώντως ἡ ἀρτία καὶ
μετὰ κύρους ἀπόδοσις τῆς λαϊκῆς βουλίσσεως.

Ὡς πρὸς δὲ τὸν ἀνωτέρω ὅρον, κατ' ἰσοψηφίαν ἐγένετο
δεκτὸν νὰ μὴ τεθῇ κατὰ τοῦτο περιορισμὸς εἰς τὴν νομοθετι-
κὴν ἐξουσίαν, κατ' ἀκολούθῃαν δὲ διατηρηθῇ κατὰ τὰ λοιπὰ ἡ
ἀρχικὴ διάταξις τοῦ ἄρθρου 68 τοῦ Συντάγματος. Μειονοψη-
φοῦσα δὲ γνώμη ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ὑπεστήριξε τὴν παραδοχὴν
τῆς προτάσεως τῶν ἐξ Βουλευτῶν καὶ κατὰ τὰ ὑπ' αὐτῆς δια-
γραφόμενα ὅρια. Οὕτω τὸ ὅλον ἄρθρον προσετέθη νὰ διατυ-
πωθῇ ὡς ἔπεται:

«Ὁ ἀριθμὸς τῶν Βουλευτῶν προσδιορίζεται διὰ νόμον
»ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κατὰ τὴν ἐπίσημον ἀπογραφὴν πληθυσμοῦ
»τοῦ Κράτους. Οὐδέποτε ὁμοῦς ὁ ἀριθμὸς τοῦ ὅλου τῶν
»Βουλευτῶν δύναται νὰ ᾖ ἐλάσσων τῶν ἑκατὸν πενήκοντα».

Ἄρθρον 69.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποδέχεται πάσας
τάς ἐν τῷ προσχεδίῳ τῶν ἐξ Βουλευτῶν ὑποδεικνυόμενας τρο-
ποποιήσεις, δι' ὧν ἀκριβέστερον καθορίζεται ἡ διάρκεια τῶν
βουλευτικῶν καθηκόντων, ἀσφαλίζεται δὲ ἡ ταχεὴ ἐνέργεια
τῶν ἐκλογῶν καὶ ἡ ἔγκαιρος πρόσκλησις τῆς Βουλῆς εἰς
τακτικὴν Σύνοδον, ὡς αἰς ὑπάρχει ἐπὶ τούτῳ νόμιμος περί-
πτωσις. Διὰ τὸ σαφέστερον δὲ μόνον προσετέθη μετὰ τὴν λέξιν
«ἐκλογῶν» ὁ ὅρος «τούτων», πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἀπὸ τῆς πε-
ριπτώσεως τοῦ ἄρθρου 37, καθ' ἣν ἐπιβάλλεται ἀπολύτως ἡ
ἄμεσος σύγκλησις τῆς Βουλῆς.

Ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦ ῥηθέντος προσχεδίου ἐδάφιον,
καθ' ὃ παραλείπεται ἡ ἐνέργεια ἐπαναληπτικῆς ἐκλογῆς ἐπὶ
ἑδρας Βουλευτικῆς, κενουμένης κατὰ τὸ τέλος τῆς Περιόδου, ἡ
Ἐπιτροπὴ, ἔχουσα τὴν γνώμην ὅτι κατ' ἀρχὴν δὲν πρέπει νὰ
μεταβάλληται ἡ κανονικὴ συγκρότησις τοῦ σώματος, ἀποδέχε-
ται τὴν προτεινομένην ἐξαίρεσιν ἐκ λόγων σκοπιμότητος, πε-

ριορίζομένην ὅμως εἰς τὸ τελευταῖον ἐξάμηνον, διότι τότε κυρίως συμβαίνει, ἵνα ὁ ἐκλεγόμενος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐλάχιστον ἢ μηδὲν μετέχῃ τῶν Βουλευτικῶν ἐργασιῶν. Προσέτι δὲ ἡ ἐπιτροπὴ προτείνει νὰ τεθῇ καὶ ἕτερος ὅρος, ὅτι ἡ τοιαύτη παράλειψις συγχωρεῖται, ἐφ' ὅσον ὁ ἀριθμὸς τῶν κενωθείσων θέσεων δὲν ὑπερβαίνει τὸ $\frac{1}{4}$ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν, καὶ τοῦτο, ἵνα μὴ δι' ἀθρόας τυχὸν παραιτήσεως βουλευτῶν, (ἣτις ῥητῶς θεωρεῖται ἰσχυρὰ κατὰ τὸ προσχέδιον), παρακωλύωνται αἱ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς. Δέον δὲ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει, ὅτι καὶ μετὰ τὴν λήξιν τῆς περιόδου ἡ Βουλὴ εἶνε δυνατόν νὰ κληθῇ εἰς ἐκπλήρωσιν βουλευτικῶν καθηκόντων κατὰ τὰς περιπτώσεις τῶν ἀρθρῶν 50, 51, 52.

Οὕτω τὸ ὅλον ἄρθρον 69 διατυπῶνται ὡδε:

«Οἱ Βουλευταὶ ἐκλέγονται διὰ τέσσαρα συναπτά ἔτη, ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῶν γενικῶν ἐκλογῶν, ἅμα δὲ τῇ λήξει τῆς τετραετοῦς βουλευτικῆς περιόδου, διατάσσεται ἡ ἐνέργεια γενικῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν. Ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἐνεργείας τῶν ἐκλογῶν τούτων συγκαλεῖται ὑποχρεωτικῶς ἡ νέα Βουλὴ εἰς τακτικὴν σύνοδον, μόνον ἐὰν ὑπὸ τῆς ἀπελευθούσης Βουλῆς δὲν ἐξεπληρώθῃσιν διὰ τὸ ἔτος τῆς ἐνεργείας τῶν ἐκλογῶν τὰ ἐν ἄρθρῳ 60 ὁριζόμενα.

»Ἐδρα βουλευτικῆς κενωθείσα κατὰ τὸ τελευταῖον τῆς περιόδου ἐξάμηνον, δὲν συμπληροῦται ἐφ' ὅσον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκλιπόντων δὲν ὑπερβαίνει τὸ τέταρτον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν Βουλευτῶν».

Ἄρθρον 70.

Ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀρχικοῦ ἀρθροῦ 70 ἀναγραφόμενων προσόντων τοῦ βουλευτοῦ ἀναμφισβήτητος διαγραφτέον κρίνεται τὸ τῆς καταγωγῆς ἢ ἐγκαταστάσεως τοῦ ἐκλογίμου ἐν σχέσει πρὸς τὴν περιφέρειαν ἐν ἣ ἑκλέγεται, ἀντιμαχόμενον καὶ πρὸς τὸν κανόνα τοῦ ἀρθροῦ 67, καθ' ὃν οἱ Βουλευταὶ ἀντιπροσωπεύουσι τὸ ὅλον ἔθνος.

Ἐπίσης ἄσκοπος εἶνε καὶ ἡ πρὸς διατίκας κτήσεις τῶν ἀστικῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων, δι' ἧς τίθεται ἀνευ ἀποχρῶντος λόγου φραγμὸς εἰς τοὺς πολιτογραφουμένους ὁμογενεῖς, ἐν ᾧ ἀρκεῖ ἡ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκλογῆς ἀσκησης τῶν δικαιωμάτων, ἐμπεριεχομένη εἰς τὰ προσόντα τοῦ ἐκλογέως, ἅτινα ὡς, ῥηθήσεται, ἀπαιτοῦνται καὶ διὰ τὸν ἐκλόγιμον.

Ἰκανῶς ἀπησχόλησε τὴν ἐπιτροπὴν τὸ τῆς ἡλικίας προ-

σόν, καταλήξασαν διὰ πλειονοψηφίας εἰς τὸ συμπέρασμα τῆς διατηρήσεως τοῦ τριακοστοῦ ἔτους, καθόσον ἐκρίθη ὅτι εἶνε ἀπαραίτητος ὁ χρόνος οὗτος διὰ τὴν καθ' ὅλου πρὸς τὸ πολιτεῦσθαι κατάρτισιν καὶ τὴν ἐπὶ ἴσοις ἔροις εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνας συμμετοχὴν πάντων τῶν πολιτῶν, ἣτις εἰς πρωιμωτέραν ἡλικίαν καθίσταται ἀνέφικτος, ὡς ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν κοινωνικῶν συνθηκῶν.

Ἡ ἑτέρα διάταξις, καθ' ἣν ὁ βουλευτὴς δέον νὰ ἔχῃ πρὸς τοῦτοις καὶ τὰ παρὰ τοῦ νόμου τῶν ἐκλογῶν «ἀπαυτούμενα προσόντα» ἐθεωρήθη ἐπισφαλής, ὡς παρέχουσα τὸν κίνδυνον, καίτοι οὐχὶ λίαν πιθανόν, καταχρήσεων τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. Ἀντὶ δὲ τούτου προεκρίθη, ἵνα μετὰ τὴν μνείαν τῶν εἰδικῶν, ὡς ἄνω, προσόντων τοῦ Βουλευτοῦ γένηται ἐπὶ πλεόν παραπεμπὴ εἰς τὰ τοῦ ἐκλογέως νόμιμα προσόντα, ὧν εἶναι ἐτι δυσχερεστέρα ἢ ἀλλοίωσις, δεδομένου ὅντος ὅτι ἀφορῶσι τὸν ὅλον λαόν.

Διὰ τροπολογίας τοῦ Βουλευτοῦ Ἀρτῆς κ. Σ. Σίμου καὶ Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος κ. Α. Μιχαλακοπούλου προτάθη, ἵνα διαγραφῇ καὶ τὸ προσόν τοῦ πολίτου, οὕτως ὥστε νὰ καταστή ἑφικτὸν, ὅπως οἱ ἐκτὸς τοῦ Βασιλείου ὁμοεθνεῖς ἐκλέγωνται Βουλευταί. Ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν συνεφώνησε πρὸς τὴν τοιαύτην γνώμην, τὸ μὲν ἕνεκα πρακτικῶν δυσχερειῶν, ἃς ἡδύνατο νὰ ἀπαντήσῃ ἡ θέσις τοιαύτης ἀρχῆς, τὸ δὲ διότι ὑπάρχει πάντοτε ἡ ὁδὸς τῆς πολιτογραφίσεως τοῦ τοιούτου Ἑλλήνος ἐκλογίμου, διὰ τὸν ὁποῖον, ὡς εἴρηται, καὶ τὸ τασσόμενον ἐν τῇ ἰσχύοντι ἄρθρῳ χρονικὸν ὅριον ἀπηλειφθῇ, ἀπόκειται δὲ εἰς τὸν νομοθέτην νὰ καταστήσῃ ταύτην ὅσον ἐνεστὶν εὐχερῇ.

Ἐπίσης, πλὴν ἰσχυρᾶς μειονοψηφίας ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ υποστηρίζουσας τὸ 25 ἔτος ὡς εὐλόγον ἡλικίαν τοῦ ἐκλεξίμου, προετάθη παρὰ τῶν μελῶν αὐτῆς κ. Α. Μιχαλακοπούλου, ὡς καὶ διὰ προτάσεως τοῦ ἐξ Ἀχαΐας Βουλευτοῦ κ. Σ. Ἀγαπητοῦ, ἡ γνώμη, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι δοθῇ εἰς πάντα πολίτην Ἑλλήνα ἔχοντα συμπληρωμένον τὸ 21 ἔτος καὶ ἐκτελέσαντα τὴν στρατιωτικὴν αὐτοῦ θητείαν ἢ ἀπαλλαγέντα νομίμως τῆς τοιαύτης υποχρεώσεως.

Οὕτω τὸ ἄρθρον 70 διατυπῶνται ὡδε:

«Ὅπως ἐκλεχθῇ τις Βουλευτὴς ἀπαιτεῖται νὰ ᾔῃ πολίτης Ἑλλήν, ἔχων συμπληρωμένον τὸ 30 ἔτος καὶ κεκτημένον τὴν νόμιμον ἰκανότητα τοῦ ἐκλέγειν».

»Βουλευτὴς, στερηθεὶς τῶν προσόντων τούτων, ἐκπίπτει αὐτοδικαίως τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος».

Ἄρθρον 71.

Ἀπὸ τῶν προσόντων, ὧν ἡ ἄλλειψις ἢ ἡ στέρησις ἐπάγεται ἀνικανότητα τοῦ ἐκλογίμου, οὐσιωδῶς διάφοροι εἶνε αἱ περιπτώσεις τοῦ ἀσυμβιβάστου, καθ' ὅς ὠρισμένοι ὑπηρεσίαι ἢ ἐπαγγελματικά ἐπασχολήσεις θεωρεῖται ὅτι δὲν πρέπει νὰ συνυπάρχωσι μετὰ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος διὰ λόγους προσιδιάζοντας εἰς τὰ λειτουργήματα ταῦτα, ἢ ἄγοντας ταῦτα ἐν παῖδι τινι συγκρούσει πρὸς τὰ ἔργα τοῦ βουλευτοῦ, χωρὶς ἐντεῦθεν νὰ ἐπέρχεται μείωσις τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τοῦ ὑποψηφίου, ἐν οὗ τῇ ἐξουσίᾳ κεῖται ἀείποτε νὰ ἐπιλέξηται τὸ ἕτερον τούτων, παραιτούμενος δὲ τοῦ ἀσυμβιβάστου λειτουργήματος εἶνε αὐτοδικαίως ικανὸς ὡς βουλευτῆς.

Τὸ ἄρθρον 71 τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος, χαρακτηρίζον ἀσυμβιβάστα πάντα τὰ ἄλλα ἐμμίσθια δημόσια λειτουργήματα, ἐξήρει τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικούς. Κατὰ τὴν ἀπὸ πολλοῦ χρόνου μορφωθείσαν ἐν τῇ κοινωνίᾳ γνώμην, ἣν ἐντονώτερον πρὸς ἄλλου συνεμερίσθησαν καὶ ἐξεδήλωσαν τελευταῖον αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἀξιωματικοί, ἡ τοιαύτη ἐξαίρεσις ἐθεωρήθη μὴ εὐστοχος, ἐπιβεβλημένη δ' ἀντιθέτως ἢ ἀπόδοσις τοῦ στρατοῦ εἰς τὰ ἔργα τῆς ἀμύνης τῆς Πατρίδος καὶ ἡ ἐντελής αὐτοῦ ἀποχὴ ἀπὸ πάσης ἀναμίξεως εἰς τὴν πολιτικὴν παλαίστραν. Συμφώνως πρὸς ταῦτα ὑπὸ τε τοῦ σχεδίου τῶν ἐξ Βουλευτῶν καὶ τῆς ἑπιτροπῆς συμπεριελήφθησαν ἐν τῇ ἀσυμβιβάστῳ μετὰ τῶν λοιπῶν ὑπαλλήλων καὶ οἱ ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικοί, ὑφ' ἣν ἐννοίαν κεῖται ὁ ὅρος οὗτος ἐν ἐνεργείᾳ καὶ κατὰ τὴν ἰσχύουσιν διάταξιν, ἐμφαίνων πάντας τοὺς ἀποτελοῦντας μέρος τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης ἀξιωματικούς τε καὶ ὁπλίτας, τοὺς διατελοῦντας ἐν καταστάσει ἐνεργείας, διαθεσιμότητος ἢ ἐνεργείας, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς εἰς τὴν ἐφεδρείαν ἀνήκοντας.

Πλὴν ὅμως τῶν ἐμμίσθων δημοσίων ὑπηρεσιῶν ὑπάρχουσι καὶ ἕτεραι ἄμισθοι τοιαῦται, αἵτινες πράγματι δὲν συμβιβάζονται πρὸς τὸ ἔργον τῶν βουλευτῶν, καθὼ ἀπαιτοῦσαι τὴν μόνιμον παρουσίαν τοῦ ὑπαλλήλου, ἐν ᾧ τόπῳ ἀσκεῖ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, ὡς εἶνε τὰ τοῦ Συμβολαιογράφου καὶ τοῦ φύλακος τῶν ὑποθηκῶν καὶ μεταγραφῶν καὶ τοῦ δικαστικοῦ κλητῆρος. Τούτου ἕνεκα τὸ ἀσυμβιβάστον τούτων ἐθεσπίσθη ἐπ' ἐσχάτων δι' ἰδίου νόμου ΓΧΝΣ'. τῆς 19 Μαρτίου 1910, οὗ ὅμως τὸ συνταγ-

ματικὸν κύρος ἡμφισθητήθη, ἐφ' ὅσον δ' ἡ διάταξις εἶνε καθ' ἑαυτὴν τελείως δεδικαιολογημένη, δεῖν εἶνε νὰ περιληφθῇ ἐν τῇ νέῃ ἄρθρῳ τοῦ Συντάγματος.

Ἐπίσης τὰ ἔργα τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν διοίκησιν τῶν Τραπεζῶν καὶ ἀνωνόμων ἐταιριῶν, αἵτινες δι' εἰδικῶν νόμων ἀπολαύουσι προνομίων, παρεχομένων αὐταῖς ὑπὸ τοῦ Κράτους, (οἷα τὰ τῆς ἐκδόσεως τραπεζικῶν γραμματίων, μονοπωλίων κλπ.), ἢ τακτικῶν ἐπιχορηγήσεων, εἴτε συνδέονται μετὰ τοῦ Κράτους διὰ παραχωρήσεων καὶ ἐργολαβιῶν, παρὰ ταῖς πλείστας πολιτείας χαρακτηρίζονται ἀσυμβιβάστα πρὸς τὴν ἀσκήσιν τῶν βουλευτικῶν καθηκόντων, καθόσον τὰ ἱδρύματα ταῦτα, λόγῳ τῶν ὑφισταμένων εἰδικῶν πρὸς τὸ Κράτος σχέσεων θεωροῦνται συνδεδεμένοι μετὰ τοῦ πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ἐντεῦθεν συντρέχει ὁ αὐτὸς, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, λόγῳ, ἐπιπροστίθεται δὲ καὶ ἡ καθαρῶς ἠθικὴ ἀποψις, ὅπως μὴ καὶ ἡ νομοθετικὴ ψήφος τούτων διδῇ χώραν εἰς παρεξηγήσεις, καθόσον ἡδύνατο νὰ σχετίζηται πρὸς τὰ προνόμια καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν ὧν προΐστανται ἱδρυμάτων.

ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐννοίαν ἀσυμβιβάστοι ἐθεωρήθησαν καὶ αἱ ιδιότητες ὑπαλλήλων τῶν εἰρημένων Τραπεζῶν καὶ ἐταιριῶν, καὶ τῶν παρ' αὐταῖς ἐμμίσθων νομικῶν συμβούλων, τῶν μὴ ἀμειβομένων τουτέστι κατὰ λόγον τῶν παρεχομένων δικηγορικῶν ἐργασιῶν, ἀλλὰ συνδεομένων διὰ συμβολαίων ὠρισμένης μηνιαίας παροχῆς, καθόσον καὶ οὗτοι προσεγγίζουσι πρὸς τὴν σχέσιν τοῦ ὑπαλλήλου καὶ ἡ ἐν τῇ Βουλῇ ψήφος αὐτῶν δύναται νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὰς αὐτὰς παρεξηγήσεις ὥστε ἡ ἄκρα τήρησις τῆς ὀφειλομένης ἀξιοπρεπείας ἐνδεικνύει ἀκριβῶς τὴν ἐξαίρεσιν καὶ αὐτῶν.

Τρίτην κατηγορίαν ἀποτελοῦσιν οἱ διατελοῦντες μετὰ τοῦ Κράτους ἐν ἐνοχικῇ δεσμῷ ἐργολαβικῶν ἐπιχειρήσεων, οἵτινες ἐπίσης δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ μετέχωσι τῶν ἔργων τῆς Βουλῆς, ἐνθα πολλάκις συζητοῦνται νομοθετήματα ἐπιδρῶντα εἰς τὰ συμφέροντα αὐτῶν.

Τὸ ἄρθρον 71 ἦτο ἀτελὲς καὶ κατὰ τοῦτο, ὅτι δὲν ὥριζε τὰ ἐννομα ἀποτελέσματα τοῦ ἀσυμβιβάστου καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν εἶδε νὰ ἐξετάζηται. Καὶ ἐθεσπίσθη μὲν διὰ τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου ἡ ὑποβολὴ παραιτήσεως παρὰ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ὠρισμένου χρόνον πρὸ τῆς ἐκλογῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν ὀρισμῶν τούτων ἡ συνταγματικὴ ἰσχὺς παραμένει ἀμφίβολος, ἐν ᾧ κατ' οὐσίαν αἱ διατάξεις αὗται ἡδύνατο νὰ ὦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σκόπιμοι.

Εἰδικῶς τὸ σύστημα τοῦτο ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς νὰ διατηρηθῇ, ἀναγραφόμενον καὶ ἐν τῇ Συντάγματι, καθόσον ἀπέβλεπεν εἰς τοὺς ἐν δημοσίαις ὑπηρεσίαις διατελοῦντας, ὡς καὶ τοὺς δημάρχους καὶ τοὺς δημαρχικοὺς παρέδρους, ἵνα μὴ οὗτοι, καταλείποντες τὰ ἑαυτῶν καθήκοντα ὅτεδήποτε, κατέρχονται εἰς τὸν ἐκλογικὸν ἀγῶνα, ἀπεκδεχόμενοι τὸ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἀσφαλούς, ἐπὶ προφανεῖ ζημίᾳ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, καὶ διότι ἐπὶ πλέον ἢ ἀνάμειξις τῶν ἀνωτέρας κατεχόντων θέσεις διατηρούντων καὶ τὰ ἀξιώματα αὐτῶν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐπιδρῶσα ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς ψήφου τῶν πολιτῶν. Ἡ ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει παραίτησις ἐννοεῖται ὀριστικῇ ἐπὶ μόνῃ τῇ δηλώσει τοῦ παραιτουμένου, ἀποβάλλοντος οὕτως αὐτοδικαίως τὴν ιδιότητα τοῦ ὑπαλλήλου ἢ δημοτικοῦ ἄρχοντος.

Τοῦναντίον ὡς πρὸς τοὺς ἄλλας ἰδιωτικὰς θέσεις κατέχοντας δὲν ἐμφανίζονται τὰ αὐτὰ μειονεκτήματα, διό καὶ ὄρθην ἐθεωρήθη ἵνα δοθῇ δικαίωμα ἐπιλογῆς εἰς μεταγενέστερον χρόνον ἀσκούμενον.

Τέλος τὸ τῆς τρίτης κατηγορίας ἀσυμβίβαστον διαρκεῖ κατ' ἀνάγκην, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται ἡ σχέσις τῆς ἐργολαβίας ἢ παραχωρήσεως, ἢν συμβατικὴν οὔσαν δὲν δύναται νὰ παραιτήσῃ μονομερῶς ὁ ἐν τοιαύτῃ σχέσει διατελῶν.

Οὕτω τὸ προτεινόμενον ἄρθρον ἔχει ἐν ἄλλῃ ὡς ἑξῆς :

» Εὐμισθοὶ δημόσιοι ὑπάλληλοι, στρατιωτικοὶ ἐν ἐνεργείᾳ, » δῆμαρχοι, δημαρχικοὶ πάρεδροι, συμβολαιογράφοι, φύλα- » κες ὑποθηκῶν καὶ μεταγραφῶν, καὶ δικαστικοὶ κλητῆρες, » δὲν δύναται νὰ ἐκλεγῶσι Βουλευταί, ἐὰν μὴ παραιτηθῶσι » τῶν ἀξιωματίων καὶ ὑπηρεσιῶν τούτων δέκα πέντε ἡμέρας » πρὸ τῆς ἐκλογῆς.

» Τὰ καθήκοντα τοῦ Βουλευτοῦ εἶνε ἀσυμβίβαστα πρὸς τὰ » ἔργα τοῦ διοικητοῦ, ὑποδιοικητοῦ, διευθυντοῦ, ὑποδιευ- » θυντοῦ μέλους διοικητικοῦ συμβουλίου, ὑπαλλήλου καὶ ἐμ- » μίσθου δικηγόρου ἐκδοτικῶν, βιομηχανικῶν ἢ ἐμπορικῶν » ἀνωνύμων ἐταιριῶν, ἀπολαυσῶν εἰδικῶν προνομίων ἢ τακ- » τικῆς ἐπιχορηγήσεως τοῦ Κράτους δυνάμει εἰδικῶν νόμων ἢ » συνδεομένων μετὰ τοῦ Κράτους διὰ παραχωρήσεων ἢ ἐργο- » λαβιῶν. Οἱ διατελοῦντες εἰς τινὰ τῶν κατηγοριῶν τούτων » ὀφείλουσιν ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐπικυρώσεως τῆς ἐκλο- » γῆς αὐτῶν νὰ δηλώσωσιν ἐπιλογὴν μετὰ τοῦ βουλευτικοῦ » ἀξιώματος ἢ τῶν ὡς ἄνω ἔργων. Ἐν παραλείψει δὲ τῆς » τοιαύτης δηλώσεως, ἐκπίπτουσιν αὐτοδικαίως τοῦ ἀξιώματος » τοῦ Βουλευτοῦ»

» Δὲν δύνανται νὰ ὦσι Βουλευταὶ οἱ συνδεόμενοι μετὰ τοῦ
» Κράτους διὰ συμβατικῶν παραχωρήσεων ἢ ἐργολαβιῶν».

Εἰς τὰς ἄνω διατάξεις ἐκανονίσθησαν καὶ τὰ θέματα, περὶ
ὧν διαλαμβάνει σχετικὴ τροπολογία τοῦ ἐκ Λακωνίας Βουλευ-
τοῦ κ. Χ. Πετρέα.

Ἄρθρον 72.

Ἀναγκαῖον ἐπακολούθημα τῶν, ὡς ἄνω, ἀσυμβιβάστων εἶνε
ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 72, καθ' ἣν ἡ μεταγενεστέρα ἐπέλευσις
τινὸς τῶν περιπτώσεων τούτων, τουτέστι δημοσίων ὑπηρεσιῶν ἢ
ιδιωτικῶν ἔργων ἀσυμβιβάστων πρὸς τὰ τοῦ Βουλευτοῦ, γενο-
μένων παρ' αὐτοῦ ἀποδεκτῶν, συνεπάγεται τὴν ἀπὸ τοῦ βουλευ-
τικοῦ ἀξιώματος ἔκπτωσιν.

Ἐπὶ τούτου ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποδέχεται καθ' ὁλοκληρίαν τὴν
διατύπωσιν τοῦ σχεδίου τῶν ἐξ Βουλευτῶν, ἔχουσιν ὥδε :

» Βουλευταί, ἀποδεχόμενοι οἰονδήποτε τῶν ἐν τῷ προηγου-
» μένῳ ἄρθρῳ ἀνφερομένων καθηκόντων ἢ ἔργων ἐκπίπτου-
» σιν αὐτοδικαίως τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος».

Ἰδίαν πρότασιν ὑπέβαλεν ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ὁ ἐκ Λακωνίας
Βουλευτὴς κ. Ε. Κουλουμβάκης, καθ' ἣν «ἀπαγορεύεται νὰ
διορισθῇ ἔμμισθος δημόσιος ὑπάλληλος ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὁ
ἐκλεχθεὶς βουλευτὴς ἐπὶ μίαν τετραετίαν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς του,
ἐὰν ἀπεδέχθῃ αὐτὴν καὶ ὠρκίσθῃ κατὰ τὸ ἄρθρον 64». Καὶ
τοῦτο, ἵνα μὴ ἀποτελῇ ἀντικείμενον συναλλαγῆς, ἢ ὡς τοιαύτη
ἐξηγῆται, ἡ ὀνομασία βουλευτοῦ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως εἰς
δημοσίαν θέσιν.

Ἡ πρότασις αὕτη ὑπεστηρίχθη καὶ παρὰ τινων ἔτι μελῶν
τῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὸ τὸν περιορισμόν, ἵνα ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη
ὑφίσταται μόνον διαρκούσης τῆς βουλευτικῆς περιόδου. Δέον
δὲ νὰ σημειωθῇ, ὅτι παραπλησίαν ἀπαγόρευσιν περιέχει ὁ Βελ-
γικὸς ἐκλογικὸς κώδιξ ἐν ἄρθρῳ 239, ὁρίζων ὅτι «οἱ Βουλευ-
» ται δὲν δύνανται νὰ διορισθῶσιν εἰς ἐμμίσθους δημοσίας
» λειτουργίας, εἰμὴ ἐν ἔτος μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἐντολῆς αὐτῶν.
» Ἐξαιροῦνται τὰ λειτουργήματα Ὑπουργοῦ, διπλωματικοῦ
πρακτοροῦ» καὶ διοικητικοῦ ὑπαλλήλου, ἀντιστοιχοῦντος πρὸς
τοὺς ἡμετέρους Νομάρχας.

Οὐχ ἦττον ἡ πλειονοψηφία τῆς Ἐπιτροπῆς φρονεῖ ὅτι μεί-
ζονα εἶνε τὰ μειονεκτήματα, ἅτινα παρέπονται ἐκ τῆς τοιαύ-
της ἀπαγορεύσεως, καθόσον παρακωλύεται ἡ ἀνάληψις δημο-
σίων ὑπηρεσιῶν εἰς πρόσωπα, ἅτινα κατὰ τεκμήριον ἔχουσι πλέον

παντός ἄλλου ἴσως τὴν ἀπαιτουμένην ἱκανότητα, προστιθεμένης καὶ τῆς βουλευτικῆς αὐτῶν πείρας.

ὑπὸ τοῦ ἐκ Μεσσηνίας Βουλευτοῦ κ. Γ. Κορομηλά προϋτάθῃ τροπολογία, ἀφορώσα οὐχὶ πλέον τοὺς Βουλευτάς, ἀλλὰ τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, ὧν τὰ καθήκοντα κηρύσσονται ἀσυμβίβαστα πρὸς πᾶσαν ἄλλην δημοτικὴν ἢ ἰδιωτικὴν θέσιν ἐπὶ πληρωμῇ. Τὸ ζήτημα τοῦτο δύναται ν' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον νομοθετικῆς ἐρεῦνης, δὲν ἔχει δὲ θέσιν ἐν τῷ προκειμένῳ κεφαλαίῳ τοῦ Συντάγματος.

Ἄρθρον 73.

Τὰ ἀτοπήματα, ἅτινα παρουσιάζει ἡ ἐκδίκασις τῶν ἐκλογῶν ὑπὸ τοῦ ἰδίου σώματος εἰς ἡμετέρας, ὡς ἐκτίθενται καὶ ἐν τῇ προτάσει τῶν ἑξ Βουλευτῶν. Τούτων ἕνεκεν ἡ Ἐπιτροπὴ ὁμοφώνως σχεδὸν ἐδέξατο τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ἐκδικάσεως ἀπὸ τῆς Βουλῆς, κατὰ πλειονοψηφίαν δὲ τὴν ὑπαγωγὴν ταύτης εἰς εἰδικὸν δικαστήριον, κατὰ τοὺς ὅρους περίπου, τοὺς ἐν τῷ ἄρθρῳ 80 τοῦ Συντάγματος διαγεγραμμένους διὰ τὸ δικάζον τὰς ὑπουργικὰς παραβάσεις. Ἐν ᾧ κατὰ τὴν γνώμην τῆς μειονοψηφίας τῆς Ἐπιτροπῆς προκρίνεται, ἵνα τὸ δικαστήριον ἢ μικτόν, ἀποτελούμενον μὲν κατὰ πλειονότητα ἐκ δικαστῶν, συμπεριλαμβανόν δὲ καὶ ξένα πολιτικὰ ἀπλῶς πρόσωπα.

Κατὰ πλειονοψηφίαν ἡ Ἐπιτροπὴ ὡσαύτως παρεδέξατο, ἵνα εἰς τὸ εἰδικὸν τοῦτο δικαστήριον ἀνατίθῃται ἡ ὅλη ἐξέλεξις τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν, ὡς πρὸς τε τὰς ἀφορώσας τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐκλογῆς ἐνστάσεις, καὶ τὰς ἀναφερομένας εἰς τὰ προσόντα καὶ τὴν ἱκανότητα τοῦ βουλευτοῦ, ἅτινα κατὰ τὴν ἐξενεχθεῖσαν ἡσσανα γνώμην προτείνεται, ἵνα παραμείνωσιν εἰς τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς.

Διὰ τοῦ ἐν τῷ σχεδίῳ τῶν ἑξ Βουλευτῶν τελευταίου ἐδαφίου κυροῦται ὁρθῶς τὸ πρὸς παραίτησιν δικαίωμα τοῦ Βουλευτοῦ.

Ἐπὶ τοιαύταις βάσεσι τὸ ἄρθρον 73 διατυπώται ὡς ἔπεται :

« Ἡ ἐξέλεξις καὶ ἐκδίκασις τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν, κατὰ τοῦ κύρους τῶν ὁποίων ἐγείρονται ἐνστάσεις, ἀναφερόμεναι εἴτε εἰς ἐκλογικὰς παραβάσεις περὶ τὴν ἐνέργειαν τούτων εἴτε εἰς ἑλλειπὴν προσόντων, ἀνατίθεται εἰς εἰδικὸν δικαστήριον ἐκ δεκατριῶν μελῶν, συγκροτούμενον διὰ κληρώσεως μεταξὺ πάντων τῶν μελῶν τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τῶν Ἐφετερίων

τοῦ Κράτους. Ἡ κλήρωσις ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, τὴν προεδρίαν δὲ τοῦ εἰδικοῦ Δικαστηρίου λαμβάνει ὁ ἐκ τῶν κληρωθέντων κατὰ βαθμὸν ἢ ἀρχαιότητα προηγούμενος. Κατὰ τὰ λοιπὰ τὰ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ ὁρισθήσονται διὰ νόμον.

» Ἡ ἀπὸ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος παραίτησις εἶνε δικαίωμα τοῦ Βουλευτοῦ ».

Ἄρθρον 75.

Ἡ πρὸς τοὺς ἐπιτελοῦντας τὰ καθήκοντα αὐτῶν Βουλευτὰς παροχὴ ἀποζημιώσεως, καλυπτούσης μερικῶς τοῦλάχιστον, τὰς δαπάνας, εἰς ἃς ὑποβάλλονται, καὶ τὰς ζημίας, ἃς ὑφίστανται, καταλείποντες τὰ βιοποριστικὰ αὐτῶν ἔργα χάριν ὑπερτέρας πρὸς τὴν Πολιτείαν ὑπηρεσίας, εἶνε μέτρον ἐντελὸς μὲν δεδικοιολογημένον καὶ παρὰ πᾶσι σχεδὸν τοῖς Κράτεσι ἀνεγνωρισμένον, διότι ἡ ἐναντία ἐκδοχὴ θὰ ἦγεν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα, ὅπως τὸ βουλευέσθαι περιορίζεται μεταξὺ τῶν εὐπόρων μόνον τάξεων, τοῦθ' ὅπερ βεβαίως δὲν εἶνε ὁρθόν, οὐδὲ συμφέρον εἰς τὸ ἔθνος.

Τὸ ποσὸν τῶν δισχιλίων παλαιῶν δραχμῶν, τὸ ὁριζόμενον ἐν τῷ Συντάγματι τοῦ 1864, ἦτο πιθανῶς ἐπαρκὲς ὑπὸ τὰς τότε συνθήκας τοῦ βίου, ἀλλὰ κατὰ τὸν διαρρεύσαντα ἔκτοτε ἡμισυν περίπου αἰῶνα κατάδηλον τυγχάνει, ὅτι αἱ βιωτικαὶ δαπάναι ὑπερεδιπλασιάσθησαν. Τούτου ἕνεκα κατὰ τὰς τελευταίας δύο δεκαετηρίδας ἤρξατο καὶ βαθμυδὸν σταθερῶς σχεδὸν ἐπεκράτησεν, ἵνα ὑπὸ τὸν τύπον ἐκτάκτων συνόδων παρέχῃται εἰς τοὺς βουλευτὰς ἐπιπρόσθετος ἀποζημιώσις, συνήθως φθάνουσα, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ὑπερβάλλουσα τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως τῆς τακτικῆς συνόδου, παρὰ τὴν σαφὴ διάταξιν τοῦ ἐν ἰσχύϊ ἁρθρου 75, καθ' ἣν ἐπὶ ἐκτάκτων συνόδων ἀποδίδονται μόνον τὰ ἔξοδα τῆς ἀφίξεως καὶ ἐπανόδου.

Οὕτως ὁ μέσος ὅρος τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καταβληθεισῶν ἀποζημιώσεων ἀνέρχεται εἰς τὸ διπλάσιον τοῦ συνταγματικοῦ ὁρίου. Ἐντεθὲν ἀνάγκη ἀναμφισβήτητος εἶνε, ὅπως ὁρισθῶσι τὰ τοῦ θέματος τούτου ἐν αὐστηρῷ πάντως μέτρῳ, λαμβανομένης ὑπ' ὅφει τῆς οἰκονομικῆς ἀδυναμίας τοῦ Κράτους, ἀλλ' ὁπωσδήποτε συμφωνότερον πρὸς τὰς ἐνεστῶσας περιστάσεις.

Ἐπὶ τούτῳ ἡ Ἐπιτροπὴ, κατὰ πλειονοψηφίαν, συμφωνοῦσα μετὰ τοῦ σχεδίου τῶν ἑξ Βουλευτῶν κατ' ἀρχὴν, ἀπεδέξατο ὡς εὐλογον καὶ μετρίαν ὅμην ἀποζημιώσιν τὴν τῶν δραχ-

μῶν 3.000, καταβλητέαν ἐν ἐκάστη τακτικῇ συνόδῳ. Ἀλλὰ πλὴν αὐτῶν, ὅπως διευκολύνηται ἡ συγκρότησις καὶ τῶν ἐκτάκτων συνόδων, ὁσάκις ὑπάρχει πραγματικὴ αὐτῶν ἀνάγκη, ἐκρίνεν ὁρθόν, ἵνα παρέχεται πρόσθετος ἀποζημιώσις δραχμῶν 600 κατ' ἀνώτατον ὅρον.

Οὕτω τὸ ἄρθρον διευτυπώθη ὡς ἑξῆς :

«Οἱ Βουλευταὶ λαμβάνουσιν ἐκ τοῦ Δημοσίου ταμείου ἀποζημιώσιν δι' ἐκάστην τακτικὴν σύνοδον δραχμὰς τρισχιλίας, ἐξ ὧν δραχμαὶ μὲν δύο χιλιάδες καταβάλλονται ἐν ἀρχῇ τῆς συνόδου, χίλια δὲ κατὰ τὴν λήξιν αὐτῆς. Ἐν περιπτώσει ἐκτάκτου συνόδου παρέχεται δι' αὐτὴν εἰς ἕκαστον βουλευτὴν ἐπιπρόσθετος ἀποζημιώσις λόγῳ ἐξόδων ἐκ δραχμῶν ἑξακοσίων κατ' ἀνυπέρβλητον ὅρον.

»Παραίτησις ἀπὸ τῆς βουλευτικῆς ἀποζημιώσεως δὲν ἐπιτρέπεται».

Σχετικὴν πρότασιν ὑπέβαλεν ὁ ἐκ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος βουλευτὴς κ. Στέφ. Σ. Σομμαρίπας, διαφόρως ὀρίζουσαν τὰ τῆς ἀποζημιώσεως.

Ἄρθρον 76.

Ἡ Ἐπιτροπὴ, κατὰ πλειονοψηφίαν ἐπίσης, ἐδέξατο τὴν ἐν τῷ σχεδίῳ τῶν ἐξ Βουλευτῶν πρότασιν περὶ κρατήσεως ἐκ τῆς βουλευτικῆς ἀποζημιώσεως λόγῳ ἀπουσιῶν τῶν Βουλευτῶν ἄνευ ἀδείας τῆς Βουλῆς. Εὐλόγον δ' ἐθεώρησε τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 20 κατὰ συνεδρίασιν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν περιορισμόν, ὅτι ἡ τοιαύτη κράτησις θὰ ἐπέρχεται ἐν περιπτώσει ἀπουσίας ἐπὶ πέντε τοὐλάχιστον συνεδριάσεις κατὰ μῆνα.

Μετὰ τὰς, ὡς ἄνω, ἐπενεχθείσας εἰς τὰ ἄρθρα 71 καὶ 72 τροποποιήσεις, καθ' ἃς δὲν δύναται νὰ συνυπάρξῃ ἡ ἰδιότης βουλευτοῦ μετὰ τῆς τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, ἡ διάταξις τοῦ ἐν ἰσχύϊ ἁρθροῦ 76 τοῦ Συντάγματος, ἡ προβλέπουσα περὶ τοῦ συνυπολογισμοῦ τοῦ μισθοῦ, ἐν λαμβάνουσι τυχὸν βουλευταὶ λόγῳ πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, δὲν δύναται νὰ τύχῃ ἐφαρμογῆς, εἰμὴ ἐπὶ τῶν Ὑπουργῶν, οἵτινες, κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε τηρούμενα, ἐλάμβανον μὲν τὰς ἀποζημιώσεις τῶν ἐκτάκτων συνόδων, οὐχὶ δὲ τὰς τῶν τακτικῶν.

Ἀλλ' ὁ μισθὸς τῶν Ὑπουργῶν δὲν εἶνε τοσοῦτον μέγας, ὥστε νὰ θεωρηθῇ ἐπιβαλλομένη ἡ διὰ τοῦ Συντάγματος ἀποστέρησις ἢ συνυπολογισμὸς τῆς βουλευτικῆς ἀποζημιώσεως.

Ἀνεκινήθη ἐπίσης ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ τὸ ζήτημα, ἐὰν συν-

ταξιούχοι, ἐκλεγόμενοι Βουλευταὶ, ἔδει νὰ ὑφίστανται ἀνάλογον συνυπολογισμόν τῆς συντάξεως αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀπεκρούσθη, ἐπὶ τῇ λόγῳ ὅτι ἡ σύνταξις, στηριζομένη ἐπὶ προηγούμενης κρατήσεως τῶν μισθῶν, εἶνε ἀμοιβὴ παρασχεθείσης ἤδη τῇ Πολιτείᾳ ὑπηρεσίας.

Κατ' ἀκολουθίαν τῶν ἄνω σκέψεων δὲν ἐκρίθη δεκτὴ σχετικὴ πρότασις τῶν ἐκ Λαρίσης Βουλευτῶν κ. κ. Δ. Οἰκονόμου καὶ Π. Ἀγγελίδου.

Κατὰ ταῦτα ἄρα ἡ μὲν παλαιὰ διάταξις τοῦ ἁρθροῦ 76 τυγχάνει ἀπαλειπτέα, τὴν θέσιν δ' αὐτῆς δύναται νὰ καταλάβῃ ἡ περὶ κρατήσεων νέα διάταξις ἔχουσα ὧδε :

«Ἐν ἀπουσίᾳ βουλευτοῦ ἐπὶ πλείονας τῶν πέντε συνεδριάσεων κατὰ μῆνα, ἄνευ ἀδείας τῆς Βουλῆς, ἐν τακτικῇ ἢ ἐκτάκτῳ συνόδῳ, κρατοῦνται ἐκ τῆς ἄνω ἀποζημιώσεως δραχμαὶ εἴκοσι δι' ἐκάστην συνεδρίασιν».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17 Μαρτίου 1911.

Ὁ Εἰσηγητὴς
Κ. ΡΑΚΤΙΒΑΝ

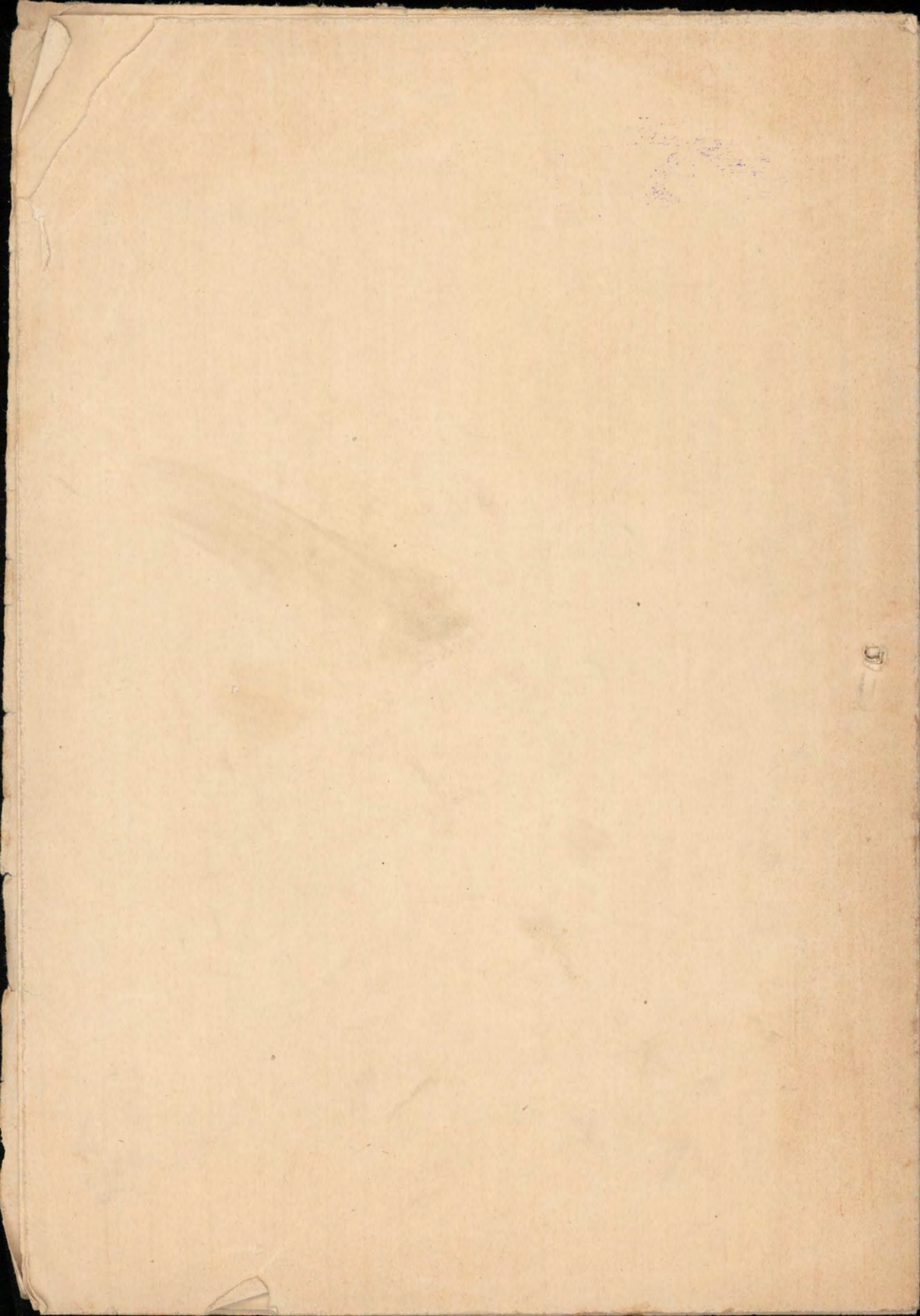
Ὁ Προεδρος
Σ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

Ὁ Γραμματεὺς κ.ἀ.α.
ΘΡ. Γ. ΠΕΤΜΕΖΑΣ

Τὰ μέλη

Ε. Κουλουμβάκης, Θ. Κουτούπης, Α. Ροῦφος, Ι. Χρυσοβελώνης, Ι. Μάνος, Γ. Πολίτης, Ἀλ. Διομήδης, Κ. Δεμερτζής, Χ. Δικαῖος, Ἀ. Τριγώνης, Ν. Τριανταφυλλᾶκος, Π. Ἀραβαντινός, Γ. Ἰατροίδης, Α. Καλλέργης.

Ἰω. Ἀθανασίου, Κ. Β. Γούρας, Α. Λιχγακίου.

A 6

79

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΕΠΙ ΠΑΡΑΠΕΜΦΘΕΙΣΩΝ ΕΠ' ΑΥΤΗ, ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΩΝ

Μετά την υποβολήν της από 14 Φεβρουαρίου έ.ε. εκθέσεως της 'Επιτροπής επί των άρθρων 3 - 17 του Συντάγματος, απεστάλησαν αὐτῇ πλείονες ἔτι προτάσεις, ὧν αἱ μὲν ἀφορῶσιν εἰς τὴν ἐν τῷ Συντάγματι ἀναγραφὴν νέων θεμελιωδῶν διατάξεων περὶ γλώσσης, αἱ δὲ ἀναφέρονται εἰς αὐτὰ τὰ ἐπεξεργασμένα ἤδη ὑπὸ τῆς 'Επιτροπῆς ἄρθρα, ὑποδεικνύουσαι νέας αὐτῶν τροπολογίας, ἐφ' ὧν ἐκ τοῦ Κανονισμοῦ καλεῖται ἐπίσης ν' ἀποφανθῇ ἡ 'Επιτροπὴ πρὸ τῆς ἐν τῇ Βουλῇ κατ' οὐσίαν συζητήσεως.

Μελετήσασα δ' ἐπισταμένως καὶ τὰς προτάσεις ταύτας ἡ 'Επιτροπὴ ἐκτίθει τὴν ἐπ' αὐτῶν γνώμην της ὡς ἔπεται:

Α'.

Ὁ βουλευτὴς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας κ. Θ. Μιχαλόπουλος προτείνει τὴν προσθήκην ἰδίου ἄρθρου (ὑπ' ἀριθ. 1 δὲς), ἀπαγορεύοντος πᾶσαν κατὰ τῆς γλώσσης τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐν γένει τῆς γλώσσης τῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐπέμβασιν.

Ἡ 'Επιτροπὴ ὁμοφώνως φρονεῖ ὅτι ἡ ἀναγραφὴ τοιαύτης διατάξεως ἐν τῷ Συντάγματι παρέλκει τέλεον. Διότι τῆς μὲν

ἐπισήμου Ὁρθοκείας καὶ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡ ἀναγνώρισις ὑπάρχει πλήρης καὶ ἀπόλυτος ἐν ἄρθροισι 1 καὶ 2 τοῦ Συντάγματος, σὺν τῷ ρητῷ ὅρῳ τῆς ἀπαρασαλευτοῦ τηρήσεως πάντων τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Συνοδικῶν κανόνων καὶ ἱερῶν παραδόσεων· ἐφ' ὅσον δὲ καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας παρίσταται ἀποτελοῦσα μέρος αὐτῶν τούτων τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμίων, περιφρουρεῖται ἤδη διὰ τῶν ἀνωτέρω διατάξεων τοῦ Συντάγματος καὶ πᾶσα εἰδικὴ τῆς γλώσσης ταύτης προστασία ἤθελε θεωρηθῇ οὐ μόνον περιττή, ἀλλὰ καὶ ἐνέχουσα ἐσωτέραν ἐπέμβασιν ἐπὶ θέματος, ὅπερ ὑπάγεται εἰς τὴν ἰδιαιτέραν τῆς Ἐκκλησίας ἐποπτεῖαν.

Β'.

Ἡ αὐτὴ πρότασις τοῦ ἀνωτέρω κ. Βουλευτοῦ διαλαμβάνει καὶ ἐτέρας διατάξεις ὑπὸ τὸν τίτλον «περὶ γλώσσης» (ὡς ἄρθρα 4^{ον} καὶ 5^{ον} τοῦ Συντάγματος), δι' ὧν ὡς ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους ἀναγορεύεται ἡ καθαρεύουσα, ἀπαγορεύεται δὲ πᾶσα κατ' αὐτῆς ἐπέμβασις καὶ ἀπαγγέλλεται ἡ ἀπόλυσις παντὸς δημοσίου ἢ δημοτικοῦ ὑπαλλήλου ἢ ἀνήκοντος εἰς ἴδρυμα ἐποπτευόμενον ὑπὸ τοῦ Κράτους, ὅστις ἤθελε φωραθῇ ἔνοχος τοιαύτης ἐπεμβάσεως.

Παραπλησίαν πρότασιν ὑπέβαλε καὶ ὁ ἐξ Ἀχαΐας καὶ Ἡλιδος Βουλευτῆς κ. Ι. Βέρροιος περὶ ἀναγραφῆς ἐν τῷ Συντάγματι ὡς ἐπισήμου τῆς Ἑθνικῆς γλώσσης, ἀπηλλαγμένης ὀθνείων λέξεων, ξενισμῶν κλπ.

Ἐπὶ τῶν προτάσεων τούτων ἡ γνώμη τῆς Ἐπιτροπῆς ὑπῆρξεν ἐπίσης σύμφωνος, ὅτι τοιαῦται διατάξεις παρέλκουσιν, οὔτε καὶ ἀνάγκη αὐτῶν ὑπάρχει ὅλως. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἀπατέλεσεν ἀείποτε κτῆμα ἀναφαίρετον καὶ ἐν τῶν κυριωτάτων γνωρισμάτων τοῦ ἡμετέρου Ἔθνους, ἀναποσπᾶστος μετ' αὐτοῦ συνυπάρξασα κατὰ πάσας τὰς φάσεις τοῦ Ἑθνικοῦ βίου. Ἐν

τῇ ἐξελίξει δ' αὐτῆς παρηκολούθησεν, ὡς εἰκός, σταθερῶς τὰς τε περιπετείας καὶ τὰς προόδους τοῦ Ἔθνους, διαμορφουμένη καὶ τελειοποιουμένη συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ τε δημοσίου καὶ τοῦ κατ' ἰδίαν βίου καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς διαπλάσεως, πρὸς ἃς ἐν πᾶσι λῖαν εὐστόχως προσαρμόζεται, ὡς ἄλλως τε καὶ ἐν ταῖς γλώσσαις πάντων τῶν Ἑθνῶν παρατηρεῖται.

Εἰδικῶς δὲ ὁ τύπος τῆς ἐπισήμου γλώσσης τοῦ Κράτους διατρανοῦται ἐν αὐτῷ τῷ λεκτικῷ τοῦ Συντάγματος καὶ τῆς Ἑλλ. Νομοθεσίας καὶ πάντων τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγενεσίας δημοσίων ἐγγράφων.

Καὶ αὐτὴ ἄρα ἡ ἐν τῷ Συντάγματι ἀναγραφὴ ἰδίας διατάξεως θὰ ἔθετεν ἀτόπως ὑπὸ ἀμφιβολίαν τὸ ἤδη καθεστώς, καὶ θὰ ἐγέννα κενὸν φόβον κινδύνων ἐκεῖ, ἐνθα τοιοῦτοι εἶνε παντελῶς ἀνύπαρκτοι. Ἐνῷ ἄφ' ἐτέρου ἡ Πολιτεία ἀναμφήριστον ἔχει δικαίωμα νὰ κολάζῃ διὰ τῆς οἰκείας πειθαρχικῆς ὁδοῦ, καὶ μέχρι παύσεως, τὸν ὑπάλληλον ἐκείνον, ὅστις ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ ἤθελε ποιῆσαι χρῆσιν γλώσσης ἀπαδόσης πρὸς τὴν ἐμπρέπουσαν σοβαρότητα τῶν δημοσίων πράξεων καὶ τὴν ἐν αὐταῖς καθιερωμένην ἐπίσημον γλῶσσαν.

Ἐκ τούτου δὲ τοῦ λόγου ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν ἔκρινεν ἐπίσης ἀναγραπτέαν ἐν τῷ Συντάγματι καὶ τὴν ὑποβληθεῖσαν αὐτῇ πρότασιν τοῦ ἐκ Λακωνίας βουλευτοῦ καὶ μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς κ. Ε. Κουλουμβάκη περὶ προσθήκης ἐν ἄρθρῳ 3^ῳ τοῦ Συντάγματος διατάξεως, καθ' ἣν «οἱ θορυβοῦντες κατὰ τῆς ἐπισήμου γλώσσης τοῦ Κράτους δὲν εἶνε δεκτοὶ ὡς δημόσιοι ὑπάλληλοι».

Γ'.

Ὑπὸ τοῦ Βουλευτοῦ Ἀχαΐας καὶ Ἡλιδος κ. Χρ. Μεϊντάνη προτείνεται νὰ προστεθῇ ἐν ἄρθρῳ 3 τοῦ Συντάγματος διάταξις ὀρίζουσα, ὅτι δεκτοὶ εἰς τὰς δημοσίας λειτουργίας εἶναι μόνον οἱ πραγματικῶς ἐκπληρώσαντες τὴν στρατιωτικὴν αὐτῶν ὑπηρε-

σίαν, ὑπὸ τὴν ῥητῶς ἐν τῇ αἰτιολογίᾳ δηλουμένην ἔννοιαν τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν ὁπωσδήποτε, καὶ δυνάμει τοῦ νόμου, ἀπαλλασσομένων τῆς ὑπηρεσίας ταύτης.

Τὴν τοιαύτην διάταξιν ἡ Ἐπιτροπὴ κρίνει ἄδικον, καθ' ὅσον πρόκειται περὶ πολιτῶν, μὴ ὑπεχόντων ἐκ τοῦ νόμου στρατιωτικὴν ὑποχρέωσιν, οὗς αὐτὴ ἡ Πολιτεία διὰ λόγους γενικωτέρου συμφέροντος ἀπαλλάσσει ἢ ἐξαιρεῖ ταύτης.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς φέροντας στρατιωτικὴν ὑποχρέωσιν καὶ ὑπεκφεύγοντας τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῆς, ἐπαρκεῖ ὁ νόμος, θεσπίζων τὰς προσηκούσας ποινάς, ἐν αἷς καὶ τὴν πρὸς τὰς δημοσίας λειτουργίας ἀνικανότητα.

Δ'.

Ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑποδειχθεῖσαν ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ 3 ἐξαίρεσιν τῆς ἐν εἰδικαῖς ὑπηρεσίαις δυνάμει εἰδικῶν νόμων προσλήψεως ἀλλοδαπῶν, ὁ Βουλευτὴς Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος κ. Π. Δ. Πολυχρονιάδης προτείνει νὰ προστεθῇ ὅτι «οὐδέποτε δύναται ν' ἀνατεθῇ στρατιωτικὴ λειτουργία ἐν καιρῷ πολέμου εἰς μὴ πολίτας Ἕλληνας».

Καὶ τὴν πρότασιν ταύτην, οὕτως ἀπολύτως ἐκφερομένην, ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν κρίνει ὀρθὴν οὐδὲ λυσιτελεῖν, διότι ἡ πατρίς ἡμῶν μετ' εὐγνωμοσύνης ἀναμνησκέται τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἀγώνων διαπρεπῶν φιλελλήνων, εἰς οὓς ἐν κρισιμωτάταις τοῦ ἔθνους περιστάσεσι δικαίως διεπιστεύθη καὶ διεύθυνσις στρατιωτικῶν ἐργασιῶν. Πάντως δ' ὁ καθορισμὸς τῶν τοιούτων λεπτομερειῶν, ἐφ' ὅσον ἤθελον κριθῇ ἀναγκαῖαι, ἀπόκειται εἰς τοὺς δι' ἐκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν ψηφιστέους εἰδικοὺς νόμους.

Ε'.

Ὁ βουλευτὴς Κεφαλληνίας κ. Γ. Σ. Μουσοῦρης προτείνει πλείονας τροπολογίας ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῆς Ἐπιτροπῆς, τοῦ ἀφορῶντος τὸ ἄρθρον 5 τοῦ Συντάγματος καὶ δῆ:

1) Ἵνα ἡ ὀριζομένη εἰκοσιτετράωρος προθεσμία πρὸς προσαγωγὴν τῶν συλλαμβανομένων εἰς τὸν ἀνακριτὴν περισταλῇ εἰς δώδεκα ὥρας. Ἦδη ἐν τῇ καταρτίσει τοῦ ἑαυτῆς σχεδίου ἡ Ἐπιτροπὴ συνεζήτησεν, ἐὰν εἶνε δυνατόν νὰ ταχθῇ βραχυτέρα προθεσμία, κατέληξεν ὅμως εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι θὰ ἦτο τοῦτο ἐπισφαλές· ὠρισμένως δὲ τὸ 12 ὥρον θεωρεῖ καὶ νῦν ἀνεπαρκές, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν δυσχερειῶν, αἵτινες ἐνδέχεται νὰ παρεμπέσωσι μεταξὺ τῆς συλλήψεως ἢ τῆς εἰς τὸν ἀνακριτὴν προσαγωγῆς, καίτοι βεβαίως καὶ ἐντὸς τοῦ ἐπιτροπομένου 24 ὥρου ἡ προσαγωγὴ δέον νὰ ἐνεργῇται ὡς τάχιστα ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς καὶ οὐχὶ κατὰ τὸ τελευταῖον αὐτοῦ ὄριον, τοῦτο δὲ καὶ δηλοῦται ρητῶς ἐν τῷ σχεδίῳ διὰ τῶν λέξεων «τὸ πολὺ» (ἐντὸς 24 τὸ πολὺ ὥρων ἀπὸ τῆς συλλήψεως).

2) Νὰ προστεθῶσιν ἐπίσης εἰς τὴν αὐτὴν φράσιν αἱ λέξεις «ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον». Ἄλλ' ὡς εἴρηται τοῦτο ὑπάρχει ἤδη ἐν τῷ θεθειμένῳ ὅρῳ «τὸ πολὺ», εἰς οὐδὲν δ' ἤθελε συμβάλει ἡ προσθήκη τοιαύτης ἀορίστου αὐθις διατάξεως.

Μᾶλλον ἐνδείκνυται νομοθετικὴ τις μέριμνα διὰ μερικωτέρων διατάξεων, πρὸς τὰς κατ' ἰδίαν περιστάσεις ρυθμιζομένων.

3) Ἡ ἐν τῷ γ' ἐδαφίῳ φράσις «οἱ παραβάται τῶν ἀνωτέρω διατάξεων» νὰ συμπληρωθῇ «ἀπασῶν τῶν ἀνωτέρω (ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ) διατάξεων», πρὸς δήλωσιν τοῦ ὅτι αἱ ἐπιβαλλόμεναι ποιναὶ ἐπιτείνονται καὶ εἰς τὰς ἐν τῷ α' ἐδαφίῳ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου περιπτώσεις τῆς παρανόμου συλλήψεως ἀνευ ἠτιολογημένου δικαστικοῦ ἐντάλματος ἢ ἐπ' αὐτοφώρου ἀδικήματος.

Καὶ περὶ τούτου ὁμοῦς ἐκ τῆς ὅλης ἀλληλουχίας τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 5 οὐδεμία προκύπτει ἀμφιβολία, ὅτι εἰς τὰς **ἀνωτέρω** διατάξεις αὐτοῦ περιλαμβάνονται καὶ αἱ τοῦ πρώτου ἐδαφίου. Οὐχὶ δὲ ἀπασῶν, ἀλλὰ καὶ μιᾶς ἐκάστης τῶν διατάξεων τούτων ἡ ἀθέτησις συνεπάγεται τὰς ἀπαγγελλομένας ποινάς.

4) Προτείνεται νὰ προστεθῇ ἔτι ὅτι «ἐν ἐλλείψει τῶν ἀνωτέρω διατυπώσεων οὐδεὶς ὀφείλει ὑπακοήν». Τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου, ὅπως μὴ ὑπακούῃ εἰς τὰς παρανόμους πράξεις τῶν ἀρχῶν, κατ' ἰσχυρότερον δὲ λόγον τὰς παρὰ τὸ Σύνταγμα εἶνε ἀναγκαῖον ἐπακολούθημα αὐτῶν τῶν κειμένων ἀπαγορευτικῶν διατάξεων, καὶ περιττεύει ἡ εἰδικὴ ἐνταῦθα ἀναγραφὴ αὐτοῦ.

Γ'.

Διὰ τροπολογίας τῶν βουλευτῶν Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Ν. Λαμπρακάκη καὶ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος κ. Ν. Ξηροῦ προτείνεται, ἵνα εἰς τὸ αὐτὸ ἄρθρον 5 κατὰ τὸ σχέδιον τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ εἰς τὴν φράσιν καθ' ἣν «οἱ παραβάται τῶν ἀνωτέρω διατάξεων τιμωροῦνται ἐπὶ παρανόμῳ κατακρατήσῃ» προστεθῶσιν αἱ λέξεις «μὴ ἀπαιτουμένης δολίας προαιρέσεως». Τοιαύτη ἀληθῶς ὑπῆρξε καὶ ἡ ἔννοια τῆς Ἐπιτροπῆς, ὡς ἐκ τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς προκύπτει, ἵνα ἡ παράβασις τῶν εἰρημένων διατάξεων τοῦ ἄρθρου 5 ἀποτελέσῃ ἰδίαν περίπτωσιν ἀδικήματος παρανόμου κατακρατήσεως «ἄνευ διακρίσεως τῆς προαιρέσεως τοῦ ὑπαίτιου» διὸ καὶ ἡ σχετικὴ διάταξις διευκρινισθῇ ἀπολύτως ἄνευ τινὸς περιορισμοῦ.

Ζ'.

Διὰ τροπολογίας τοῦ ἐκ Κεφαλληνίας βουλευτοῦ κ. Μ. Χαριτάτου προτείνεται, ἵνα τὸ περὶ ἐκπαιδεύσεως 16ον ἄρθρον

τοῦ Συντάγματος διατυπωθῇ ὡς ἑξῆς: ὅτι «ἡ καθόλου ἐκπαίδευσις παρέχεται δαπάνῃ τοῦ Κράτους καὶ ἡ μὲν στοιχειώδης εἶναι ὑποχρεωτικὴ καὶ παρέχεται δωρεάν, ἡ δὲ μέση καὶ ἀνωτάτη ὑπόκειται εἰς ἀνάλογα τέλη». Τὴν ὑποχρέωσιν πάσης εὐνομουμένης Πολιτείας, ὅπως αὕτη πρωτίστως ἰδρὺν σχολεῖα μέσης καὶ ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως, ἀναγνωρίζει καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτῆς, μόνον δὲ διὰ τὸ ἀναμφισβήτητον ἔκρινε περιττὴν τὴν ρητὴν ἀναγραφὴν ἐν τῷ Συντάγματι, ἐν ᾧ ἡ προϋπάρχουσα διάταξις ἐθεωρήθη ἀπαλείπτέα ἀκριβῶς, διότι ἡρμηνεύθη ὡς ἀποκλείουσα τὴν λήψιν διδακτικῶν τελῶν. Ἐντεῦθεν ἡ Ἐπιτροπὴ θεωρεῖ ἐπαρκῆ καὶ προτιμητέαν τὴν παρ' αὐτῆς γενομένην διατύπωσιν. Σχετικὴν δὲ τροπολογίαν ὑπέβαλε καὶ ὁ Βουλευτὴς Λακωνίας κ. Ε. Κουλουμβάκης ἔχουσιν ὡς:

«Ἡ ἐκπαίδευσις ἐνεργεῖται δαπάναις τοῦ Κράτους καὶ τελεῖ ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην αὐτοῦ ἐποπτεῖαν».

«Ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις εἶναι δι' ἅπαντας, καθ' ὠρίσμενην ὑπὸ τοῦ νόμου ἡλικίαν, ὑποχρεωτικὴ, παρέχεται δὲ ἀπολύτως δωρεάν ὑπὸ τοῦ Κράτους».

«Ἐπιτρέπεται εἰς ἰδιώτας καὶ εἰς νομικὰ πρόσωπα ἡ ἱδρύσις ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων, λειτουργούντων κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους».

Η'.

ὑπὸ τοῦ Βουλευτοῦ Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος κ. Σπ. Ἀγαπητοῦ ζητεῖται, ἵνα εἰς τὴν τελευταίαν παράγραφον τοῦ ἄρθρου 17 προστεθῇ «ῥοῆς καὶ πτώσεως οἰωνδῆποτε ὑδάτων». Ἡ τροπολογία αὕτη, ὡς ἐν τῇ σχετικῇ περὶ αὐτῆς αἰτιολογικῇ ἐκθέσει τοῦ ἰδίου Βουλευτοῦ δηλοῦται, εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὸ ὑποβληθὲν τῇ Ἐπιτροπῇ προσχέδιον ἀναθεώρησεως, δι' οὗ προσετίθετο εἰς τὸ ἄρθρον 17 ἐδάφιον ὁρίζον «ὅτι εἰδικὸς νόμος κανονίζει τὰ τῆς ἰδιοκτησίας καὶ διαθέσεως μεταλλείων, ὀρυχείων, ἀρχαιολογι-

κῶν θησαυρῶν καὶ ἱαματικῶν ὑδάτων». Ἄλλ' ἡ Ἐπιτροπὴ διὰ τοὺς ἐν τῇ ἐκθέσει ἀναπτυσσομένους λόγους ἔκρινε, κατὰ τὴν γενομένην παρ' αὐτῆς ἐπεξεργασίαν, ἀπαλειπτέαν τὴν διάταξιν ταύτην· εἰδικὴ δὲ ἀναγραφή τῆς προτεινομένης διατάξεως, τεινούσης εἰς μεταβολὴν τῶν ἤδη κειμένων περὶ τῆς ἀπολαύσεως τοῦ ῥέοντος ὕδατος κανόνων τοῦ ἀστικῶς δικαίου, δὲν κρίνεται ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἔχουσα θέσιν ἐν τῷ Συντάγματι, ἀλλ' ὡς ἀποτελοῦσα ἀντικείμενον νομοθετικῆς ρυθμίσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Φεβρουαρίου 1911

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Σ. Δραγούμης

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

Κ. Ρακιτιβάν

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

καὶ ἀ. ἀ.

Θρ. Γ. Πετμεζᾶς

ΤΑ ΜΕΛΗ

Γ. Ἱατρίδης

Ι. Δ. Τσιριμῶκος

Α. Τριγώνης

Θ. Κουτούπης

Α. Μιχαλακόπουλος

Π. Ἀραβαντινός

Ε. Κουλουμβάκης

Ι. Ἀθανασάκης

Χ. Δικαῖος

Κ. Δεμερτζής

Ε. Σλήμαν

Ν. Τριανταφυλλᾶκος

ΕΚΘΕΣΙΣ

τῆς ἐπὶ τῆς Ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν κάτωθι τροπολογιῶν.

Ὁ ἐκ Λακωνίας Βουλευτὴς κ. Χρ. Π. Πετρεάς διὰ δύο προτάσεων αὐτοῦ ἀπὸ 15 Φεβρουαρίου 1911 ὑποβάλλει τὰς ἐξῆς τροποποιήσεις ἐπὶ τοῦ προσχεδίου τῆς Ἐπιτροπῆς:

α') Εἰς τὸ ἄρθρον 5 ἐδάφιον β' νὰ προστεθῇ ὅτι «οὐδέποτε τὸ ἐγκλημα δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐπ' αὐτοφώρῳ πέραν τῶν 24 ὥρῶν ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως».

Ἡ γνώμη τῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ὅτι ὁ ὁρισμὸς τοῦ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀδικήματος δέον ν' ἀφεθῇ εἰς τὴν νομοθεσίαν καὶ νὰ μὴ περιληφθῇ ἐν τῷ Συντάγματι διάταξις, οἷα ἡ ἀνωτέρω, ἥτις καὶ καθ' ἑαυτὴν δὲν κρίνεται εὐστοχος.

β') Ἐν τέλει τοῦ αὐτοῦ ἁρθρου ὡς καὶ τοῦ περὶ τῆς κατ' οἶκον ἐρεῦνης πραγματευομένου ἁρθρου 12 νὰ προστεθῇ ὅτι «δὲν ἀπαιτεῖται ἄδειά τις πρὸς εἰσαγωγὴν τῶν περὶ ἀποζημιώσεως καὶ ἱκανοποιήσεως ἀξιώσεων ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν ἡ ποινικῶν δικαστηρίων».

Ἐπὶ τούτου ἡ Ἐπιτροπὴ παρατηρεῖ, ὅτι, ὡς διατυπῶνται τὸ πρὸς ἀποζημίωσιν καὶ ἱκανοποίησιν δικαίωμα ἐν ταῖς γενομέναις προσθήκαις εἰς τὰ ἄρθρα 5 καὶ 12 κατὰ τὸ σχέδιον τῆς Ἐπιτροπῆς, οὐδεμία γεννᾶται ἀμφιβολία, ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο δὲν ἐξαρτᾶται ἐξ ἀδείας τινός· οὐδὲ δύναται ν' ἀπαιτηθῇ ἐκ τῶν ὑστέρων τοιαύτη ἀδεια ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἐφ' ὅσον δὲν ὀρίζεται τοῦτο ἐν τῷ Συντάγματι.

γ') Ἐκ τοῦ ἁρθρου 14 προτείνεται ν' ἀπαλειφθῶσι ὅλαι αἱ διατάξεις τοῦ παλαιοῦ κειμένου, αἱ προνοοῦσαι περὶ κατασχέσεως ἐντύπων μετὰ τὴν δημοσίευσιν ἐνεκα προσβολῆς κατὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἢ τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως.

Ἡ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ μεταβληθῶσιν αἱ διατάξεις αὗται.

δ') Ν' ἐπαναλειφθῇ ὡσαύτως ἡ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς προστεθεῖσα παράγραφος περὶ τῆς ἐν ὅλῳς ἐξαιρετικαῖς περιπτώσεσιν ἀπαγορεύσεως εἰδήσεων, ἀναγομένων εἰς στρατιωτικὰς ἐργασίας ἢ ἐξωτερικὰ ζητήματα κλπ.

Τοῦτο οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἀπόκρουσις τῆς προτάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς, ὑποβεβλημένης ἤδη τῇ κρίσει τῆς Βουλῆς.

ε') Προτείνεται τέλος προσθήκη περὶ ἐκτάκτων μέτρων ἐν περιπτώσει πολέμου.

Ἀλλὰ τὰ περὶ τούτου ἀνάγονται εἰς ἄλλην εἰδικὴν διάταξιν τοῦ Συντάγματος κατὰ τροποποίησιν τοῦ ἁρθρου 91, ἥτις θέλει ἐρευνηθῇ ὑπὸ τε τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Βουλῆς ἐν οἷῳ κείῳ τρόπῳ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Μαγτίου 1911

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Σ. Δραγούμης

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ
Κ. Ρακτιβάν

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
καὶ ἁ. ἁ.
Θρ. Γ. Πετμεζᾶς

ΤΑ ΜΕΛΗ

Εὐσ. Κουλουμβάκης μετ' ἐπιφυλάξεως ὡς πρὸς τὸ ἄρθρον 14,

Ι. Ἀθανασάκης, Α. Ροῦφος, Χ. Δικαῖος, Ἀλ.

Διομήδης, Ι. Πολίτης, Κ. Β. Γόντικας,

Π. Ἀραβαντινός, Ι. Μάνος.

ΕΚΘΕΣΙΣ

τῆς ἐπὶ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος Ἐπιτροπῆς ἐπὶ παραπεμφθεισῶν αὐτῇ νεωτέρων τροπολογιῶν.

Α'). Ὁ ἐκ Λακωνίας Βουλευτὴς κ. Χ. Πετρεᾶς προτείνει προσθήκην εἰς τὸ ἄρθρον 16 τοῦ Συντάγματος, καθ' ἣν ἀπαγορεύεται ἡ εἰς τὰ ἐκπαιδευτήρια εἰσαγωγὴ διδασκικῶν βιβλίων, μὴ γεγραμμένων εἰς τὴν ἐπίσημον, τοῦ Κράτους γλῶσσαν.

Ἡ πρότασις αὕτη ἀνάγεται εἰς τὸ περὶ γλώσσης ζήτημα, οὗτινος ἐπελήφθη ἤδη ἡ Βουλὴ, συζητήσασα διὰ μακρῶν καὶ καταλήξασα εἰς συγκεκριμένους ἀποφάσεις. Εἰς τὴν ἰδίαν Βουλὴν ἄρα ἀπόκειται καὶ ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πορισμάτων τῆς γενομένης συζητήσεως λήψις πάσης περαιτέρω ἀποφάσεως, οἷα καὶ ἡ ἐπὶ τῆς ὑποβαλλομένης ταύτης προτάσεως.

Τὸ αὐτὸ ἀποφαίνεται ἡ Ἐπιτροπὴ καὶ ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ μέλους αὐτῆς καὶ βουλευτοῦ ἐκ Λακωνίας κ. Ε. Κουλουμβάκη ὑποβληθείσης ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ προτάσεως περὶ προσθηκῶν εἰς τὸ ἄρθρον 16, καθ' ἧς «ἀπαγορεύεται πρόγραμμα ἐκπαιδεύσεως, τεινὸν εἰς παραφθορὰν τοῦ τύπου τῆς ἐπισήμου γλώσσης. Ἀπολύεται δὲ πᾶς λειτουργὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως ὅπωςδὴποτε ἂν ἐπιδεικνύη τάσεις πρὸς τοιαύτην παραφθορὰν».

β'). Ἐπὶ τῶν προτάσεων, τῶν ὑποβληθεισῶν παρὰ τῶν βουλευτῶν Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος κ. Ν. Εὐηροῦ καὶ Κεφαλληνίας κ. Α. Μονοκρούσου, δι' ὧν προτείνεται τροποποιήσις τοῦ προσχεδίου τῆς Ἐπιτροπῆς καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ αὐτὸ ἄρθρον 16.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐμμένουσα εἰς τὰς γνώμας αὐτῆς, τὰς ἐν ταῖς ἀπὸ 14 καὶ 25 Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. ἐκθέσει διαλαβανομένης δὲν εὐρίσκει ἀποχρῶντας λόγους νὰ ἀπομακρυνθῇ τῆς ὑπ' αὐτῆς γενομένης διατυπώσεως.

γ'). Ὁ ἐξ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας βουλευτὴς κ. Α. Θεοδωρίδης προτείνει, ἵνα μετὰ τὸ ἄρθρον 17 τοῦ Συντάγματος προστεθῇ νέον ἄρθρον, διατυπωτέον ὡς ἑξῆς : «Ἡ ἐπίμορτος καλλιέργεια ἀγροτικοῦ κτήματος, περιεχόμενος εἰς τὰ ὅρια αὐτοῦ ἀγροτικὸν συνοικισμόν, ὁρρυθμίζεται, ἐφ' ὅσον ὁ τῶν γαιῶν ιδιοκτήτης εἴη «συνγχερόνως καὶ τῶν οἰκιῶν, κατὰ τὸ ἀρχαῖον τοπικὸν ἔθιμον, ἀποκλειομένης πάσης ἐναντίας συμφωνίας».

Κατὰ τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς τὸ ἐν τῇ προτάσει ταύτῃ διαλαβανόμενον θέμα δύναται ν' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον νομοθετικοῦ μόνον ὁρισμοῦ, ἀναγόμενον καθαρῶς εἰς τὸ ἀστικὸν δίκαιον, οὐχὶ δὲ συνταγματικῆς διατάξεως.

Δ'). Δι' ἐτέρας προτάσεως τοῦ ἰδίου κ. Βουλευτοῦ καὶ τοῦ ἐξ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ἐπίσης κ. Μιχαὴλ Γαλανοῦ ζητεῖται ἡ προσθήκη καὶ ἐτέρας διατάξεως, καθ' ἣν «τὸ Κράτος ἀναγνωρίζει τὴν ἀρχὴν τῆς Κυριακῆς Ἀργίας καὶ καθιεροῖ κανόνας παρακωλύοντας ν' ἀναγκάζηται τις εἰς ὑπερβολὴν ἐργασίας βλαπτικὴν τῆς ὑγείας του.»

Καὶ τὰ ζητήματα ταῦτα ἡ Ἐπιτροπὴ φρονεῖ ὅτι δέον ν' ἀφεθῶσιν εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη συνταγματικῆς κυρώσεως, καθόσον οὐδέποτε ἡμφισθητήρη τὸ δικαίωμα τῆς Πολιτείας, ὅπως λάβῃ νομοθετικὰ μέτρα προνοίας καὶ ρυθμίσεως ἐπὶ τῆς ἐργασίας, οὐδ' ὁ περὶ τῆς Κυριακῆς Ἀργίας προσφάτως παρ' ἡμῖν εἰσαχθεὶς θεσμὸς ἐθεωρήθη ἀντισυνταγματικός. Κατ' ἀκολουθίαν ἡ θέσις γενικῶν κανόνων ἀναγνωριστικῶν ἀπλῶς τοῦ τοιοῦτου δικαίωματος τῆς Πολιτείας παρέλκει ὅλως.

Ε'). Ἐπὶ τῶν παρὰ τοῦ ἐξ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας βουλευτοῦ κ. Ν. Δελακοβία ὑποβληθεισῶν προτάσεων, τῶν ἀφορῶσιν εἰς πλείονα ἄρθρα τοῦ περὶ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων κεφαλαίου τοῦ Συντάγματος ἡ Ἐπιτροπὴ παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς :

1) δὲν νομίζει σκόπιμον τὴν ὑποδεικνυομένην εἰς τὸ ἄρθρον 7 προσθήκην τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως.

2) Ἡ προτεινομένη ἐξασφαλιστικὴ τοῦ ἄρθρου 9 διάταξις ἀποτελεῖ ἀντικείμενον νομοθετικοῦ μάλλον ὁρισμοῦ.

3) Αἱ ἐγγυήσεις, ἃς ὑποδεικνύει ὁ κ. βουλευτὴς διὰ τὸ δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι, δὲν κρίνονται σκόπιμοι, οὐδὲ περιληπτεῖαι ἐν τῷ ἄρθρῳ 10 τοῦ Συντάγματος.

4) Ἐπίσης δὲν δικαιολογεῖται ἡ ἐν ἄρθρῳ 11 ἐξαίρεσις ἀνωνύμων ἐταιρειῶν κλπ., διότι τὰ περὶ τούτων, συμφώνως πρὸς τὴν δηλωμένην ἤδη γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀνάγονται εἰς τὴν νομοθεσίαν.

5) Ἡ ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἄρθρον 12 διάταξις περὶ ἀπαγορεύσεως καταλυμάτων δὲν κρίνεται ὀρθὸν νὰ τεθῇ ἐν τῷ Συντάγματι.

6) Τέλος τὰ προληπτικὰ μέτρα, ἅτινα προτείνονται ὡς προσθετά ἐν ἄρθρῳ 14 διὰ τὴν ἐκδοσὶν ἐφημερίδων, δὲν ἐπιδοκιμάζονται ἐν γένει ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 4 Μαρτίου 1911

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Σ. Δραγούμης

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ
Κ. Ρακτιβάν

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
καὶ ἀ. ἀ.
Θρ. Γ. Πετμεζᾶς

ΤΑ ΜΕΛΗ

Θαλῆς Κουτούπης, Π. Ἀραβαντινός, Ἀλ. Διομήδης, Ἀγαμέμνων Σλήμαν, Α. Ροῦφος, Ι. Μάνος, Κ.

Γόντικας, Γ. Πολίτης, Κ. Δεμερτζής, Τ. Ε.

Ἡλιόπουλος, Α. Μιχαλακόπουλος, Ι.

Χρυσοβελώνης, Ν. Τριανταφυλλάκος.